

Quadraginto duo opuscula
Theodori Abucarae
Episcopi Cariae
contra varios Infideles,
Seuerianos, Nestorianos,
Iudaeos & Saracenos

Graece & Latine

Extraits du volume
Anastasii Sinaitae
Patriarchae Antiocheni,
ΟΔΗΓΟΣ, Sev Dux Viae, Aduersus Acephalos

MDCVI

ANASTASII SINAITÆ,
PATRIARCHÆ ANTIOCHENI

ᾠΔΗΓΟΣ, SEV DVX VIÆ, AD-
VERSVS ACEPHALOS.

Nunc primum

Ex Bibliotheca inclytæ Reipublicæ AVGVSTA-
NÆ græcè & latinè editus.

Studij & opera

JACOBI GRETSERI SOCIE-
TATIS IESV THEOLOGI.

AD

MARCVM VELSERVM REIP. AVGVST.
II. VIRVM AMPLISSIMVM.

Accefferunt

Quadraginta duo opuscula THEODORI AUCARAE, Episcopi Ca-
tia, contrarios Infideles, Seuerianos, Nestorianos,
Iudeos & Mahometanos.

Ex Bibliotheca Serenissimi vtriusque Bauariæ Du-
cis, &c. MAXIMILIANI, &c.

AD

ANTONIVM VELSERVM, CATHEDRALIS
ECCLESIAE-FRISINGENSIS CANONICVM.

Cum gratia & privilegio Cesareæ Maiest.

INGOLSTADII, Ex Typographæo ADAMI SARTORII.

ANNO DOMINI M. DCVI.

THEODORI
ABVCARAE, EPI-
SCOPI CARIAE, VARIA CONTRA
HÆRETICOS, IVDÆOS ET SAR-
RACENOS OPUSCULA.

Nunc primum

GRÆCE ET LATINE EX
SERENISSIMI VTRIVSQUE BAVARIAE
DVCIS MAXIMILIANI BIBLIOTHE-
CA IN LVCEM PROLATA.

INTERPRETIBVS

FRANCISCO TVRRIANO,
ET IACOBO GRETSERO, SO-
CIIETATIS IESV.

AD

REVERENDVM ADMODVM ET
NOBILEM DOMINVM ANTONIVM
VELSERVM, SS. THEOLOGIAE DOCTO-
rem, Cathedralis Ecclesiæ Frisingen-
sis Canonicum, &c.

Aa

ADMODVM REVE-
RENDO ET NOBILI DOMINO,
ANTONIO VELSERO, SS. THEOLOGIÆ
DOCTORI, CATHEDRALIS ECCLESIAE
Frisingensis Canonico, Præposito Spaltenfi, optimo
& eruditissimo viro IACOBVS GRETSERVS
Societatis IESV S. D.

IN TITULO ad te, *admodum Reuerende & clarissime Domine Doct̃or*, Theodorum cognomento Abucaram, opus nec nouum, neque antiquum; sed, si nouato vocabulo vt illicet, *νεοπαλαιον, Nouantiquum*. Antiquum est; quia iam olim doct̃issimus *Genebrardus* quindecim huius Auctoris dissertationes latinitate abs se donatas publici iuris fecit; quæ etiam in Tomum quartum Bibliothecæ sanctorum Patrum relatae sunt. Nouum est, quia Græcè, quod mihi liqueat, iam primum prodit. Nouum, quia noua partim *Turriani* nostri, partim mea Interpretatione vestitum, lucem aspicit. Nouum, quia duplo propemodum auctius, quàm antea dias sub luminis auras & oras sese effert; quod Bibliothecæ Bauaricæ in acceptis referendum est; ex cuius duobus manu scriptis codicibus hætenus inedita, edenda: Græca, exscribenda; inque latinum sermonem conuertenda curauimus. Hoc laboris, quod-

Aa 2

cunque,

cunque id est, libenter cepi, præcipue propter ipsum Abucaram, quia doctus est, argutus, elegans, inuictusq; monstrorum domitor; dignus legi, hoc potissimum æno, similium portentorum feracissimo. Deinde adiungendus fuit Anastasio Sinaite comes; ne solus latinum, ignotum sibi, orbem, peragraret. Quis autem aptior comes, quàm Abucaras, contra eosdem cum Anastasio hostes Christi que oïes viriliter dimicans; & breuia quidem; sed sanguinem elicere nata spicula in impiorum cætuas spargens. Tertio, dedi aliquid memoriz Turriani; de Ecclesia Dei optimè meriti; & in Græcorum monumentis versatissimi, cuius vel solum nomen non modò viui, sed & ad meliorem vitam euocati, animo meo semper venerabile fuit: Indignum mihi videbatur, vt quæ tanto studio conquisierat, & in latinam linguam transtulerat, cum mortuo intermorerentur, & denuò tenebris occulerentur. Itaq;, vt aliàs alia; ita iam hæc opuscula Abucaræ vulganda censui. Quis autem iste Abucaras fuerit; quo seculo floruerit, non ego dicere; sed à te, *vir clarissime*, qui omnem antiquitatis memoriam pectore conclusam tenes, discere cupio. Turrianus aliquoties Damasceni discipulum nominat, cui probabilitatem conciliat illud ex titulo dissertationis decimæ octauæ: *Ἀπὸ Φωνῆς Ἰωάννου Δαμασκηνῶ, significat enim Abucaram, ea, quæ in illa disputatione aduersus Sarracenos disseruntur, ex ore distantis Damasceni excepisse: quo modo Leontius etiam Byzantinus literis se mandasse profitetur cōmentarium de sectis Ἰωάννου Θεοδορίου Ἐπιστοφίλεως ἀββῆ, ex ore Theodori religiosissimi Abbatis. Haud grauatè assentirer, nisi me coniectura aliò raperet. Arbitror enim Theodorum nostrum Abucaram, alium non fuisse, quàm illum, qui cum Photianas*

tianas

rianās partēs contra Ignatium legitimum Sedis. Con-
 stantinopolitanæ præfulem secutus fuisset; atq; adeo v-
 nā cum Zacharia Metropolitano Chalcedoneasi pro
 Phocio ad Ludouicum I. Imperatorem, Francorum-
 que Regem, legationem obiisset; vt in vita Ignatij te-
 statur Nicetas, postea Photij fraudibus in apertum pro-
 latis, vela retrorsum vertit; & in octaua Synodo œcu-
 menica admissi piaculi veniam impetrauit, prout secū-
 da & quarta eiusdē Concilij Actio nos docet; pro quo
 etiā apud Hadrianum summum Pontificem intercessit *Exst. ha. ltr. in*
 B. Ignatius, vt pristino honori & muneri restitueretur; *fn. octaua Sy-*
 quod item fecerūt tres Imperatores Basilius, Constan- *nodi, cit. Baro.*
 tinus, Leo, in litteris ad eundem Romanæ Ecclesiæ An-
 tistitem: qui Theodorum insigni encomio decorarūt;
 cūm, *hominem Ecclesia valde utilem*, appellare voluerūt.
 Qua de caussa verò, nisi propter eximiam eruditionem,
 qua instructus cum Hæreticis, Iudæis & Mahometanis
 animosè congredebatur? quorum ingens in Caria tum
 multitudo; vt & Laodiceæ; quò Theodorum transla-
 tum Nicetas scribit. Cū ergo Nicetas, & octaua Syno-
 dus Theodorum illum nominent Carix Episcopum &
 Metropolitam; vt & Ignatius, & Imperatores in episto-
 lis ad Hadrianum Pontificem; noster autem Theodo-
 rus Carix Præsul fuerit; neque temporis ratio obstat; in
 eam sententiam descendo, vt mihi persuadeam, alium
 harum dissertationum auctorem non fuisse; quā illum
 Theodorum Carix Antistitem; qui sub Basilio Mace-
 done, temporibus octauæ Synodi, doctrina nominisq;
 celebritate claruit. Cū autem à secunda Synodo Ni-
 cæna anno Domini DCC. LXXXVII. celebrata; vsque
 ad octauam Synodum, quæ habita est, Anno Redem-
 ptoris DCCC. LXIX. anni septuaginta duo interfluxe-
 rint;

rint; Ioānes verò Damascenus, vt plerisq; Chronologę non imperitis placet, ante septimam Synodum supremum diem obierit; alterutrum necessariò afferendum esset; aut Abucaram fermè adhuc puerum Damasceno operam dedisse; aut octogesimum ætatis annum longè transcendisse; quādo Constantinopoli œcumenica Synodus, ordine octaua, coacta fuit; nisi quis Damasceni vitam, vltra septimam Synodum proferre velit.

Verum hæc omnia tui iudicij & arbitrij facio, *ern-
ditissime Domine*, qui nodo huic facilè vindicem reperies; cui Abucaram, quisquis tandem fuerit, & quocunq; sæculo vitam agitarit, sacrum dicatumq; volo; testem & indicē mei in te amoris, & singularis obseruantię. Occurrebat quidem ille apud Plutarchū versiculus:

Οὐ βάλωμεν πατρὲν διωρεῖσθαι πένης,
μή μ' ἄφρονι κείνης, ἣ δίδως αἰτὴν Διοκῶ.

Pauper ego cum sim, nolo diuiti dare.

Ne videar amens: vel aliquid dans poscere.

Sed vicit desiderium mei erga te affectus publicè testādi. Nam simul atque cum MARCO, fratre tuo, litteraria necessitudo ante complures annos mihi contracta est; tecū etiam contracta est; & quidem nexu firmo, nec vt voueo, dissoluendo. Et quamuis in te admirer ac suspiciam ea omnia ornamenta & decora, quibus virum Ecclesiasticum insignitum nobilitatumq; esse oportet; nescio tamen quo occulto illice mirificē me in tui cultū trahat incredibilis illa tua doctrinæ varietas, Theologiæ, inquam, Philosophiæ; & elegantioris litteraturæ scientiæ; linguarumque non modò Italicæ, Gallicæ, Hispanicæ; sed & Græcæ; & Latinæ; nō illius, quæ & compita & pulpita iam obsidet; sed eius, qua prisca illi *Qui-
rites* vsi, peritia; Vnde fit, vt æs nunquā melius vtiliusq;
exposi-

expositū insumptumq; opineris; quā si in libros impendatur. Hinc Bibliotheca illa tua omni voluminum genere instructissima & abundantissima. Quis vel apud ultimos Iberos bonæ probæque notæ Auctor in publicū venit, qui per tot maris terrarumq; spatia *Frisingam* pariter ad Museum tuum non veniat?

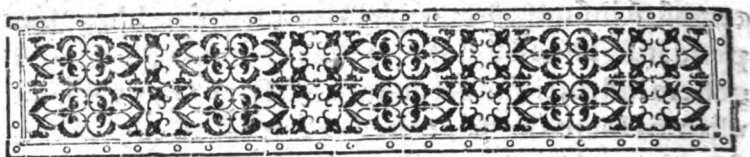
Laudat Agathias Historicus Trallianam quandam mulierem, eamque fortunatam prædicat, quod quinque filios, eosque postea omnes doctissimos & celeberrimos progenerasset. Arthmesium Mathematicum; Metrodorum Grammaticum: Olympium Iureconsultum; Dioscorum & Alexandrū Medicos. Hæc profectò laus in tuam domū stirpemque concinnius, quā in illam Tralliensem, quadrat; in qua insignem *πντὰς* selectissimorum fratrum cernere licet; litteris ita florentem, ut has solas tractare videatur; rursusque in negotiis quæ ad Dicen & Themidem spectant, usque adeò excellentē, ut reliquis omnibus posthabitis, hoc unū duntaxat curæ cordique habere existimari queat. Nec pluribus te detineo; tantum rogo, ut quia Anastasius, MARCO, fratri tuo, viro amplissimo, inscriptus est; tu itidem nomen tuum, Abucaræ quasi postibus præfixum prænotatumque, æquo animo intuearis; huncque novum cinem in libraria & litteraria tua ciuitate; loco aliquo & statione digneris; quamvis satius fortè fuerit, non rogare; quia ut Ennodius Ticinensis scire alicubi ait,
argumentum est nil merentis, diu rogare. Vale.

Ingolstadij X. Kalend. Martij.

M. DCVI.

THEO.

Ι ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΤΟ ΕΠΊΚΛΗΝ ΑΒΟΥΚΑΡΑ ΤΟΥ ΚΑ-

ΡΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΓΕΓΟΝΟΤΟΣ, ΟΤΙ

πάντες χθρὲς ἔχομεν. ἐξ ὧν ἡμᾶς ὁ ζωτὴρ
ἐλυτρώσεται.

κατὰ πείσιν, καὶ δόξα κερσιν.

A.

Εἴτε θανατηφόρος ἐχθρὲς ἔχομεν, ἐξ ὧν ἡμᾶς ἐνα-
θρῶπῃσις ὁ χριστὸς ἐλυτρώσεται. B. τίς ἐπι, καὶ τίς
ὁ τρόπος τῆς ἐξ ἐκείνης λυτρώσεως, ἡ δέως αὐτοῖσι,
καὶ σε διυσιωπητικῶς πωλυθνομένη, καὶ φράσῃ πα-

ρακαλῶ; A. ἐγὼ σε φιλοπύσῃ ἐν τῷ ζητῆματι, ὡς αὐτοῖσι ὡς

τῷ λόγῳ διπλασιώσῃ. ἐκείνο δέ μοι * ἐπιρῶν σε, * λέξον. B.

* ἐπιρῶν σε.

* C. B. λέξον.

malè.

ποῖον; A. φῆς τὸν ὅτι πᾶσι θεὸν μάτῃ π, καὶ ἐκὴν πρῶτῃ ἐν, ἡ

δοποφαίνεσθαι; B. πῶς τῷ ὅτι θεὸς λέγει εὐαγγέλιον, ὅτι γε, ὅτι ὅτι

τὸν ζωφρονα λογισμὸν ἔχοντων, καὶ ἀποδείξῃ ἀνθρώπων; A. ἡνί-

κα ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ παρὰ βεβηλῶν * αὐτὸς τὸν ἐν πλῶ ἀπὸ

φῆναρ, γῆ ἐ, καὶ εἰς γλῶ ἀπὸ λῶσῃ, καὶ τὴν πρῶτῃ ἐν αὐτῷ πρῶς

αὐτὸν διπλασιώσῃ. ἡ δὲ αὐτὴ ἡμέρα φανῇ ἀπὸ αὐτῷ τῷ ἀπὸ

* Videtur le-

gend. ἐξυλν,

δῆλον, ὅτι.

ρῶμεν, διῆλον, ὅτι * ἐξυλν, θανάτῳ δοποθῇ; πῶς αὐτὸς τῷ ἰδι-

αι ἡκύνωσιν δόξα φασιν, μηδὲν ἐτέρῃ θρησκείᾳ λόγῳ δικαίως

αὐτὸν λύνει; ἐν γὰρ κρείττω ἐρώσῃ καὶ ἰσχυρὸν ἰσχυρὸν αἵμα-

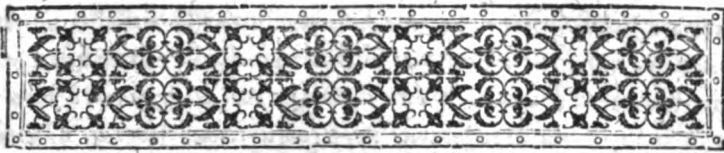
ρον. εἴτε αὐτοῖς αὐτὴν καταργῇ. εἴτε αὐτὸν ἐπὶ εὐφρονας μεί-

νεισθαι; πῶς ἐν ὁ θεὸς τὴν πρῶτῃ αὐτῷ κρείττον ἀνέστηκεν, καὶ δόξα

φασιν; B. εἴπε, πῶς. σιωπῇ γὰρ εὐχὴ ἔχω. A. τίς ἡ αἰτία τῆς

τῷ θανάτῳ κατακρίσεως; B. ἡ παρὰ βεβηλῶν. A. ὡς περ διὰ

τῆς

THEODORICOGNOMENTO ABVCARA EPISCOPI CARVM. DE QVINQVE INIMICIS, A QVIBVS

NOS CHRISTVS HOMO FACTVS LIBERAVIT.

Per interrogationem, & responſionem.

Franciſco Turriano, Societatis I E S V, interprete.

A. Chriſtianus. B. Infidelis.

Quinque nobis inimici ſunt capitales, à quibus nos Chriſtus homo factus liberavit. B. Qui iſti ſunt inimici? & quomodo ab vno quoque eorum liberati ſumus, libenter intelligerem; idque te reuerenter interrogo, & vt explices, rogo. A. Ego tibi cupidè interroganti, & ſcire aucti, quantum conſequi potero, quod quæris, ſermone explanabo. Sed illud primum mihi reſponde. B. Quid? A. Dicis ne tu Deum, qui omnia moderatur, & regit, quicquam temerè, & fruſtra facere, aut dicere? B. Quomodo hoc de Deo fas eſt dicere? quandoquidem nec in hominem ſana mente præditum, & cordatum cadere hoc decet. A. Cùm igitur Deus contra hominem, qui mandatum eius tranſierat, *Terra es, & in terram ibis*, pronunciauit, ſicut poſtulat, quod prius eidem teſtatus fuerat, *quocunque*, inquit, *die ex ligno interdicto comederis, morte morieris*, Quomodo ſententiam ſuam irritam fecit, ſi nullum verbum aliud factum eſt, quo iuſtè ſit ſententia illa abrogata? Si enim tu iudicem vidiffes, hodie iudicium aliquod pronuciare, & cras illud iſpum irritum facere, annon exiſtimares inſanire? quomodo igitur illius primum iudicium, & ſententiam abrogauit? B. Dic tu quomodo. ego enim intelligentia comprehendere non poſſum. A. Quæ fuit cauſſa iudicij de morte pronuciati? B.

Bb

ti? B. Non obedire. A. Sicut igitur quia non obediuit vnus *Rom. 5.*
homo Adam, mors ingressa est in mundum, & ita in omnes
homines peruasit, sic per obedientiam vnus hominis secun-
di Adam Christi, iuste mors destruetur; & vita introdu-
cetur. B. Ante Christum igitur Abraam, & Isaac, & Iacob,
& Moyses, & Enoch, & Noë, nonne obedierunt Deo, & ei
placuerunt? A. Etsi placuisse Deo dicuntur, sic tamen, si
cum reliquis hominibus conferantur, perfecte verò, & om-
nino nemo non peccatum gustauit, præter quam Christum.
omne autem peccatum, quodcunque sit, mortem inducit.
Quod igitur ad rationem iustitiæ attinet, ex quo obediuit
Christus summa illa obedientia, & tentationes diaboli cun-
ctas illa in crebro luctatione repulit, mortem dissoluit; &
vitam per propriam obedientiam induxit. B. Quid igitur
opus fuit mortem in cruce, post deletam damnationem mor-
tis? A. At remanebat diaboli in nos criminatio. an igno-
ras factos nos fuisse illius seruos, cum Deo non paruimus,
& diabolo paruimus? Quid igitur, cedò, curaret ipse, quod
mors euerfa esset, si ipsius tyrannis, & potestas remanebat?
immò magis fortassis lætitia exultasset, tanquam rex esset
immortalium. B. Rogo, vt doceas, quomodo facti fuimus
serui diaboli. A. Deus à principio cum hominem finxit, &
fortem & inuictum fecit, quare diabolus cum non posset
suis illum viribus superare, essetque sapiens ad nocendum,
fallaciam illi machinatus est, quousque per obedientiam
voluntariam voluptate delinitum, nudauit eum gratia, quæ
fortem illum reddebat, atque ita debilitatis viribus faciliè
eum superauit, & in omnem voluptatem, & peccatum, & obe-
dientiæ repulsam vnà cum posteris suis, induxit. deinde Deus
eum, qui mandatum suum improbauerat, & reiecerat, & ad
inimicum accurrerat, eique obedierat, iuste permisit ty-
rannide eius opprimi, *cui enim qui obedit, huius se seruum facit, Rom. 6.*
inquit Apostolus, *serui enim estis eius, cui obeditis. 2. Pet. 2.*
& homo, qui liber erat, voluptati, & inimico.

Bb. 2

B. Et

Β. καὶ πῶς μὲν τὴν ἀμαρτίαν μετανοήσας ὁ ἀνθρώπος. ὅτε
 ἡδυνήθη ἐαυτὸν ἀνακαλέσασθαι, καὶ τὸν ζυγὸν τῆς ἀδικίας ἀποσείσαι-
 δαι· Α. ὅτι τὸ μὲν πιπρᾶσαι ἐαυτὸν ἐν ἡμῖν ἐστιν. τὸ δὲ μὲν πᾶσι
 σιν, καὶ τὴν δαλείαν ἐαυτὸν ἐλθῆναι, ὅτε ἐστιν ἐν ἡμῖν. καὶ ἔτι
 λέγομεν κύριον ἡμῶν γεγονέναι τὸν ἀδικόλον, ὡς βία κρατῆναι πα-
 τερώς ἡμῶν, ἀλλ' ὅτι ἀδυνήσας πρὸς τῆς ἀμαρτίας, λοιπὸν, ὡς νο-
 στροὶ, καὶ ευχέρως τῷ ἀδικόλῳ γέγοναμεν βλάβος, καὶ ευχερώς εἰς
 πρὸς ἀμαρτίας αὐτῶν, καὶ ἡδονὰς ἐναργόμενοι. ὡς γὰρ εἴ τις ἐχθρὸς
 τροπώσῃ παύσῃ δηλητήριον νοσοποιὸν τὸν ἐαυτὸν δυσμενῆ, ἢ ὡς
 ἀδυνῆς αὐτῶν γηνοῖτο. λοιπὸν βλάβος περιγίνηται, ἔτι δὲ ἐδείξα-
 σεν ὁ διάβολος τὸν ἀνθρώπον ἀπὸ τῆς ἀπὸ γαρευμένης βρώσεως,
 καὶ ἀδυνῆς γηνοῖτο. ἀπεδράζετο. εἶχεν ἂν ἡμᾶς ὑποχρεῖναι.
 καὶ εἰ μὴ ὅτι ἐδείξαμεν τὸν ἀντίπαλον ἡμῶν ὁ χριστὸς, ἕως αὐτὸν ἀν-
 ἔλιν ἀδίκως, καὶ ἀπὸ τῆς ἀδικίας ἀναίρεσως αὐτόν τε τὸν ἀδικόλον, καὶ
 πάντας αὐτῶν ὑποχρεῖναι αὐτῶν δάλας ἐλαβεν. καὶ ἔτι ἡμᾶς ἐρρύ-
 σουρ ἡ αὐτῶν ἔτι χρεῖς δικαιοπραγία ὅτι τῆς ἀδικίας δαλείας· καὶ
 φέρε εἶπεν, καὶ τὸν θάνατον ἀπὸ ἡμῶν ἀπεσείσας. κατεῖχεν γὰρ ἡ-
 μάς, ὡς ὑπακούσας ὁ σαταναῖς. Β. ἦλθον δὲ ὑπὸ δειγμα τῆς
 μαθῆναι τηλαυγέστερον. Α. ἐστὶ βασιλεὺς ἐν χώρῳ τοῦ ἔχον δάλας,
 περικυκλῶν διὰ τὴν χώραν ταύτην ποταμός. ἐπικεῖται δὲ ὁ ποταμὸς
 ὑποκαίῳ πεφυτμένῳ καὶ πρὸς καρπὸς ὡραίους, καὶ ευχρόνους κε-
 τημένους. ἀπεγορεύει δὲ ὁ βασιλεὺς πᾶσιν τοῖς δάλοις αὐτῶν τὴν ὁδὸν
 τὸν καὶ πρὸς ἐπικεῖται πρὸς ἀδικίας, τίς δὲ τῶν δάλων ἐκεί-
 νων τηλαυγέστερον, καὶ τηλαυγέστερον τῶν καρπῶν ἐκείνων, καὶ τῆς ἰδίας
 χαυνωθεῖς ὁρᾷ, καὶ τῆς αἰσχύνης ἀλογίως, τὴν διαποικίλῃ ἐν τῇ, καὶ
 τὸν ποταμὸν ἀδικῶν ὅτι ἡμφορεῖται τῆς τηλαυγίας· καὶ μὴ μοι-
 νοῖ τῆς ποιήτω. ἀλλὰ καὶ αὐτῶν λοιπὸς συνδέλας ἐξ ἀπαύτου δαλεί-
 ζον ἀπὸ τῆς τῶν ὑποδύκνυμένων καρπῶν ἡδονῆς. ἔτι μὲν πρὸς διαπο-
 τῶν παρακῶν, καὶ τὸν ποταμὸν ἀδικῶν, καὶ ὑπὸ χεῖρα αὐτῶν γίνε-
 σθαι· ὅτι τὰ αὐτῶν αὐτῶν συνδέλας ὁ ἀρχιμάχος ἐκείνος τυραννέτω, καὶ
 κατὰ ποιήτω. βοάτωσαν δὲ πρὸς οἰκῶν διαποικίλῃ οἱ τυραννέμενοι, καὶ
 ἐπικαλέσων τὴν ἐκείνην ἐκ τῶν συνεχῶν κακώσεων λύτρωσιν.

ἔτι δὲ

B. Et quomodo post peccatum non potuit homo per penitentiam reuocare seipsum, & iugum diaboli excutere? A. Quoniam vendere nos ipsos, penes nos est; post venditionem verò, & seruitutem, vt nos ipsi liberemus, non est in nostra potestate. & non dicimus sic factum, esse diabolum nostrum Dominum, vt nos penitus per vim teneat; sed quod per peccatum debilitati, deinceps tanquam valetudinarii facili facti sumus diabolo ad capiendum nos, nullo negotio, & facile in peccata eius & voluptates adducti, & illecti. Sicut enim si quis inimicus malenolo suo potionem veneni adhibeat, vt portione debilitatum facile vincat, sic cibo illo vetito hominem decepit; & factum imbecillum arripuit. tenebat itaque nos seruituti subiectos, nisi quod Christus aduersarium nostrum decepit, quousque ipse aduersarius Christum iniquè occidit; & per iniquum interitum illum ipsum diabolum, & omnes eius seruos cepit; & sic nos à diaboli seruitute liberauit ipsa iustitia Christi; & mortem, vt ita dicā, à nobis excussit. tenebat enim nos satanas tanquam, qui ei obedissemus. B. Cupio intelligere hoc dilucidius per exemplū. A. Sit rex, qui in regione quapiam habeat seruos. Circumfluat regionem istam amnis. vltra amnem verò sit hortus consitus, qui pulchros, & iucundos fructus ferat; interdicat rex seruis suis omnibus amnis ad illum hortum traiectionem. aliquis verò ex illis seruis delinitus, & illectus aspectu, & cupiditate illorum fructuum, & sua appetitione mollitus, ac victus, nulla ratione mandati domini habita, amnem traiciat, vt cupiditatem suam expleat: ac non solum hoc faciat, sed etiam reliquos conseruos fallat, voluptate fructuum, quos ostendit, eos decipiens, vt communis domini obedientiam abiiciant, & fluuium transmittant, & serui eius efficiantur. Deinde ille princeps malorum, exerceat in eos tyrannidem, & opprimat. illi verò tyrannide oppressi inclament dominum suum; & implorent illius opem, & è tantis malis liberationē. Postea horum misericordia

commotus mansuetissimus rex mittat propriū filium vestitu
 seruorum indutum, in omnibus asimilatum eis (excepto
 peccato) ille autem in medium prodiens deambulet iuxta ri-
 pas fluminis. quem cū tyrannus ille viderit, & arbitratus,
 esse vnum ē seruis, hortetur, vt solet, voluptatibus fructuum
 propositis, & ostensis, ad traiciendum fluuium, & vt sub
 imperio suo sit, videat tamen non obedire, quin potius ipsius
 hortationes vehementer repellere, vnde zelo, & inuidia in-
 census tyrānus transeat fluuium, & filium regis occidat: hunc
 verò rex prāhensum percontetur in hunc modum: age iam
 pessime & nequissime, cum aliis seruis suadebas, vt mihi co-
 rum natura Domino non parerent, & ad te transirent, an eos
 ē manibus tuis eripui? & à seruitute tua tibi subiectos libera-
 ui? cum id alioqui facere potuissē, nolui tamen ius immu-
 tare. Hunc verò filium meum, qui hortationibus tuis nequa-
 quam cessit, quare interfecisti, & iniuste occidisti? igitur quo-
 niam hoc ausus es, iure optimo & te, & omnes tuos seruos ca-
 piam, & potestati eius subiiciam. & si tot millia acquisiisti,
 tamen neque multesimam partem debiti recuperabo. Quid
 enim vnquam tu efficere possis vni guttæ sanguinis regij par?
 hoc modo à tyranni dæmonis nos liberavit, iusta ratione,
 & non robore, & potestate solum vsus.

B. Satis de hac re dictum est. dic quinque illos inimicos,
 ex quibus nos Christus liberavit. A. Mors, diabolus, maledi-
 ctum legis & damnatio, peccatum, infernus. B. De morte qui-
 dem quòd per obedientiam Christi deleta est, dixisti. similiter
 etiam, quomodo nos ab imperio diaboli liberavit. explica
 nunc, quomodo nos redemit à maledicto legis factus pro no-
 bis maledictū. A. Memineris eorum, quæ prius à me dicta sunt
 quod qui millies * legem mortis transiimus, millies interi-
 re debemus. responde enim mihi, quod te primum de morte
 Adam rogabam. Facit ne Deus quicquā frustra, & casu? B. Ab-
 sit. A. Siquis alicui deberet mille nummos, quos nullo modo
 soluere

* illam legē di-
 cit de qua Pau-
 lus in epist. ad
 Hebr. 2. 10. me-
 minit; irritam
 quā faciens le-
 gem Moysi sine
 illa miseratione
 duobus, vel
 tribus testibus
 moritur, Deu-
 ter. 17.

soluere posset, nollet autem exigere Dominus, cui debetur, summam auri, scripsisset autem aliàs contra illum debitorem chirographum, & in carcerem coniceret, & malè omnibus modis afficeret, affligeret, & premeret, qui nollet, vt antè dixi, summam repetere, sed potius postularet, vt dimitteretur liber & solutus, nonne stultum hunc esse existimarem? B. Quomodo non? A. Si igitur Deus nolebat exigere à nobis iustificationes legis, quare hanc contra nos scripsit? at non sic est, absit. non enim otiosè, & tanquam ludens, quin potius iusto iudicio suo, omnia quæ in lege scripta erant, à nobis exigebat, & quia non poteramus soluere debitum, pro nobis Dominus noster Christus persoluit, maledictum & condemnationem nobis debitam volens assumpsit, atque in se suscepit: & quæ nos pati oportebat, ipse passus est; verberatus, sputis, pugnis, colaphis affectus, crucifixus, & pro nobis mortuus: quamuis, vt paulò antè diximus, per obedientiam mortem delere potuisset, sed tamen *ἐκ περισσίου*, id est, vt abundaret, & superflueret, quo nos ex diabolo eriperet, & ex maledicto legis, iustoq; Dei iudicio; pro nobis mortuus est, vtliceret Deo misericordiam nobis tribuere; & non iustitiam propriam improbareret, & superuacuum, atque irritum redderet; sed potius hanc circumscriberet, & terminaret receptis, & recuperatis propriis iustificationibus; neque misericordia eius *ἀργαῖον*, id est, sine opere iustitiæ transmitteretur.

B. Sed de his satis hætenus. explica modò, quo modo ex peccato nos liberauit. A. Quid est peccatum? nonne est aberratio ab scopo? vt enim si quis valet, cum ambulat, vbi vult, pedem ponit; cum verò ex quapiam imbecillitate laborat, effectus tremulus, non potest vestigium figere, vbi vult, sed potius animaduerso loco, in quo vestigium ponat, ab infirmitate sua detrusus, alibi ponit. Sic cum in anima nostra peccatū habitare cœpit, infirmam, & imbecillem eam facit, & aberrantem à suo scopo ac proposito; Christus autem baptizat nos in aqua, & Spiritus sancto, & gratia Spiritus sancti roborat nos, & omne peccatum, atque infirmitatem detrahit; ac renouat, & robur pristinum, & pulchritudinem, quæ ante transgressio-

Cc

nem

τῆς παραβώσεως ἀποκαθίστησιν. Β. πέμπτον ὑπολείπειται τὸ ἔξ ἁδὲ.
 Α. ἐπεὶ δὲ ἀδύνατον ἐστὶ σαρκὸς ἐνδημῆσαι τοῖς ἐν ἁδὲ, τῷ θανάτῳ δια-
 ρεθείσης ἐκ τῆς σαρκὸς τῆς τῷ κυρίου ψυχῆς, γυμνὴ ἔστι σκοτὶ ψυ-
 χαῖς ἐνδημῆσαι, καὶ φῶς αὐτοῖς τὸ τῆς θεότητος ἀπασράψασαι, καὶ
 εἰς αὐτὸν περυσάσας εἰς τὸν παρὰ δεισιν μετὰ πῆλκεν, καὶ τὸ τῷ ἁδὲ
 βασιλεῖον κατὰ λέλυκεν. ὡς περ γὰρ πύλη, καὶ εἰσοδῶν τὸ εἰς τὸ κόσμον
 ἐπεδημίαις ἔχει λόγος ἡ παναγία παρθένη ὡς γένει, ἕτως καὶ ὁ θά-
 νατος πύλη καὶ εἰσοδῶν τῆς εἰς ἁδὲν κατὰ ποιήσεως.

II.

Διάκρισις τε, καὶ διασάφησις τῷ περὶ αὐτοῖς οἱ φιλό-
 σοφοι κατὰ γίνονται φωνῶν, καὶ ἐλεγχῶν τῆς τῶν ἀκηφαλῶν
 περειαυῶν, ἡ τῶν Ἰακωβιτῶν ψυχοφθόρου αἵρέ-
 σεως, τῷ αὐτῷ ἀδελφῷ.

Οἷς τὸ ἀληθινῶν δογμάτων ἐρασταί τε, ἔσθ' ἀσπασταῖς
 αἰαγκῶν καθήσκηκεν ἡ τῶν φωνῶν, περὶ αὐτοῖς οἱ φιλό-
 σοφοι μάστιγα κατὰ γίνονται, διὰ κρίσεως τε, καὶ διὰ σα-
 φησις. τὴν γὰρ τῶν ἀκρίτων γῶσιν πολλοὶ τῶν δι-
 κύντων εἶναι ζωφῶν ἀγνοήσεως περὶ τὴν ἀλήθειαν ἐσχηκασιν, καὶ εἰς
 αὐτοπίας, καὶ βλασφημίας ἐξώκειλαν, καὶ τὸ εἰς τὸ θεῖον ὁρῆς πίστεως
 ἐξέπεσαν ἡγορηκότες μὲν, ἐκόντες δὲ πᾶς τῆς ἀθανάτου οὐσίας ἀποκρί-
 ναντες ἔξ τῆς ζωηρίας φωνῆς, ἔσθ' ὡς τὸ ἐλέθριον σκόπευσε αὐτομά-
 λησιν, εἰς ἀπωλείας κατωλισθόν βαρύνθρον. διὸ περὶ μὲν ἀσήμε-
 φωνῶν ἐσάρθρων, ἡ ἀνάρθρων, ἡ περὶ σημειωτικῶν ἀνάρθρων, ἔστι
 οἷς ἀποδεικτικῶν ζωπιλεσῶν μέθοδος λέγειν, τὴν νῦν εἰσάσωμις, περὶ
 αὐτῶν, ὡς οἱ οἱ τε τυγχάνομεν ὄντες, βραχεία διὰ πληψόμεθα. ὅτι τὸ
 ἐκκλησίαις τρυφίμας καὶ τῶν φρενοβλαβῶν τὸ ἐκκλησίαις αὐτοπία-
 λων ἀκρίτων αἵρετικῶν κατὰ πλῆζοντες καὶ τὴν ἐκκλῆσιαν ἀνοικίαν,
 καὶ ἀδρανίαν ἐλέγχοντες τε, καὶ ἐπιλιθύνοντες. *

Τῶν φωνῶν, περὶ αὐτοῖς οἱ φιλόσοφοι κατὰ γίνονται, αἱ μὲν εἰσι φι-
 λόσοφοι, οἷον ἔσθ' αὐτῶν, αὐθροῦς, πᾶσι τε. αἱ δὲ λογικῆς, οἷον γη-
 καὶ τῶν

* Sequēbatur
 hic in Bamarico
 codice assumē-
 tum satis pro-
 lixum. Quod
 omisit, quia
 Turrianus in
 exemplari non
 reperit, et cla-
 rum videtur,
 non ab auto-
 re, sed ab alio
 quoriam pro-
 diisse.

nam Adæ erat, restituit. B. Quintus inimicus relinquitur, id est, infernus. A. Quia fieri non poterat, ut cum carne in inferis peregrinaretur, anima à carne Domini per mortem separata ad animas, quæ in tenebris erant, profecta & lumine diuinitatis illis illato, eas, quæ in eum crediderunt, in paradysum transtulit, & regiam inferni demolitus est. Sicut enim ianua & aditus peregrinationis verbi Dei in mundum facta est sanctissima virgo, sic mors facta est ianua, & introitus descensus Christi in infernum.

Eiusdem Theodori Abucarę explanatio vocum, quibus Philosophi vtuntur, & confutatio hæresis Acephalorum Seuerianorum, id est, Iacobitarum. II.

Interprete Francisco Turriano Societatis IESV.

Is, qui verorum dogmatum studiosi sunt, & defensores, necessaria est vocum, in quibus philosophi versantur, explanatio, & distinctio. Harum enim cognitionem perfectam quia multi ex iis, qui sapientes esse videbantur, ignorauerunt, à veritate aberrarunt, & in absurditates, ac blasphemias impegerunt; & à recta in Deum fide nescientes quidem exciderunt, sed quia oculos mentis à lumine salutis deflectere voluerunt, & ad pestiferas tenebras sponte declinare, in profundum interitus deciderunt. Quamobrem omisis nunc vocibus nihil significantibus tum articulatis, tum non articulatis; aut significantibus non articulatis, quæ ad conclusiones rationum nihil prodesse possunt, de illis, quas principio dixi, pauca pro viribus nostris tractabimus, quibus alumnos Ecclesiæ contra hæreticos, & Ecclesiæ aduersarios Acephalos dementes instruamus, & armemus.

Ex vocibus igitur quibus vtuntur philosophi, alii quidem sunt Philosophicæ, vt substantia animal, homo, Petrus.

Cc 2

Alia

κώτα πιν γνῶσι, εἰδῶσι, φύσις, ἔσσια, ἄπμον, ὑπόστασις, πρῶτον.
 διορατέον καὶ πῶς τῶν ἀπ' ἀλλήλων διαφορῶν. πᾶν κινεῖ ἐν μὲν ἤ
 φιλοσόφοις φωναῖς μετὰ δίδωσι πῆς ὑπ' αὐτὸ τῆς ονόματος, ἔξ
 ὁρισμῶ. οἷον, τὸ ζῶον μετὰ δίδωσι πῆς ὑπ' αὐτὸ, ἀνθρώπων, καὶ ἰπ-
 πων, καὶ βοῶν, ἔλεοντι, τῆς ονόματος, καὶ τῆς ὁρισμῶ. ὅτι γὰρ ἀνθρώ-
 πος, καὶ τ' ἄλλων ἵκασον, ζῶον αὐτὸ λέγοιτο. ἔσσια ἔμψυχον αἰσθη-
 τικὴν, καὶ οἱ καὶ μέρῳ ἀνθρώπου ὡσαύτως. ἐν ἤ λογικῆς φωναῖς τὸ
 κινεῖ ἐν μετὰ δίδωσι πᾶν ἔκαστον, ἔτι ἔξ ονόματος, ἔτι τῆς ὁρισμῶ, ἔτι
 γὰρ αὐτὸ τὸ λεγόμενον γνῶσι, τὸ αὐτὸ καὶ εἶδος ὑπ' ἀλλήλων καλοῖτο πῶς
 γινώσκονται γνῶσις, ἔτι τὸ ὁρισμῶν ἔξ ἡμικωλύει γνῶσις πᾶν πᾶσι
 δίδωσι, ἔτι τὸ εἰδικώσκειν εἰδῶσι ὀνομάζειν γνῶσι, ἔτι τὸ ἄπμον
 εἰδῶσι, ἔτι μὲν πῶς περὶ πᾶν ἐν ἤ λογικῆς φωναῖς τὸ ὑποκάτω
 δίδωσι (διῶσι), ἔτι πῶς περὶ γνῶσις, ἔτι πῶς ἔστι τὸ ἴπῳ. ἔτι πᾶν
 ὁριζόμενον ἐν φιλοσόφοις φωναῖς, αὐτῶς δίδωσι ἐν αὐτῶ τὸ αὐ-
 τὸν ὁρίσκειτο ὁρισμῶν ἀληθῶς. ὁ γὰρ ἀνθρώπου ὁριζόμενον
 ζῶον λογικὸν, ἔστι πᾶν, καὶ ὁριζόμενον δίδωσι. παρὲς ἔστι ἐν ἴπῳ ἐν
 αὐτῶ τῆς τὸ ὁρισμῶν ἀληθῶς τυχάνοντα. ἐν ἣ πῆς λογικῆς ἔξ ἡ-
 τως. ἀλλὰ πᾶν ἐν πᾶσι ὁριζόμενον ἐφ' αὐτῶ μὲν ψάδι. ὅτι ἡ ἔξ
 φιλοσοφικῆς ἀληθείας οἷον τὸ εἰδῶσι ὀνομα ἡ γνῶσι ἡ δυοῖς καὶ αὐτῶ
 λέξις, ὁριζόμενον π, καὶ πᾶσι, καὶ διαφορῶν τῶ ἀριθμῶ, ἐν τῶ
 ἡ ἐστὶν κατηγορούμενον. ἐφ' αὐτῶ μὲν ψάδι. ὅτι ἡ τῶ φιλοσοφικῆς,
 καὶ ἡ πᾶσι. (καθῶς ἀληθεύει, καθῶς ἐφημεν. τὸ γὰρ εἰδῶσι τῶ
 ἐστὶν, ἡ διῶσι καὶ αὐτῶ λέξις, οἷον αὐτὸ ἐν τῶ πᾶσι ἐστὶν κατηγορούμενον καὶ
 πᾶσι, καὶ διαφορῶν τῶ ἀριθμῶ, ὡς ὁ ὁρισμῶς διαφορῶν.
 ἀλλ' ἐν τῶ ἀνθρώπου δίδωσι) ἔτι ἀληθεύει. ὁ γὰρ ἀνθρώπος καὶ
 ζωῶντες, ἔλεοντι, ἔλεοντι, καὶ ἀριστάρχων, καὶ φαίδων. καὶ τῶν καὶ μέ-
 ρῳ ἀνθρώπων, οἷον ἀπῶν πᾶσι καὶ ἔλεοντι, καὶ ἀριστάρχων, καὶ ἀριστάρ-
 χων, καὶ ἔλεοντι, καὶ τὸν ὅλον ἐν αὐτῶ (καὶ ἀληθεύει).

Πᾶν πρῶτον καὶ ἡ πᾶσι τὸ εἰδικώσκειν εἰδῶσι, καὶ τὸ λε-
 γόμενον εἰδῶσι, φύσις πᾶσι ὀνομάζεται, καὶ ἔσσια. διὸ καὶ πᾶν ὅτι ὁριζόμε-
 νον μετέχουσι, ὁμοφυῶς πᾶσι, καὶ ὁμοῦσα. οἷον ὁ ἀνθρώπου.
 πᾶσι τῶ γὰρ καὶ αὐτὸ τὸ εἰδικώσκειν εἰδῶσι. ὅτι πᾶν τῶ λέγειται
 εἰδῶσι.

Alia verò Logica. vt genus generalissimum, species, natura, substantia, indiuiduum, hypostasis, persona, notanda verò est horum ab aliis inter se differentia. Omne commune in vocibus quidem philosophicis, communicat nomen, & definitionem, cum iis, quæ sunt infra ipsum commune, vt animal communicat homini, equo, boui & leoni, quæ sub ipso sunt, tum nomen, tum definitionem. homo enim, eademque est ratio aliorum, animal & substantia animata, & sentiens dicitur, & vnusquisque singularis homo similiter. in logicis verò quod commune est, omnino non communicat nomen, neque definitionem. nec enim quod dicitur genus, idemque species subalterna, dicitur vnquam genus generalissimum. neque definitionem generis generalissimi penitus recipiet, neque species specialissima genus appellabitur, nec indiuiduum species, neque aliquid prorsus in vocibus logicis eorum, quæ inferiora sunt nomen, vel definitionem superiorum potest suscipere. Præterea, omne quod in vocibus philosophicis definitur, statim ostendit in seipso definitionem, qua definitur, veram esse. homo enim, quem definiunt esse animal particeps rationis mortale, & mentis, ac scientiæ capax, statim in seipso demonstrat esse hanc veram definitionem hominis, in vocibus verò logicis non sic. Sed contra potius, omne quod in his definitur, in se quidem falsum est, in voce verò philosophica verum est, verbi gratia, hoc nomen species, id est, hæc dictio trium syllabarum, sic definita, quod de pluribus differentibus numero in eo, quod quid est, prædicatur, in se quidem falsum esse hoc demonstrat, in philosophica verò voce, de qua prædicatur, planè verum, vt diximus. Species enim, id est, hæc dictio trium syllabarum non prædicatur de pluribus differentibus in eo, quod quid est, quod definitio dicit, sed in homine ostenditur, verum esse. homo enim de Socrate, Platone, Aristarcho, Phædone, & de singulis hominibus, qui sunt infiniti, & numero differentes, prædicatur, & definitionem totam in se veram seruat.

Præterea, omnis res, de qua dicitur species specialissima, postquam dicitur species, natura etiam, & substantia nominatur. ex quo fit, vt quæcunque æqualiter eam speciem partici-

pant, eiusdem naturæ, & eiusdem substantiæ esse dicantur, ut homo, prædicatur enim de illo species infima. Quocirca simul atq; species vocatur, vocatur & natura & substantia respectu omnium, de quibus prædicatur; prædicatur aut de Petro, Paulo, Ioanne, & de singulis hominibus, qui specie æqualiter participant. Vnde qui speciei subiiciuntur, eiusdē naturæ sunt ac substantiæ. quæ verò secundū rem sunt æqualia, de quibus genus dicitur; non necesse est esse eiusdem naturæ, & substantiæ. quæ autem sunt eiusdem naturæ, & substantiæ, de quibus prædicatur genus, non quia sunt æqualia secundum genus, idcirco sunt eiusdē naturæ, & substantiæ, sed quia secundum specie, quæ infra genus ipsum est, sunt æqualia. Quocirca de quibus dicitur genus, non est genus eorum natura, & substantia, verbi gratia, secundum animal, quod est, genus, æquales sunt homo, equus, bos, leo, quæ quidem sunt eiusdē generis, sed non eiusdem naturæ, neq; substantiæ. vnde animal est quidem genus, non autem natura, neq; substantia. substantia illa quæ ad voces philosophicas pertinet, quam definiunt, rem per se existentem, non indigentem alio, ut existat, est quidem genus eorum omnium, quæ infra eam sunt, siquidem quæcunq; secundū ipsam æqualia sunt, omnino eiusdem generis dicuntur, & sunt; non tamen est eorū natura, & substantia, quia non omnia, quæ secundum ipsam æqualia sunt, eiusdem naturæ, & substantiæ sunt, ut omnibus est manifestum, homo enim, & malus punica, & lapis secundum ipsam substantiam æqualia sunt; quia utrunq; recipit nomen, & definitionem substantiæ; non sunt tamen eiusdē naturæ & substantiæ. Quare substantia proposita genus quidem horum est, immo genus generalissimum, non tamen est natura eorum, neque substantia.

Quare omnes cōcedunt, dupliciter dici nomē substantiæ, logicè, & philosophicè. & ut simpliciter dicam, omne nomen philosophicū, statim ut dicitur, facit, ut qui audit, aliquid certi & definiti intelligat, remota scilicet ab eo homonymia, quæ æquivocatio dici solet; ita ut nihil aliud intelligi ex eo possit præter rem definitā, ut si quis dicat hoc nomen *homo*, continuo qui audit, rem certā intelligit, animal scilicet rationis particeps,

τον οὖν, τὸ εἶδ' ὅτι ὄνομα λογικὸν ἐκτελεῖται, πολλὰ καὶ περὶ Φερόμε-
νον, καὶ ὅτι πῶς ὅτι ἀνθρώπου, καὶ ἵππου, καὶ βοῦς, καὶ χρυσοῦ, καὶ
κύκλου, καὶ γραμματικῆς, καὶ ὅτι παλαιῶν, καὶ διαφρενέων ὅτι συγ-
χωρεῖ τὸν ἀνθρώπου ὡς ἐλθόντων κατανοεῖν. ὡσαύτως εἰ μὲν λέγοι
τις τὸ Παῦλ' ὄνομα, τῆς ὁμωνυμίας ἐκκακαίρμενον περὶ χρῆ-
μα νοεῖται διδόντων, ὡς φέρεται ἐπ' αὐτὸν, τὸν μέγαν διδάσκαλον, τὸν ποτε τῆς
ἐκκλησίας διώκτην, καὶ πᾶσι ἀλλοῖς ιδιότητες, αἷς χαρακτηρίζεται
περὶ ὅτι οὐκ αὐτὸς αὐτὸν ὅτι πᾶσι αὐτὸν ὅτι ἄλλοι γίνονται. εἰ δὲ τις
ἄτομον εἴποι ὄνομα περὶ τῆς, καὶ περὶ Φερόμενον, ἀπορίτως παραδείκ-
νεται ὅτι Παῦλ', καὶ Πέτρος, καὶ τοῦ δι' ἵππου, καὶ τοῦ δι' ἑλ-
κῶς, καὶ τοῦ δι' ἑκκύκλου, καὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίως, τῶν μὴ περνομένων
παραδείκνυσιν, ἢ γὰρ τῶν ἄλλων κατηγορούμενων ἐκτελεῖται τοῖσι τὸ
φύσις ὄνομα, καὶ τὰ ἑστία λογικῶς λαμβανόμενον. καὶ τὸ ὑπόστα-
σις ἐκ τῶν περὶ Φερόμενων, καὶ ὅτι πολλῶν ἀπορίτως ἡγεμένων ἦσαν
τῶν λογικῶν ἐκτελεῖται εἰς αὐτὴν φαίνεται, καθὼς καὶ τὸ εἶδ' ὄνομα,
καὶ τὸ ἄτομον, αἷς ἀπιδείχεται. τὸ γὰρ φύσις ὄνομα, καὶ ὅτι ἀνθρώ-
που, καὶ ἵππου, καὶ χρυσοῦ, καὶ τῶν λοιπῶν ἑστίαται, πολλὰ καὶ περὶ
Φερόμενον περὶ ἀπορίτως τὸ εἶδ' ὄνομα. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, καὶ
τὸ ὑπόστασις ὄνομα ὅτι Πέτρος, καὶ Παῦλ', καὶ τοῦ δι' ἵππου, καὶ
τοῦ δι' ἑκκύκλου, ὡς καὶ τὸ ἄτομον.

Εντεῖθεν τοιγαροῦν ἡ ἀγνοία τοῦ περὶ Φερόμενον αἰρετικῶς Σα-
βιανὸς διὰ τὴν ἐλέγχεται. ἐκτελεῖται γὰρ ἐπειδὴ φησιν, Παῦλ' ὅτι μὲν
ἐστὶν ὑπόστασις, ἀνθρώπου δὲ φύσις, ὡς παρὶ Παῦλ' ἀνθρώπου
εἶναι λέγεται, ἔτω λογικῶς, καὶ ὑπόστασις φύσις. ἡμεῖς δὲ πᾶσι τοῦ
ἀνοήτου κακόντοια ἀνατρέποντες ἀντερούμεν. καὶ τοῦτον τὸν τρόπον,
ὅτι παρὶ τὴν ὡς καὶ Παῦλ' φησιν, ἐπειδὴ Παῦλ' ὅτι μὲν ἐστὶν ἄτομον, ἀν-
θρώπου δὲ εἶδ', καθὼς τὸν Παῦλον ἀνθρώπου εἶναι φησὶ, λέγει, καὶ
τὸ ἄτομον εἶδ', καὶ πᾶσι καθὼς τῷ Παῦλ' ὅτι μὲν τὸν τοῦ
ἀνθρώπου ὁρῶμεν, καὶ τοῦνομα, δώσεις καὶ τῷ ἀτόμῳ, τὸν τῷ εἶδους
ὁρῶμεν ὁμοίως, καὶ τὸνομα, καὶ ἔτω φησὶς ἐκτελεῖται εἶναι τὸ καὶ
παλαιῶν, καὶ διαφρενέων τῶν ἀριθμῶν, ἐκτελεῖται καὶ τῶν κατηγορούμενων

* οὖν. ὅτι αἰρετικῶς καὶ τῶν ἀνθρώπων, * οὖν καὶ τῶν ἄλλων αἰρετι-
κῶς

ceps, & mortales; neque potest aliud quippiam ex ipso nomine hominis comprehendere præter rem definitam. omne verò nomen logicum habet hoc proprium, ut cum dicitur, non subiiciat menti audiētis aliquid rei certæ, & definitæ, quia in multis, & diuersis rebus ponitur. ut nomen logicum species, quod multipliciter circumfertur, & in hominem, equum, bouem, aurum, circulum, grammaticam, plurimamque alia cadit, non finit, ut auditor aliquid definitum intelligat. Similiter, si quis dicat nomen Paulus homonymia nudatum, statim intelligimus, verbi gratia, magnum Paulum Ecclesiæ quondam persecutorem, cum aliis proprietatibus, quibus signatur, de quo propositum est loqui, quæ quidem proprietates nunquam in alio insint. Si quis verò dicat nomen hoc indiuiduum, infinite fertur in multis, ut in Paulo, Petro, hoc equo, hoc albo, hoc circulo, & in reliquis similiter indiuiduis de quibus dicitur. Hinc igitur nomen naturæ, & substantiæ logicè sumpta, & nomen hypostasis ex vocibus, quæ in multis infinite ponuntur, id est, ex vocibus logicis perspicue sunt, sicut nomen species, & indiuiduum, ut demonstratum est. nomen enim naturæ in homine, & in equo, & in auro, & in reliquis ponitur, & multipliciter fertur, sicut nomen species. eodem modo nomen hypostasis in Petro, & Paulo, & in hoc equo, & in hoc boue ponitur, sicut & indiuiduum.

Hinc aperte ignorantia insani Seueri redarguitur, ille enim, quia, inquit, Paulus est hypostasis, homo verò natura; sicut Paulus dicitur homo, sic etiam dicatur hypostasis esse natura. nos verò ut prauam intelligentiam stulti euertamus, sic occurremus. Si hoc, quod prauè intulisti, valet, ô delire, quando Paulus quidem est indiuiduum, homo verò est species, sicut ais Paulum esse hominem, dic indiuiduum esse speciem, & tunc ut Paulo tribuis hominis definitionem, & nomen, tribues etiam indiuiduo definitionem & nomen similiter speciei, atque ita dices, indiuiduum esse, quod de pluribus differentiis numero in eo, quod quid est, prædicatur, quæ est summa insipientia tibi, præter alios hæreticos, congruens. Et sicut Paulum ais esse substantiam, quæ est genus generalissimum, & tribuis Paulo substantiæ definitionem, id est, esse rem per se existentem, non in-

Dd

digen-

κῆς ἐξαιρέτως ἀρμόζουσι. εἴτα καθὼς τὸν Παῦλον εἶναι Φῆς ἐσίαν,
 ἣτις ἐστὶ χυμικώτατον γένε^Θ, καὶ δίδωσι τῷ Παύλῳ τὸν τῆς ἐσίας ἐρισ-
 μόν, τῷτ' ἐστὶ τὸ εἶναι πρῶτον αὐτὸν παρὲν μὴ δεόμενον ἑτέρου πρὸς
 σύστασιν, λέγεται καὶ τὸ αὐτομόν εἶναι χυμικώτατον γένε^Θ. καὶ διὰ τῷ
 αὐτόμῳ τὸν ἕχρικώτατον γένε^Θ ὅρον, καὶ τὸνομα. ἵδ' ἐστίν. ὡς ὁ δὲ
 αὐτὸς εἶη ἄλλο ἐπαναβεβηκὸς γένε^Θ, καὶ τὸ αἶν γένε^Θ ὄν. ἔστο διὰ τῆς
 Φίλον αὐτὸς εἶη, εἰ μὴ πάντῃ τῷ τῆς θείας ἀπηλλοτριωμένῳ χάρι^Θ
 ἐκ τῶν ἄν ἀπῶν ἀναγκαστικώτατα πωλῶνται τῷ τῶν ἔχοντι,
 μὴ εἶναι τῶν ὑπόστασιν, φύσιν, μήτε μὲν ἐσίαν τῶν καὶ πάντως τρέ-
 πον φερομένῳ τε, καὶ περὶ τῆς φύσεως, ὡς ἡ φύσις, τῷτ' ἐστὶ, τῶν λογικῶν.
 πάντα γὰρ ὅσα ἐστὶν ὁμοφυῆ, πάντως ἐστὶ καὶ ὁμοῦσία, καὶ τῶν περὶ
 πάντων τὰ τῇ ἐσίᾳ διενένοχότα, καὶ τῇ φύσιν διενένοχον, ὡς ταυτοῖ
 ἐστὶ φύσις, καὶ ἐσίαν.

Διὸν διὰ ἐξαιρέτως τὰ πράγματα τοῖς ἐαυτῶν φιλοσοφικοῖς ὁ-
 νόμασιν ὅσα ἀριθμῶνται καὶ συνῆσιν, ἀλλὰ τίνες ἐφαρμόζουσιν αὐ-
 τοῖς λογικοῖς, οἰοῦν βελοῖμεθα Πέτρον ἀριθμῶνται, καὶ Παῦλον, καὶ
 Ἰωάννην, καὶ Φαμεν γὰρ ἀνθρώπους. ἐπεὶ δὲ ἕκασ^Θ μὲν αὐτῶν ἐστὶν ἀν-
 θρωπ^Θ. ἀνθρωπ^Θ διὰ ὅσα ἐστὶν ἐδὲς τέτων. πᾶς γὰρ ἐλάττω τῶν
 μειζόνων καὶ κατηγορεῖται, ἀλλὰ πᾶς μείζων τῶν ἐλαττόνων. ὅσα ἐστὶ γὰρ
 ἂν εἴποις τὸν ἀνθρωπὸν εἶναι Πέτρον. ἀλλὰ τὸν Πέτρον εἴποις ἂν εἶναι
 ἀνθρωπὸν. εἰ πᾶν Πέτρον, καὶ Παῦλον, καὶ Ἰωάννην εἴποις εἶναι τρεῖς
 ἀνθρώπους, ἡ εὐμενικῶς ἐστὶ ὁ μὴ περὶ τῆς καθυπεβλήθην δριμύτη.

** In suppositione
 simpliciter, ut
 vocant Logici.* περὶ φημεν γὰρ * τὸν ἀνθρωπὸν μὴ εἶναι μηδὲν τέτων. εἰ διὰ καὶ
 αὐτῶν τῶν εἶναι τρεῖς λόγοις, ἕκαστον αὐτῶν τρεῖς δριμύτη, ὡς
 εἶναι τρεῖς εἰς ἐνὶ ἐκαστῇ πλυστασιαθῶναι, ὅπερ ἀδυνάτων. ἐν τῇ δὲ ἐ-
 ναγκῇ εἰσφύρεται τὸ ἐφαρμόζον αὐτῶν ἐκάστῳ λογικῷ ὀνομα, ὅ
 ἐστίν, ὑπόστασις, αὐτομόν τε, καὶ πρῶτον. καθ' ὃ οἱ περὶ τῆς ἐ-
 λειμῆθῶν δριμύτη καθυπεβλήθησονται, τρεῖς ὑποστάσεις, ἡ αὐ-
 μα, ἡ πρῶτον λεγόμενοι. καὶ τῶν διὰ τὸν τρέπον δόπο δεικνύται μὴ
 εἶναι τὸν πατέρα, καὶ τὸν υἱόν, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα τρεῖς θεοί, εἰ καὶ
 τέτων ἕκαστον θεός ἐστὶ τέλει^Θ. ὡς περὶ ἕκασ^Θ ἐκείνων ἀνθρωπ^Θ
 τέλει^Θ, ἀλλ' ἐλέγονται τρεῖς ἀνθρώποι. ὁ πατὴρ τοῖνυν, καὶ ὁ υἱός.

καὶ

digentem alio, ad existendum, dicitur etiam indiuiduum esse generalissimum genus; & tribue indiuiduo definitionem, & nomen generis generalissimi, id est, quo non est aliud genus superius; & quod semper est genus; hoc autem cuinam placeat, & probetur nisi ei, qui omnibus modis à diuina gratia alienatus est? Ex his omnibus necessario apud eum, qui mente præditus est, infertur, non esse hypostasim naturam, neque substantiam quæ omnimodis circumfertur, & circumfert, sicut natura logicè sumpta, omnia enim, quæ sunt eiusdem naturæ, omnino sunt eiusdem substantiæ & contra, omnia, quæ substantia differunt, & natura differunt, quare idem est natura, & substantia.

Sciendum autem est, quod res non numerantur cum nominibus suis philosophicis secundum compositionem, sed cum logicis congruentibus, ut si velimus numerare Petrum, & Paulum, & Ioannem, non dicimus tres homines (proprie scilicet) quia unusquisque quidem ipsorum est homo; homo verò nullus horum est, superiora enim dicuntur de inferioribus; non inferiora de superioribus, non enim dices hominem esse Petrum; sed potius Petrum esse hominem. Si igitur dicas Petrum, & Paulum, & Ioannem esse tres homines, numerabis, quos non erat propositum subiicere numero. diximus enim antea hominem nullum horum esse. Si autem hos ipsos dicas tres esse, unumquemque horum numerabis tres; ut tres in nouem multiplicentur, quod fieri non potest. hinc necessario infertur nomen, quod cuique horum congruit, logicum esse, quod est hypostasis, indiuiduum, persona, quatenus proposuerant, ut numerarentur, ita ut dicantur tres hypostases, vel indiuidua, vel personæ. in hunc modum demonstratum est, non esse Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum tres deos. & si unusquisque horum est Deus perfectus, sicut unusquisque illorum est homo perfectus, non tamen dicuntur tres homines. Pater igitur, & Filius, & Spiritus sanctus tres hypostases sunt, sicut illi * ex his cognoscemus manifestè confitendum esse Christum esse vnā hypostasim in duabus naturis. est enim Christus æternus Dei Filius, qui incar-

** Est disparratio, qui in diuinis est. Quia numero natura in tribus personis. In proposito autem sunt tres numero distincta natura humana in tribus personis.*

D d 2

natus tribus personis,

καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τρεῖς εἰσιν ὑποστάσεις, ὡς παρὰ κἀκείνοι. ὅτι
 διὰ τὰς γνωστέας σαφῶς, διὲν ὁμολογῶμεν τὸν χριστὸν εἶναι μί-
 ᾱν ὑπόστασιν ἐν διυσι φύσεσιν. ἐστὶ γὰρ ὁ χριστὸς ὁ ὁ θεὸς αἰδίῳ ὁ
 ὁ σαρκωθείς. τὰτ' ἐστίν, ἡ μία τῆς ἀγίας τριάδος ὑπόστασις σεσαρ-
 κωμένη. καὶ αὕτη ἡ ὑπόστασις, ἡ γὰρ αἰδίῳ ὁ θεὸς ἐστὶν ὁ αὐτὸς θεὸς ὁ-
 μῆ, καὶ ἀνθρωπῶ. βεβλόμεν τοίνυν δεῖσθαι μὴ σαυθῆναι, καὶ ἀνθρω-
 πον, αἱ εἰσιν αἰδίῳ θεός, τὰτ' ἐστίν ἡ μία ὑπόστασις, ἐν διυσι φύσεσιν
 εἶπεν ὑποστάσεις εἶναι δι' ὅ. ἔτι γὰρ ὁ θεὸς ὄνομα, ἔτε τὸ ἀνθρώπος
 ὑπόστασιν σημαίνει ἡ μὲν ὑπόστασις ἐν διενὸς ὅλως κατηγορεῖται, ὡς
 ὅτι ἐστὶν ἐν διέν τέτων ὑποστάσεις. ἔτε μὲν ὅτι εἰπεν εἶπεν τὸν θεόν, καὶ
 * κατ' εἶδος. τὸν ἀνθρώπον δι' ὅ γένη. ἐπειδὴ περὶ ἑκάστην γένῃ * ἴδιον κατηγορεῖ-
 ται τέτων δι' ἐδὲν κατηγορεῖται ἴδιον. ἀλλ' ἐν δι' ὅ δι' ὅ εἶδη ἀρμόζει
 αὐτῶν λέγειται. ἑκάστην γὰρ αὐτῶν ὑπο γένῃ ἔσται. θεὸς δι' ἐχ
 εἰς γένῃ ὑποταχθήσεται, ὡς ἔχει ἀνθρώπῳ, διὸ κυριώτερον ἐστὶν
 δεῖσθαι μὴ σαυθῆναι τῶν δι' ὅ φύσεως, καὶ δι' ὅ ὑσίας. ἐκάτερον γὰρ αὐτῶν,
 καὶ φύσις ἐστίν, καὶ ὑσία τοῖς ὡν κατηγορεῖται. ὅτι ἔχει γὰρ ἐδὲν τῶν
 ἐφ' ἐκατέρων τέτων συσσεπκὰς ἀναφορὰς, ἡ γὰρ ἐπὶ αὐτῶν, καὶ φυ-
 * τὸ. σικὰς, ὡς φύσις, καὶ ὑσία * τῶν κατ' ὡν κατηγορεῖται, ἐκάτερον
 εἶναι.

Διὰ πολλῶν ἔν δ' ἀποδείκνυται, μὴ εἶναι τὴν ὑπόστασιν φύσιν, μὴ-
 τε μὲν ὑσίαν τὴν λογικὴν, τὴν καὶ πάντες τρέπον περὶ θέσαν, ὡς ἡ
 φύσις. ἐπειδὴ δι' ἡ ὁρθοδοξία φησὶν, μὴ εἶναι τὴν φύσιν ὑπόστασιν
 μίαν τῶν κατ' ὡν κατηγορεῖται. μὴ τε ὅλας πᾶς ὑποστάσεις, ὅσαι αὐ-
 τῶν αὐτῶν εἶναι, οἷον ἡ θεότης, ἡ γὰρ ὁ θεός, ὅτι ἐστὶ πατήρ. εἰ γὰρ ἐστὶ
 πατήρ, πάντως ὅτι μὲν ὁ θεός. ἔτι γὰρ ἀντιστρέφει ἡ κατηγορία,
 ὡς πᾶσιν εὐδελον. ὅτι ὁ πατήρ μὲν ἐστὶ θεός. θεὸς δι' ἐπὶ πάντως ἐστὶ
 πατήρ. καὶ ὁ θεός, θεός ἐστίν. ὡσαύτως καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ὡς θε-
 ὅς ὅτι ἐστὶν ἐν διέν τῶν τριῶν τέτων. ἀλλ' ἐν δι' ὅ ὅλας πᾶς τρία ἐστὶ θεός. εἰ
 γὰρ θεός πατήρ ἐστίν, ὁ θεός τε, καὶ ἅγιον πνεῦμα, πάντως πᾶν ὁ θεός,
 ἐστὶ πατήρ, καὶ ὁ θεός, καὶ ἅγιον πνεῦμα. ἀλλ' ἑκάστη τέτων θεός
 ὑποάρχων τέλει, ὅτι ἐστὶν ἄλλα πᾶς τρία. καὶ τὰς σαφές τε, καὶ
 ἐπαργές τοῖς γε νῦν ἔχουσι.

natus est, id est, vna hypostasis sanctæ Trinitatis incarnata, & hæc hypostasis, æternus scilicet filius est idem Deus simul & homo. quare qui vult numerare Deum & hominem, quæ sunt æternus filius, id est, vna hypostasis, non potest dicere esse hos duas hypostasies. nec enim nomen Deus, neque nomen homo hypostasim significat. hypostasis enim de nullo omnino prædicatur. quare nihil horum est hypostasis. neque videtur licere dicere Deum & hominem duo genera, siquidem vnumquodq; genus de speciebus prædicatur, quod hic non fit. neque conuenit dicere eos duas species. vnaquæque enim species sub genere collocatur. Deus autem non habet genus, sub quo collocandus sit, sicut habet homo. quamobrem magis proprium est, numerare hæc duas naturas, & duas substantias. vtrumque enim eorum est & natura, & substantia iis, de quibus prædicatur. nihil enim sub vtroque horum habet constitutiuas differentias, vel substantiales & naturales, vt sit natura, & substantia vtrumque eorum, de quibus prædicatur.

Demonstratum igitur est pluribus non esse hypostasim naturam, neque substantiam logicam, quæ omnibus modis circuit, sicut natura. * Quia verò orthodoxa doctrina dicit non esse naturam hypostasim, vnam eorum, de quibus prædicatur, neque vniuersas hypostasies, quæ sub ipsa sunt, vt deitas, id est, Deus, non est Pater, si enim Deus est Pater, profecto non erit Filius Deus. non enim reciprocatur prædicatio, vt omnibus patet. quia Pater quidem est Deus, Deus autem non est omnino Pater. & Filius similiter est Deus, & Spiritus sanctus similiter. quare Deus, nullus est horum trium. immo neque

in capite aliisque corporis membris, ita & natura diuina tota est in Patre; sed non ὁλικῶς, hoc est, non solum; & huic fundamento inadiquat Theodorus totum hunc sumum discursum. Cui Genia danda; quia boni sensus capax est, si in bonam mentem incidat. Nam lucida non morabitur Theodorus: cui persuasum fuit, nescio ex qua phantasia potius, quam Philosophia, naturam, quæ ab vno solo non participaretur, non posse dare nominationem subiecto. Hinc supra Petrum, Paulum, Ioannem tanquam tres homines numerari posse negauit: quia sensu quoddam vera sunt; quia tres non sunt, spectando naturam specificè: Tres sunt spectando eandem naturam secundum indiuiduam rationem prout spectari debet. Sic quando Theodorus dicit, neq; tres personæ esse Deum, ὁλικῶς uisum, totaliter & adæquare, non loquitur collectivè, sed distributiuè: quia vt nec Pater, ita nec Filius, aut Spiritus sanctus est Deus ὁλικῶς, id est, solum, exclusis aliis. Et hoc exemplastro arbitror satius hunc duriores & obscuriores Abucara loquendi modum mitigatum iri.

** Quia hoc loco Theodorus dicitur. ἀείψω γούμῃ, candido animo, interpretari dect. nam Deitatu tota est in Patre; & sic perfectum Deum est, sed quia in illo non est totaliter, hoc est, ita, vt in Filio & Spiritu sancto non sit; ideo dicit Theodorus, Patre non esse Deum ὁλικῶς, hoc est, ὁλικῶς, totaliter, solum, cum exclusione Filij & Spiritus sancti. Et quod de Patre affirmat, idem de Filio & Spiritu sancto asserit. Nam sicut anima tota est in digito, sed nō ὁλικῶς, quia simul est*

Προβάλλονται διὰ κατ' ἡμῶν τῶν ὀρθοδόξων οἱ Σαθηριανοί, οἱ
 λίαν ἄφρονες αἰρετικοί, αἰρετικὰ τινα περὶ βλήματα, ἅτινα περὶ
 γαργήνης εἰς μέσον, ἀνασκαύσσωμεν σὺν θεῷ, ὡς σαθεῖα, καὶ ἐνδι-
 λυτα. ἐρῶσιν ἔν ἡμῖν οἱ ματαιόφρονες, εἰ τὴν θεὸν φασὶ μὴ εἶναι τὰ
 τρία πᾶντα, ἕκαστε λοιπὸν, θεὸς πρᾶγμα ἐστίν, ἢ οὐκ ἐστίν; ἀποκρινο-
 μένων ἡμῶν, τὴν θεὸν εἶναι πρᾶγμα, πάλιν ἐρωτῶσιν, αἱ τρεῖς ὑπο-
 στάσεις ἢ ἔσονται πρᾶγματα; ζυγκαταληγμένων ἔν ἡμῶν, καὶ αὐτὰ εἶναι
 πρᾶγματα, ζυμάχουσι καθ' ἡμῶν λέγοντες. ἄρα κατ' ὑμᾶς θεὸς πα-
 τὴρ τε, καὶ υἱός, ἔστιν ἄλλιον πνεῦμα, τίς αρα δριμύνται πρᾶγματα, καὶ
 ἕτως ἐλέγχεσθε, ἢ μὲν τριάδα δυνάμενοι, πετὰδα δὲ αὐτὴ φέροντες,
 ἡμεῖς διὰ τῆς αὐτῆς ἀποκρινόμεθα. μὴ εἰδότες, ὡς εἶπεν, τὴν ἀληθινὴν
 τῆς ἀποδείξεως ὁδὸν ἐμεῖτε οὖν παραλογισμὸς τέτυκται, ἀνοήτης,
 ὡς πᾶν πρᾶγμα πλειωτικὸν ἐπεὶ πρᾶγμα τῷ ἔσονται ζυκαρμῆται
 τῷ πλειοῖ πρᾶγματι. οἷον ὁ χρυσοῦς ἔστι νομισματῷ, οὐκ αὐτὸ τὸ νό-
 μισμά ἐστιν. ὁ γὰρ χρυσοῦς, κατ' ὁ χρυσοῦς ἐστίν, οὐκ ἔχει τὸ νομισμα-
 τῷ χαρὰ κληρῶν. καὶ ἰδὲ πρᾶγμα καθίστηται ὁ χρυσοῦς, καὶ τὸ νομισμα
 πρᾶγμα πάλιν ἐστὶν ἔπειρον. ὁ χρυσοῦς πίνω πρᾶγμα πεφυκὼς παρὰ
 τὸ νομισμα, ἔσονται ζυκαρμῆται τῷ νομισματι, ὅθεν ἐλέγονται πᾶντα
 δύο πρᾶγματα, ἀλλ' ἐδὲ χρῆται οὕτως σὺν τῷ ζυμωτικῷ ζυθέσμεν
 περὶ φέρεσθαι. σκαλότης γὰρ, καὶ ἀμαθία πολλὴ τὸ λέγειν, νομισμα, καὶ
 χρυσοῦς. ταὐτὸ δὲ νοεῖν ἐστὶ πᾶν πᾶν, καὶ τὴν ἰδίαν σῶματῷ. ἔπειτα γὰρ

*Bavaricus co-

dex hic est m.

l. m. Itaq; ex

versione Tur-

riani, ex co-

dice quo vsum

est? Gracius ver-

ba ad margi-

ne suorum ad-

versariorum an-

notavit, lege-

τοιαυτῶν, ὅτι ἡ

δοξὴ ἐκείνη

λεπόντων ἡμῶν,

αὐτὴν εἶναι πρᾶγμα,

ἐπερωτῶσιν αὐτοῖς,

καὶ τὴν

πλειοῖ.

αὐτὸς ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτῷ. ἔπειτα τὸ σῶμα πᾶν, ἐστὶν πᾶν τῷ. πᾶν-
 λῶ μὲν τοι πρᾶγμα ἐστίν. καὶ τὸ σῶμα πᾶν πρᾶγμα ἐστίν. ἀλλ' ἔσονται
 ζυκαρμῆται πᾶν τῷ ἰδίῳ σῶματι, ὥς εἶναι τὰ δύο, δύο
 πρᾶγματα. ἢ ἔστιν; ἐπεὶ τὸν πᾶν τὸ ἰδίον σῶμα πλειοῖ.
 * τῶν ὑποστάσεων, κατ' ὡς κατηγορεῖται, ἔσονται ζυκαρμῆται ἢ τρι-
 σὶν, ὑποστάσεις, ὥς εἶναι αὐτῷ ἀκείνους τίς αρα πρᾶγματα, ὡς
 ὁ νεώτερος φασὶν οἱ αἰρετικοί.

Καὶ ἄλλο διὰ περὶ φέρεσθαι καὶ τῆς ὀρθοδόξιας οἱ αἰρετικοὶ περὶ
 βλήματα τοῖς λέγοντες. τὸν αἰδίον υἱὸν φασὶ πρᾶγμα εἶναι, ἢ ἔστι
 τοῖς λέγοντων ἡμῶν, αὐτὴν εἶναι πρᾶγμα, ἐπερωτῶσιν αὐτοῖς, καὶ τὴν
 αἰδίαν ἢ σῶμα τὸ ἐμψυχόν τε, καὶ νοερόν, ἔσονται πρᾶγμα εἶναι λέγει;

ζυκα-

Deus vniuersa tria est. si enim Deus est Pater, Filius, & Spiritus sanctus, omnino omne quod est Deus, erit Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, immo vnusquisque horum Deus perfectus cum sit, non est vniuersa tria, idq; manifestum est, & apertum omnibus, qui mentem habent.

Obiiciunt ante nobis orthodoxis Seueriani hæretici imprudentissimi quæstiones quasdam subuertentes, quas nos in medium producemus, & adiuuante Deo dissoluemus, & futesse demonstrabimus. dicunt ergo nobis illi, si Deum dicitis non esse hæc tria; dicite, Deus est res, an non? Si nos respondemus rem esse Deum, rursus dicunt, tres hypostases non sunt res? cum nos concedimus esse tres res, colligunt contra nos; igitur secundum vos, Deus, & Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, quatuor res numerantur, atque ita conuicti estis negare trinitatem; & quaternitatem pro Trinitate introducere. Nos verò respondemus istis, ignorantes rectam viam demonstrationis, fallaces istas conclusiones vomitis. ignorant enim quod omnis res, quæ alteram perficit, non connumeratur cum ea, quam perficit, verbi gratia, aurum nummi, non est ipse nummus: aurum enim quatenus aurum est, non habet signum nummi, & res est aurum; & nummus, alia rursus res est. quare aurum, quod alioqui res est præter nummum, non numeratur cum nummo, ex quo fit, vt non dicantur hæc duæ res. nec oportet hæc cum coniunctione efferre, durum enim, & nimis inscitum est, dicere nummum & aurum. idem intelligendum est in Paulo, & corpore eius. nec enim Paulus corpus suum; neq; corpus Pauli est Paulus. tamen Paulus res est, & corpus Pauli res item est, sed non numeratur Paulus cum corpore suo, vt sint duæ res. Quare hoc? quia Paulum suum corpus perficit. igitur quia deitas vnāquamque hypostasim perficit, de qua prædicatur, non numeratur cum tribus hypostasibus, vt sit ipsa deitas & illæ hypostases quatuor res, vt hæretici somniant.

Aliam præterea quæstionem hæretici contra orthodoxā veritatem proferunt. sic enim aiunt, dicitis ne æternum Filium esse rem, an non? deinde cum respondemus, rem esse, rursus interrogant. Corpus æterni Filij animatum, & intelligens, an
non

ζωματὰ ἡμετέρων οὐκ ἡμῶν εἶναι καὶ αὐτὸ πρᾶγμα, ἐνθάδε ζωμα-
 περαῖσιν καθ' ἡμῶν. ἄρα ζωμαρθεῖτε, τὸν αἰδὼν ὑὸν τῷ ἰδίῳ
 ζώματι λέγοντες, ὅπως ἡμᾶς ἐκατέρωθεν, ὡς οἷόν τε, διήσωμεν ἀρ-
 χοῖς ἡμᾶσιν, ἥτοι βάλοιεν εἰς βλασφημίας ἀπίπημα, ἢ εἰς τὸ ἰδίον
 ἐφελκύσονται φρόνημα. εἰ γὰρ δύο πράγματα, τὸν αἰδὼν ὑὸν, καὶ
 τὸ ἑμψυχον αὐτῷ, καὶ νοερὸν αὐτῷ ζῶμα φαμέν. αὐτίκα καταπε-
 ρᾶσιν ἡμᾶς ὡς πωσάρων πραγμάτων ἐφίδρυσιν ἐν τῷ τῆς θείας ὑ-
 ψηλῷ θρόνῳ τήντας, ὅπερ ἐστὶ τῆς τριάδος ἁγνότητος. εἰ δὲ τὸν ὑὸν,
 ἢ τὸ ἰδίον αὐτῷ ζῶμα μὴ εἶναι δύο πράγματα λέγομεν, αὐτοπαφί-
 ρισιν ὑμῖν φάσκοντες, μὴ ὅκτων τῶν δύο πραγμάτων, πῶς ὑμεῖς
 τὸν χρῆσιν λέγετε δύο φύσεις, οἷς ἐξέμεν, ὡς ἡμεῖς τὸν αἰδὼν ὑὸν ἢ ζω-
 μαρθεῖμεν τῷ ἰδίῳ ζώματι, ὡς λέγει ἐκείνα δύο πράγματα. ἐπεὶ δὲ
 τὸ τοῦ αἰδῶς ἢ ζῶμα ὑποσσεπικὸν αὐτῷ, καθίστηκεν τρόπον πινᾶ π-
 λειῶν αὐτὸν, καθ' ὡς ἐστὶν ἀνθρώπου. ἅπαν δὲ πρᾶγμα πλειῶν ἔπεν
 πρᾶγμα, ἢ ὡς γινώσκω, ἢ ὡς ἀναφορᾶ, ἢ ὡς φύσις, ἢ γενεά, ἢ ὡς ἐν
 ὑποσσεπικὸν πλειῶν, ἢ ὑφιστάμενον ἐκείνους ἐστίν. ὑποσσεπικὸν ἐν ὑπὸ ἀρ-
 χον τὸν αἰδῶν ἢ σῶμα, εἰ μὴ πλειῶν αὐτὸν ἀπλῶς ἤγεν κυρίως
 λέγει, ὅσα μὲν αὐτῷ ζωμαρθεῖται πανταπῶς. ἀλλ' ὅσα ἐν πύθην
 αἰρεσιπῶν ἐν τῷ χρῆσιν λέγεσθαι δύο φύσεις. ἡμεῖς γὰρ οἱ ὀρθόδοξοι, ὡς
 τὸν αἰδὼν ὑὸν τῷ ἰδίῳ ζώματι ἐκατέρωθεν ὑποσσεπικῷ ζώματι, δύο
 φύσεις φαμέν, ἀλλὰ τὴν θεότητά τε, καὶ ἀνθρωπότητα δύο φύσεις
 ἀρθεῖμεν. ἔχοντες δὲ πρὸς ἐνθὲν ὁπισκίψας φήσεν. ἄρα ἐν καὶ ἡ τοῦ
 διωπτότε ἀνθρωπότης ὅσα αὐτὸ πεφυκεν τὸ ἰδίον αὐτῷ σῶμα τὸ ἑμ-
 ψυχόν τε, ἢ νοερὸν, πρὸς ὃν ἀντιφύσωμεν ὅσα εἶναι. ἐπεὶ δὲ ὡς χρῆσιν
 ἀνθρωπότης, πάντων ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων καθίστηκεν. τὸ ἢ ἑμψυχον
 αὐτῷ, καὶ νοερὸν σῶμα αὐτῷ μόνον ἀναφερόντως ἐστίν.

Εἰδὲ τις πρὸς ταῦτα ἀντιμάχοιτο, εἰς τὸ διῶν ἵαπερα μέλλει
 ἀποπῆναι ὑποπείσθαι. ἥτοι γὰρ εἰπὲν ἀναγκαζήσεται, τὴν τῷ χρῆσιν
 ἀνθρωπότητα, μὴ εἶναι τῶν πάντων ἡμῶν ἀνθρωπότητα. καὶ ἐνθὲν
 πολλὰς ἐπισημᾶν ἀνθρωπότητος, ἢ τὸ ἰδίον ὑπὸ σῶμα λέγειν ἐκαστοῦ
 ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων εἶναι σῶμα. καὶ τὴν καὶ ταῦτα φησὶν ὁ ποιῶ-
 ν. ὁμοίως τὸν χρῆσιν σῶμα, καὶ λησὶν ἡμῶν, καὶ ἀπὸ σῶμα. καὶ

παύλας

non dicitis esse rem? cum respondemus esse, statim contra nos concludunt, igitur numeratis æternum Filium cum proprio corpore. hoc dicunt, ut nos vtrinque, quoad fieri potest, hamis araneorum captos in absurdam blasphemiam compellant, aut in propriam sententiam trahant. Si enim dicamus, duas res esse Filium æternum, & corpus eius animatum, & mente præditum, continuo condemnabunt nos, tanquam qui quatuor res in alto throno diuinitatis fundemus, quod est negare Trinitatem. sin autem Filium, & corpus eius proprium non dicamus duas res esse, occurrunt nobis, si non sunt duæ res, quomodo, inquit, vos Christum duas naturas dicitis? quibus respondendum est, nos Filium æternum nõ numerare cum proprio corpore, ut dicamus esse duas res quia * corpus hypostaticum æterni Filij quodammodo per-

* corpus hypostaticum dicitur, id est, corpus in hypostasi filij æterni.

ficit ipsum, quatenus est homo. omnis autem res, quæ alterum perficit, aut tanquam genus, aut tanquam differentia, aut tanquam natura, substantia scilicet, aut tanquam hypostaticum, illud perficit cuius est. corpus igitur æterni Filij cum sit hypostaticum quamuis non simpliciter, id est, propriè perficere illum dicitur, non tamen cum eo corpus numeratur. sed non propterea non est dicendum duas naturas esse in Christo. nos enim orthodoxi, non æternum Filium numerantes cum corpore eius hypostatico, duas naturas esse dicimus; sed diuinitatem & humanitatem duas naturas numeramus. fortassis aliquis hinc occasione occurrendi arrepta, dicit, an Christi humanitas nõ est ipsius naturale corpus animatum, & intelligentia præditum? cui respondebimus non esse. siquidem humanitas Christi omnium nostrum, qui homines sumus, est; corpus verò eius animatum, & intelligens, ipsius solius præcipuè est.

Si quis verò contra hæc pugnet, in alteram ex duobus absurdis incidet, aut cogetur dicere humanitatem Christi scilicet non esse nostram, & hinc multas humanitates introducere (id est, naturas;) aut corpus æterni Filij, vniuscuiusque nostrum, qui sumus homines, corpus esse. & tunc qui sic sentit, comedat corpus Christi & que, atque corpus alicuius latronis,

Ee

&

& impij. & rursus si quis dicet humanitatem Christi non esse nostram humanitatem, cogetur dicere non esse diuinitatem Christi, diuinitatem Patris, & Spiritus sancti, atq; ita tres diuinitates, siue deitates introducere. quod est excidere penitus à Christianismo. sin autem illud alterū dicat. sufficiat ei, qui id dicit, turpissima consecutio, quam diximus prius. Quamobrem scire oportet, sanctos Patres alias quidem æternum Filium ex Patre, alias verò ex substantia patris genitū esse dicere. nos igitur orthodoxi, cum non dicimus substantiam Patris esse ipsum Patrem, sed aliam rem * præter Patrem, continuo in nos profiliunt iactantes nos esse deprehensos in eo, vt dicamus, ex duabus rebus genitum esse Filium; deinde Patrem numerari cū sua substantia, sicut in superioribus iam demonstratum est. Hæc nobis respondentibus occurrunt insani illi dicentes; etiamsi demus rem ita se habere, vt prius asseruistis, interim necesse habetis affirmare Filium non nasci ex eadem re. Quibus respondemus pudore stultos afficientes; erratis profectò miseri, non intelligentes quæ significant ea quæ dicuntur. non enim sicut coniicitis, cogimur dicere. etsi enim * aliud quid est Pater; & aliud quid substantia Patris. nos tamen Filium ex substantia Patris, vel ex Patre genitum esse cum dicimus, ex eadem re genitum esse significamus, non ex alia, & alia, absit. Sicut enim tu cum dicis, ponderaui aurum nummi; ipsum aurum ponderasse significas; & rursus, cum dici s, ponderaui nummum; aurum ponderasse dicis; character enim siue signum nummi non ponderatur, vt omnibus patet: sic & nos, etsi dicamus ex Patre, vel ex substantia Patris genitum esse Filium, non cogimur dicere, genitum esse ex duabus rebus, sed ex vna & eadem re. vt semper orthodoxa doctrina victrix appareat; & præmia victoriæ contra hæreticos reportentur.

Rursus exoritur nobis alia istorum percunctatio. æternus Filius assumpta carne, assumpsit communem rem, an particularem? vt si dicamus rem particularem assumpsisse, crimen nobis sit dicere in Christo duas hypostascs, quomodo dici-
*Quæ æquiualentia fundam; virtuales distinctionem, facit, vt aliquid de paternitate seu æt-
 notionali Patris affirmari queat, quod non potest affirmari de substantia seu essentia Patris,
 & vice versa. Et hoc respexit Theodorus, quamuis obscurum.*

Ec 2

mus

*Schol. Turrian.
 * id est, differ-
 re substantiam
 Patris ab æt-
 notionali, qui
 est generare,
 qui vocatur à
 Dionysio res Pa-
 tris, sicut res
 Filij est gene-
 rari. Nec aliud
 vult quæ essen-
 tiam Patris, &
 paternitatem,
 per quam Pa-
 ter est Pater,
 ratione distin-
 gui.*

** non concedit
 aliud esse Pa-
 trem, & aliud
 substantiā Pa-
 tris, in Trini-
 tate enim non
 est aliud, & al-
 iud, sed aliud,
 & aliud, immo
 negat potius,
 quia si non est
 alia, & alia
 res, non est ali-
 ud, & aliud.
 Summa est: Pa-
 tris & substan-
 tiam Patris
 esse vnam ean-
 demq; simpli-
 cissimam rem,
 sed propter in-
 finitatem suam
 duabus reali-
 ter distinctam
 quæ valentem.*

ραπτάτω τῶν νεσεραίων ζυμειπιστῶν φρονήματα. παρ' ἐκείνοις γὰρ
 ὑπόστασις ἐστὶ τὸ μερικὸν περὶ ἄγμα. ἡ μηδαμῶς ἐν χρεῖσιν δύο φύσεις
 * συνεισάγουσι
 ὁμολογῶν, ὡς εἰ δὲ δύο ὑποστάσεις. καὶ πάλιν * συνηροὶ χρεμαλίσσαι
 ζυμωθεῖναι, μίαν εἶναι φύσιν τὴν χρεῖσιν λέγοντες, ὃν τρόπον μίαν
 αὐτὴν φαμέν ὑπόστασιν, ὅπερ ἐστὶ ψυχολογίας ἀνάμειξιν. εἰ δὲ κρι-
 νὸν περὶ ἄγμα περὶ σληφύνας τ' οὐδὲν φαμέν, ἐπιμεικταὶν ἡμῶν αὐτῶ-
 να φάσκοιτες. πῶς οὐκ ἐς ζαρκαπὶ τὰ περὶ σληφύνας; τ' ἀδιωάτων
 γὰρ ἐστὶν ἀσώματα τὴν ζωματωθῆναι ἐνὶ τῷ ἀσώματι. πρὸς ἧς ἀ-
 παντήσωμεν, ἔννοήκατε λέγοντες, ὡς εἶπεν, τὴν τ' φιλοσόφων σκοπὴν
 εἰρηκῶτων, ἀσώματα εἶναι τὸ κρινόν. ἐκείνοι γὰρ λέγοντες ἀσώματα
 εἶναι πᾶν γένος, καὶ εἰδόμενα, ὅτι αὐτὰ τὸ σῶμα, τὸ ἐκ τῆς ἐσῆας τ' αὐτῶ-
 τω, ἡ τις λέγει γινώσκων τὸν γένος διακρινόμενον, ἀσώματα εἶναι λέ-
 γουσι. διὸ δέον ὁρίσασθαι, ὡς τὸ ἀσώματι ὄνομα καὶ τὰς φιλοσόφους
 ὁμωνύμως τε, ὡς ἀορίστως λέγει, μάλλον ἢ ζυλλήθῃ φῶναι, ἐκ τῶ-
 νοι τὴν ὕλην, καὶ τὸ εἶδόμενον ἐξ ὧν τὰ ζώματα, ὡς χρεῖμα, καὶ πᾶν ἄλλο
 μα, ἡ γὰρ πᾶσι τοῖς καλῶσι ἀσώματα τὴν ψυχὴν, καὶ τὰς
 αἰγυλίας, ὡς αὐτὰ τὸ θῆον, ὡς εἰ μίαν, καὶ ἡ αὐτὴ τῶν ἀπάντων ἡ φύ-
 σις, ἀλλὰ, πολλὰ καὶ διαφόροι, ὡς ἐν πύθωνι περὶ ἄσματος ὁμωνύ-
 μως, καὶ ἀορίστως λέγεσθαι τὸ ἀσώματι ὄνομα, καὶ πολλῶν * ζιμω-
 ν * σημασι-
 των
 * In Bamerico
 codice sicut ge-
 batur hac asu-
 perioribus, im-
 perposito hoc
 eis: τοῦ αὐτοῦ
 xre, quales ef-
 fer nonum orn-
 sculum. Sed hac
 distinctio non
 fuit in Turria-
 ni exemplari,
 ut patet ex e-
 iusdem versio-
 ne.
 νόμενον, καὶ τῇ φύσει διαφερόντων φερόμενον. * τὸ σῶμα πῶν, καὶ
 ὅσα ὑπὸ τὸ σῶμα εἰσι κρινόμενα, οἷον ἐμψυχον, ζῶον, αἰθρῶν, ἀσώμα-
 τα καλῶνται. ἐπεὶ δὲ τῶν ἐκαστῶν αἰσθησὶ μὲν ἔχει ὑποπίπτει, ἀλλὰ
 οὐ κατὰ λαμβάνεται. ἔτι γὰρ εἰσιν αὐτοῖς ἰδιότητες ὁριστικαί, καὶ ὡς
 αἰσθησὶ κατὰ πᾶσι ληθισσονται. πᾶ μὲν τοῦ αἵματος, καὶ ὡς τὰ κατὰ
 χρεῖ, καὶ ὡς τὰ ζῶον, καὶ ὡς τὰ πᾶσι ληθισσονται. ὁριστικαὶ γὰρ
 ἔχουσιν ἰδιώματα. πολλὰ εἰ καὶ τὸ κρινόν σῶμα, ὅσον ἐστὶν ὑπὸ τὸ κρι-
 νόν διὰ τὸ μηδαμῶς αἰσθησὶ, ἀλλὰ τῷ μόνον εἶναι ληθισσονται, ἀσώματα
 λέγονται, ἀλλ' ἔν τῇ φύσει σῶμα καὶ ὁριστικόν. παρεπληροῖσι δὲ αὐτῶν τῶ-
 ν τῶν αἰσθησὶ λεγομένων κύκλῳ. τῷ γενομένῳ ὁριστικῶς ὅσα ἔχουσιν. ὅ-
 γὰρ πᾶσι τῷ κύκλῳ φύσι μὲν μετὰ τῆς, καὶ ὅτι ὁριστικῶς ὁρι-
 στικῶς ὅσα ἔχει, ἔδαμῶς ὑποπίπτει μετὰ τῆς. ὅσα ἔχει γὰρ ὁριστικῶς
 σαυρὸν, οἷον εἰ, ποσὸς ἐστὶ, γινώσκων διωκῶνται. ἐπὶ τῷ κύκλῳ γινώσκων
 μερικῶς.

mūs duas naturas, atque ita incidamus in execrabilem opinionem Nestorianorum, apud illos enim hypostasis est res particularis; aut nullo modo in Christo duas naturas consisteamur, sicut neque duas hypostases, atque ita Seueriani dicti compellamur, dicentes Christum esse vnā naturam, sicut dicimus esse eum vnā hypostasim, quod est plenum interitus animæ. Sin autem communem rem filium assumptisse dixerimus, insultant statim nobis dicentes, quomodo filius incarnatur communi re assumpta? impossibile enim est, aliquid incorporeum corporatum fieri copulatum incorporeo. quibus occurrendum est, non intellexistis, ô boni, propositum philosophorum, cum dixerunt, Incorporeum esse cōmune. Nam cum dicunt, incorporeū esse omne genus, & speciem, etiam ipsum corpus ex substantia generalissima, quæ dicitur genus generalissimum, diuisum, incorporeum esse dicunt. quamobrem scire oportet nomen incorporeum secundum philosophos homonymè, & infinitè dici, immò ut paucis rem complectar, illi materiam, & speciem, ex quibus corpora, & omnem colorem, atque figuram, id est, omnem qualitatem vocant incorporeum, & animam, atque angelos, & ipsum Deum, quorum omnium non est vna & eadem natura, sed multæ, & variæ, ut hinc planè probetur homonymè, & infinitè dici nomen incorporeum de multis significatis, & natura differentibus. quare corpus, & quæcunque sunt sub corpore communia ut animatum, animal, homo incorporea vocantur, quia vnumquodque horum non est subiectum sensui, sed mente comprehenditur non enim sunt eis proprietates *deusmæ*, (id est, indiuiduantes) quibus sensui subiiciuntur. indiuidua tamen, de quibus hæc prædicantur, corpora sunt, utpote sub sensu cadentia, proprietates enim habent definientes, siue terminantes. verum etsi commune Corpus, & quodcunque est sub ipso commune incorporeum dicitur, quia non potest sensu, sed mente percipi, tamen natura corpus consistit; simile est hoc circulo simpliciter dicto, non habenti lineas * *deusmæ*. huiusmodi * *definientia*, enim circulus natura quidem mēsuratus, quatenus verò non

* f. μερικώς, εἰδικώς καὶ ὀ-
ριστικώς.

* μερικῶς, εἰδικῶς, καὶ ὀριστικῶς. ἐν τῷ ὅτι οὐκ ἔχει μέγεθος με-
τρήσι καὶ περὶ ὁρίσεται. ὅθεν ὁ λεγόμενος ἀπλῶς κύκλος φύ-
σις μὲν ἀορίστως μετρεῖται. ὀριστικῶς ἔχ' ὑποπίπτει μετρήσι. ἔτω
τὸ παρὰ τὴν αἰδίαν υἱὸς περὶ σληφθῆν ἀνθρώπινον σῶμα, ζῶμα μὲν ἐστὶ
φύσις. καὶ ὁ δὲ κενὸν ὄν, ὑδραμῶς ὑπὸ τῷ αἰδίῳ πᾶσι, ἀ-
σώματα καλεῖται. ἔτω αὖ δὲ χαρρακτηρίζεται ὀριστικῶς ἰδιώμα-
των, ὀριστικῶς αὐτίκα τῇ αἰδίῳ ὑποπίπτει χρηματισμὸν αἰδίῳ τῶν
παιδῶν ἀπῶν.

Οὐ δὲ μὲν ὁ χαρρακτήρ τῶν ἰδιωμάτων μερικὸν περὶ γρά-
ειν ἤγειν ὑπόστασις. ὁ χαρρακτήρ γὰρ ὅς ἐστιν ἄλλος ἐστίν, ἤγειν ὅς ἐστι
ἄλλης ὑποστάσεως ἐν χρεῶ, εἰ μὴ τῇ αἰδίῳ υἱῷ. ὃν τρέπον ἡμῶν
ἐκάς τῶν ἰδιωμάτων ὁ χαρρακτήρ, ὅς ἐστιν ἄλλος ἐστίν, ἢ ἐκείνου,
ἢ πῆρ ἐστίν ὁ χαρρακτήρ. ὅθεν ὁ αἰδίῳ υἱός, ὁ αὐτός ἐστι θεός τε, καὶ
ἀνθρώπος, τὰ τ' ἐστίν, ὁ αὐτός ἐστι ὁ περὶ πάντων αἰῶνων ἐκ πα-
τρός γενημένῳ. καὶ Ἰησοῦς ὁ ἐκ πατρὸς Μαρίας δὴ τὴν τέλει
τῶν αἰῶνων ἀσώτως περὶ, ὑπόστασις μία τῆς τριάδος ὑπάρ-
χων. διὸ κυρίως, καὶ ἀληθῶς ἡ πάντα γινώσκων, καὶ πανάμωμος
Δαυιδικὴ νεανίσκος θεός ἐστι ὁμολογεῖται. αὐτὸν γὰρ τὸν αἰδίον τέκεν
θεὸς ἀνθρώπινον γενοῦσα καὶ ἡμᾶς, καὶ πᾶν τὸ δόξα τῆς ἀμαρτίας,
καὶ Ἰησοῦν περὶ σληφθῆν καὶ ἡμῶν περὶ σληφθῆναι Πέτρος
τυχόν, ἢ Παῦλῳ, ἢ ὁ, πᾶν κύριον ὄνομα. τηλαυγέστατον πίνω δόξα
δίδεται, ὅτι περὶ εἰ καὶ κενὸν περὶ γράμα περὶ σληφθῆν ὁ αἰδίῳ υἱός,
ἢ πῆρ ἐστίν ἀσώματα, ἤγειν τῷ ἀνθρώπινῳ ὑπόστασι, ἀλλ' ἐν ὅς ἀπα-
γορεύεται ζώματι γινώσκων, ἤγειν σαρκῶς ζωῆς τε, καὶ ἐν ἀνθρώπῳ,
καὶ αὐτὸς φησὶν ὁ παρὰ φρον ἀρετῆς. καὶ τῶν δὲ πάλιν εἰς ἑνὴν
χρῆσιν, ὡς οἱ ἀρετίζοντες τὰς διὰ χάριν ἀρετὰς συνηθῆναι τῷ φύσει
εἶναι κενῶν τε, καὶ μερικῶν. τῷ μὲν κενῶν πᾶσι εἶναι πᾶς ὑπο-
στάσις. τῷ δὲ μερικῶν μίαν ὑπόστασιν λέγοντες, ὅπως ὁμολο-
γηθῆναι τῶν, καὶ ὁχυρωθῆναι αὐτοῖς, ἔστω γινώσκων περὶ κατὰ φρον
ἢ ἀληθινῶν, καὶ ἀκαταμέτρητος δόξα. εἰ γὰρ τῶν τ' παρ' ἐ-
κείνοις ὁμολογημένον ἀληθείας εἴχοντες, ἐμμελλεν αὐτοῖς περὶ τῷ
ἐν χαλεκῶν συνηθῆναι ἀγνοῦν τῷ φάσματι πᾶσι.

μει,

habet lineas definientes, nequaquam subiicitur mensurationi, non enim habet *δεσνὸς μέγεθος*, id est, lineam partientem in modum crucis, qua possit cognosci, quantus sit; postquam autē factus fuerit circulus particularis, specialis, & definitus, statim mensura circumscribetur, quātam habeat magnitudinem. igitur circulus, qui simpliciter dicitur, natura quidem indefinite mensuratur, definite verò non subiicitur mensuræ. Sic humanum corpus ab æterno filio assumptum, corpus quidem est natura, quatenus verò commune, nequaquā sub sensum cadens, incorporeum vocatur, postquam verò signatur proprietatibus definitis, continuò definite sub sensum cadit, vocaturque sensibile, & tactile.

Neque character proprietatum res particularis est, id est, hypostasis, character enim non est alterius, id est, alterius hypostasis in Christo, nisi æterni filij, sicut character proprietatū cuiusque, non est alterius character, quā eius, cuius est character. Vnde æternus filius idem est Deus & homo, id est, idem est ante omnia sæcula ex Patre genitus, & Iesus ex Virgine Maria in fine sæculorum sine virili semine natus, qui est vna hypostasis Trinitatis. quocirca propriè & verè castissima, & omnis maculæ expers virgo stirpis Davidicæ Deipara, id est, mater Dei prædicatur. hæc enim æternum peperit filium factum hominem, sicut nos in omnibus excepto peccato, Iesum appellatum, sicut vnusquisque nostrum appellatur Petrus, verbi gratia, aut Paulus, aut alio quocunque nomine proprio. Clarissimè igitur demonstratum est, quod etsi communem rem assumpsit æternus filius, quæ quidem incorporea est, scilicet substantiam humanam, non tamē negatur corporatum esse, id est, incarnatum, factumque esse hominem, ut aiunt hæretici amentes. atq; hoc rursus scire oportet, quod hæretici ea de causa properant ad constituendum, esse naturam communē, & particularem, communem quidem omnes hypostasies, particularem verò vnā hypostasim, ut hoc concessum, & confirmatū, telum ipsis efficiatur ad labefactādum verum, & inuiolabile dogma. Si enim hoc, quod illi profitentur, verum esset, esset aliquid dicendum contra sanctissimam Synodum Chalcedo-

μοι, αὐτὸ δύο φύσεις αὐτῆς, αὐτὸ ἐν χρεῖσιν κηρύττειται καὶ αὐτὸ εἶναι, ἡ με-
 ρικὴ; εἰ μὲν ἂν ὁποτέρῳι, καὶ αὐτὸ εἶναι, ἐνθὺς συλλογίζεται κατ'
 αὐτῆς λέγων, ὁ χρεῖς ἄρα κατ' ἐπὶ σε, πῶς αὐτὴ τῆς θεότητος
 ὑποστάσεις ἐστίν, ὅπερ ἄπειρον. εἰ δὲ μερικαὶ εἶναι φησὶν. ἐμπ-
 ῆται τῷ ὅτι Νεσερὶς βλασφημῆματι, ὡς δύο ἐν χρεῖσιν ὑποστά-
 σεως * ὁμολογεῖται. διὸ πῶς τῆς ἀγίας πωδὸς περιμάχοις, καὶ ὑπε-
 ραπεισῶς, ἀναγκάσθων ὁποδείξαι τὴν φύσιν, μήτε κοινὴν, μήτε μερ-
 κὴν λέγειν, ὡς ἐκείνοι φασίν. ἀλλὰ κοινὴν πρᾶγμα, φερόν τὴν
 ἀπὸ πᾶσι ἐκατέρων, ὅπερ ἐκείναι, ἢ πᾶσι αὐτῶν ὑποστάσεις, ἢ μία,
 ὑπόστασις, ἀλλὰ τὸ θεμελιώμενον π, καὶ περιεσφαιμένον ὁλοκῶς ἐν ἐκείνῃ
 τῶν αὐτῶν ὑποστάσεων.

* f. ὁμολο-
 γήσεως

Ἀποδείκνυται δὲ πᾶσι τῷ φωνολογῶντι πικρότης ὁπο-
 δείξεσιν. πᾶν πρᾶγμα κοινὸν πολλῶν ἐπὶ κατηγορούμενοι. εἰ μὲν
 ἂν ἡ φύσις κοινῶς λεγόμενη πᾶσι αὐτῶν ὑποστάσεις, ἄρα πᾶσι πα-
 σὶν αὐτῶν κατηγορηθήσονται. τὸ δὲ πολλῶν κατηγορούμενοι, ὅλας
 ἐν ἐκείνῃ τῶν πολλῶν εἰσπύεται, ὥς κατηγορεῖται· καὶ πᾶσι συ-
 ναχθήσεται πᾶσι πᾶσι ὑποστάσεις, κατ' ἐκείνους αὐτῶν ὑπό-
 στασις εἰσπύεται, ὅπερ ἀδυνάτων. ὥς μὴ εἶναι τὴν φύσιν πᾶ-
 σις πᾶσι ὑποστάσεις. τὴν γὰρ φύσιν κατ' ἐκείνους κοινῶς νοούμενην,
 διὰ κατηγορεῖται τῶν ὑποστάσεων, μὴ λέγειν μερικὴν τὴν φύ-
 σιν, ὡς ἐκείνοι φασίν, ὡς ἐρεσθῆν ὁποδείκνυται. εἰ γὰρ ἡ φύσις
 μερικὴ, κατ' ἐκείνους νοούμενη, ὑπόστασις ἐστίν, ἀνάγκη πᾶσι κατ'
 αὐτοὺς πᾶσι πατέρεα, καὶ πᾶσι υἱόν, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον τρεῖς με-
 ρικαὶ ἀριθμῶνται φύσεις, καὶ τρεῖς ὁμολογεῖται θεῖς, καὶ τρεῖς
 θεότητες, ὁ δὲ βλασφημιῶν ἐστὶν ἀπὸ πᾶσι ἀκροῦται, μᾶλλον δὲ
 ὅτι χρεῖσιν αὐτῶν πᾶσι ἀρνήσις. ὥς δὲ ἡλοι πεφύλασιν αὐτοῦ
 λέγοντες, μερικὴν εἶναι φύσιν, οἱ παρὰ φρονεῖς αἰρετικοί, καὶ πα-
 τῆς τε φανουῶν κατ' αὐτῶν βασιλικῇ διδαχῇ ματι τῶν ὁρθοδό-
 ξων ἡ πίστις, ἡ πᾶσι χρεῖσιν ἡ γὰρ πᾶσι αἰδὸν υἱὸν ἐκείνου πᾶσι
 ὑπόστασις εἶναι, καὶ δύο φύσεις ὁμολογεῖται πᾶσι αὐτῶν ὁμᾶ θεῶν πᾶσι
 καὶ αὐτῶν, ὑποκείμενον πᾶσι αὐτῶν πᾶσι δύο φύσεις πᾶσι κατᾶ
 γορεῖται.

cedonensem. Dic mihi, hæc duæ naturæ, quas in Christo prædicæ, communes sunt, an particulares? Si igitur respondeat, communes esse, statim ratiocinatur, qui secundum eos loquitur, Christus igitur secundum te est omnes hypostases diuinitatis, quod quidem absurdum est; Sin verò dicat particulares esse, incidet in blasphemiam Nestorij, tanquam qui confiteatur duas in Christo hypostases. Quamobrem patronis, & defensoribus Synodi Chalcedonensis necesse est demonstrare, naturam neque communem, neque particularem dici, sicut illi dicunt; sed communem rem, quæ absurditatem vtrorumque fugit; quæ quidem communis res, nec est omnes hypostases; nec vna hypostasis; sed quæ spectatur, & reperitur in eis, id est, tota, in vnaquaque hypostase.

Demonstratur autem (adiuuante Deo, qui illuminat) huiusmodi ratiocinationibus. Omnis res communis de multis prædicatur, quare si natura communiter dicta, est omnes hypostases, igitur omnes hypostases de se ipsis omnibus prædicabuntur. quod autem de multis prædicatur, totum in vnoquoque multorum, de quibus prædicatur, reperitur. ex quo inferendum erit. vnāquamque hypostasim esse sui hypostasim, quod est impossibile. vt natura non sit omnes hypostases. naturam enim secundum illos communiter cogitatam oportet prædicari de multis hypostasibus, non autem dici naturam particularem, vt illi dicunt, quemadmodum, ex his demonstrabitur. Si enim natura particularis, vt illi intelligunt, hypostasis est, necesse omnino est secundum eos Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum; tres particulares naturas numerari, & tres deos dici, & tres deitates, quæ est summa omnium blasphemia; quin potius Christianismum penitus negare, quamobrem manifestum est amentium hæreticorum esse, quod aiunt esse naturam particularem; & ex omni parte contra eos regia corona redimitur fides orthodoxa, quæ Christum, æternum scilicet filium factum hominem vnā hypostasim esse, & duas naturas confitetur eundem Deum simul & hominem, eundem subiectum duabus naturis vt de

eo prædicentur. vtraque enim natura de eo prædicatur, & communicat cum eo & nomen, & definitionem. vnde æternus Filius est Deus, sicut Pater, & Spiritus sanctus, & definitionem Dei recipit, sicut vnusquisque illorum, estque idem æternus filius homo, sicut est vnusquisque nostrum; & definitionem hominis recipit, id est, animal rationale mortale, mentis & disciplinæ capax, sicut vnusquisque nostrum.

Qui autem dicit Christum vnâ naturam compositam esse, sicut est vnâ composita hypostasis, cogetur nominare nomine philosophico hanc naturam, & similiter hypostasim. atque hypostasim quidem omnino vocauerit æternum filium incarnatum. naturæ verò quam appellationem accommodare poterit? Si enim hanc appellet Deum, negabit humanitatem: si autem hanc appellet hominem, tollet Trinitatem. Si autem verò hanc neque Deum, neque hominem nominet, Christum igitur statuet neque Deum esse, neque hominem. Incidetque in dedecus, & maximum crimen, & interitum. Quod enim nomen miser inuenire poterit inani, & tardæ naturæ accommodatum? non enim nomen scindapsus, aut tragelaphus, aut aliud huiusmodi.

Hoc autem maxime aduertendum est, vobis qui studio discendi tenemini, quod nos orthodoxi cum Christum vnâ hypostasim compositam esse dicimus, non aliam hypostasim, quàm hypostasim æterni filij intelligimus, quæ vnâ est Trinitatis, non enim patimur aliquam communem induci, absit. Sed declaremus modum hypostaticæ compositionis. Compositam quidem dupliciter esse æterni filij Dei hypostasim dicimus. dicitur enim composita ex diuinitate, & humanitate: & dicitur rursus composita ex anima & corpore, sicut vnusquisque homo. Sed ex deitate & humanitate non dicitur propriè composita, sed metaphoricè, siue translata. omne enim quod propriè compositum est, non erat prius quàm copulata essent ea, ex quibus compositum est. Christum verò non dicimus simpliciter, & absolutè non esse Christum ante diuinitatis cum humanitate à quibus componitur,

μη εἶναι χριστὸν μὴ παροδισμόν· πρὶν ἢ σωθῆναι ἐν αὐτῷ τὴν θείαν
 πύλιν, καὶ ἀνθρωπότητα. ὡν καθ' ὑπόστασιν σωθραμενῶν εἰς αἰ-
 σύγχυτον τε, καὶ ἀτρεπίστον ἐνέωσιν, μετενέλευκα πρὸς αὐτὸν ἡ σωθῆσιν
 διὰ τῆς ἀληθείας ἕως σωθῆσιν, καὶ μετὰ φρονεῖν πρὸς κέκλη-
 ται σωθῆσιν ἐκ θεότητος τε, καὶ ἀνθρωπότητος. τὸ γὰρ κυρίως
 ἐκ παρὰ γματὸς σωθῆσιν, ἀλλὰ ἰνὶ καπονομάζεται παρὰ
 τῶν παρὰ γματῶν ὀνόματι, ἀφ' ὧν σωτέσθαι, ἅπτεριν δότοτέλεσ-
 μα γινώσκω, παρὰ τὰ, ἀφ' ὧν σωτέσθαι. ἔτι γὰρ ἀνθρώπου σω-
 τέσθαι ἐκ ψυχῆς, καὶ σώματος, ἔτι καπονομάζεται τὸ ἀνθρω-
 πότητος ὀνόματι, ἔτι ἡ ψυχῆς, ἔτι τὸ σῶμα. ὁ μὲν τοι χριστὸς πρὸς ἡ-
 νὶ σωθῆσιν ἐξ αἰδίου τε ἡμῶν, καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, αὐτὸς ὁ αἰ-
 διος ἡμῶν ἐστὶ ὁ χριστὸς, εἰ καὶ μὴ χριστὸς κέκληται παρὰ τῆς αὐτῆς συρ-
 κώσεως. ἐν πύλιν αἱ ἀγαθὰ γραφαὶ πᾶσαι, καὶ ἡ κτ' νικητῶν τῶν ἀ-
 γίων τριακοσίων δεκαοκτὼ πατέρων θεοκλήτῳ σώσει, τὸν
 κύριον Ἰησοῦν χριστὸν κηρύττεισιν ἐκ τῆς πατρὸς γένηται παρὰ πάν-
 των τῶν αἰώνων, καὶ αὐτὸν αἰῶνας πεποιθήσεται· καὶ ἐκ τῆς μὴ ὄν-
 τος εἰς τὸ εἶναι πᾶς πάντες παροδισμόν· σοφίαν τε ἔτι πατρὸς
 εἶναι, καὶ λόγον, καὶ διώσκειν. εἰ δὲ ἡμῶν τὸ σωτέσθαι ἐκ θεότητος
 τε, καὶ ἀνθρωπότητος, τὸ ἔστι ὁ χριστὸς ὑπόστασις, καὶ παρὰ
 τὴν αἰδίον, ὅτι αὐτὸς ὁ χριστὸς ἐκ πατρὸς παρὰ πάντων τῶν αἰώνων
 γένηται, ἔτι δὲ ποιητῆς τῶν αἰώνων, ἔτι μὲν σοφία ἔτι πατρὸς,
 καὶ λόγος, καὶ διώσκειν. ἔτι τοίνυν λέγεται ὁ κύριος Ἰησοῦς Χρι-
 στὸς, ἡ γὰρ, ἡ μία σωθῆσιν ὑπόστασις, ἐκ θεότητος τε, καὶ ἀνθρω-
 πότητος σωτέσθαι, ἔτι, ὡς φάμεν πᾶν σωθῆσιν συγκρίσθαι, ἐξ
 ὧν σωτέσθαι.

Κατὰ δεύτερον δὲ πρὸς τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸ ἔστι, ὁ
 σεσπασμένος αἰδίου μονογενὴς υἱὸς τῆς θεῆς λέγεται σωτέσθαι
 ἐκ ψυχῆς τε, καὶ σώματος, ὡς ἐφ' ἡμῶν εἰπότες. ἐπὶ δὲ γὰρ ὁ αἰ-
 διος υἱὸς θεοῦ ἀνθρώπου γένηται, ὡς εἰς ἡμῶν, μετὰ
 καὶ θεοῦ οἶον, καὶ πρῶτον, λέγεται κατ' αὐτὸ πάντως, ὅτι καθ' ἡ-
 μῶν ἐκαστος. ὡς ἔστι ἐκαστος ἡμῶν σωθῆσιν ἐκ ψυχῆς, καὶ σώ-
 ματος, καὶ αὐτὸς παρὰ τῆς ἡμῶν κληρονομία ἐκ ψυχῆς τε,

καὶ

coniunctionem : sed dicimus non esse Christum, cum determinatione, prius scilicet quam in eo congressum haberent diuinitas, & humanitas, quibus congressis in vnionem confusionis, & mutationis expertem, translata est in eum compositio à vera compositione, & modo metaphorico vocata est composita ex deitate, & humanitate. Quod enim propriè ex re compositum est, alio quodam nomine, quam nomine earum rerum, ex quibus compositum est, nominatur. homine enim composito ex anima & corpore, non nominatur nomine hominis anima, neque corpus. Christus tamen quodammodo compositus ex æterno Filio, & humanitate, ipse æternus Filius est Christus; tametsi non est appellatus Christus ante incarnationem suam. Hinc Scripturæ sanctæ, & sancta Nicæna CCC. XVIII. Patrum à Deo congregata Synodus Dominum IESVM CHRISTVM prædicat ex Patre genitum ante omnia sæcula, & sæcula fecisse; & omnia ex nihilo fecisse, vt essent; esseque sapientiam Patris, & verbum, & virtutem. Si autem esset compositum ex diuinitate, & humanitate, id est, Christus noua hypostasis præter æternam, non esset Christus ex Patre ante omnia sæcula genitus, nec auctor sæculorum, neque sapientia Patris, & verbum, & virtus. Sic igitur dicitur Dominus IESVS CHRISTVS vna scilicet composita hypostasis, ex diuinitate, & humanitate composita esse, non sicut dicimus compositum constari ex quibus consistit.

Secundo modo IESVS CHRISTVS, id est, incarnatus, æternus, vnigenitus Filius Dei dicitur compositus esse ex anima, & corpore, sicut antea diximus, quia enim æternus Filius natura Deus factus est homo tanquam vnus nostrum, manens alioqui Deus, qualis antea, de eo dicuntur, quæcunque de vnoquoque nostrum. vt ergo quisque nostrum compositus est ex anima & corpore, similiter & ipse compositus

καὶ ζώματ'· διχῶς ἄρα (αφῶς ἀποδεδέχθαι τὴν χεῖρὸν ζώητεον
λέγουσιν, καὶ θ' ἀπεριήκαμεν, ἐκ πηλείτης τε, καὶ αἰθρωπότης.
καὶ ἐκ ψυχῆς, ἐζ ζώματος, τὴν αἰδίον ἡδὺν ὄντα. τὸ τ' ἐστὶ τὴν μίαν τῆς
τριᾶδος ὑπόστασιν, ὡς ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος αὐτῷ τῷ ἀναρχῷ αὐτὰ πε-
ρεῖ, καὶ τῷ παναγίῳ αὐτῷ πνύματι εἰς τὰς ἀπεράντας αἰῶνας τῶν
αἰώνων, ἀμὲν.

III.

* Genebr. Ger-
sis: cum Eme-
feno cursorum.
Malim cū pra-
feno cursorum,
scu Geredario-
rum, quē Ger-
mani vocant,
den Postmici
fiter: Graci lo-
quuntur ὁ ἀρ-
μεν.

Διάλογ' Θεοδώρου ὁ γεγονότ' Ἐπισκόπου Κα-
ρῶν, τῷ Ππικλῶ Αβρικάρῳ. γρόμαν' πρὸς * τὴν τῷ δρόμῳ
ἐμίσθης, αὐτῷ αἰώνον ἀποδέξιν ἀποδοθῆναι αὐτῷ
ἀπολογισμῷ, ὅτι ἐστὶ θεός.

Πρόσκειται οὖν τῷ μὲν παρὰ σάπῳ τῷ ὀρθοδόξῳ

A. τῷ δὲ τῷ ἀπίστῳ B.

Απόδ'· ὡς ἔπος, ἀποδοξῶ, ὅτι ἐστὶ θεός. A. ἀπὸς ἀριθ-
μὸς ἀποδοχόμεν'· παρὰ τῆς κλῆς, καὶ πέρας ἡπιδέχ'·
ὅτι τῶν ἐν τῷ πρώτῳ ἀριθμῷ ἡπιδέχόμεν'· παρὰ τῆς
κλῆς, πέρασμέν'· ἐστὶν, εἰ καὶ ἡμῖς ἀγοῶμεν τὴν πα-
ρότητα, ἀλλ' ὑποθώμεθα ζήτημίας καὶ (αφῶς) εἰς ἐκείν, εἰ καὶ τὰς
πάντας ἀνθρώπους ἐκατόν. ἀδιώτατον εἰς τὰς πάντας ἡμῖς ἐν-
πάρχ'· ἐξ ἀλλήλων μὲν γὰρ ἡμεῖς ἀλλήλων, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ ὅτι
τὴν ἡμεῖς ἀλλήλων ὅτι τὰ ἅντα εἰς ἓνα κατὰ τὰ πάντας ἀνθρώπων. ὡς
γὰρ εἰδέχ'· ὅτι τὸν πρώτον ἐλθόντα εἰς τὴν αὐτὴν ἐξ ἄλλης γενη-
σας· ἐπὶ καὶ καὶ τὸν ἐξ ἐπὶ γενημένον αὐτὸν εἰ. μέγας αὐτῷ τὸν
πρώτον ἀνθρώπον τὸν ἐν ἐπερίσωμεν. ἀνάγκη πῶν τῶν, ἡ ἐκ τῆς
γῆς φύσιν, κατὰ περὶ τὰ βλασφημίας, ἡ αἰδίον εἶναι, ἡ ὑπὸ τὸν ὀδη-
μικρὸν πεποιθῶν. ἀλλ' εἰ μὲν ἐκ τῆς γῆς ἐπὶ βλασφημίας, εἰς ἐπὶ αὐτῷ
τῷ παρόντι ἐπὶ τὰς ἐβλάσφημίας, ὡς περὶ καὶ τὸν δεῖν ὅτι, ἐβλασφημίας
ἐπὶ τῇ ὅτι· ἐκ ὅτι ὁρῶμεν τῷ γένεσιν, ὅτι ὅτι τὸν πρώτον ἐβλά-
στησιν· ἐκ μὲν αἰδί· ὡς. εἰ γὰρ ἀναρχ'· καὶ αἰδίου ὑπάρχον, ὅτι αὐτὸ
ἐπὶ τῇ ἐκ· αὐτὸ ἀπώλετο. τὸ γὰρ ἀναρχον, καὶ ἀπλάτῃ. λέγειται
ἀνθρώπων ἐπὶ κλῆς τε, καὶ ποιητής.

* αὐτὸ ποι-
ηται.

τοιγαρὲν * αὐτὸν πεποιθῶν, τὸ εἰς πεποιημένον ἔχει ποιητῆ. ἄρα τὸ
ἀνθρώπων ἐπὶ κλῆς τε, καὶ ποιητής.

Δίχ'.

ex anima & corpore vocatus est; Demonstratum igitur est, dupliciter Christum compositum dici, sicut prius diximus, ex diuinitate, & humanitate; & ex anima & corpore, æternum Filium, id est, vnā hypostasim Trinitatis. cui gloria & imperium cum Patre sine principio, & sancto Spiritu in sæcula sæculorum, Amen.

Beati Theodori Episcopi * Charran cognomen-

mento Abucara dialogos *ὁὐς τὸν τῷ ὁρίμν ἰμῶν*, qui petierat, vt ratiocinatione demonstraret, Deum esse.

Francisco Turriano interprete.

A. Orthodoxus. B. Infidelis.

III.

* *Lege Carum.*
Fuit enim Ca-
ria Episcopus,
nō Charrarum
in Mesopota-
mia.

Demonstra esse Deum. A. Omnis numerus, qui recipit accessionem, finem quoque recipit. numerus igitur hominum accessionem recipiens, finitus est, quamuis nos quantus sit, ignoremus, sed ponamus breuitatis, & declarationis gratia, omnes homines esse centum. fieri non potest, vt hi omnes fuerint geniti. alij quidem ex aliis ortum ducunt, sed mens rationem ortus, & originis sursum reuocans, omnino ad vnum non genitum euadit, cum enim ad primum deuenit, non potest dicere, ex alio ortum esse, quia & ille alius ex alio item generatus esset, donec in primo mens consistat fixa. necesse igitur est ex terra natum esse hunc instar arborum, aut æternum esse, aut ab aliquo creatore factum esse. Sed si è terra ortus fuisset, adhuc vique in hodiernum diem alios terra procrearet, sicut fit in genere arborum, & herbarum. at quia hoc fieri non videmus, manifestum est, neque primum procreasse, sed nec æternus erat. Si enim principio carnisset, essetque æternus, nunquam mortuus fuisset, neque interisset. Quod enim principium non habet, neque finem habet. relinquitur igitur, vt factus fuerit. quod autem factum est, auctorem habet. est igitur creator, & auctor hominum Deus.

Accipe

Δέχου δὲ, Ἐ ἄλλω ἀπὸ τῆς ἐξ ἡμερωτίας κρηθρήγας. εἰπέ μοι εἰ βῶλον ἐκ τῆς γῆς λαβὼν ἐφ' ὑψηλὸν ἀναβαίην δώματιον, καὶ κείθεν τῆτον ἀφείλω, ἔχῃ φύσιν κατωφερῆς ὡς ὅτι πᾶς κάτω διέλευε κῶς φέρεται μέχρις αὐτοῦ στενώπερον, Ἐ ἀκίνητον ἐρηδῶ; Β. ναί. Α. ἔτιως καὶ ἡ γῆ. ἐκ γὰρ ἔξ ἡμέρας τὸ πᾶν καταλαμβάνει. Ἐ μὴ γὰρ καί τῃ ἐν εἶχεν πᾶς στενώπερον ὑπερῖδον αὐτῷ, καὶ αὐτὸς ἔλθεν κάτω φερομένη νύκτι πᾶν τὸν ὄρωμα ἐπὶ λαβόν. ἐστὶν ὅρα δυνάμεις πρὸς ἰσχυροτέρῃ καὶ πύτλῃ ὑπερῖδουσι, καὶ βασιλεύουσιν, ἡ πρὸς ἐστὶν ὁ ἔξ ἡμέρας λέγεται. εἰ γὰρ ἐπερον ὑπερῖδον σῶμα φαίη τις ὑπερῖδον αὐτῷ, ἢ τὸ κακὸν βασιλεύον, Ἐ ἔτιω διατίνων τῶν ἐρῶναι ὁ λογισμὸς, καὶ πᾶν τῷ ἄλλῳ αὐτοῦ ὅτι πᾶς πέρους τῆς βασιλεύουσιν. καὶ γὰρ αὐτὸς ἀπὸρος κάτωθεν εἶη, αὐτὸς περῶν μένῃ. τὸ γὰρ ἐξ ἑνὸς μέρους πρὸς ἄλλῳ μέρους, Ἐ ὅτι ἄλλῳ δῆλον, ὅτι πέρους ἐξεί. εἰ γὰρ ἁπλοῦς καὶ ὑπερῖδον αὐτῷ, ἢ ἐκ τῆς δὲ τῷ μέρους τῆς γῆς, ἔως τῆς ἐπὶ τῶν δὴ τῶν μέρους. ὅτι λαβόμενος ὅτι τῷ ὅτι φαινόμενος ἄκρος ἔσται πᾶς, ἐξείλκυσε δύο, ἡ τρεῖς πῆχες, καὶ καὶ ἐκ τῆς ἐπὶ τῶν ἀφαιρῶν μέρους, ἀνάγκη δὲ ἀπαρῶν τὸ ἄκρον ἔσται πᾶς, ἐξείλκόμενος ὅτι πᾶς ἀνὰ τὸ σῶμα, καὶ τῶν ἐξείλκυσαν μέτρον; ἐν τῷ τῷ ἐστὶν (αὐτῶς εἰδέναι τῶν γῆς τὸ πέρους ἐκ τῆς κατωθεν καὶ ἐκ τῶν ἀνωθεν ἀπὸ τῆς δὲ τῶν, ὅτι τῶν ὄντων ἐστὶ ποιητής.

Β. Καλῶς πάνυ ἀπὸ τῆς. Ἐ χάριν ἔχω σοι τῆς ὠφείας. ποθὲν ὅτι τῆτον τὸ ποιητὴν δὲ ποθὲν ἐξεί, ὅτι ἔχεν; Α. οὐκ εἶδ' αὖ, ὅτι, ἄλλο ἐστὶ, τὸ τυπῶν, Ἐ ἄλλο, τὸ τυπώμενον, Ἐ ἄλλο, τὸ βλέπον, καὶ ἄλλο, τὸ βλέπόμενον; καὶ ἄλλο, τὸ γινώσκον, Ἐ ἄλλο, τὸ γινώσκόμενον; Β. ναί. τῶν πάντων ἔτιως ἔχει. καὶ γὰρ διώσται τὸ αὐτὸ εἶναι ἢ ἐνερχῆν, Ἐ τὸ πᾶν. Α. ὁ δὲ θεὸς καὶ ἀπὸ τῶν ἐστὶ, καὶ παντὶ καὶ ἀκροῦται, καὶ ἀμφοτέρω καὶ ἀπὸ τῶν. Β. ἔτιως ὠφείλει εἶναι. Α. τὸ οὐκ πάντῃ ἀπὸ τῶν, καὶ ἐν καὶ πάντῃ ὡς εἰαυτὸ γινώσκει; εἰδομένη γὰρ ἄλλο εἶναι τὸ γινώσκον, Ἐ ἄλλο, τὸ γινώσκόμενον. Ἐ τῶν μάλιστα θεωρεῖται ὅτι τὸ μονομερῶν, καὶ ἀπλῶν. τῶν γὰρ ἐκ μέρων συγκαταμένων (ἔχῃ διωσέ) μέρῳ μὲν ὄρα, μέρῳ δὲ πᾶς ὄραται, καὶ πᾶς γινώσκειν, πᾶς γινώσκειται. τὸ πᾶς πᾶς δὲ ζωῆσιν ἐξ ἀνάγκης εἰσὶν. ὁ δὲ θεός, ζωῆσιν πάσης ἀντιπιδεῖλος, ὁ πάσης αὐτοῦ, Ἐ ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τῶν δυνάμεων ὅτι πᾶς εἶναι,

Accipe aliam demonstrationem, quæ ad cognitionem Dei deducit. Dic mihi, si glebam è terra acciperem, & in altum rectum ascenderem, & inde hanc dimitterem, an non natura perpetuo deorsum ferretur, quousque in firmiore quopiam, & immobili firmaretur? B. Maxime. A. Sic etiam terra, ex parte enim intelligitur totum. nisi enim haberet aliquid firmitus, quod ipsam fulciret, nunquam desineret ferri deorsum. nunc autem videmus hanc immotam, est igitur vis aliqua fortior, quæ hanc sustinet, & portat, quæ est verbum Dei. Si enim dicas aliud corpus subesse, quod eam sustineat, quid erit, quod illud ipsum corpus portat, & sustinet? atque ita cogitatio scrutari pergens, non cessabit quousque quiescat in aliquo termino, & extremo, quod sustinetur. non enim est inferne infinitum, quod est superne terminatum. quod enim est ex vna parte terminatum, etiam ex alia terminum habebit. nam si funis, ut ita ponamus, ex hac parte terræ usque ad alteram partem pertingat, ipse vero summam partem funis, qui videtur, apprehendam, & duobus aut tribus cubitis eum protendam, annon necesse erit, ex altera parte, quæ non apparet, auelli summam partem funis tanto spatio sursum attractam, quanto ex altera parte attraxi? hinc licet perspicue cognoscere habere terram finem inferne. Quare ex his demonstratum est, esse Deum omnium rerum auctorem.

B. Pulcherrimè demonstrasti. & gratiam habeo pro vtilitate mihi allata. Vnde autem demonstrabis hunc auctorem habere filium? A. Nonne scis aliud esse percussum, aliud percutiens? aliud videns, aliud quod videtur? aliud cognoscens, aliud, quod cognoscitur? B. Maximè. sic enim omnino habet. non enim potest idem esse agens, & patiens. A. Deus verò an non est quiddam simplex, & penitus purum, immixtum, & à compositione alienum? B. Sic oportet esse. A. Quod igitur est ex toto simplex, & per omnia vnum, quomodo se ipsum cognoscit? concessum est enim aliud esse, quod cognoscit; & aliud quod cognoscitur. & hoc maximè spectatur, & cernitur, in simplicibus, & *μονομερῆς*, id est, vnius modi. Quod enim ex partibus compositum est, poterit forte vna parte videre, & alia videri, quod autem eiusmodi est, necessario composi-

G g

tionem

εἰπῶν, ἡ ὅτι αὐτὸν γινώσκει ὁ θεός, καὶ ἔτις ἐστὶ ζῶντες, καὶ πάλιν, ἡ περὶ τῆς ζῶσεως, καὶ ὁμολογία αὐταγρᾶπῆσται, ἄλλο μὲν ἔστι μένην, τὸ γινώσκον εἶναι, ἄλλο δὲ, τὸ γινωσκόμενον. ἡ ἐν ἀγνοίᾳ εἰσὶν τῶν θεῶν κατεστῶται, ὅπερ καὶ αὐτὸ λίσαν ἄποπον. B. αὐτοπύρη-
 τος ὁ λόγος. A. ἐπεὶ οὖν ἄμφω πεφύκασιν ἄποπα, πῶς εἰς αὐ-
 τὸν ὁ θεός εἴσεται μένων ἐν τῇ ἀπλότητι; B. ἐξ ἐκείνου πῶς. A. πᾶσι
 γινώσκας καθ' ἓνα τρόπον γινέσθαι. ἡ γὰρ ἐκ τῆς ἰδίας ὑποστάσεως γινώσκει-
 ται, ὡς ὅτι αὐτὸς ἰδὼν πάντα, γινώσκω ἡ λαμβάνω ἐστίν, ἡ μέλας, ἡ ἐκλόθρις,
 ἡ ἀπλοθρις, ἡ εὐειδής, ἡ εὐσευδής, μακρὸς ἡ κυλινδρὸς, ἡ ἐκ τῶν ὁμοίων,
 ἡ γοῦν ὁμοιοσύς, καὶ ὁμοφυῆς, οἷον πόθεν γινώσκεις, ὅτι καρδίας ἔ-
 χεις, καὶ ἡ παρ. καὶ σπλῆνα, καὶ πλὴν ἐνδον λοιπὸν διέσπασται, καὶ
 οἰκονομία, πῶς ἐκ ἐξωρακας πᾶσι. εἰ μὴ ἐξ ἄλλων ὁμοφυῆς ἐξ ἑ-
 αὐτὸν τοῦτον ὑποστάντων ἐπέγνωκας. ἐκ γὰρ τῶν ὁμοίων πᾶσι ὁμοίαν
 καταλαμβάνεται. τρίτον, ἐξ ἵχνους πινὸς πολλὰκις γνωρίζεται τὸ
 περὶ ἄγματος. οἷον, εἰ περὶ ἄγματος πινόμενος δὲ ἔσθας ἡροτρεφισμένης, καὶ
 εἰργασμένης ὑπὸ πινόμενος εἰργαστῶται πᾶσι γινώσκω ἐκ τῶν ἵχνους,
 εἰ καὶ οὐδ' ἐξ ὁμοιοσύς ἐκ πείρας. καὶ πάλιν, εἰ δὲ πινόμενος πύργον
 πτερισμένης πέντε πινόμενος βέλτερος, ἡ λίθον εἰς ὑψὺ ἀναστρέφεται
 ὑπὸ πινόμενος ἐξ ἡκοντίων καταλαμβάνεται. πέμπτον, ἐξ ἰνδάλμα-
 τος πολλὰκις γινώσκειται. εἰ γὰρ κατέχων ἑσπέρων μορφὴν τι-
 νὴ ὁπιδέν με ἰσχυμένον, καὶ ἐναντιζόντος ἐκείνου ἐν αὐτῷ
 καταπείρῃσιν γινώσκω εἰ φάλακρος ἐστίν, ἡ σιμὸς, ἡ χρύπετος, ἡ με-
 γαλόφθαλμος, ὅτι τῶν ἐκτυπωμένων τῶν ἐσπέρων ὁμοιωμάτων.
 πέμπτον, ἐκ τῶν ἐναντίων πᾶσι ἐναντία γινώσκειται πολλὰκις. ὡς, ὅτι
 τῷ Ἀδάμ ἔπειν ὁ θεός, ἡ δὲ αὐτὸς ἡμέρα φάγη δὲ τῷ ξύλῳ, θάνατον
 ἀποθανῆ. πόθεν ἦδαι ὁ Ἀδάμ ἔστι θάνατος, μὴ δὲ ποτε αὐτὸν ἐ-
 ρακώς; ἐγὼ γὰρ περὶ δὲ δὲ ἀποθνήσκοντα πάντα, εἰ μὴ ἐκ τῶν ἐναντίων,
 ἡ γοῦν ἐκ τῆς ζωῆς. ἡ γὰρ ἐξήσεις τῆς ζωῆς διήλθον ὅτι θάνατος.
 ἔτις καὶ ὁ πολὺς πᾶσι πᾶσι, καὶ ὁ ὑγιὴς πᾶσι νόσον πᾶσι-
 ται.

Κατὰ ποῖον οὖν τῶν πέντε τρόπων τῶν ἐκείνων αὐτὸν ὁ θεός οἶδεν; ἐξ
 αὐτῶν

tionem secum infert; Deus autem non potest esse compositus, qui est supra omnem simplicitatem, & omnem vacationem * *ἀύλας*
 materiæ, quare necesse est alterum duorum dicere, aut quod
 se ipsum cognoscit Deus, & ita erit compositus, & rursus pri-
 mū, quod posuisti, & concessisti, euertetur. Posuisti enim ali-
 ud esse quod cognoscit; & aliud, quod cognoscitur, aut quod
 se ipsum ignorat, quod est valde absurdū. B. Non potest con-
 tradici. A. Igitur quandoquidem vtrumque est absurdum,
 Quomodo se ipsum cognoscit Deus manens in simplicitate?
 B. Non intelligo, quomodo. A. Omnis cognitio fit vno quo- *cognitio*
 piam ex quinque modis, aut enim cognoscitur *ἐκ τῆς ἰδίας ὑπάρ- ex propria*
 ξως, id est, ex propria essentia, vt cum videns aliquem, cognos- *essentia*
 sco esse album vel nigrum, capillo crispo, vel non crispo, for-
 mosum vel deformem, longum aut curtum, aut cognoscitur *ex simili*
 ex simili, id est, ex eadem substantia, & natura, verbi gratia, vn-
 de cognoscis, quod habes cor, & hepar, & splenem, & reliquā
 interiorem formationem, & dispositionem, quam nunquam
 vidisti, nisi ex alio eiusdem naturæ, ex quo te cognouisti ta-
 lem esse. ex similibus enim similia comprehenduntur. tertius *ex vestigio*
 modus, ex vestigio quodam sæpe res cognoscitur, vt si trans-
 eam per agrum aliquem aratum, & cultum, ab aliquo, excul-
 tum esse ex vestigio cognosco, quamuis non viderim arato-
 res. & rursus, si ex aliqua arce vndique muris cincta videam
 telum, aut lapidem in sublime emissum, intelligo ab aliquo
 emissum esse. quartus modus, cū aliquis cognoscitur ex i- *ex imagine*
 magine. Si enim teneam speculum, & formam in eo apparen-
 tem alicuius retro stantis, & in speculum intuentis spectem,
 cognosco, vtrum ille caluitiem habeat, aut sit simus, aut naso
 adunco, vel magnis oculis, à similitudine in speculo expressa.
 Quintus modus, sæpenumero contraria ex contrariis cogno- *ex contrario*
 scuntur, vt cum dixit Deus Adæ, quocunque die ex ligno co-
 mederis, morte morieris. vnde cognouit Adam, quid esset
 mors, cū nunquam eam vidisset? non enim prius viderat a-
 liquem mortuum. Cognouit scilicet ex contrario, id est, ex vi-
 ta; priuatio enim vitæ mors est. sic diues paupertatem cogno-
 scit; & sanus morbum.

Quo igitur modo ex his quinque cognoscit Deus se ipsum?

Gg 2

cogno-

αὐτὸ γινώσκων, ἐαυτὸν ἐδιώκατο. τῷ τε γὰρ δίδωται, ἄλλοι εἶναι τὸν
 γινώσκοντα, ἢ ἄλλο, τὸ γινωσκόμενον, ἢ δὲ μὲν ἐξ ἵχνους πνός. καὶ γὰρ
 ποιήματα πολλὰ διότι περ, καὶ κατώπερ. ἀλλ' ἔτι δι' ἐσθήρις, ἔτι
 διὰ τὴν τῶν ποσάρων τροπῶν. ἀνάγκη πίνωμιν εἶναι πινὰ καὶ πέν-
 τας ὁμοίον, ἢ γὰρ ὁμοῦσιον, ἢ ζωαῖδιον τῷ θεῷ ἐξ ἧς γνώη ἐαυτὸν. ἵνα
 μὴ ἀγνωστὸν ἐαυτὸν καταλείπει. ὁρῶν γὰρ ὁ θεὸς τὸν ἐαυτὸν ἔχον, ὁμοιοῦ
 ἐαυτῷ, καὶ πάντα, ἐαυτὸν ἐν ἐκείνῳ ὁρᾷ. αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ εἰκὼν τοῦ θεοῦ
 τῷ ἀορατῷ, καὶ ὁ χαρᾶ κληρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ. Β. ἔγω δὲ, τὸν θεὸν
 ἔχειν πινὰ ζωαῖδιον, ὁμοίον, ὅπως ἐαυτὸν ἀπ' ἐκείνου γινώσκοι. ποῦν
 ἀποδείξει, ὅτι ὁ θεὸς ἐστίν; Α. εἰσικεν πῶς τῆς διανοουμένης ἐρασιῆς τῷ αὐ-
 τῷ μέτρῳ, καὶ ζυγῷ, ὃ μετρεῖται, καὶ σαθμῶνται ἀπὸ μετρεῖται, καὶ
 αὐτοπαθμίζων. εἰ γὰρ εἴλω εἰληφῶς παρὰ σθ' χρυσίνης ἕκαστον,
 ἐθέλωμι δέ σοι τέτταρες ἀποδεῖναι τῷ ζυγῷ, ὃ σαθμίζομεν τὴν εἰληφῶ.
 ἐκείνη, καὶ σὺ παρ' ἐμῶν ἔχ' ἐπὶ τῷ ἀπολαβῆναι ὁφείλεις. σαθμοὶ γὰρ
 μικρὸν, καὶ μέγα ἐμίσησιν ἡ ψυχὴ μας. Φησὶν ὁ θεός. ποῦν ὁπιστάμεθα,
 ὅτι ἐστὶν θεός, καὶ τὰ τῷ θεῷ ἰδιώματα; ἐχ' ἐκ τῷ παρ' ἡμῖν; εἰ γὰρ αὐτὸν
 ἔχ' ἐωράκαμεν πῶποτε, ἢ δι' ἐκ τῶν αὐτῶν ποιημάτων αὐτὸν κατὰ
 λαμβανόμεθα, ἀνάγκη πᾶσι ἐν παντιλῇ διαρκεῖν ἡμᾶς ἀγνωσίᾳ
 τοῦ θεοῦ. ἐκ τῶν ἔν παρ' ἡμῖν τιμιωτέρων τὸν θεὸν διαγνώσκοντες, καὶ ἡμῖν
 ὁπιστάμενοι τὰς συμπτώματα παντιλῶς ὑπεξαίρουσιν τὸς ἀπὸ τῶν
 ὑπὸ θεῷ λεγομένων. οἷόν ἐστι παρ' ἡμῖν ζῶν, καὶ γίνεσθαι. τίνι πρέπει
 ἡμῖν τὸν θεὸν χαρᾶ κληρῶσαι, τῇ ζωῇ, ἢ τῷ θανάτῳ; Β. διηλονότι τῇ ζωῇ.
 Α. λέγομεν οὐκ, ὅτι ὁ θεὸς ζῶν, καὶ ζῶν ἐστίν. ἀλλ' ἐπεὶ δὴ παρ' ἡμῖν ἡ ζωὴ,
 καὶ δὲ χλὼ ἔχει, ἐπὶ τὴν ζωὴν, καὶ ἐσθλὴ ἐστίν. χρῆζει γὰρ τῆς ἐξωθεν ὁπιστά-
 ροῆς, βρώσεως τε, καὶ πόσεως, ἐκ τῆς τῷ αἰετῷ αἰσθητοῦ, καὶ τῶν τρι-
 τῶν, ἐξ ὧν ἡ ὑστάσις τῆς ἡμετέρας ζωῆς. τούτοις πάντες τὰς συμπτώμα-
 τα, καὶ ἐλαττώματα κάτω γέντες, καὶ ἀφελόντες, λέγομεν τὸν θεὸν ζῶν
 ζῶν, καὶ τριαντίων ζῶν, τίω μῆτι δὲ χλὼ, μῆτι τίω ἔχουσι. μῆ-
 τι λιγὸς παντιλῶς τῶν ἐξωθεν χρῆζουσι. ἢ ἔχ' ἔτις ἔχειν οὐ δλοκῆ;

* Turrian. 16. Β. καὶ πᾶν θωμασίως, καὶ εὐστοχάτως ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν τὸν θεὸν
 γίτ, ὁφείλεις ἢ διαγνώσκεις, καὶ οὐκ ἐστὶν αὐτὸν ἀλλοθεν εἰδέναι, ἢ ἄλλως εἰπεῖν. Α. ἔ-
 πὶ τῶν λοιπῶν τῶς * ὦ φίλ', ὅτι τῶν λοιπῶν μοινοῖται ἐστὶ παρ' ἡμῖν ὅρασις, καὶ
 μοινοῖται. τύφλω.

cognoscere seipsum è se scilicet non potest. hoc enim datū est, alium esse qui cognoscit; & alium, qui cognoscitur. nec ex vestigio aliquo, quæ enim facta sunt, multò sunt inferiora. neq; per speculū; nec alio ex quatuor modis. necesse igitur est esse aliquem per omnia similem, id est, homouision, & coæternum Deo, ex quo cognoscat seipsum, ne reliquum sit ignorare seipsum. videns enim Deus filium suum sibi per omnia similem, seipse in illo videt, ipse enim filius est imago Dei inuisibilis, & figura substantiæ eius. B. Esto, habeat Deus aliquem coæternū similem, vt ex illo se ipse cognoscat, Vnde demonstrabis filium esse? A. Decet iustitiæ amatores eadem mensura, & lance, qua metiuntur, & ponderant, remetiri, & rependere. Si enim à te accepissem centum aureos nummos, vellemq; hos tibi reddere ea lance, qua appensos accepi, & non alia à me recipere debes, pondus enim paruum, & magnum odiuit anima mea, ait Deus. vnde scimus si Deus est, eiusq; proprietates? an non ex iis, quæ apud nos sunt? Etenim si nunquam eum vidimus, nec ex creaturis eius eum cognoscimus, necesse omnino est nos Deum ignorare. igitur ex iis, quæ apud nos sunt, nobiliora, Deū describimus, eas penitus, quæ nobis accidunt aberrationes eximentes è numero eorum, quæ de Deo dicuntur. verbi gratia, apud nos est vita & mors, quo decet nos signare Deum, vita? an morte? B. Vita scilicet. A. Dicimus igitur Deū viuere, & viuente esse. Sed quia apud nos vita & principium habet, & finem, & indiget, indiget enim iis, quæ extrinsecus influunt, vt cibo, & potu, & respiratione aëris, & aliis huiusmodi, ex quibus vita nostra constat. his omnibus, quæ accidunt, sepositis, ac remotis, dicimus Deum viuere vitam, quæ neque principium habet, neque finem, nec vlla prorsus re extrinsecus indiget, an non videtur tibi sic esse? B. Admirabiliter, & quàm optimè coniūci potest, Deum describis, neque potest aliundè cognosci, nec aliter possumus de eo loqui. A. Ad eundem modum debes intelligere de reliquis. est apud nos aspectus & cæcitas, relicta cæcitate, Deum dicimus videntem *απαθεῖ*, id est,

* Desideratur
in versione
Turciani.

τύφλωσις. τὴν τύφλωσιν ἀφέντες, πὴν θεὸν λέγομεν ὁρατικὸν ἀπα-
θῶς, ἥτοι, τὰ τῆς ὁρασεως ἐξορίζοντες πᾶν ἅω αὐτοῦ. ἐν πᾶσι γὰρ ἐ-
στιν ὁ θεὸς ἀπαθήσας ὡς αὐτῶς ἀκηή, καὶ κώφωσις παρ' ἡμῖν. ἀκυστικόν, καὶ
κωφὸν ἐρεῖμεν πὴν θεόν. ὡς αὐτῶς δέ, καὶ τὰ λοιπὰ. * εἰ γὰρ μὴ ποτε
ῥεαφῶν ἰδεξάμεθα πῶς πύκτοις ἔχουσιν τε, καὶ τρώπαις πὴν θεὸν ἰχνυλα-
τῆμεν. B. πάντοτε καλῶς, καὶ ἀποδοτικῶς εἰρηκας. τῷ αὐτῷ ἐν ζυγῷ, ὃ
δικαιόταται, τὸν ἔξ λόγου ἀκαλεῖται ἀνταπόδοσ μοι. A. τί παρ' ἡμῖν
ἡμαλφέςτερον, τὸ γόνιμον, ἢ τὸ ἄγονον; γήμεις, ἢ ἐρώσεις; εἰ γὰρ ἐν τῇ
τῷ φιλονεικίῃς, καὶ ἀδικίῃς, φιλονεικήσω καὶ γὰρ, ὅτι καὶ ὁ θάνατος τῷ
ζῶντι κρείσσων, καὶ ἡ τύφλωσις, καὶ ἡ κώφωσις τῆς ὁρασεως. C. ἀκούης ἡ-
μιωτέρως, καὶ τί αὐτῷ τῷ θεῷ τῆς φιλονεικίας ἐκπαπώτερον τε, ἢ κατὰ γα-
λασώτερον; B. ὅπως ἀπιδόξας, ὅτι γόνιμος ὁ θεός, καὶ γυνητικός. πύ-
σης γὰρ ἀντιλογίας ἀργίας ἡμιώτερον, τὸ γυναικῶν, τῆς στερώσεως, καὶ
ἀκαρπίας. ἀλλὰ τῇ γυνήσιν παρέπεται πᾶν. A. ἀλλ' ἀγαθὸν, καὶ σφῶς,
ποσὶ διεστράμμεθα τὸ θεὸν κεκτῆσθαι τὰ παρ' ἡμῖν ἡμιώτατα, αὐτῷ τῆς
ἐπακταλθῆσεως αὐτοῖς τῶν πενηματίων, καὶ συμπληρωμάτων συμβάσε-
ως. B. ἀρκούντως πᾶσι τῶν καὶ σφῶς, καὶ ἄλλοις διεξήλθες, ὅτι θε-
ός ἐστι, καὶ ἡμῶν ἔχει. ἀλλὰ διὰ τί μὴ παλιν ὁ θεὸς ἐγλήνησεν, ἵνα παλαιό-
νων ἀρχῇ, καὶ βασιλεύῃ; A. ἐπεὶ δὴ ἀνάγκη ἐν τῶν τριῶν τέτων γυναικῶν
ἢ ἀπείρους γυνήσιν, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα ἔξ αἰῶνος, καὶ ἀπελπίσθητος, ἢ ὡλο-
μένοιον δρεῖθμον, ἢ τοὺς ἑκατὸν, ἢ ἕνα φέρεται εἶπαι. εἰ μὲν ἐν ἀπείρους, καὶ
αἰναριθμῶν ἐγλήνησεν, καὶ εἰς τὸ διδυκεῖς ἐγλῆνα, ὅσα αὐτῷ ἢ ἐφε-
σίς ἐστι, καὶ ἡ εὐδοκία αὐτῷ ποτὲ ἐπληρῶτο. εἰ δὲ ὡλομένοιους ἵνας, οἷον
ἑκατὸν ἐγλήνησεν. ὅτε χάρις ἐπείγει τῷ; πάντως ὡς μὴ ἐχὶ τῷ ἐνός ἐ-
περκεῖντος πᾶσι αὐτῷ πληρῶσαι τὴν εὐδοκίαν, καὶ ἐφείσιν. διὰ τῆς γὰρ
τῷ παλαιόνων ἢ χρείας. εἰ ἵπῳ δοίμεν, ἀπληρῶς αὐτῷ, καὶ ἐνδής, καὶ ἐκ αὐτῶν
κης ὁ υἱός. εἰ δὲ ὁ υἱός ἐνδής, ἴσως δὲ καὶ ὅμοιος τῷ πατρὶ πεφυκεν εἶναι
ἀποδοδεδεκται, ἔστω ἄρα καὶ ὁ θεός, καὶ πατὴρ ἀτελής τε, καὶ ἐνδής, (ὡς
ὡς γένειο κύριε,) καὶ ὅσα αὐτῶν κης, ὅπως ἄπαιον. εἰ δὲ τέλειός ἐστι ὁ
υἱός, ὡς καὶ ὁ πατὴρ, ὅσα ἐστὶν ἐτέρων χρείας. εἰπέ μοι, ἐχὶ φῆς; B. ναί.
A. τὰ δὲ λοιπὰ ζῶα, λόγον τε, καὶ αὐτεξουσιότητος ἀμοιρα; B. ἔτι
ἐχὶ. A. εἰ ἐν ὁ θεός ἢ βαλῆται πρὸς ἡμᾶς, ἢ γὰρ εἰς τὸν κόσμον ἀπέστ-
λόν τι.

non patiendo, id est, remouentes ab eo passiones visionis. est enim Deus in omnibus *ἑαδὴς*, id est, alienus à passione. Similiter auditus, & surditas est apud nos, Deum dicemus audientem, & non surdum. Similiter in reliquis. B. Pulchrè, & demonstranter dixisti. eadem lance iustissimè, quæ consecraria sunt in hoc sermone, redde mihi. A. Quid apud nos est illustrius, ac maioris dignitatis, fœcunditas, an infœcunditas? generatio, an sterilitas? Si enim in hoc contendis, & iniustus sis, ego etiam contendam mortem esse vita meliorem, & cæcitatem ac surditatem aspectu, & auditu honoratiora. ecquid ista contentione absurdus, & magis ridendum esse possit? B. Sane demonstrasti Deum esse fœcundum, & generantem; id quæ esse citra ullam controuersiam nobilius. gignere enim præstantius est, quàm sterilem & infrugiferum esse. at generationem sequuntur passiones. A. Bone & sapiens vir, iam prius constituimus, habere Deum nobilissima eorum quæ apud nos sunt absque iis, quæ consequuntur, quæ *παθήματα* & *πυρνώματα* dicuntur. B. Et satis, & planè, ac verè de hoc tractasti, quod Deus sit, & filium habeat. Sed quare nò multos genuit, ut per plures princeps, & regnator esset? A. Quia oporteret ut vnū ex tribus fieret, aut genuisse infinitos, & in sæculū sæculi, & perpetuò; aut certo numero, verbi gratia, centum aut vnum. Si infinitos genuisset, & perpetuò; nunquam quiesceret eius desiderium. neq; eius voluntas vnquam impleta esset. Sin verò certos, & finitos ut centum generasset, qua de caussa hoc faceret? profectò quia vnus non satis esset ad implendum omne desiderium eius, omnemque voluntatem. idcirco enim opus esset pluribus. quod quidem si dederimus, sequitur imperfectum, & indigentē esse filium, neq; sibi sufficere. quod si filius sit indigens, est autem æqualis, & similis Patri, ut demonstratū est, erit igitur etiam Deus Pater imperfectus, & indigens. (sed propitius sis mihi Domine) & non per se sufficiens, quod quidem absurdum est. Sin verò perfectus est Filius sicut Pater, nò opus est aliis, dic mihi, nòne tibi ita videtur? B. Sane quidè. A. Age. reliqua animalia sunt ne rationis, & liberi arbitrij expertia? B. Sic est. A. Si igitur voluisset Deus mittere ad nos,

ad

* aliter hic desinens est co-
den Tur.

λόν ἵνα πέμψαι, πῶς ἑγώματος δόξαίλαεν ἔμελλε, ἐξ ἀγγέ-
λων πάντως, ἢ ἀνθρώπων; ἔγάρ ἐκ τῶν ἀλόγων ζώων. Β. ἔ-
τως ἔχει. Α. Αὐτεξέσιον ἔν ὄντων, ἐν τῷ δόξαίλαμένῳ ἡ ὑ-
πακούσῃ τῷ Θεῷ, ἢ μὴ ὑπακούσῃ εἰς τὴν δόξαίλαν, καὶ ἐπ' αὐ-
τῷ ὡς ἐκαλόδη, ἢ περὶ τῆς ψυχῆς ἵνα, * ἢ ὅτι οἶδα ὅτι καὶ Μω-
σῆς, καὶ Ἰερεμίας, καὶ ἕτεροι δόξαίλαόμενοι παρὰ τῷ Θεῷ, τὰς περὶ
τὴν παρηγορίαν, καὶ ἀνένδον. καὶ θύει τῆς λειτουργίας, ἢ ἑτέρῳ πᾶ-
σι κραταμενοι προσφασίζοντο, μέγας αὐτὸς ὁ Θεὸς τελείωσι λό-
γοις, καὶ παραινεῖσιν ἀνέπειθε, εἰ δὲ καὶ ἔως τέλους εἶλοντο διαρκέσαι
ἐπ' αὐτοῖς, ὡς καὶ αὐτεξέσιος ἔκαστος τῶν. Β. ἔτως ἔχει. Α. Οὐδὲ
ἰωνὰς, καὶ Φυγὴ ἐκρήσῃ δὸς προσώπων κυρίως εἰς μαρτυρίας, δόξαί-
λας παρ' αὐτῷ εἰς ἵνα δέ; Β. ἔτως ἀναγιγνώσκωμεν. Α. εἰ τόντι δόξα-
ίλαόμενοι, ἢ παρηγορίαν τὴν δόξαίλαν, ἢ ἀντ' ἑτέρων ἀπήγγελον
ἑτέρας, ἀνάγκη πᾶσι τῶν δύο, τὸ ἑτερον ἡ ἀνάγκη, ἢ τὴν τῷ Θεῷ βα-
λὼν ἀργήσῃ τὸ μὴ ἐλπίσκειν δόξαίλαον, ἢ αὐτὸν ἀπ' ἀνασφάλῃς βα-
σιλικῆς θρόνον δόξαίλαον εἰαυτῷ, καὶ ἀπ' ἀγγέλων χρηματίσῃ, καὶ ἀφ' ἑ-
κτον τῆς εἰαυτῷ βαλῆς, καὶ αὐτῶν, καὶ ὑπακούσῃ. ὅτι, ὡς ἀπὸ δειξῶν
ὁ λόγος, ἀλλότριον πάντη, καὶ ἀπεξενωμένον τῷ βασιλικῷ ἀξιώματι,
τὸ δὲ εἰαυτῷ αὐτῶν περὶ τῶν οἰκείων βασιλείων τε, καὶ
προσώπων, δόξαίλα δὲ πρὸς ἡμᾶς πᾶσι τῶν ἀλόγων ζώων, καὶ τὸ
λέγειν ἡλήθιον. ὅτι ἀνάγκη πᾶσι τὸν Θεὸν ἔχειν ἵνα ὁμοῖον εἰαυ-
τῷ τὸ αὐτεξέσιον ἔχοντα, καὶ τὸ θέλημα, καὶ παρηλαγμένον, καὶ ἀπὸ δὸς
παντελῶς τῆς ἰδίας βασιλείας εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν θεῶν αὐτῷ ἐφί-
πων, ὅς ἐστιν ὁ υἱὸς σιωναϊδίου, καὶ παντελῆς, καὶ ὁμοῖος. ὁ καὶ ἐν τῇ
γραφῇ τῆς μεγάλης βαλῆς καλεῖται ἀγγελος. * καὶ πᾶσι πρὸς ἡμᾶς
χρηματίσας πατέρας, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακώβ, καὶ Μωυσῆ, καὶ
πᾶσι λοιποῖς, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἀγίων γραφῶν ἀκρίβειαν ἐντυχάων
μαθήσῃ.

* Hac desinit in
versione Tur-
viani.

Β. Τί δὲ εἰπὴν ἔχεις περὶ τῷ πνεύματι, τίς τῶν χρεῖα ἡ αὐ-
τοῦ ἐν τῷ οὐκ, ὡς εἰρηκας, εἰς τελείωσιν τῆς δόξης, καὶ τῆς βασι-
λείας τῷ πατρί; Α. ἰδίῳμά ἐστιν τῆς ἐνομοῦτης βασιλείας, τὸ μὴ
δὲν δῆποτε εἰαυτῷ τὸν βασιλεῖα ποιεῖν. ἀλλὰ, τὰ δοκῶντα αὐτῷ δια-
κρίσει τελειῶν. εἰ γάρ τι δὲ εἰαυτῷ ποιήσει, ἐλαττώμα, καὶ ὑφείκει. καὶ

καὶ

ad mundum, inquam, nuncium, ex quo ordine missurus erat? ex angelis, aut ex hominibus? non enim ex animantibus ratione carentibus. B. Ita est. A. Cùm igitur hi essent suæ voluntatis compotes, in potestate eius, qui mitteretur, erat obedire, aut non obedire mittenti; item dicere, vt ei iussum esset; aut aliqua inuertere. an ignoras Moysen, & Hieremiam, & alios à Deo missos recusasse, & detrectasse, ac metu ministerij obeundi, aut alia affectione captos excusasse, quousque Deus multis verbis, & hortationibus eis suasis? quid si vsque ad finem voluissent perseuerare? penes eos tanquam libero arbitrio præditos erat hoc. B. Sic est. A. Ionas autem fugit à facie Domini in Tharsis, cùm ab eo missus est Niniuem. B. Sic legimus. A. Si igitur qui mitterentur, aut recusarent missiōnem; aut alia pro aliis nunciarent, alterum duorum omnino fieri necesse erat, aut vacare; ac frustra esse consilium Dei; quia non inueniretur nuncius, aut ipsum à regali solio discedentem, fieri sibi nuncium, & ἀντιγγαλος vocari, & sui consilij administrum, & per se confectorem, & famulum, quod quidem, vt ratio demonstrauit, alienum omnino, & extrarium à regali dignitate erat, per se ipsum ministrantem sermones facere apud nos de nostris voluntatibus & rebus. mittere autem ad nos aliquid animalium ratione carentium, vel hoc ipsum dicere, mortiferum est. quare necesse omnino erat, vt Deus haberet aliquem homouision, id est, suæ essentia, qui liberum arbitrium haberet, & voluntatem penitus à sua voluntate non dissidentem, neque discordantem ad explendum omnia sua desideria, qui est filius eius, coæternus, & per se perfectus, & eiusdem consilij, qui in sanctis Scripturis vocatur magni consilij angelus. * ὁ μέγας.

B. Quid habes ad dicendum de Spiritu sancto? quid hoc opus est? Cum satis sit filius, vt dixisti, ad perfectionem principatus, & regni Patris? A. Proprietas regni optimè legibus instituti est, vt nihil qualecunque sit, per se faciat rex, sed quæ ei videantur, iubendo perficiat. Si quid enim per se faciat, imminutio est & deiectio, & regni depressio; & non dignitatis regia. quamobrem filius est * medius. rursus valde necessa- * μεσσιος.

H h rium

καὶ ἁπλῶς ἐστὶ τῆς βασιλείας, καὶ ἡ βασιλική. διὸ μεσιτῶσι οὐδὲς πάλιν τῶν ἀναγκηοῦστων, καὶ συμπληρωτικῶν τῆς βασιλείας ἐστὶ τὸ εἶχεν πλεονάζειν, καὶ ἀδαπάνητον, καὶ ἡσυχάζειν, καὶ ταμιεῖα. ὁ γὰρ μὴ φιλοπυμνόμενος, καὶ πλετίζων, καὶ διωρεῖς διανέμων, πένης, καὶ πτωχὸς βασιλεὺς, μάλλον διὲς ἐστὶ βασιλεύς. ὁ πλεῖστος τοίνυν ὁ βασιλικὸς τῶ πατρὸς ἐστὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ τὰ χαρίσματα βρῦον. ὁ πατὴρ ἔν δὲ υἱὲ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἤγεν, τὰς ἐνεργείας, καὶ χάριτας τῶ πνέματι δίδωσι. B. καὶ διὰ τί μὴ ὁ υἱὸς εἴη ὁ διδὼς ἑαυτὴν, ἵνα ἡμῶνται αὐτὸς ὁ πλεῖς; A. ὁ υἱὸς ἐγένετο αὐτὸς ὡς ὁ διδὼς, καὶ τὸ διδόμενον, ὅπερ ἐξ ἑξῆς ἀσύνετον, καὶ παρ' ὑμῶν ἀμολόγηται, ἡνίκα εἰλέμετο, ἀλλὰ τὸ γινώσκον, καὶ ἄλλο, τὸ γινωσκόμενον. τὸ ἐνεργεῖν καὶ τὸ ἐνεργούμενον· ὁ πατὴρ κελῶσι βασιλικῶς. ὁ υἱὸς πρᾶναι τὸ πατρικῶν ἐνδοκίαν, καὶ δίδωσι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὅπερ ἐστὶν ὁ πλεῖς, καὶ τὸ ταμιεῖον τῶν ἀγαθῶν ἀπάντων δωρημάτων. καὶ ἔτιως ἀνελλεπῆς, καὶ πλεία ἢ βασιλεία, καὶ ὑπερβαίνει (ὡς ἔστι). B. ἀλλὰ ποῦ τῶν κτισμάτων ὁ υἱὸς οἱ πλεῖς τοῖς, καὶ φιλοπυμνόμενοι ὁ υἱὸς ἔν εἶναι τὸ πνεῦμα. τίς γὰρ αὐτῶν χρεῖται; A. ἀλλ', ὡς βέλπετε, τὴν βασιλείαν· ὁ υἱὸς τελεία ἐξ αὐτῆς εἶναι χρεῖται, ἵνα μὴ χροῖται καὶ ἕτερον τελειῖται, καὶ μηδὲς ὁ μετέχων πώποτε αἴης, ὡς περ ὁ φιλοσοφός, καὶ ἰατρὸς ἐχὼν θεία τὴν τέχνην, καὶ τὴν γινώσκον τελείαν, καὶ μὴ ὅστις οἱ μαθητὴν, ἢ οἱ ἰατρούμενοι. καὶ σὺ γὰρ ὁρῶντες εἶ, καὶ καθύδων, καὶ ἐνυκτὶ ἀνακείμενοι, καὶ μὴ εἶσιν, ὡς ὁρᾷς. ἐπὶ δὲ καὶ τέλει αὐθροῦ εἶ. ἢ ὅταν θείας ὁρᾷς, παρ' ἐσὶ σοὶ ὁρᾷς. καὶ ἔτι τότε ὁπίκνηται πρὸς ἑαυτὸν. ἐγὼ γὰρ σοὶ περὶ τὸ πνέματι, ὅπερ καὶ περὶ τῶν υἱῶν ἐλεγοί. ὅτι ὁ πλεῖς τῶ θειῶ, ἢ μείζων, ἢ ἴσος, ἢ ἐλάττω. καὶ μείζων αὐτῶν ὁ υἱὸς ἐστίν. ὅθεν γὰρ τῶ θειῶ μείζων. ἐλάττω δὲ ὁ υἱὸς αὐτῶν. ὁπίκνηται * αὐτὸν μὲν τῶν κτισμάτων, τὸ γὰρ ἐλάττω τῶ θειῶ, κτίσμα, καὶ ἔσται ποτὲ ἔτιως ὁ θεὸς πᾶντες, καὶ ἐνδεῖς, καὶ ἐλλειπῆς, ὅπερ ἐστὶν ἀνεπίδεκτος, καὶ ἄτετος. ἀνάγκη τοίνυν ἴσος εἶναι, καὶ συναίδιον. ἵνα τέλει εἶ, ὁ θεὸς, καὶ βασιλεὺς αἰώνιος, ὃ ἡ δόξα, καὶ ἡ ἰμῆ, καὶ τὸ κράτος οἷς αὐτῶ ἀπὸ ῥῶν αἰώνων τῶν αἰώνων, ἀμὲν.

* videtur addendum γδ.

Επισ-

rum est, & quod regnum complet, habere infinitas diuitias, & quæ consumi nequeant, & thesauros, ac multa recondita. qui enim non est splendidus, & copiosus, & munificus, inops, & pauper, imò rex non est. diuitiæ igitur regales Patris, sunt ipse Spiritus sanctus, qui charismatibus scater. Pater igitur per Filium dat Spiritum sanctum, id est, operationes, & gratias Spiritus sancti. B. & quare Filius non tribuit seipsum, ut fiat ipse diuitiæ? A. Quia sic Filius esset dator, & datum, quod non posse fieri, à principio cōstitutum est, cū diximus aliud esse cognoscens, & aliud, quod cognoscitur; aliud efficiens, & aliud, quod efficitur. Pater igitur iubet regaliter; Filius perficit, quod Patri placet, & dat Spiritum sanctum, qui est diuitiæ, & penus bonorum donorum. atque ita reperietur regnum perfectum, benè compositum, & nulla re defectum. B. At antequā creaturæ essent, non fiebant diuites, nec erant, qui honores cuperent, ac proinde non opus erat, ut adesset Spiritus sanctus, quid enim eo opus erat? A. Verum ô bone vir, oportebat, ut regnum Dei esset ex æternitate, ne in tempore, & postea perficeretur, quamuis nullus participaret. Sicut Philosophus, & medicus cognitionem, & artem perfectam habere vult, quamuis non sint, qui discant, & quibus medicina fiat. etenim & tu visum habes etiam cum nocte dormis, & in lecto cubas, quamuis non sint, quos videas, quia perfectus homo es, ut cū videre volueris, præsto sit tibi aspectus, & non tunc foris accedat. dicam autem tibi de Spiritu sancto quod de filio dicebam, opulentia Dei aut est maior, aut æqualis, aut minor. maior eo non est, quia nihil potest esse Deo maius, minor non est, alioqui pones eam inter creaturas. quod enim minus Deo est, creatura est, atque ita fiet, ut Deus aliquando sit pauper, & indigens, & cui aliquid desit. quod non est concedendum, & est absurdum. necesse ergo est æqualem esse opulentiam, & ex eadem æternitate, ut perfectus sit Deus,

& rex æternus, cui gloria, & honor, & imperium in sæcula sæculorum,

Amen.

Hh 2

Epi-

παροδοξολογία.

Epistola continens fidem orthodoxam, IV.

missa à B. Thoma Patriarcha Hierosolymitano ad Hæreticos in Armenia, Arabice dictata à Theodoro, cognomento Abucara, Episcopo Carum, & à Michaële Presbytero, & Syncello Ecclesiæ Hierosolymitanæ in græcum sermonem translata, per quem & missa est; continens inquam solam veram-

que fidem in Concilio Chalcedonensi traditam de Christo Domino ac Deo nostro.

CHRISTVS Dominus, & Deus noster dixit Petro Matth. 16.
principi Apostolorum; *Tu es Petrus, & super hanc petram*

adificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non praevalent adversus eam. Hæc verba dixit Dominus

Petro, cum Petrus Domino, qui se appellauerat filium hominis, dixit; *tu es Christus filius Dei vivi*; & copulata sunt in Christo Domino nostro vtraque verba, & confirmatum, quod esset Deus & homo. oportet igitur charissimi, ut quicumque Christianam religionem amplectitur, fidem suam probet, & consideret, & si quidem eam reperiat affirmare Christum esse Deum, & hominem, debet eam complecti, & retinere, ac pro ea usque ad mortem pugnare. Sin autem ad aliud quid declinet, debet abominari, & fugere, & odio prosequi. & duritiam fidei, & maiores, à quibus illam, tanquam hereditatem accepit, eicere ex corde suo, & illam affectionem, quam David ait,

cum dicit, audis filia, & vide, & inclina aurem tuam, & obliuiscere populi tui, & domus patris tui, & concupiscet rex pulchritudinem tuam. Psalm. 44.

tunc enim homo pulchritudinem verè concupiscendam haurit & elicit à Christo vero sponso, & rege regum, quando affectionem erga parentes abiecerit; & satietatem perseverandi in iis, quæ ab illis tradita fuerunt, excusserit. quandoquidem igitur sic se res habet, agite, omnes simul ad fidem, quam

Hh 3 dixi,

ὡς ποιεῖται ἐκ τῆς αὐτῆς οὐσίας πάντες ἀμφοτέρωθεν προσδράμωμεν, τῇ
 θεωρημένῃ πίστῃ τῇ ἀκλίνας ταύτης πίστεως ἔκ τῶν ὁμοούσιων θεωρη-
 γήτερος, καὶ πιστεύσωμεν τὸ χρῆσθαι εἶναι θεόν τι, καὶ ἀνθρώπον.

Ἰστέον δὲ, ὅτι ἐπειδὴ ὁ αὐτὸς ὑπάρχων θεὸς τι, καὶ ἀνθρώπος, μία
 πάντως ἐστὶν ὑπόστασις, καὶ θεὸς ὢν, ἔστιν ἀνθρώπος, οὗ οὐ φύσις ἔχει,
 θείαν τι, ἔστιν ἀνθρωπίνην. διὰ τὸ κυρίως εἶναι θεός, καὶ μὴ ἐκείνῃ θείῳ
 ἰσχυρῶς φύσιν ἀδύνατον, καὶ ἀληθῶς ἀνθρώπος εἶναι, καὶ μὴ πρὸς
 καὶ ἔχειν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἀδύνατον. ἐστὶ δὲ αὕτη ἡ μία ὑπόστασις
 αὐτὸς ὁ θεωριώμενος υἱός, ὁ πατὴρ πάντων τῶν αἰώνων ὅσον πατὴρ ἀρχέ-
 νων, καὶ ἀπαθὴς γαργημένον. ὅς ἐστι θεός, ἴσθι τῷ πατρί, καὶ τῷ
 αἰδιότητι τῷ πατρὶ καὶ ὡς αἰδίως ἔχον. ἐκ τῶν αἰώνων δὲ τῶν ἡμε-
 ρῶν ὅσον πνύματ' ἀγία, καὶ μαρτίας τῆς παρθένης, ἰσχυρῶς, καὶ
 ἐκλυθρῶτησιν ἔστιν ὁ αἰδῶς υἱὸς ἀτρέπτως, καὶ ἀναλλοιώτως γε-
 γονώς, ὡς εἰς τῶν ἀνθρώπων καὶ πάντες, διὰ τὴν ἀμαρτίαν προσήλη-
 φώς τῇ ἡμετέρῃ, καὶ ὅσον ὡς. φύσιν μεμενηκίας αὐτῷ τῇ θείῃ, καὶ
 αἰδίως θεωρεῖται, φύσεως. ἔστιν ὁ αἰδῶς υἱὸς μὲν τῷ αὐτῷ σάρκωσι,
 θεὸς ὁ αὐτὸς ἐστὶν, καὶ ἀνθρώπος, μία ὑπάρχων τῇ τριάδι ὑπόστασις,
 τῷ ἔκ πατρὸς, ἔστιν ἀγία πνύματος φύσιν ἔχων, καὶ τῇ ἡμετέρῃ ἀν-
 θρωπείᾳ φύσιν, τῇ τριάδι θεωρηθῆναι ὅσον εἰς διζήμενης, καὶ γὰρ,
 ὡς βέλπεται, λαφῶς ἐπ' αὐτῆς τῇ ἀληθείᾳ τῶνδε τῇ ἡμῶν εἰρημέτων,
 ὅτι ἡ τριάς ἐκ προσήληφεν αὐξήσιν. ἐπειδὴ περ εὐδὲ φαμεν μίαν ὑπό-
 στασιν θεὸν εἶναι, ἐπεί τῃ ἀνθρώπον, ἀλλὰ τῇ ὑπόστασιν, ἥτις ἐστὶ θεός,
 ταύτην ἐρεῖμεν ὑπάρχον ἀνθρώπον, ὅσον ἄλλην ὑπόστασιν, ὅσον ἀλη-
 θεὸς διὰ φαῖναι τὸ πὺν χρῆσθαι εἶναι μίαν ὑπόστασιν, διὰ τὸ πρὸς μὴ
 ἔχειν, οἱ μὴ μίαν φύσιν. ἐπεὶ πάντως ἐψέτα ταύτην τῷ μίαν ἐπ' αὐ-
 τὴν φύσιν, ἡ θείαν ἀκράτην, ἡ ἀνθρωπίνην ἀκράτην, ἡ θείαν, καὶ ἀνθρω-
 πίνην ἅμα, ἡ μὴ τι θείαν, μὴ τι ἀνθρωπίνην.

Εἰ μὲν γὰρ ἐστὶν ἡ μία φύσις αὕτη θεία ἀκράτης, * ὁ χρῆσθαι ἀν-
 θρώπου. ἔστιν ὁ θεός. οἱ δὲ ἐστὶν ἡ μία φύσις αὕτη, θεία, καὶ ἀνθρωπίνη
 ἅμα. ἔστιν ἔκ πατρὸς, ἔστιν τῷ ἀγίᾳ πνύματι, ἔστιν μὲν τῷ ἀνθρώπῳ
 ἀρετὴ φύσις ἐστὶν. καὶ ἀμφοτέρωθεν βλασφημίας ἐγκλημα τῷ τῷ
 φρονεῖν θεωρηθῆναι, καὶ τῇ ἐρωμένῃ φύσεως ἐκείνῃ. οἱ δὲ ἐστὶν ἡ

μία

* Alioq mem-
brum his defi-
ciatur.

ἄλλῃ, petræ huius *ἑλινῆς*, id est, quæ distorqueri, & inflecti non potest, Petri scilicet ducis Apostolorum accurramus, credamusque Christum esse Deum, & hominem.

Sciendum autem est, quod quia idem ipse est Deus & homo, vna omnino hypostasis est, & cum Deus, & homo sit, duas habet naturas, diuinam & humanam, & quia Deus est, non potest non habere diuinam naturam; & quia homo, non potest non habere humanam. est autem hæc vna hypostasis ipse ante sæcula filius, qui est Deus æqualis patri, secundum æternitatem, qui ex æternitate paternam substantiam habet, nouissimis verò diebus ex Maria virgine carnem assumpsit, & homo factus est. Sic æternus filius sine mutatione, & variatione, factus sicut vnus ex hominibus per omnia excepto peccato, assumpta nostra natura, quam non habebat, remanente diuina, quam ex æternitate habebat. Hic æternus filius post incarnationem suam idem est Deus & homo vna hypostasis ex Trinitate, habens naturam Patris, & Spiritus sancti, & nostram naturam, nulla ad Trinitatem accensione facta. Siquidem veritas eorum, quæ à nobis dicta sunt, planè habet Trinitatem non esse auctam, quia non dicimus vnā hypostasim Deum esse, aliam verò hominem; sed hypostasim, quæ est Deus, hanc dicimus esse hominem, non aliam, & aliam hypostasim. non est autem verum, dicere Christum esse vnā hypostasim, & propterea non debere nisi vnā naturam habere: quia omnino, si non habeat nisi vnā naturam, sequetur, vt dicendum sit, hanc vnā naturam vel esse diuinā purā; vel humanā purā, vel diuinā, & humanā simul; vel neque diuinā, nec humanā.

Si enim est hæc vna natura purè diuina, Christus igitur Deus est, & non homo. si verò est purè humana, Christus igitur est homo, & non Deus. Si autem est hæc vna natura diuina simul & humana; ergo neque Patris, neque Spiritus sancti, nec hominum natura est, & ex vtraque parte crimen blasphemiae inuretur sic sentienti, & à sana natura excedet: si autem est hæc vna natura neque diuina neque humana, igitur
Christus

μία φύσις αὐτῇ, ἔπ' θείᾳ, ἔπ' ἀνθρωπίνῃ, ὁ χριστὸς ἄρα, ἔπ' ἡθὺς, ἔπ' ἀνθρωπίνῃ, ὅπῃ τοιαυτὴν τὰς λόγους περιερίφωμεν, εἰς τὸ λέγειν ἀπαγόμειν, ὅτι ὁ χριστὸς, μία ὑπόστασις ἐκ τῆς τριάδος, δύο φύσεις ἔχων, φύσιν θεῖαν, καὶ φύσιν ἀνθρωπίνην, ἐτέταχεν ἅρῳ ἐπ' αὐτῇ (ὡς ἡλθον ὁ μὲν ἀμφότεροι οἱ λόγοι αὐτῇ καὶ ἐπὶ ἑαυτῇ εἰρηκότως, εἰναὶ τὸ υἱὸν τῆς ἀνθρώπου. Ἐτὲ Πέτρος ἐπὶ αὐτῷ, ὅτι ἔτις ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἡθὺς, πρὸ ζώντος. ὁ δὲ λέγων τὸν χριστὸν ὑποστάσις εἶναι δύο, τὸν ἄριστον Πέτρον δοποκρινόμενον τῷ χριστῷ καθίστησιν ἀσκόπως δοποκρινέσθαι, ἐπὶ ᾧ ὁ χριστὸς ἐὼς ἡρώτησεν. ὁ μὲν γὰρ ἡρώτησεν ἐπὶ τῷ υἱῷ ἀνθρώπου. ὁ δὲ τὸ αὐτὸν, δι' ἃ ἡ ἡρώτησις, ἔτις υἱὸν ἀρχαῖον ἡμείψατο. οἱ πάντων ἡ ὑποστάσις, ἥτις ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ ἀκαθίστηται πρὸς τὸν ὑπόστασιν ἡ τριεστὴν ὁ υἱὸς ἔτις, ἀπεπαλαστήσῃ τῆς κατὰ νοῦν ἡσυχίας ὁ Πέτρος υἱός. Ἐγένοντο αὐτῇ δοποκρίσεις, ὑπὲρ ἃς ἐὼς ἡρώτησεν, ὡς ἐφημεν ἑσπίντες. Εἰ δὲ τῷ πᾶσι ἡμῶν (ἰλαίως ὁ ἡθὺς) ἐὼς ἀνὸς κύριος ἐπὶ ἡσυχίας αὐτῇ τὸν λέγον. ἔτ' ἀνὸς ἡμῶν ἀρῶν αὐτὸν τῆς ἀμοιβῆς, τῇ ἐκ τοῦ πατρὸς δοποκαλύψει αὐτὸν τῇ ἡσυχίας αὐτῇ.

Οὐκ οὖν τὸ τῆς εἰς χριστὸν ὁμολογίας ἀληθινὸν δόγμα, ὁ τῆς ἐκ χαλκηδόνι (ὡς κεκοιμημένης) θείας (ὡς οὐδὲ τῇ ἀγίῳ πεπρωμένῳ) ὁρθοπισμῇ, τὸν χριστὸν ὁρίζων μίαν ὑπόστασιν ἐκ τῆς τριάδος εἶναι, δύο φύσεις ἔχοντα, φύσιν θεῖαν, καὶ φύσιν ἀνθρωπίνην, ὡς ἡδὴ περὶ ἡμῶν. καὶ (ἀφ' οὗς τέταρτον περὶ ἀνθρώπου περὶ ἀνθρώπου χριστοὶ τρεῖς, ὡς ὁ εἰς ἐμβληθὴς πυλὶ, καὶ περὶ θείας, ἐγὼ μὲν πῦρ, μεμετηκὼς χριστός, οἱ δὲ ἡμῶν οὐκ οὐκ εἰς θείας ἐν μέρει μὲν τὰς ἄλλας δύο χριστίνες, ἐν μέρει δὲ πολλὰς ἀνθρώπων πυλίνες, εἴτα τὸν χριστὸν τὸν περὶ ἡμῶν, καὶ πῦρ ἡμῶν, μετὰ τὸν τῶν ἄλλων δύο χριστίνων καὶ τῶν ἀνθρώπων τῶν μίαν ἀνθρώπων τὸν χριστὸν ἔχοντα τῶν ἄλλων δύο χριστίνων τῶν πολλῶν φύσιν, τετέστιν ὅτι χριστὸς, ὡς τῶν δυῶν ἐκείνων χριστίνων ἐκείνων, καὶ τῶν τῶν ἀνθρώπων φύσιν, ἐπὶ τῇ πῦρ ἐστὶν ὡς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐκείνων. ὁ δὲ μίαν χριστίναν, ὑπόστασις ἐστὶ μία τῆς τῶν χριστίνων τριάδος. διότι τῶν ἀνθρώπων φύσιν, τῶν ἡμῶν πῦρ, ἔτις ἐστὶ περὶ ἡμῶν ἀφ' ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων ἀνθρώπων ἀλλὰ γίγνεται αὐτὸς, ὡς εἰς τῶν ἀνθρώπων, τὸν αὐτὸν δὲ τρεῖς οἱ αἰετῶν υἱὸς ἐστὶς ἐκείνων κατὰ ἐκείνων (ἐκκοιμημένων) οἱ αἰετῶν, ἡσυχίας πᾶσι τῶν κατὰ ἐκείνων)

ἐκ

Christus, neque Deus, neque homo est. Quare quocunque sermonem circumuertamus, eo adducimur, vt dicamus Christum esse vnā hypostasim sanctæ Trinitatis naturas duas habentem diuinā scilicet & humanam. & ob hanc causā in eo simul concurrerunt vtrique sermones, & ipsius Christi, cū dixit se esse Filium hominis; & Petri, cū ipsum dixit esse Filium Dei viui. Qui verò dicit Christum esse duas hypostasies, Petrum Christo respondentem facit respondere *ueneris*, id est, extra propositum de quo Christus non est percunctatus, Ille enim percunctatus est de Filio hominis; Petrus autem ipsum, per quem facta erat percunctatio, respondit esse filium Dei. Si igitur hypostasis, quæ est Filius hominis alia fuit præter hypostasim, quæ est Filius Dei, aberrauit ab intelligentia mens Petri; & respondit, de quo non fuit interrogatus, vt prius diximus. Si sic autem esset, (propitius sit mihi Deus) nunquam Dominus sermonem eius laudasset: neque beatum eum prædicasset propter responſionem, quam ad reuelationem à Patre profectam retulit.

Igitur confessionis fidei in Christum verum dogma est quod definitio diuinæ sanctorum Patrum Synodi Chalcedonenſis rectè tractat, decernens Christum esse vnā hypostasim sanctæ Trinitatis duas naturas habentem, diuinā & humanā, vt iam ante diximus. sitque huius exemplum perspicuum: ponamus tres aureos, quorum vnus iniectus in ignem igne affectus factus est ignis, remanens aurum, vt erat: tu ergo si alios duos aureos seponas; & seponas multos carbonēs igneos; deinde aureum factum ignem inter alios duos aureos, & carbonēs videas habere naturam aliorum duorum aureorum perfectorum, id est, qui sit aurum, sicut vterque illorum duorum aureorum, & naturam carbonum igneorum, quia ignis est, sicut vnusquisque aliorum carbonum, ille in medio aureus vnā hypostasis est aureorum Trinitatis, quia naturam carbonum, quæ erat ignis, non vnum carbonem ex illis assumpsit, sed factus est sicut vnus ex illis carbonibus. ad eundem modum æternus Filius à cœlo descendens, (intelligunt auditores descendens, vt Deum decet) non hypostasim nostram, sed natu-

ἔχ' ὑπόκειν ἐξ ἡμῶν, ἀλλὰ τὸ ἡμετέραν φύσιν προσέλαβεν, ἔργον
νέν ὡς εἰς ἐξ ἡμῶν, διχα τὸ ἁμαρτίας, ὡς αὐτὸς ὁ θεὸς ὑποσολῶ.
πεπείραται. φησὶ, καὶ πάντα κατ' ὁμοιότητα, χωρὶς ἁμαρτίας.

Τοιγαροῦν ὁ αἰδιὸς υἱὸς ἔχει τὴν τὸ πατρός, καὶ τὴν ἁγίον
πνέματ', ὡς αἰὲν παρέχει. φύσιν, καὶ τὴν ἡμετέραν αἰθρῶν π-
νλιν φύσιν μετὰ τὴν ἑαυτῆς (άρκωσιν, μία ὑπάρχων ἐκ τῆς τριά-
δος ὑπόστασις, προσδήκω ὡς ἀποδεχόμενος, ὡς προσέροται, μὴ
ποιητόν δι' τὴν φύσιν ὑπόστασιν, ἢ τὴν ὑπόστασιν εἶναι φύσιν, εἰ
διε μὴ, πᾶσιν ἡμῖν τοῖς χριστιανοῖς συμβήσεται λέγειν τὸν πατέρα, καὶ
τὸν υἱόν, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τρεῖς φύσεις, ὡς εἰς τρεῖς ὑπο-
στάσεις, ἢ μίαν αὐτὴν ἔχεν ὑπόστασιν, ὃν τρεῖς μίαν ἔχασι φύσιν.
ἀμφόπρεα δι' τῆς τῶν χριστιανῶν ὁμολογίας ἀλλότρια. ἐπεὶ τὸ μὲν
ἀρεῖα, τὸ δι' Σαβελλίαν πέφυκε φρόνημα. ὁ μὲν τοῖς τῆς ἀληθείας
λόγῳ, ὡς ὁ θεολόγος ἔφη Γρηγόριος, μονὰς ἐστὶν τριάδι, καὶ
τριάς ἐστὶν μονάδι * προσκυνημένη. ἐστὶν μὲν οὐκ μονὰς τῆς φύσεως
μονὰς, ἢ μονὰς τῆς ὑποστάσεως. ἢ δι' τριάς τῶν ὑποστάσεων τριάς,
ἢ τριάς τῶν φύσεων. ὁ λέγων δι' τὴν φύσιν αὐτὸ τὸ τῶν ὑποστά-
σεων εἶναι ζήτημα, τὸν ἅγιον φήσκει Γρηγόριον, εἰρησῆται, μονάδα
αἰνίττειται τὴν τριάδα. καὶ ἴσθι αὐτὸ κερύσσειται φαῖναι, μονάδα ἐστὶν
τριάδι, καὶ πνύθην συωθήσεται, φάσκειν, ἐνάδα, ἐστὶν ἐνάδι, ἢ ἡ αὐ-
τὴ ἐπείη διανοία πνύθαι χροπέρ; διόπερ διπτιμήσκειν τῷ ὅτι δι-
γματοπύζοντι λέγων ὅτι αὐτοπύζομεν ἐστὶ μοι κατ' ἑ, οἷον καὶ σπ, καὶ
τοῖς ῥήμασιν. καὶ κατὰπερ ἀκηκὼς πρὸς τὴν θεολόγῃ μονάδα.
* νοῦν αὐτὴν τριάδα, ἔτω κατὰ μονάδα τοῦ ἀκέρων παρ' αὐτὴν τὴν
τριάδα, καὶ συμπραίνεταί μοι τὸ διόγμα εἰς μονάδα ἐστὶν μονάδε. καὶ
κατὰπερ ὡς ἐκείνοι σταυτὸ τὸν λόγον ἐκέρωσας, τὴν τοῖς μοι κερώ-
σεις πεφυρμένῳ ὄντως ὁ νοὸς φερεθήσεται, καὶ τῶν ἀποθήσεται,
καὶ αὐατρεπῶν ὁ νόμος ἀχρεωθήσεται, ὅπερ ἐκ ἐνδεχέται τηρεῖται.
εἰ δι' μὴ κερώσεως, ἐνδεχέται κέρσει λεχθήσεται σοι. ὅτι τῶν λόγων ἢ
τυγχάνεις ὡς ἐξέθεσς, ὡς θεασύτη διθερεφῶν πρὸς τὸ οὐ δοκῶν
αἰχέτως. ἐπεί μὲν ἀληθείας εἶναι ἔπιοι λόγοι ἔς περὶ φύσεως ἢ ὑποστά-
σεως εἰσὶν ἡγνίωται, τὸ ἡμέτερον πάντως ἐδεδακῆται φρόνημα.

* προσκυνη-
τη TITT.

* νοῦς TITT.

ram assumpsit; factusque est sicut vnus nostrum, extra peccatum, sicut Apostolus ait tentatum esse per omnia secundum similitudinem absque peccato. Hebr. 4.

Habet itaque æternus Filius Patris, & Spiritus sancti naturam, quam semper ante habebat, & nostram humanam naturam post incarnationem vna hypostasis siue persona ex sancta Trinitate non capiente acceptionem, vt antè dictum est. non est autè natura facienda hypostasis, vel hypostasis natura. alioqui continget nobis Christianis, vt dicamus Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum esse tres naturas, sicut sunt tres hypostases; aut habere eos vnam hypostasim, sicut habent vnam naturam. vtrumque autem à confessione Christianorum alienum est, quia illud quidem est Arij dogma; hoc verò Sabelij. Sermo tamen veritatis est, vt Gregorius Theologus dixit; vnitas in Trinitate; & Trinitas in vnitate adorata. est igitur vnitas naturæ vnitas; non vnitas hypostasis: Trinitas verò hypostaseon siue personarum Trinitas; non Trinitas naturarum. Qui verò dicit naturam, ipsam congregationem hypostaseon, dicit dixisse Gregorium vnitatem significare Trinitatem: & tantundem iudicabitur, dicere, vt si diceret vnitatem in Trinitate; & Trinitatem in vnitate, ex quo cogetur dicere vnitatem esse in vnitate. Quo quid vilius mente turpius cogitari potest? quamobrem reprehendet eum, qui hoc dogma tradit, inquit, tam contra me, & tanta vi sunt verba, quam contra te, & sicut tu audiens ex Gregorio vnitatem, ipsam Trinitatem intelligis; sic ego audiens ab eo Trinitatem, vnitatem intelligo. & concludo dogma hoc, vnitatem in vnitate esse. & sicut tu illud tibi approbasti, hoc mihi si approbes, deprehendetur profecto mens confusa, & lex contradicendi, & refellendi inutilis erit, quod non potest fieri. Si autem non comprobes, iusto iudicio dicetur tibi, non te expendere verba, cum arbitrato tuo omnia pervertere non erubescas. Quandoquidem igitur hæc, quæ de natura, & hypostasi diximus, vera esse ignoras, sententia nostra confirmata est, vnitatem naturalem aliam esse præter Trinitatem hypostaseon; & fidem

li 2

semper

ὅτι ἡ φυσικὴ μονὰς ἄλλη παρὰ τὴν ὑποστατικὴν τριάδα, καὶ ἡ πῖσις αἰεὶ διαιρέμενη ἐστὶ τῆς ὁμολογίας τῆς φυσικῆς μονάδος, ὡς ὁ θ' αὖ ἐφη Γρηγόριος, Ἐπεὶ ὁ τῶν ἀγίων, καὶ θεολόγων χορὸς πατέρων.

Εἰ δέ τις πάλιν εἴποι, τὴν φύσιν, καὶ τὸν, ἔστι δὲ τὸν εἶναι, καὶ ὅτι οὐ μὲν ἡ καὶ ἡ φύσις ἐστὶν αἰ ὑποστάσις πᾶσι, ἡ δὲ ἰδική ἐστι μία ὑπόστασις. ἀναγκαζάτως ἡμῖν ἐρωτῶσιν, ὁ πατήρ, καὶ ὁ υἱὸς ἴσοι καὶ τὴν φύσιν εἶσι, τὰ δ' ἐστὶν αὐτοφύεις, καὶ ὁμοῦσοι, ἡ οὐκ εἶσιν; εἰ μὲν γὰρ μὴ ζωῇται ἴσως αὐτὲς εἶναι κατὰ τὴν φύσιν, τὸ ζῆται οὐκ ἐστὶν ἀπὸ φύσεως αἰπεξένωται. εἰ δὲ ζωῇται, ζωῇται δὲ οὐκ πάντως τὸν πατέρα, καὶ τὸν υἱὸν ἴσως εἶναι καὶ τὴν φύσιν. αὐτὸς ἡμῖν ἐρωτῶσιν, ὁ πατήρ, καὶ ὁ υἱὸς αὐτῆς φύσις αὐτῆς, καὶ τὸν εἶσι παφύκασιν ὁ πατήρ, καὶ υἱὸς, καὶ ἡ εἶσιν, ἡ ἰδική; εἰ μὲν γὰρ αὐτὴν εἶποι, καὶ τὸν εἶναι, βιασθήσεται τὸν πατέρα, καὶ τὸν υἱὸν λέγειν ἴσιν ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν. εἰ δὲ τὴν φύσιν, καὶ τὸν εἶσιν ὁ πατήρ, καὶ ὁ υἱὸς ἴσοι, ἰδικὴν εἶποι, ἀναγκαζήσεται τὸν πατέρα, καὶ τὸν υἱὸν λέγειν ἴσως εἶναι τῇ ὑποστάσει. καὶ ἔσται τῷ τὰ τὸν λέγοντι, ὁ πατήρ, ἔστω υἱὸς, μία ὑπόστασις. ἀμφότερα δὲ πᾶσι περὶ τῆς φύσεως.

Ὁ τῆς ἀληθείας πίνων λόγος ὃν ἡ τῶν ὁμοφρόνων τῆς ἐν χαλκηδόνι ζυμωθροισθείσης τῶν ἀγίων πατέρων ὁμολογίας ὁμολογία, καθίστηκεν, ὅτι οὐκ εἶσιν ἡ φύσις αἰ ὑποστάσις ὁμῶς πᾶσι, ἡ δὲ μία ὑπόστασις. ἀλλ' ἡ φύσις ἐστὶν αἰεὶ τῆς αὐτῆς ἐνάδος, αἰ δὲ ὑποστάσις ἐστὶ τῆς αὐτῆς τριάδος, ὡς εἴρηκεν ὁ θ' αὖ ἐφη Γρηγόριος θεολόγων. διδάσκει γὰρ τοσῶτον εἰδέναι μόνον, μονάδα ἐν τριάδι, καὶ τριάδα ἐν μονάδι προσκυνημένῃ, παρὰ δὲ οὐκ ἔχουσαν καὶ τὴν διαίρεσιν, καὶ τὴν εἶναι. καὶ δὲ πᾶσι λέγειν ἔστιν, ὅτι εἴπερ ἄλλη παφύκει ἡ φυσικὴ μονὰς παρὰ τὴν ὑπόστασιν τριάδα, ἡ φυσικὴ μονὰς, καὶ ἡ τῶν ὑποστάσεων τριάς. ἄρα πᾶσα παφύκει διότι τῇ φύσει ζυμωθροιστήται ἐκάστη τῶν ὑποστάσεων. καὶ ζυμωθροιστήται παφύκει * τῷ ζυμωθροιστήται. ὁμοφρόνων οὐκ ὁμοφρόνων παντοῦ ὁμοφρόνων, ἀνάγκη φέρεται τὴν ὁμοφρότητα, ἔστω μὲν, ὁμολογῶν ὁμολογίας τῆς ἐν χαλκηδόνι ζυμωθροισθείσης ἀγίας ζυμώδας, ὅτι οὐκ ἔστι μία ὑπόστασις οὐκ τῆς τριάδος. ἔχων δύο φύσεις, θεὸς αὐτὸς, καὶ ἀνθρώπος ὢν. καὶ οὐκ ἔστιν πᾶσι λέγειν, ὅτι οὐ μία ὑπόστασις ὁμοφρόνων, ἀπαραχώρητος

semper perseverare in confessione unitatis naturæ, (& Trinitatis personarum) sicut dixit diuinus Gregorius, & omnes sancti & diuini Patres.

Si verò rursus dicat, naturam, communem, & specialem esse, & quod communis est omnes hypostases; specialis verò est vna hypostasis, respondeat nobis percontantibus, Pater & Filius sunt ne æquales natura, id est, vnius naturæ, & substantiæ, an non? Si enim non concedit, æquales esse natura, à Christianismo penitus alienatus est. Sin verò concedat, concedet igitur, omnino Patrem & Filium æquales esse secundum naturam. Rursus respondeat nobis, hæc natura, qua Pater & Filius æquales sunt, communis ne est, an specialis? Si enim dicat communem esse, cogetur dicere, Patrem & Filium æquales esse in tribus personis. Sin verò naturam, secundum quam Pater & Filius æquales sunt, specialem dixerit, cogetur dicere Patrem & Filium æquales esse hypostasi. & ei, qui hoc dicit, erunt Pater & Filius vna hypostasis. vtraque autem consecutio valde angusta, & blasphemæ est.

Ponere in Trinitate naturam communem, quam sit omnes hypostases, hæreticum est, fides verò ponit vnam naturam communem in Trinitate hypostaseon.

Sermo igitur veritatis confessione Synodi Chalcedonen-
sis sanctorum Patrum continetur, non esse naturam omnes
simul hypostases, nec vnā hypostasim; sed naturam esse sem-
per in eadem unitate; hypostases verò esse in eadem Trinitate,
sicut dixit Gregorius Theologus. docet enim hoc solum sci-
re, unitatem in Trinitate; & Trinitatem in unitate adoratam
habentem admirabilem diuisionem, & vnionem. Neque di-
cere licet, si naturalis vnitas alia est præter Trinitatem hypo-
staticam, id est, hypostaseon, sunt igitur quatuor res, quia per
naturam complètur vnaquæque hypostasis, & non connume-
ratur cum re, per quam complètur. mens igitur, quæ om-
ni dubitatione agitur, necessitate compellitur confiteri
rectissimam, & ab omni macula vacantem fidem sanctæ Sy-
nodi Chalcedonen-
sis, esse scilicet Christum vna hypostasim
ex sancta Trinitate naturas duas habentem diuinam, & hu-
manam. & non licet vlli dicere, quod si vna hypostasis est

ρητιν ἔχαιν αὐτὴν, καὶ μίαν φύσιν, καὶ ὅτι εἰ δύο φύσεις ἔχει, πέντως
καὶ δύο ὑποστάσεις ἐστὶ. κακῶρώται δὲ, καὶ πιπρωῖται, ἢ τῶν ὁμοφρό-
νων ἔστι χαλκηδόνι συγκεκροτημένων τῶν μακαρίων πατέρων ὁμο-
λογία, καὶ τὴν ἔκθεσιν φαίς τῶν ὑποστάσεων πῶς ἄπερ ἀλλήλους ἔσται,
ὡς παροίμιον ἐξήμεθα, καὶ ἡ ὁμολογία αὐτῇ ἐστὶν ἡ Πίστες, ἥτις ἐκ αἰσίου-
σαν αἱ ἔσθ' ἀδὲ πύλαι. καὶ εἰς αὐτὴν ἡ λήξις πάντες ἔσθ' τῶν χριστιανῶν
πληρώματ' ἔσται πᾶσι, καὶ πολλὰς ὁ τῆς ἡμετέρας ζωῆς, καὶ σωτη-
ρίας ἀντίπαλ' ἡ βελίαι ἐμβέβληκεν αὐτῇ διαιρέσεις χριστοῦ, πε-
ρακχωρηκός, ὅπως ἐνδείχθηται, ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸς περὶ αὐτῆς λό-
γος, εἰς τὸ διλυκεῖς ἡκιστα καὶ ἄρρηκτόν ἐστι, καὶ εἰς τὸ πασιπᾶσι ἐκ-
ῆρηκται.

Ἐπεὶ δὲ τὸ ῥητέον, ὅτι ἐπεὶ περὶ ὁμῶς συνήθηται ἡ φύσις Θεῶς, καὶ
φύσις ἀνθρωπίνῃ, μὴ τὴν αὐτὴν ἐκείνην φύσιν, ἔχον δύο φύσεις ἐν-
εργείας, καὶ δύο φυσικὰς θελήσεις, διότι τῆς φύσεως καὶ ἡ φύσις ἐκεί-
νη ἐστὶν, εἰ μὴ πάντως ἁπλοῦς, ὅσα τῆς αὐτῆς ἐστὶ πλείωσις, καὶ οὕτως
τὴν ἡμέτερον λόγον κατανοήτω ὁ ἀκροώμενος, ὅτι ἔσθ' αὐτὸς αἰδὼς ἡ ἐ-
στὶν αἱ δύο φυσικαὶ θελήσεις τὴν καὶ ἐνεργείαν ἔσθ' ὅπως μία ὑπόστασις ἐκ
τῆς τριάδος, ὅν ὁμῶς δύο φύσεις ἐκείνην σαφῶς περιήραμεν, ἐκ ἄλ-
λης ὑποστάσεως. καὶ γὰρ τῶν δεχομένων ἐστὶν, ὡς ἔπει, μίαν ὑπόστασιν
διαφόρους ἔχαιν ἐνεργείας, καὶ μένειν ὅτι τῆς ἐαυτῆς μονάδος. ὡς περ
περὶ ἀνθρωπίνως οἱ πᾶσι, βλέπομεν τὸν Παῦλον διωκόμενον ὁρᾶν, καὶ
ἀκύνειν, καὶ λαλεῖν, καὶ διαλογίζεσθαι ὅρασις, καὶ ἁπλοῦς, καὶ ἡ ἀπλοῦς, καὶ ὁ
διαλογισμός, διαφοροὶ εἰσιν ἐνεργεῖαι. Ἐν τούτων ἐκείνη ἄλλη περὶ
τὴν ἐνέργειαν. ἀλλ' ὁ Παῦλος μία ἐστὶν ὑπόστασις, πάντως ἔχων ὅλας τὰς
τέσσαρας ἐνεργείας, ἀλλ' ὁ φησὶ μὴ ὁρᾶν, καὶ οὐκ ἄλλω τῶν ἔσθ' ἡ-
μας, καὶ μελῶν, ἀκύνει δὲ τῷ ὡτίῳ, καὶ οὐκ ἄλλω, καὶ τῇ γλώττῃ λαλεῖ,
καὶ οὐκ ἄλλω μορῇ, καὶ διαλογίζεται τῷ νοί, καὶ οὐκ ἄλλω ἡνι, ἐκείνη δὲ
τῶν ὑποστατικῶν ἐνεργειῶν, ἔχον φυσικὴν ἐν τῇ ὑπόστασις διώκων.
ὅλλω ὑποκαμένῳ τῷ ἐνεργήματι, ὅπερ ἡ ὑπόστασις ἐνεργεῖ, καὶ ἔ-
στι πᾶσι ἐνεργήματι ἰδίῳ τῆς ὑποστάσεως. ὅν τρόπον Παῦλος ὑπόστασις
ὢν, διώκων ἔχον τῇ ἐαυτοῦ γνώμῃ λαλεῖν, ὡς ἔχον οἱ πάντες ἀνθρώ-
ποι, οἱ μὴ πᾶσι λόγοι, ὡς Παῦλος λαλεῖ, καὶ ὅν φησὶ γὰρ καὶ ἄλλοι, τῷ

Παῦ-

Christus, non desinit habere vnā naturā : & si duas naturas habet, omnino est duæ hypostases ; rata enim & fixa est confessio Synodi sanctorum Patrum Chalcedonensis secundum fidem beati Petri principis Apostolorum, à qua nullo modo variat, quā principio posuimus. Et confessio hæc est illa confessio Petri, aduersus quam non prævaluerunt portæ inferi. Et ipsa erit tandem fors, & hæreditas omnis cœtus Christianorum, quamuis aduersarius vitæ & salutis nostræ Belial multas seditiones ei immisit, Christi permisso, vt ostendatur, quod de ea dixit nequaquam in perpetuum frustrandum esse, & omnino nunquam vincendum.

Hoc præterea dicendum est, quoniam cum æterno filio simul copulata est natura diuina, & humana, post carnem assumptam habet duas naturales proprietates, & item naturales operationes, ac duas naturales voluntates, quia naturæ comprehensio non est firma, & certa, nisi natura omnino habeat quæcunque sunt perfectionis eius. percipiat optimè quod dico auditor, quod eiusdem æterni filij sunt duæ proprietates naturales, & duæ naturales voluntates, & operationes, eius scilicet, qui est vna hypostasis ex sancta Trinitate, quem apertè probauimus habere duas naturas, non alius, & alius hypostasis, siue personæ. Siquidem possibile est, vnā hypostasi habere diuersas operationes, & manere in sua vnitatē. vt exempli causa, dicamus, videntis Paulum potentem videre, & audire, ac loqui, & disputare, visio, auditio, locutio, & disputatio diuersæ operationes sunt ; & vnaquæque harum alia est præter aliam ; & Paulus vna est hypostasis, quæ habet rotas quatuor operationes ; verum oculo videt, & non alia parte corporis ; audit aure, & non alio membro ; & lingua loquitur, & non alia particula ; & mente ratiocinatur, & non alio aliquo. vnaquæque autem operationum hypostaticarum habet naturalem in hypostasi potentiam materiam subiectam effectui, quem hypostasis operatur, & est quod efficitur, proprium hypostasis. Sicut Paulus, qui est hypostasis, potentiam habet loquendi, sua voluntate, sicuti habent omnes

Παύλῳ εἰσὶν ἰδιοί. ἔτι πάντων μὴ ἀπεργασθέντων τὸν αἰδίδον υἱόν, τὸν ἐκ
τῆς τριᾶδος ὁ ἀπαύλας ὑπόστασιν, ἔχειν μὲν τὴν αὐτὴν ἐκασθρῶπη-
σιν, τὴν τε θείαν φύσιν, ὡς ὁ πατήρ, καὶ τὸ ἀγιον πνεῦμα, καὶ τὴν ἀν-
θρῶπιν φύσιν, ὡς ὁ υἱός. ὅθεν καὶ μέντοι ἀνθρώπων, καὶ
ὁ ἀπεργασθὲν τρεῖς.

Τῶν ἡτῶς ἔχόντων, πρὸς φύσιν εἰληκεν ὡς ἡ θεία φύσις, ἐν τῇ
αὐτῇ ὑπόστασιν, ὅλη τῇ αὐτῇ θείῃ ἐργασίᾳ, καὶ τὴν ἐκασθρῶπησιν
αὐτῇ, καὶ ἐπὶ τῇ ἀναστροφῇ ἐργασίᾳ. ἀληθῶς ἡ καὶ ἡ ἀνθρωπίνη φύ-
σις ἐστὶν τῇ αὐτῇ ἐκασθρῶπῃ ὅλη τῇ αὐτῇ ἀνθρωπίνῃ ἐργασίᾳ,
καὶ τῇ ἀνθρώπῳ σωσασθρῶμεν τὴν ποιήσιν. καὶ ἐστὶν αὐτῇ ἰδι-
οίαν πάντας ἀνθρώπους. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος ἐστὶν καὶ ἐπὶ τῇ δυο-
αὐτῇ φυσικῇ ἰδιώμασιν τε, καὶ θελήμασιν.

Αναγκασθὲν οὖν καὶ τῷ μὴ ἀσφῆς καταλιπεῖν τῷ ἐν τυχά-
νοντι τῷ δὲ τῇ ἡμετέρῳ γράμματι, ὅτι τὸν αἰδίδον υἱόν ἀνθρώπων λέ-
γοις γρηγοράτω, τῷ φάμεν, ὅτι ἀνθρώπος καὶ κύριος, καὶ
τῇ ἀληθείᾳ ἀνθρώπος ἐργασίᾳ, καὶ πάντες οἱ θεοφοροὶ πα-
τέρες, ὅτι κτίσις ἐκ τῆς πατρὸς παλαιᾶς μαρίας αὐτῇ ἐψυ-
χωμένῳ, λογικῇ τε καὶ ἰσθρῇ ψυχῇ ἰδίαν τῇ αὐτῇ ὑπόστασιν
ἐποίησιν, ὡς ἡ αὐτῇ οὐρανὸς σὰρξ τε καὶ ψυχὴ τῇ αὐτῇ οὐρανὸς ὑπόστασιν
ἰδίαν καθίστηεν. ὅθεν τρεῖς οὐρανὸς ὁ οὐρανὸς ἀνθρώπων ἔχων καὶ
ψυχῇ ἀνθρώπῳ ἀνθρώπος ἐστὶν, τὸν αὐτὸν τρεῖς οὐρανὸς αἰδίδον υἱὸς
κτίσις. τῇ αὐτῇ ὑπόστασιν οὐρανὸς ἀνθρώπων, καὶ ψυχῇ ἀνθρώ-
πῳ, καὶ ἰδίαν αὐτῇ ἀμφω ποιησάντων, γίνονται ἀληθῶς ἀνθρώ-
ποι. ὡς οὖν δὲ τῇ αὐτῇ οὐρανὸς καὶ ἡ ψυχὴ ἀμφότερα τῇ αὐτῇ
ὑπόστασιν ἰδίαν, οὐκ ἄλλῃ τῶν ἀνθρώπων ὑπόστασιν, τῇ αὐτῇ
χάριτι τὸν αἰδίδον υἱόν φάμεν τὸν ἐκ τῆς τριᾶδος ὅτι μίας ὑπό-
στασιν, δύο φύσεις ἔχειν. οὐκ ἰδικῶς ἐκατέρως τῇ αὐτῇ ὑπόστασιν ἀσφῆ-
ρύσις, ἀλλὰ τῇ μὲν θείᾳ φύσιν αὐτῇ τε καὶ πατρὸς καὶ ἀγίου πνε-
ματος ἰδίαν ἀνθρώπῳ δὲ αὐτῇ τε καὶ τῶν καὶ μέρος ἀνθρώπων. ἡ μὲν
σιν ὑπόστασις αὐτῇ ἀσφῆρῶντος αὐτῇ μόνῳ πατρὶ τὸν πατέρα καὶ τὸ
πνεῦμα τὸ ἀγιον ἐργασίᾳ, καὶ τὸ οὐρανὸς αὐτῇ καὶ ἡ ψυχὴ ἰδικῶς ἀμ-
φότερα τῇ ὑπόστασιν αὐτῇ πατρὶ πάντως ἀνθρώπος.

ὅσοι

omnes homines. Sermones tamen quos Paulus loquitur, quo tempore loquitur, proprii sunt Pauli. Sic igitur non est negandum, æternum filium totum hypostasim ex Trinitate, habere post incarnationem naturam diuinam, sicuti vnus Pater, & Spiritus sanctus; & naturam humanam, sicuti vnusquisque homo particularis, sicut ante diximus.

Hæc cum sic sint, habet diuina natura in hypostasi filij vt sit * materia diuinis eius operibus, quæ secundum suam humanitatem assumptam, & secundum conuersationem in terra operatus est. verè enim & natura humana inest in hypostasi æterni filij materia suis operibus humanis, quæ cum hominibus agens, & in terra versans fecit, & sunt eius propria præter omnes homines. eadem ratio est, & in duabus eius naturalibus proprietatibus, & voluntatibus.

Necessarium præterea est non relinquere hoc Lectori sine explicatione, quod cum dicimus æternum filium factum esse hominem, hoc dicimus, quod Athanasius & Cyrillus Alexandrini Archiepiscopi, & omnes sancti Patres dixerunt, cum fabricauit sibi ex purissima virgine Maria animatum & ratiocinantem, ac intelligentem humanam carnem, etiam humanam intelligentem animam propriam suæ hypostasis fecit, sicuti cuiusdam caro & anima cuiusdam hypostasis siue personæ propria est. Sicut igitur quidam, qui corpus & animam habet, homo est, ad eundem modum æternus filius, fabricatus sibi corpus humanum, & animam humanam, & ambo propria sibi faciens, factus est verè homo. Sicut igitur corpus & anima cuiusdam utraq; sunt propria suæ personæ, & non alius humanæ personæ (* sic corpus, & anima æterni filij, ambo sunt propria suæ hypostasis, & non alius humanarum hypostaseon) hac de causa dicimus æternum filium vnā hypostasim ex Trinitate, habere duas naturas non utraq; *ἰδιώτως*, id est, specialiter siue particulariter hypostasi ipsius differentes; sed diuina quidem natura ipsius & Patris, & Spiritus sancti erat, humana verò ipsius & hominum. hypostasis tamē eius *διὰ προσηγορίαν*, id est præcipuè ipsi soli præter Patrem, & Spiritum sanctum distincta & discreta est, & corpus eius & anima specialiter sunt hypostasis, siue personæ eius præter omnes homines.

Kk

Qui-

Schol. Turr.

* Sicut potentia est subiecta suis operationibus. in hypostasi humana, sic in hypostasi diuina filij diuina natura subiecta erat diuinis operationibus, humana verò natura in eadem hypostasi diuina subiecta operationibus humanis. dicitur natura diuina materia, id est, instar materiae, & subiecti secundum modum apprehensionis nostræ, & s. Thom. loqui solet.
* deest in Græco.

"Οσα ἔτι ὑπάρχει καὶ πέποιθεν ἡ εὖ αἰδὶς σὰρξ, καὶ ἡ ἀνθρωπίνη αὐτῆς
 ψυχὴ, αὐτὸς ὁ αἰδὶς υἱὸς ὑφ' ἐκείνης αἰδέσθαι καὶ πεποιθέναι, καὶ αὐτῇ
 συμβέβηκε καὶ ἀληθῆσαι, καὶ αὐτῇ ὁμιλεῖν, ὃν τρέφει ὅσα πάσχει
 καὶ εὖ δεῖνος σὰρξ τε καὶ ψυχὴ, τῷ δεῖν συμβαίνει, καὶ αὐτῇ καὶ ἀληθῆ-
 σαι ὁμιλεῖν. Διὸ τὸν τὴν ἀληθινὴν ὁμολογίαν ὁμολογῶντες
 λέγομεν, ὅτι αὐτὸς ὁ αἰδὶς υἱὸς ἐπ' ἡμᾶς καὶ ἐδίψησε, καὶ ἐκοπίασε,
 * κατὰ. καὶ ἡγωνίασε, καὶ τὸ πρὸς ὧν αὐτῷ ἐρραπίσθη καὶ ἐνεπίσθη, καὶ * πὴν
 νῶτον αὐτῷ ἐμαστιγώθη καὶ εὖ αἰδὶς υἱὸς κατὰ λαΐνῃσιν αἰ χεῖρες, καὶ
 οἱ πόδες, καὶ αὐτὸς ὅτι στυρεῖ ἐκρεμάσθη, καὶ ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη, καὶ
 ἀνέστη τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ. ταῦτα πάντα ὡς εἶποι, τῷ αἰδῷ συμβέβηκε, ἀλ-
 λά ταῦτα πέποιθε, καὶ ὁ δὲ ἰωάννης ἐν τῷ παθεῖν ταῦτα τῇ ἑαυτοῦ
 ἀνθρωπίνῃ σαρκί καὶ ψυχῇ σὺν τῇ ἑαυτοῦ θείᾳ φύσει ἀλλ' οἱ
 μὲν ἀνὰ μέτρον διέσφαλλον ὡς ἕκαστος τῶν ἐρημίων ἐν γένεσι βε-
 * f. μακρὸν. ληθίστην, * μακρὰν αὖ ἐκ τῆς γράμματος καὶ περὶ σφοδρῆς. οἱ δὲ τὴν
 τῶν ἀπάντων διέσφαλλον καὶ ἀλλοίπουν, ἡ δὲ λοιπὴ, μή τι αὖ
 δοκλεῖσθαι τῶν ἐκ ὄντων εἰς καταστροφήν τοῦ ἐχόντων ἀγχινοῦ
 οἱ ἡμέτεροι λόγοι, ὅθεν τὸν θάνατον ἀφορίζομεν, ὅς ἐστι ὅσα τῷ αἰδῷ
 υἱὸς ὁμιλεῖν καὶ παθημάτων ἀπεχθιστέρος τε καὶ εὐχρηστέρος.
 καὶ τὸν διὰ τὸ καὶ αὐτὸς γνωρίζομεν ὡς αὐτῷ συμβέβηκε τε
 * ἰσ. ἡχημέ- καὶ λελόγισται. ὅπως ἐν πολλῇ λεγομένη καὶ * ἡχομένη, καὶ ἐκ τῶν λοι-
 νων. πᾶν, καθοδηγηθῆναι.

Ἰωάννης ὁ βαπτιστής, ὡς εἶποι. καθὼς ὁμοιωθεὶς, ἐπαλήθευσε πνέμα-
 τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτῷ καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ κεκυημένον. καὶ δὲ τῷ Ἰω-
 ἀννῇ ψυχὴ καὶ σῶμα, καὶ γὰρ τὴν τῆς ἁγίας πνεύματος ὁμοίωσιν,
 καὶ ὁ Ἰωάννης ψυχὴ, καὶ τὸ σῶμα τῷ Ἰωάννῃ τῆς ἁγίας πνεύματος. καὶ ὁ
 δὲ θάνατος ἐκαστῶν ἀνθρώπων χωρισμός ἐστι τῆς οἰκίας ψυ-
 χῆς ἀπὸ τῆς οἰκίας σώματος. χωρισθῆς ἔν τῇ τῷ Ἰωάννῃ ψυχῇ
 ἀπὸ τῆς οἰκίας σώματος. ὁ Ἰωάννης τέθνηκεν, καὶ τὸ ὁμοιωθεῖν
 αὐτῷ πνεῦμα ἅγιον. ὁ θάνατος πίνω Ἰωάννης καὶ, καὶ τὸ τῆς ἁ-
 γίας πνεύματος ἐλδ' ἔχον, ὥστε μὴ λογιζώμαι αὐτῷ τὸν τῷ Ἰωάν-
 νῃ θάνατον, καὶ ὃν ἀκηκόασι τρέφει. ὁ μὲντοι αἰδὸς υἱὸς ἐκ ὑπο-
 στασεὶς υἱὸς τῶν ἀνθρώπων ἐχόντων σῶμα καὶ ψυχὴν ἐνηρμόσθη.

ἀλλ'.

Quæcunque autem sustinuit, & passa est caro æterni filij, & anima eius humana, ipse æternus filius Dei sustinuisse, & passus esse dicitur; & ipsi verè acciderunt, & ipsi attribuuntur, sicuti quæcunque patitur caro cuiusdam, & anima, cui-dam accidunt, & ipsi verè attribuuntur. idcirco veram confessionem confitemur, cum dicimus æternum filium esurisse, & sitisse, & defatigatum esse, & factum esse in agonia, & faciem eius percussam esse, & consputam, & dorsum eius flagellatum esse, & æterni filij manus esse confixas, & pedes, & ipsum in cruce suspensum esse, & mortuum, ac sepultum, & tertia die resurrexisse. Verùm hæc passus est, quatenus possibile fuit pati, id est, carne sua humana, & anima cum sua natura diuina. Sed si vellemus sigillatim explicare, quomodo vnumquodque horum, quæ diximus, factum fuerit, longa esset epistola, & satietatem afferret. Sin autem horum omnium explicationem omittam, videndum erit ne quid mei sermones excludant ab iis, qui non sunt ad intelligendum acuti, neque habent ingenij solertiam. quocirca mortem ad explicandum seligemus, quæ eorum, quæ in passionē æterno filio Dei tribuuntur, nihil est odiosius, & inuisus, de hac vobis aperiemus, quomodo accidit ei, & eius reputata est, vt hoc dicto, & prolato, ad reliqua ducem habeatis.

Ioannes Baptista, quod vos non fugit, impletus est Spiritu sancto, cum adhuc in vtero matris esset. Erat autem Ioannis corpus, & anima. post aduentum igitur Spiritus sancti, anima, & corpus Ioannis Spiritus sancti erant. mors autem cuiusque hominis separatio est animæ à suo corpore. separata igitur anima Ioannis à corpore suo mortuus fuit Ioannes, non autem Spiritus sanctus qui ei aduenit. mors igitur Ioannis fuit, à qua liber fuit Spiritus sanctus, ita, vt mors Ioannis non reputetur Spiritus sancti mors, sicut audistis. æternus verò filius non est copulatus hypostasi alicuius hominis corpus & animam habentis, sed potius, carnem &

Kk 2

animam

ἀλλ' ἐαυτῷ σάρκα καὶ ψυχὴν ἀνθρωπίνην προσέληφώς, καὶ οἰκε-
 υσάμενος ἀμφοτέρω τῆς ὑποστάσεως αὐτῷ ὥς ὅτι ἄλλως παντάπα-
 σιν ἐποίησατο, ὡς περ τὸ τῆς Ἰωάννης ζῶμα, καὶ ἡ ψυχὴ τῆς Ἰωάννης ὅτι
 ἄλλα ὑποῆρχεν, καὶ κατὰ τὴν γένεσιν, καὶ αἰδίου υἱὸς ὡς εἰς τῶν
 ἀνθρώπων. καθάπερ διὰ τῆς τῆς Ἰωάννης ψυχῆς διὰ τῆς ἰδίου ζώ-
 ματος χωριθείσης, αὐτὸς ὁ Ἰωάννης ἐστὶν ὁ πεποιηκὼς ἢ ἡ ψυχὴ
 καὶ τὸ σῶμα πρὸς χωρισμένα ἴδια, ἕτω τῆς ἀνθρωπίνης τῆς αἰ-
 διῆς υἱὲς ψυχῆς διὰ τῆς σώματος αὐτῷ χωριθείσης, αὐτὸς ὁ αἰ-
 διῶν τέθηκεν υἱὸς, ἐπειδὴ ὅτι ὅτι ὅτι ὑποστάσις ἑτέρα παρ-
 εκτὸς τῆς αἰδίου υἱῆς ἐκκλησίας σῶμα καὶ ψυχὴν, ὧν ἐγένετο χωρισ-
 μὸς, ἵνα λογιζομένη τῆς ὑποστάσεως ἐκείνης ὁ θάνατος εἶναι. ἀλλ' ὁ
 μὲν Ἰωάννης τῆς ψυχῆς αὐτῷ χωριθείσης διὰ τῆς ἰδίας σώματος
 τέθηκεν καὶ διὰ τὸ λῶν, ἢ γὰρ παντὶ ὡς ὅτι, εἰ μὴ ἐκ σαυ-
 ρείας ψυχῆς καὶ σώματος. ὁ δὲ προαιώνιος καὶ τῶν πατρὶν
 ναρχῶν καὶ σωαῖδι υἱὸς τῆς ἀνθρωπίνης ἐαυτῷ ψυχῆς, διὰ
 τῆς ἰδίας ἐαυτῷ ζώματος χωριθείσης, ἀπέθανεν μὲν ἀληθῶς. διό-
 τι τὸ ζῶμα, καὶ ἡ ψυχὴ, ἅπερ διελθὲν ἔχρησεν, αὐτὰ ὅτι ἄλλης
 ὑποστάσεως ἦσαν, ὡς ἐφθάρησαν εἰπόντες. ὅτι ἀπώλετο διὰ, ἐπειδή-
 περ ὅτι αἰ, περὶ τῆς εἰληφέναι πᾶν πᾶν πᾶν ψυχὴν, καὶ πᾶν σάρ-
 κα. κατὰ τὴν διὰ τὸν τρόπον ἀπέθανεν ὁ αἰδίου υἱὸς ὑπὲρ ἡ-
 μῶν ἀληθῶς. μεμενηκὼς ζῶν, οἶν ὅτι. καὶ γίνονται ἡ λύτρω-
 σις ἡμῶν ὅτι ἐν θανάτῳ ὑποστάσεων ἵνους τῶν ἀνθρώπων, ὡς διὰ
 τῆς Ἰωάννης τῆς βαπτίσας, ἀλλ' ἐν τῷ τῆς αἰδίου υἱῆς θανάτῳ. ἢ διὰ
 μιᾶς ἐν τῷ αὐτῷ ζήμιας ἐπὶ σελήνης. ἕτω πίνω, ὡς ἐπὶ, γίνονται
 ὁ τῆς αἰδίου θάνατος.

* Ὅτις ἐν εἰν γενεῆς. διώσεται πᾶν ἐαυτῷ θεωρεῖται ἐμβαθί-
 ναι πᾶσι τοῖς εἰς ἀκερῆ μακάριον αὐτῷ, * ἀνθρώποις καὶ γυναικί πᾶσι
 ἐγγύς. ὅτι γὰρ ἐστὶ θάνατος, τῶν ἀνθρώπων πᾶσι ἡ πᾶν τυγχάνει.
 εἰ γὰρ ὁ θάνατος ἀρμόζει διὰ τῆς αἰδίου ἢ λέγεσθαι, καὶ ὁ ἐφθάρη
 τὸν πᾶν, πᾶν ἢ περὶ αὐτῶν αὐτῷ τῇ θεότητι, πρὸς χωρὶς θά-
 νατος διὰ τῶν ἀνθρώπων πᾶσι περὶ καὶ μᾶλλον ἐπ' αὐτῷ λέγεσθαι, μη-
 διὰ τῆς αὐτῷ θεότητι περὶ αὐτῶν πᾶν πᾶν πᾶν
 ἀνθρώποις.

animam sibi assumpsit, & vtraque fecit propria suæ hypostasis, siue personæ; nec aliter omnino fecit, sicuti corpus, & anima Ioannis, non alterius fuit. atque hac ratione fuit æternus Filius sicut vnus è numero hominum. Sicut autem anima Ioannis à corpore suo seiuncta, ipse Ioannes est mortuus, cuius anima & corpus, quæ separata sunt, propria erant, sic humana anima æterni Filij à corpore suo separata, ipse æternus Filius mortuus est. quia non erat illic præter hypostasim æterni Filij, alia hypostasis, quæ habuisset corpus, & animam, quorum est facta separatio, vt illius hypostasis, siue personæ mors esse reputaretur. Ioannes tamen anima à corpore suo separata, mortuus est, & interiit, nequaquam enim erat nisi ex coniunctione animæ & corporis, qui verò est ante sæcula, & est cum Patre ex æternitate, separata anima eius humana à proprio corpore, mortuus quidem est verè, quia corpus, & anima disiuncta sunt, & ipsa non erant aliis hypostasis, sicut antediximus, non tamen interitum cepit, quia erat semper antequam hanc animam, & corpus assumeret. Ad hunc modum æternus Filius pro nobis verè mortuus est, manens viuus, vt erat: facta quæ est redemptio nostra non in morte personæ alicuius hominis, vt scilicet, Ioannis Baptistæ; sed in morte æterni Filij, nec vllò incommodo hinc ei illato. sic igitur de morte æterni Filij sentiendum est.

Quicumque igitur habet animum attentum, potest contemplationem suam adhibere omnibus illis, quæ in eo vocantur humana, & cognoscere, quomodo facta fuerunt. Quicumque enim sunt mortis, minora sunt, quàm quæ dicuntur humana. Si enim mors aptè dicitur æterni Filij, sicut explicatum est, non pertingente passione in diuinitatem; quæ sunt citra mortem humana, multo magis conuenit, vt de eo dicantur, nulla passione diuinitatem eius attingente. Hæc igitur

Kk 3

huma-

αἰθρώπινα κατὰ περὶ ἑρῆ), τῷ αἰδίῳ ὑψῶ, ὅς ἐστιν ὁ χριστός. Συμβέβη-
κεν μὲν τὴν αὐτὴν ἐν αἰθρώπῃσιν, ὅτι θάνατον, καὶ τὰλλα ἔσται τοῖς
ἱεροῖς εὐαγγελίοις ἐγγράφεται. ἀλλὰ μηδαμῶς ὑποληπίειν, αὐτὸν
ὑπομεμενηκέναι πῶς τῶν ἀνάγκη τὸ παρῆσαν, ἀλλ' ἐκασίῳ θελή-
ματι. πολλὸν ὅτι ἡνίκα τὰτα παθεῖν ἐβόλετο, συμβέβαιεν αὐτῷ, καὶ
ὅτι ἡμῖν συμβαίνει φυσικὸν τρόπον. ὥστε μη νομιδύλω τὴν οἰκονομίαν
αὐτοῦ φαντασάμεν. καὶ ὅπως ἡ καὶ τῆ ἀφ' ἑσθ' ἀποφασίς δικαιοσύνης,
ἐξ ἧς παύτη τῇ οἰκονομίᾳ τὸ τῶν αἰθρώπων ἰλυτρώσεται γινώσκου.

Εἰδὼς δὲ οὐδ' αὖ τῶν αὐτῶν συμβαίνοντων αἰθρώπων κατὰ ὁδὸν
ποιήσασθαι, ἵνα τὸ ῥῆθ' ἐν βεβαιώσῃ. ἔστω δὲ ἡ πᾶσινα. ὅτι δὴ γὰρ πᾶσι
ὁ αἰδὼς ἡθελεν ὑψῶ, ἐφίει τῇ αὐτῇ σαρκὶ τὴν ἑαυτοῦ εἰς δέχεται
διώσμεν. ὥστε τὸν ἀέρα καὶ τὴν ὀπτασίαν αὐτῆς, ἐν τοῖς τῷ δέρμα-
τι πόροις ἀναμάττειν. εἶπα τὸ περὶ σέξτερον τῷ ἀέρι τῆς σαρκὸς
μέρος, ἐκ τῶν μελῶν ἐπεσπᾶται οἷς αὐτῷ ἐμπελάζει μέρος, ἀφ' ὃ
ἀπὸ ἀνιμάτων, καὶ κείνα τῶν κενῶν ἐξείλετο χωρημάτων, οἷς ἀπὸ χορη-
γῆται πρὸς ἐνυλῶν ἐκ τῆς κατὰ ἑλλήλα τροφῆς ἀνάδοσις. ἡ τις ἐκ τῶν
ἐμπεφυκῶν αὐτοῖς δότ' ἤπατ' ἐξείλετο φλεβῶν. αἱ δὲ φλέ-
βες ἐκ τῆς ἥπατος. τὸ δὲ ἥπαρ ἐκ τῶν δύο φλεβῶν τῶν δότ' ἐξ
μάχης ἐκφυομένων, δύο φλέβες αὐταὶ ἐκ τῆς σπλάγχνης ἀφείκοντο.
κενῶμεν δ' ἂν ὁ σπλάγχθος τὴν ἐξωθεν τὴν τροφῆς ἐπιζήτη χορηγίαν.
κατὰ τῆς ἂν ἀδελφοὶ τὸν τρόπον, τῷ αἰδίῳ ὑψῶ συμβέβηκεν ἡ πᾶσινα.
αὐτῆς ὅτι γὰρ βεβλήσει, ἐκ ἀνάγκη φυσικῇ ἐπείνασεν. καὶ τῆς
δότ' ὁδὸς ἐναργῆς, ὅτι πᾶσινα ἀνάγκη ἡμέρας ἀφαιρέσας δότ' ὁδὸν,
ὑπερὸν ἐπείνασεν. εἰ γὰρ ὡς ἐκάστη τῶν ἡμετέρων σαρκῶν, καὶ τὸ αὐτὸ
σαρκὸς ἐξυστάζειν ὁ ἀπὸ, ἐκ αὐτῆς ἡμέραν διεληλύθει μῖα, ἡ δὲ δύο, ἡ
τρεῖς, ἄλλοις αὐτῇ πᾶσινα κατὰ τὸν αὐτὸν ὁρῶμεν γινόμενον. ἀλλ' ὅτι
ἐβόλετο, ἐν δὲ τῇ φύσει καμρὸν, πᾶσινα ἐναργῆς. ἐν δὲ ἐξασθῶ,
οἰσάντως καὶ τὸ θάνατον ἐκὼν ὑπέμεινε, ἐν αὐτῇ τὸ ὄντως ἀληθείας
περὶ αὐτῆς τῆς λεγόμενης ἀκρίβει. ἐξυστάζειν ἔχω θᾶναι τὴν ψυχῶν,
καὶ ἐξυστάζειν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτὴν. ἐν δὲ αἶρε αὐτὴν ἀπ' ἐμῶ.
ἵνα δὲ σαφές τε καὶ λεγόμενα κατὰ νοήσῃ, τὰτα περὶ ὁδὸν.

Ὅτι ἡ ἀδὰμ τὸ σῶμα κατὰ τὸν δότ' ὁδὸν πᾶσινα μόλυσμας ἐτάλα-

humana, sicut dictum est prius, æterno Filio, qui est Christus, acciderunt post carnem assumptam, mors scilicet & alia, quæcunque in Euangeliiis scripta sunt. Sed nequaquam existimandum est quidquam horum necessariò omnino sustinuisse, sed voluntariè, nisi quod quando volebat hæc pati, accidebat illi modo naturali, quo nobis accidit. ne existimaretur incarnatio eius fictio. & ut sententia contra diabolum pronunciata iustificaretur, à quo hac incarnatione genus humanum redemit.

Vnam autem speciem eorum, quæ humana acciderunt ei, declarabo, ut quod dictum est, confirmem. sit fames, loquamur de fame. Quando noluit æternus Filius esurire, sinebat carnem suam excipere vim aëris, ut aër illa exprimeret, quæ per superficiem carnis sunt in poris cutis. 'Deinde pars carnis propinquior aëri, ex membris attrahebat, quibus appropinquat pars, ex qua aër hauritur; & illa membra extrahebant ex vacuis receptaculis, quibus semper suppeditatur ex conueniente alimento digestio, quæ ex venis ipsorum membrorum ab hepate educitur; venæ autem ex hepate; hepares verò ex duabus venis, quæ ex stomacho oriuntur; hæc duæ venæ trahebant ex stomacho. stomachus igitur exinanitus, requirit, ut extrinsecus suppeditetur alimentum. hoc modo fratres æterno Filio accidit fames. voluntate enim libera, non necessitate naturali esuriuit. cuius rei euident argumentum est, quod cum quadraginta diebus, & noctibus ieiunasset, postea esuriit. si enim aër potestatem in carnem eius habuisset, ut in carnem cuiusque nostrum, non vnum diem, vel duos, vel tres transegisset, quousque esuriret, sicut factum in eo esse videmus. Sed quando volebat, permittebat naturæ, ut quæ erant eius, operaretur, & ostenderet. Similiter etiam mortem volens sustinuit. audite quid ipsa veritas de se dicat, potestatem habeo ponendi animam meam; & potestatem habeo iterum sumendi eam. & nemo tollit animam meam à me. ut autem clarius, quæ dicuntur, intelligatis, hæc addam.

Corpus Adæ purum ab omni labe * formasse Deum, nul-
lis **formans Deum*

σιν ὁ θεός, ἵνα ἔδιδόντες τῷ Φυσικῶν ἀδιαβλήτων παθῶν ἀναγκαστικῶς
κυριεύοντες, θανάτῃ, καὶ τῷ περὶ τῶν θανάτων, ἔμψῃ θάνατον. ἐκκυσία
δι' ἐργασίαν καὶ ἐκκυσίαν τῷ Ἀδάμ τῷ θείῳ παραδόντες ἐν τῷ, ἵνα
πιστόντες πρὸς τὴν ἀμαρτίαν, καὶ μολυσθέντες πρὸς Φυσικῶν ἀδιαβλήτων
ἐδελώθη. καὶ κατὰ κυριεύοντες πάντες, θανάτῃ, ἔμψῃ θάνατον,
ἔμψῃ θάνατον. ὅθεν ὁ Ἀδάμ πνίαν, καὶ διψῶν, καὶ θνήσκον ἀνάγκη κα-
ταβιάζει, ἔμψῃ θάνατον ἢ διὰ φθορᾶς τῷ σώματος αὐτοῦ καταβιάζει.
ἔμψῃ τῷ σώματι ἡσυχία ὁμοία. ὁ μὲν τοὺς αἰδίδι τῷ ἡσυχίᾳ ἀδαμναῖον ἀνέλα-
βει σώμα, τῷ ἔστι αὐτὸς ἐαυτῷ ἐκ τῶν ἀλλοτρίων αἱμάτων τῆς πανα-
γίας παρθένης Μαρίας διεπλάσσει κατὰ τὸν, καὶ πάντες μύσους ἀμαρ-
τίας ἐλθόντες. πρὸς τὴν τῷ θανάτῳ κατὰ αὐτὸν κράτῃ. ὅτι ἐκ τῶν, ἔμψῃ
περὶ θανάτου πνίαν δὴ φημι, ἔμψῃ ἄλλων Φυσικῶν ἀδιαβλήτων πα-
θῶν ἐσμὸς, ὡς ἀπειδείξαμεν. ἔμψῃ τῷ θάνατον τῶν σωμάτων
διὰ φθορᾶς τοῦ Δαυὶδ ὁ θεοπάτωρ μελωδῶν προσωποφώνησεν. ὅτι ἐκ
ἐγκαταλείψας τὴν ψυχὴν μετὰ εἰς ἄδην, ἔμψῃ δώσας τῷ ὅποιον ἰδὲν
διὰ φθορᾶς.

Τί δὲ μοι πρὸς πεπερασμένα ἵνα ἔμψῃ, ἀλλὰ μὴ συλλήβδην ἐ-
ρεῖς ὅτι τῷ αἰδίδι ἡσυχία σώμα, ἀπαρχῆς τῷ ἐαυτῷ διαπλάσσει, καὶ τῆς
κατὰ τὸν ὅποιον αἰδίδι ἡσυχία ἀσυχυῖα ἐνώσεως, τῷ πλεονεκτήσει ἐξελ-
θῇ θένον, καὶ γίνοντες ἀπείριστος ὅτι τῷ χρίσται, καὶ παρὶ τῶν λέγων, ὁμοίον.
ἀλλ' ὁ αἰδίδι τῷ ἡσυχίᾳ ἐξελθόντες ἐνδίδωκε αὐτῷ διὰ τῶν, καὶ τὴν τῷ ἀνθρω-
πίνων σωμάτων διὰ γωγὴν. ἵνα τῷ μὲν διὰ τῶν λαβῇ, τῆς διὰ αὐτῶν
σωτηρίας οἰκονομίας γνήσιον πίστεως. ἔμψῃ τῶν σκυθρωπῶν, καὶ
δέξῃ τῷ πνίαν, ἔμψῃ θάνατον ἵνα ἐρῇ ἡμῶν ὑπομνήσας ἀληθείαν, καὶ φαν-
τασία. πληρώσας τῷ πνίαν αὐτῶν τῷ οἰκονομίας, ἀνείδειξε μὲν τὴν ἐαυτῶν
ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν ἐν τῇ ἰδίᾳ (καρκί τῷ δόξαν τῷ ἐαυτῷ θεότητος. ἀλλ'
ἵνα μὴ νομιστέον πάντων τῷ δόξαν, τὴν ἐν τῇ (καρκί τῷ αἰδίδι ἡσυχία, μὲν τὴν
ἐκ τῶν ἐγερσιν ἀναδεδειγμένῃ ἐξωθεν ἐπὶ σελτῶν. ἀλλὰ φανέρω-
σιν εἶναι τῷ ἐν αὐτῇ κεκρυμμένης ἀπὸ δόξης τῷ κατὰ τὸν ὅποιον ἀσυχ-
υῖα ἐνώσεως. τῷ τῷ μαρτυρία (καρκί, ὅτι περὶ τῶν σωτηρίας πνίαν
ἐμπερῶν τῶν αὐτῶν μαθητῶν ἐν ὅροις θαβῶν, τὴν ἐν τῇ αὐτῷ
(καρκί τῷ ἐνδείξει δόξαν, μὲν καὶ μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀναφοίτησιν
ἐξέφυ-

lis naturalibus passionibus, à culpa vacantibus necessitate subiectum, vt mortis, & iis passionibus, quæ sunt ante mortem, & quæ post mortem. postquam autem Adam sua voluntate diuinum mandatum transiuit, & sub peccato cecidit, & pollutus est, passionibus naturales à culpa vacantes dominatæ sunt in eum, mors scilicet, & quæ ante mortem, & quæ post mortem, ob hanc causam cogebatur Adam esurire, & sitire, ac mori. & post mortem corruptio corporis, & quæcunque his sunt similia dominatum in eum habebant. æternus tamen filius corpus Adamæum assumpsit, id est, ipse sibi ex sanguinibus purissimis sanctissimæ Virginis Mariæ corpus purum, & ab omni macula liberum formauit. hac de causa non habuit mors imperium in eum, nec ante mortem, fames scilicet, & aliarum passionum, quæ reprehendi non possit, multitudo, vt docuimus; neque post mortem corruptio corporum, quod Dauid in Psalmo prædixit, inquit, *non derelinques animam meam in inferno; neq; dabis sanctum tuum videre corruptionem.* Sed quid ea, quæ ab aliis decursa sunt, subiiciam? & non potius summam dicam? corpus scilicet æterni filij à principio suæ formationis & vnionis hypostaticæ sine confusione, perfectissimè deificatū esse, & factum sine mutatione illum, qui vnxit, & audeo dicere *quod dicitur* verum æternus filius volens concessit ei degere vitam more corporum humanorum, vt diabolus lateret, & incarnationis eius salutaris crederetur, experiri aspera, & molesta, & passiones suscipere, ac mortem pro nobis verè, & non fictè subire, completa autem omni sua dispensatione post resurrectionem à mortuis ostendit in propria carne gloriam suæ diuinitatis. ne autem existimaremus, hanc gloriam, quæ in carne æterni filij post resurrectionem ostensa est, extrinsecus aduenisse, quin potius ostensam esse, quæ in ipsa à principio ipsius secundum hypostasim vnionis sine confusione factæ, latebat, testimonium manifestum dedit, quando ante passionem coram tribus discipulis suis in monte Thabor in propria carne sua diuinam gloriam ostendit, quam etiam

LI

post

ἔξέφηνεν ἐπιθέωπε γὰρ, ὡς περὶ ὅπου, ἡ δ' αἰδὶς αὐτῆς, τὴν πλεονα-
τὴν θέωσιν ἀπ' ἀρχῆς τ' αὐτῆς διαπλάσεως. ἀλλ' ὁ αἰδὶς ὁ υἱὸς ἐφῆ-
κεν αὐτῇ Διὰ τὴν αἰτίαν, ἣς ἐμνημονόοουμεν, καὶ τὴν τῶν ἡμετέρων
ζωμάτων ἀναστροφῆς βίωσιν.

Αὕτη πίνω, ὡς εἶπαι, τ' ἡμετέρας ἐμολογίας ἡ Διὰ τύπως. Καὶ
πλάτυπρον ἐδωάμεθα περὶ αὐτῆς διεξίεναι, ἀλλὰ τὸ τῆς λόγου πα-
ρήτηρι μὴ κῆ. διὸ καὶ νοήσαντες τὰ πρὸς ἡμῖν ζημιωθέντα, καὶ τῇ
κατὰ χρεῖσιν ἀνάπῃ προσκαίμενοι, ζυωαρμόδιητι ἡμῖν, ἔνῳρητι.
καὶ θυώμεθα πάντες ἐν Διὰ τῆς αἰδὶς πλάματ' ἐν τῇ θεοπλάσει
τῆς μερίδας, καὶ κερυφαίε τῶν Ἀποστόλων Πέτρῳ ὁμολογία ταύτῃ, ἡ
ζυωαζόμεν. ὅπως ἡμῖν ἰλασθῇ χρεῖσιν ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ πᾶσι ἐνα-
πίαν προσβολῇ, καὶ ἀνιερῶν ἐπαγωγὴν ἀπόσῃ, ἔς τὴν ὄντως
ἡμᾶς μετρίσῃ μακαριότητι. καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ζυωαίῃ, καὶ ζυωα-
μῶσιν βασιλείᾳ, ἣς θυοῖτο πᾶσι τὰς ὀπιτυχιῇ, προσδοκίας τῆς πανα-
γίας διανοίης ἡμῶν θεαπύκας Μαρίας, καὶ Ἰωάννης τὸ πρὸς ὁμοῦ, καὶ
Βαπτίστῃ, Πέτρῳ τῇ κερυφαίᾳ τῶν Ἀποστόλων, καὶ Ἰακώβῳ τῷ ἀδελφῷ.

• Αὐτῷ. Τῷ. Φορεῖ, καὶ πάντων τῶν ἀγίων ζυσημάτων. *

V.

Τῆς αὐτῆς Θεοδώρου τῆς Ἀβραμῆς Ἐπι-

στόπου Καρῶν.

ρώτησις. Διὰ τὴν λέγομεν, ὅτι ἡ αἰθρῶπις τῆς χρεῖσιν
αὐτῇ ἐστὶν ἡ αἰθρῶπις Πέτρῳ, καὶ Παύλῳ, καὶ τῶν κα-
θέκασα ἀνθρώπων, καὶ λέγομεν δὲ, ὅτι τὸ σῶμα τῆς χρε-
στῆς, καὶ ἡ μετρίλαμβάνομεν, αὐτῇ ἐστὶ τὸ σῶμα Πέτρῳ, καὶ
Παύλῳ, καὶ ἐκάστῳ ἀναμέρῳ ἀνθρώπων; ἀποκρίσις, ὅτι τὸ κοινὸν τὸ
ὅλον δεχόμενοι ἰδίωμα χαρακτηριστικόν. ὑπόστασις γίνεσθαι, τὸ ἵσθ-
μα τὸ κοινόν, καὶ ἀπὸ τῶν λεγόμενων δεχόμενοι ἰδίωμα χαρακτηριστι-
κόν. οὐκ ἐστὶ ὁ δῆλον λέγεσθαι, ἀλλὰ τῆς δῆλον, ἡ γὰρ ἐκ ὑπόστασις γί-
νεται, ἀλλὰ τῆς ὑπόστασις. τὸ γὰρ σῶμα μέρῳ ἐστὶ τῆς φύσεως,
καὶ ἐκ ὅλου, διὸ τὸ μέρῳ οὐκ ἰδίᾳ ὑφίσταται, ἀλλὰ τῆς ὅλης λέ-
γεται.

Παρε-

post resurrectionem patefecit. erat enim, vt iam diximus, caro æterni filij perfecta deificatione à principio suæ formationis prædita. Sed æternus filius, fuit eam conuersari more viduus nostrorum corporum, vt iam commemorauimus.

Hæc est fratres descriptio nostræ confessionis, quam quidem latius persequi poteramus, sed nolui esse prolixus. quãobrem comprehensis mente, quæ significauimus, & admissis per charitatem erga Christum, adiungite vos nobis, & copulamini, & efficiamur omnes vnum per Spiritum sanctum, in hac diuinitus reuelata confessione Petri principis Apostolorum, cui nos adscripsimus, vt nobis Dominus Deus noster propitius sit, & omnem contrarium incursum, & acerbam afflictionem amoneat; & ad veram beatitudinem nos transferat; & in regno suo nos omnes coniungat, & aptet. quam vt assequamur omnes, faxit Deus precibus sanctissimæ reginæ nostræ Deiparæ Mariæ, ac Ioannis præcursoris, & Baptistæ, ac Petri summi in Apostolis, & Iacobi fratris Domini, & cætus omnium horum Sanctorum, Amen.

Eiusdem Theodori cognomento

Abucaræ Episcopi Carum.

Turriano interprete.

V.

INTERROG. Quare sicut dicimus humanitas Christi est ipsa humanitas Petri & Pauli & vniuscuiusque hominis, non sic dicimus, corpus Christi, quod sumimus & participamus, idem est, Petri & Pauli, & cuiusuis corpus? Resp. Quoniam commune respiciens totam proprietatem characteristicam, id est, signantem; hypostasis efficitur. Corpus verò commune & simpliciter dictum recipiens proprietatem signantem non amplius dicitur *in seipsa*, quidam sed cuiusdam, id est, non fit hypostasis siue persona, sed fit personæ, corpus enim pars naturæ est, non totum. Quamobrem pars, non existit seorsim & per se, sed dicitur totius.

Ll 2

Exem-

VI.

Παράδειγμα, δι' ἧς ἀποδείκνυται πῶς ὁ μόλυσμός τῆς αἰμαρτίας τῆς Ἀδὰμ εἰς ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον διέβη ᾠϥ.

ασιν οἱ γενεῶν, ὅτι εἰς λαβὼν κλάδον ἀμπέλου, καὶ ἐμβάψας ἐλαίῳ φυτύσεως, ἡ ποιότης τῆς ἐλαίας πᾶσι κῆεν τῷ καρπῷ, ἡγοῦν ἐν τῇ σφυλῇ διὰ διδοῦ, ἔτω καὶ ὁ Ἀδάμ περὶ λαβὼν τὴν φύσιν καθαράν, ἔχρανεν αὐτῷ τῇ αἰμαρτίᾳ, ὥς πῶς πάντες, καὶ διεδόθη εἰς ἡμᾶς ἡ ποιότης.

Πῶς δὲ διὰ τῆς ἐνσάρκου τῆς ζωῆς οἰκονομίας εἰς πάντας ἡμᾶς διέβη ἡ καθαρις.

Φασὶ δὲ πάλιν, ὅτι λαβὼν σπέρμα πίπτον, καὶ ἐμβάψας μέλιτι σπείρης, ἡ γλυκύτης τῆς μέλιτος καὶ ἐν τῷ καρπῷ διὰ διδοῦ. ἔτω καὶ ὁ χριστὸς τὴν φύσιν ἐκ τῆς ἐλαϊώδους ποιότητος, ἡγοῦν ἐκ τῆς αἰμαρτίας ἀποκαθάρσεως, διὰ τῆς ἀγίας βαπτίσματος, ἀνέλαβεν αὐτῷ ἀκλήδων, καὶ ἔχρανεν, οἷα καὶ ἡμεῖς, καὶ ἐκλήθη τὸ πᾶν πρὸς καὶ ἐμβάψας αὐτῷ τῇ μέλιτι τῆς θεότητος, γλυκύτητι, ἡτοι τῇ διωάμει τῆς περὶ κλήτης μετέδωκεν ἡμῖν τῆς γλυκύτητος, ὥς οἱ ὅμοιοι τῆς πίπτον τῷ ἀπ' αὐτῶν καρπῷ, καὶ κατὰ διὰ διδοῦ.

VII.

Τῆς αὐτῆς Θεοδώρου Ἐπισκόπου Καρῶν, πρὸς τῆς πάλης τῆς χρίσεως μετὰ διὰ διδοῦ.

ρώτησις. Χριστὸς θεὸς ὢν, καὶ πρὸς τὴν διὰ διδοῦ παλαιότητας, ἐνίκησεν, ἵνα δὴ μέγα πεποιήκεν, ἐρεῖ γὰρ ὁ διὰ διδοῦ, ὅτι αὐθροπὸν ἐνίκησεν, καὶ ὑπὸ θεοῦ ἐνίκησεν, ἵνα δὲ καὶ ὠφελήθη ἡ φύσις ἡμῶν τῆς θεοῦ νενικηκότου, ἀπὸ τῆς σίτης. οἱ μὲν Ἰακωβίται τὸν θεὸν λόγον ἀπὸ τῆς λέγουσι πεπελαμμέναι, καὶ νενικηκέναι. οἱ δὲ Νεστοριανοὶ τὸν αὐθροπὸν ἀπὸ τῆς λέγουσι καὶ μόνον. ἡ δὲ ἐκκλησία, τὴν μέσην, ὡς βασιλικῶς ὁδὸν διὰ διδοῦ, τὸν θεὸν λόγον,

Exemplum, quo ostenditur, quomodo

VI

macula peccati Adami vniuersum genus
humanum peruasit.

A IUNT agricolæ, si accipias palmitem, tinctumque oleo plantes olei qualitatem in ipsum etiam fructum, hoc est, in vnam redundare. Sic & Adamus cum naturam omnis maculæ experte accepisset, eam peccato variisq; affectionibus contaminauit; cuius contagio ad nos usque manauit.

Quomodo per Incarnationem Saluatoris nostri ad omnes expiatio peruenerit.

A IUNT, si semen peponis melle tinctum seras, dulcedinem mellis in ipsum fructum transire. Ita Christus natura ab oleosa qualitate, nimirum à peccato per sanctum Baptismum expurgata, assumpsit illam absque labe & macula, qualis prius erat, & condita fuerat, eaque melle diuinitatis & dulcedine, hoc est, virtute Spiritus sancti delibutâ nos etiam dulcedinis participes effecit, quemadmodum grana peponis, quasi per traducem, fructum participem efficiunt.

Theodori Episcopi Carum de luctatione

VII.

Christi cum Diabolo.

Francisco Turriano interprete.

I NTERROGATIO. Christus Deus cum diabolo luctatus, vicit eum, quid magnû fecit? dicet diabolus. ego hominem vici; & à Deo victus sum. Quam utilitatē reportauit natura nostra ex victoria Dei?

Respon. Iacobitæ Deum verbum simpliciter, aiunt luctatum esse; Nestoriani contrâ, hominem simpliciter, & solum. Ecclesia verò, quæ media via, & regia ingreditur, verbum in

Ll 3

car-

* Videtur
legendum:
ἐπειδὴ ἰδιο-
ρυθμίας.

λόγον, οὐκί τινὶ πάλιν ποιήσασθαι μὲν τῷ Διόδοτῳ διδάσκει. καὶ
εἰ μὲν, ὡς οἱ Νεστοριοὶ λέγουσιν, ὡς ἀνθρώπου ὁ νενικηκώς, καὶ
ἀναιρεθείς, ἔθεν ἡμᾶς ἀφείλησεν ἀνθρώπου θάνατον. ἐγὼ γὰρ λέγω
νῦν, ὅτι πολλὰ περὶ σκέψασιν, πρὶν ἢ ἀποδείξαι, διωσάτων εἶναι, ἀ-
θρώπου ψιλὸν νενικηκέναι. εἰ δὲ ὡς οἱ Ἰακωβίται Φασίν εἶναι, ἐδὲν πρὸς
ἡμᾶς ἔχει ἀπλῶς νενικηκός. ἀλλ' * ἐπεὶ δὴ ἰδιορυθμία τὸν Ἀδὰμ
νέμεν, καὶ οὗτοῦ μετέπειτα ἀνθρώπου, ὁρῶν ὁ Διόδοτος ὅτι αὐτῷ
ἡττημένῳ, ἐπὶ τῇ ὑποστάσει ἔχει Ἀδὰμ, καὶ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων ἐλο-
γίζετο τινὶ ἡττῶν, ἀλλ' αὐτῇ τῇ φύσει, λέγων. ὅτι ἑσπλάσεν ὁ θεὸς
πλάσμα μὴ διωάμενον πρὸς με, καὶ τινὶ ἀμαρτίας ἀντιπλήρωμα. ἵστε
χρῆν ὁ θεὸς λῆγειν, τινὶ φύσιν τῆς ἀνθρωπότητος πελείας ἀνα-
λαβὼν ἐκέρχεται τῷ ἀντιπλήρωμα αὐτῆς θελήματι, πῶς τε αἰοδήσεται, καὶ
πῶς φυσικῶς διωάμεσι πάσῃς καὶ φύσιν, καὶ καὶ τὸ θεῖον, καὶ καὶ τὸ
βέλημα ἔχει. καὶ ἔτως ἐνίκησεν τὸν Διόδοτον, ἐδωάμεν θεῖον,
καὶ περὶ στερῶν τῆς φύσεως περὶ δὲ, καὶ ἐπιχορηγήσας ἐν τῇ πάλῃ,
ἀλλὰ πρὸς τὸ ἀρμόζον καὶ τῷ θεῷ, καὶ τῷ θεῷ νόμῳ συνάδων χρησι-
μεῖται τοῖς φυσικῶς, καὶ ῥυθμίσεις πάντα τὰ τῆς φύσεως μέρη, καὶ
διωάμεν, καὶ ὅργανα, καὶ τὸ περὶ σκεῖν, καὶ τὰ μέτρα τῆς ἀνθρωπότη-
τος, καὶ ἔτως ἐνίκησεν, καὶ ἀπέδειξεν τινὶ φύσιν νικηφόρον, καὶ τῇ
φύσει λοιπὴν ἡνίκη. καὶ ἡ δικαίωσις λογίζεται.

Ερώτησις. Εἰπέ μοι, ὁ ἀνθρώπου νῦν, αὐτὸς ὡς ὁ παλαιὸν
πρὸς τὸν Διόδοτον, ἡ ἀπλῶς εἶπεν, ἀντικίνητον ὡς ἡ ἐπὶ προκίνητος
ἀπὸ κελύβος. ὡς περὶ ἐλέγχι ὁ πρὸς νῦν, ἡ πρὸς, ἡ χεῖρ κινήσας σὺ γὰρ ὁ πρὸς
πρὸς νῦν, καὶ τὰ μέλη, καὶ τὰς διωάμεν κινήων, καὶ ῥυθμίζων. ὡς βέβαιον.
ἔγω καὶ ὁ θεὸς λόγῳ, αὐτὸς ὡς, ὁ πρὸς ἰδίον ἀνθρώπου νῦν, καὶ τὰς
αἰοδήσας, καὶ φυσικῶς ἔχει, καὶ διωάμεν κινήων. καὶ Διόδοτον ἐν ὧν,
ὡς βέβαιον, πρὸς τὸ εἰρημένον περὶ σκεῖν. ἐπὶ ἀντικίνητον, ἡ ἐπὶ προκί-
νητον ὁ νῦν ἔχει. τὸ γὰρ φάμεν, ὡς ἔχει ἡ φύσις ἡτοι. καὶ ἡ ψυχὴ,
καὶ τὸ ζῶμα καὶ τὰ τέτα μέρη, καὶ αἰοδήσας, ἕκαστον ἰδίον ἡτοῦ
ἀπλῶν, καὶ φυσικῶς κίνησιν. εἰ μὴ γὰρ ἔχουσι ταῦτα καὶ φύσιν ἡτοῦ
κίνησιν. οὐκ αὖ ἡμῶς διωηθείμεν αὐτὰ κινήσας. τινὶ ἐν φυσικῶν,
καὶ ἀπλῶν κίνησιν ἡμῶς περὶ σκεῖν ἀντικίνητων, καὶ ῥυθμίζο-

μω

carne, cum diabolo luctatum esse docet. quod si, vt Nestor-
 riani aiunt, homo erat, qui vicit, & qui interfectus fuit, ni-
 hil nobis profuit mors hominis. omitto nunc dicere, quam
 multis erroribus labi necesse est, prius quam ab eis doceri
 possit hominem solum vicisse. Sin autem est vt Iacobitz di-
 cunt, nihil ad nos mors Christi, si Deus simpliciter vicit. Sed
 quia propria vitæ compositio & ordinatio Adæ, ad Adam, &
 ad posteros eius pertinebat, cum videret illam diabolus à se
 victam esse, non personam Adæ, & reliquos homines victos
 esse reputauit, sed ipsam naturam, sic enim aiebat, quia De-
 us creauit hominem, qui neque mihi, neque peccato resiste-
 re posset, idcirco Deus verbum assumpta natura humanita-
 tis perfecta, vsus est libera eius voluntate, & sensibus, & na-
 turalibus potentiis omnibus conuenienter naturæ, & vt o-
 portebat, ac secundum voluntatem Dei; atque ita vicit dia-
 bolum, non opposita & suppeditata in luctatione, diuina
 virtute, & * ampliore, quam naturali, sed vt decebat Deum,
 & legem, vsus naturalibus, & omnibus naturæ partibus, & po-
 tentiis, & organis sic compositis, sicut conueniebat, vt men-
 sura humanitatis postulabat. atque ita vicit, & ostendit na-
 turam victricem, & naturæ deinceps victoria, & iustificatio
 attribuitur.

** id est, natura
 humana in
 Christo semper
 fuit intra mē-
 suram suam.*

B. Dic mihi, ipsa mens humana, quæ cum diabolo lu-
 ctabatur, mouebatur ne à se, an ab alio? A. Sicut non dici-
 tur mens tua, aut pes, aut manus moueri, tu enim es, qui
 mentem tuam, & membra, ac potentias moues, & modera-
 ris, sicut vis, sic Deus verbum, ipse erat, qui propriam men-
 tem humanam, & sensus, & naturales habitus, ac potentias
 mouebat, & gubernabat, vt volebat. Quod autem quære-
 bas, vtrum mens Christi à se; an ab alio moueretur, respon-
 demus, * quod mens, & anima, & corpus, & partes corpo-
 ris & sensus, vnumquodque horum proprium quendam, &
 simplicem ac naturalem motum habet. Si enim non habe-
 rent hæc secundum naturam motum aliquem, non posse-
 mus

** Videtur hic
 legisse Turr.
 οὐκ, & ἡ
 ψυχὴ.*

μεν αὐτῶν, ὡς ἀν βελοίμεθα καλῶς, ἢ κακῶς. οἷον, ἔχῃσι τὴν βαδισ-
τικὴν κίνησιν φυσικῶς οἱ πόδες. ἐγὼ δὲ κέρρημα τῇ βαδίσει, ὡς βέ-
λομα* ἔχουσιν οἱ ὀφθαλμοὶ τὸ ἀπλωῶς ὁρᾶν. ἐγὼ δὲ, ὡς βέλομα,
κέρρημα τῇ ὁράσει· τὸ ἐν ὁρᾶν ὅκ τῆς φύσεως ἔχω· τὸ δὲ πῶς ὁρᾶν,
ἐξ ἐμαυτοῦ ἐστίν. ὡς αὐτως, καὶ ὅτι τῆς θελήσεως, καὶ τῶν λοιπῶν τῆς
φύσεως μερῶν, καὶ ὅτι αὐτὸ ἔνε. * ἔχει γὰρ καὶ αὐτὸς φυσικῶς τὸ
ἀπλωῶς λογίζεσθαι καὶ τῆρ, ἢ τῆρ. ἐγὼ δὲ τῇ πικαύτῃ φυσικῇ δι-
νώμῃ ἔνε κέρρημα, ὡς βέλομα καὶ γνώμῃ ἢ τοῖς καλῶς, ἢ κακῶς λο-
γίζομεν Θ, καὶ καταρραζόμεν Θ· τὴν ἔνε δινώμῃν, εἰς ὅπερ ἐφί-
μου. τὸ γὰρ ἀπλωῶς κινεῖσθαι καὶ τὴν ιδιότητα ἐκάστου μέρους τῆς φύσε-
ως ἐστίν. τὸ δὲ πῶς κινεῖσθαι, τῆς ὑποστάσεως. ἔτω καὶ ὅτι χρεῖ-
νοίς. ὡς περ λέγεται ὁ τέκτων τῇ ἰδίᾳ χειρὶ πεποιηκέναι τὸ θρόνον, καὶ
λέγομεν, ὅτι ἡ χεὶρ τῆ τέκτον Θ· τὸν θρόνον πεποίηκεν. ἔτω φαι-
νὴ καὶ τὸν θεὸν λόγον νενικηκέναι τῇ σαρκεῖ, καὶ τὴν σάρκα λέγομεν πάλιν
νενικηκέναι ἢ τοῖς τὴν φύσιν τῆς ἀνθρώπου τῆς Θ.

Ἐρώτησις. Πῶς ὁ Ἀδάμ ἠτήρησεν; ἢ διέταξαι, μᾶλλον δὲ ἀπεί-
σαι τῷ λόγῳ τῆς θεῆς, καὶ πείσασαι τῷ Διὰ βόλῳ; ἀπέρρισις. τὸ λαῖον
τῆς ἡδονῆς ἔβαλεν αὐτὸν πρῶτον τῆς ὁπτισμίας, εἰπεῖν ἰδίεσσεν. εἰ γὰρ
μὴ καλὸν ἦν, μὴ δὲ ὠραῖον ἐφάνη αὐτῷ τὸ ἀπηγορευμένοι φυτὸν,
ὅκ ἂν αὐτὸν ἐφρεναπάτησεν, καὶ τὸν λόγον τῆς ἐχθρῆς παρεδέξατο.
καὶ παρὰ τοῦτο λέγω. εἰ ὑπεδέχθη αὐτῷ ὁ Διὰ βόλ Θ· φυτὸν δι-
σώδεις, ἀκανθώδεις, καὶ πικρὸν, καὶ εἶπεν αὐτῷ. εἰ φάγοις ἀπὸ τέρας
ἴση θείας. ὅκ ἂν ἀναποδείκτως, καὶ ἀνεξέταστος παρεδέξατο τὴν ἀ-
πάτην. ἀλλ' ἐπιλυπραγμύνησεν ἂν ὁποκρινόμενος Θ, καὶ λέγων. πό-
θεν σοὶ τῆς τοῦ εἶδεναι, ἢ πόθεν μοι παρέχῃς τὴν πικαύτην πληροφο-
ρίαν, καὶ ἀποδείξει; καὶ ἀπλῶς ὅκ ἂν ποτε ἐπείσθη ἄνθρωπος ἀπαραλο-
γίστως ἀποδείξαι τὸν λόγον αὐτοῦ παρεδέξατο. ἐπειδὴ δὲ ἡ ὁπτι-
μία ἐχάυνωσεν, τὸν αὐτὸν λογισμὸν παρελογίσαστο. ἔτω καὶ οἱ τῷ
ψαύδοσιν ἐφῆται τῶν ἀγαθῶν ἢ καλῶς πεπιστώσαντο αὐτῷ.
ταῖς διδομέναις αὐτοῖς, καὶ ἐπηγγελμέναις ἡδοναῖς φασικὸν ἐ-
πιψαύσει γὰρ πολλὰ, καὶ σκόλα, καὶ νόμον ἀναιμένον, καὶ ταῖς ἐ-
πιθυμίαις αὐτῶν καταθύμιον διδοκός Θ· αὐτοῖς, ἐμώσαντο. καὶ
ἐξήπα-

* Desideratur
in Codice Turr.

mus nos naturali & simplici motu moueri, quem nos suscipimus, & eo mouemur, & moderamur eum, vt volumus, bene vel male. verbi gratia, habent pedes facultatem insitam ad ambulandum, ego verò vtor ingressu, & ambulatione, vt volo. habent oculi facultatem videndi simpliciter; ego verò aspectu, vt libet, vtor; vt igitur videam, à natura habeo, quomodo autem videam, ex me est. Similiter fit in voluntate, & in reliquis partibus naturæ; & in ipsa mente; vtor, vt volo, & secundum sententiam, id est, honesta, aut praua, potestate mentis cogito, & operor. Quod igitur diximus, simpliciter moueri secundum proprietatem cuiusque partis, naturæ est, quomodo autem quis moneatur, personæ est. Sic in Christo intellige. Sicut dicitur faber lignarius fecisse propria manu sedile; & dicimus item manum fabri lignarii fecisse sedile, sic dicimus Deum verbum vicisse carne; & rursus dicimus carnem vicisse, id est, * naturam humanitatis.

* naturā humanitatis in hypostasi diuina dicit,

B. Quomodo Adam victus est? nonne dubitans, immò potius non credens verbo Dei, & credens diabolo? A. Blaudicia ipsius voluptatis primum deliniuit eum cupiditate; deinde dubitauit. nisi pulchrum ei visum esset quod interdictum erat, nunquam mentem suam decepisset. & aduerte quod dico, si diabolus ostendisset ei lignum, vnde sumpsit vetitum cibum, tetro odore, & spinosum, & amarum, dixissetque, si ex hoc comederis, eris Deus, nunquam sine probatione, & indagatione locum fallaciæ eius dedisset. quin potius curiosè de eare inquisiuisset, ac respondens dixisset, vnde hoc scis? aut vnde mihi hoc probas? & me certū reddis? & denique nunquam sine vera demonstratione fidem verbis eius adhibuisset. postquā verò cupiditas eū molliuit, fefellit ipse suam cogitationem. Sic euenit iis, qui pseudopphetam Agarenorum secuti, crediderunt ei concessis, & promissis voluptatibus decepti. cum enim multa spolia, & legem remissam & relaxatam, & eorum cupiditatibus iocundam, dedisset, facilè conscientiam propriam fatue deceperunt.

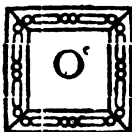
Mm credi-

ἐξ ἡ πᾶν τὴν ἰδίαν σωθήσιν. καὶ ὁπίσθουσιν, ὅτι περὶ τῆς ἐσθῆτος,
καὶ ἡμεῖς ἀποσταλόμενοι. ἐπεὶ εἰ μὴδὲν περὶ τῆς ἐσθῆτος αὐτῶν
ἀλλὰ λυπηρά ἵνα, καὶ ἐργώδη αὐτοῖς περὶ τῆς ἐσθῆτος, ἐν τῷ αὐτῷ
ῥῳ αὐτῶν, καὶ ἰσχυρῶς ἀπεκρίνατο. καὶ πάλιν ἡμᾶς παύσας, ὅτι σὲ ὁ
θεὸς ἀπέσταλκεν; καὶ τίνα πίστεως διδῶς; καὶ αὐτὸν εἰσπεράξας
τοῦ ἀργαίου, ὡς λέγει πρὸς ἀποστόλους. καὶ ἀπολῶς ἐπ' αὐτῶν, ἐπεὶ πάντως
τὸ ὁπίσθουσι πικρὸν νοσεῖ, καὶ πάλιν τὸν ἑνὸς ὁπίσθουσι, καὶ διελιάζει πρὸς
συγκατένευσιν.

Ερώτησις. Ἡ διῶα ὁ ἡνωμένον καὶ ἡ ἀποσταλὸν τῷ ἡμεῖς λό-
γῳ, καὶ ἡ σὰρξ ἐκείνη συναπαχθῆναι ὅλως πῶς ἔχει παρὰ τὸν ὁπίσθουσι
δοκῶν, καὶ ἔχει τὸ σῶμα; ἀποκρίσις. τὸ μὴ διῶα ὡς ἔχει καὶ τὸ ἀπο-
στὰς, καὶ ἀνένδοκον, καὶ ἀνεγνώστη, ἀλλὰ καὶ τὸ εὐλογον, καὶ εὐπεπτός,
ὡς καὶ ὁπίσθουσι τῷ φαιμέν, ὅτι ἡ διῶα αὐτοῦ αὐτοῦ.

VIII.

Ερώτησις Ἀρεῶν πρὸς Χριστιανόν.

Ἄρ. Εἰπέ μοι, ὁ χριστὸς θεὸς σαφές ἐστίν; ὁ χρ. ναί. ὁ ἄρ. ἔχεις
ἐν ἑαυτῷ θεὸν πᾶν αὐτῶν; ὁ χρ. ἔχει. ὁ ἄρ. ὁ πᾶν ὁ πα-
τήρ καὶ τὸ πνεῦμα διὰ πᾶν ἡμᾶς σὶν σοι. ὁ χρ. ἄρα καὶ σὺ
παρ' ἐμῶν. παρ' ἐμῶν ἐν πᾶσι καὶ ἡ ἀποσταλὸν ἡ ὑμῶν ἐστὶ
γραφή, ἡ ἐκ τῶν ἑαυτῶν, ὡς φατέ, κατελθῆσαι. ἐρωτήσω διέσει. ἔχεις
ἄλλαν γραφὴν πᾶν αὐτοῦ; ὁ ἄρ. ἀποκρινεμένη σοι, λοιπὸν μὴ ἔ-
χειν. ὁ χρ. ὁ πᾶν δὲν πᾶσαν ἐτέραν γραφὴν; ὁ ἄρ. ναί. ὁ χρ. τί
ἐν, εἰ παρ' αὐτῆς ἄλλη βίβλος, πᾶν αὐτῷ γραφὴν ἔχεις, δὲν τῷ
γραφὴν ἐκείνου; ὁ ἄρ. ὁ πᾶν ἄλλη, καὶ ἄλλη γραφή, ἀλλ' ἡ αὐτή,
οἱ καὶ ἐν ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ καθίστηται βίβλος. ὁ χρ. ἀλλὰ καὶ γὰρ
λέγω, ὅτι ὁ πᾶν ἐστὶν ὁ πατήρ, καὶ τὸ πνεῦμα ἄλλο, καὶ ἄλλο
παρὰ τὸν υἱόν, εἰ καὶ ἐν ἄλλῃ, καὶ ἄλλῃ ἡ ἀπο-
σταλὸν εἴσῃ δέσκει).

Ερώτη-

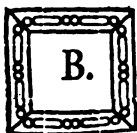
credideruntque Prophetam Dei esse, & Apostolum. etenim nisi proposuisset, quæ eis iocunda essent, sed potius molesta, & difficilia, statim austerere, & sine ullo pudore respondissent, unde nobis suades; esse te à Deo missum? & quomodo fidem facis? exegissentque ab eo perspicuas eorum, quæ dicebat, rationes. & ut vno verbo dicam, cum ægrotat ea pars, qua cupimus, tunc mentem trahit, & ad assensionem illicit.

B. Poterat ne qui erat secundum hypostasim vnitus Deo, & caro illa trahi omnino voluptatibus illius, qui tentabat, & mundi? A. Non potuisse dicimus, non propter infirmitatē, & debilitatem, sed propter conuenientiam rationis, & decen-
tiæ, sicut dicimus, non posse Deum iniuriam facere.

Interrogatio Arabū contra Christianum.

VIII.

A. Christ. B. Arab.

Dic mihi, est ne Christus Deus tuus? A. Maximè. B. Habes ne alium Deum præter eum? A. Nequaquam. B. Igitur Pater, & Spiritus sanctus exciderunt tibi. A. Audi etiam me. sit, existatque hic scriptura vestra, quam dicitis è cælo descendisse, percunctor à te, habes ne aliam præter hanc? B. Respondeo, nullam aliam habere. A. Negas igitur omnem aliam. B. Maximè. A. Quid? Si adsit alius liber, qui eandem scripturam habeat? negas scripturam illam? B. Non est alia, & alia scriptura, sed eadem; tametsi in alio libro posita est. A. Sic ego etiam dico, non est Pater, & Spiritus sanctus aliud, & aliud præter Filium, quamuis in alia, & alia hypostase reperitur.

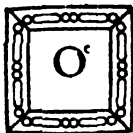

Mm 2

Quæ-

IX.

Ερώτησις ἀγαθῶς πρὸς τὸν αὐτόν.

ἀγαθῶς. Εἰπέ μοι, οἱ Ἰσθαῖοι πὴν χρεῖσιν, ὃν θεὸν σὸν εἶναι λέγεις, σωρώσαντες, βελομένους αὐτοὺς, ἢ μὴ βελομένους, τῷ πεποιθήκασι; ὁ χρεῖστας. Βελομένους. ὁ ἀγαθός. Σὺ κ' ἔν' ἑμὸν εἰσὶν ἀνδράτιοι, ἀλλὰ καὶ εὐχαρισθησὺν αὐτῶν ὀφείλεις. ὁ χρεῖστας. Διότι κεν αἱ μοι, ἀντιρωτῶντί σε. ἐγὼ βλασφημιῶν κατ' ἐκάστῳ ἡμέραν, ὡς σὺ λέγεις, οἱ σὸν θεὸν σὺ, ἀκούτ' αὐτῶ τῷ πρὸς σὺν, ἢ ἐκόντ'· εἰ μὲν γὰρ ἀκούτ', ἀδελφεὶς ἐστίν. εἰ δὲ ἐκόντ', ἔμόνον σὺ ὥφειλεν τέλη, καὶ φόρους, ἀπαιτῆσαι παρὰ σὺν, ἀλλὰ διώρεα καμίζεσθαι, ἅπ' βέλημα ἔχεις σὺ πηλῶν. ἔπ' μοι διότι κεν αἱ. ἡνίκά τις ῥωμῶν καὶ ὁπλισσάμενος χωρίζεται, εἴ τις ἐξ ὑμῶν αὐτόν τι φοροῦν, σὺ εἰς τὸν παρὰ σὺν πορεύεσθαι πάντως, ὡς ὑμεῖς διοργανίζετε; ὁ ἀγαθός. Πάντως. ὁ χρεῖστας. εἰ ἔν' σὺ ἅμα τῷ σὺ * γνησίῳ ἀδελφῷ πεπεσμένους, καὶ ὁπλισσάμενους τῷ ἐκείνῳ, τις τῶν ῥωμῶν τὸν σὺν ὑὸν * ἀνέλεν, ἄρα τὸν αὐτὸν ἀνελόντα ὡς ἐχθρὸν ἀμυνέσθαι, καὶ ἀνταναιρεῖν ἑμελλες; ἢ, ὡς εὐεργέτην ἡμῶν, καὶ ἀπαλίσσας καὶ καταφιλεῖν; ὁ ἀγαθός. Πάντως ἀν' ἀπέκτείναν αὐτὸν μυριάδεις, καὶ μεληδὸν κατέτεμον, εἰς δὲ αὐτῶν. ὁ χρεῖστας. καὶ πᾶσι τὸν αἵτιον τῆς πιαύτης σωτηρίας, καὶ τρυφῆς τῷ σὺ γνησθημένον * ἀδελφῷ δίκαιον κρίνεις ἀνελῖν; εἰπέ δέ μοι καὶ ἕτερον πρὸς σὺν. εἰ καὶ τὸν σὺν ὀφθαλμοῖς εἶχες μάλωπα λίαν ὀδυνηρὸν, καὶ θανάσιμον. ἡτέλησε δὲ τις τῶν σὺν ἐχθρῶν καὶ ἔλασεν σὺν δύναι πηλῶν, καὶ γὰρ σὺν σὺ τῆς ζωῆς ἀπαλλάξαι εὐκαλείας διαφράσσει, ἐπὶ γὰρ δὲ σὺν πᾶσι πηλῶν σὺν ἐν ἀλλῷ μέρει τῷ σώματι, ἀλλ' ἢ καὶ τὸν τετραυματισμένον ὀφθαλμόν, ἵνα σε, κατὰ ὡς ἐφίλω, ταχὺ ταπείνωσιν τῷ ζῆν ἀπαλλάξῃ. ἐὰν συμβεβηκέναι πηλῶν εἰς ὀφθαλμὸς ἐρύσει πύα, καὶ χιῶρας, καὶ ὑγρὰν σηπεδόναν, σὺν τῷ ἀλγυνοῦς ἀπαλλαγῇς διὰ τῆς πηλῶν ἐκείνης πελῆως ὑγίαντας, ὡς φίλον ἄρα καὶ εὐεργέτην, τὸ δεδωκέναι σὺν τῷ πηλῶν

εἰώρας

Quæstio ab Agareno Abucaræ proposita.

IX.

Turriano interprete.

Sive Agarenius. Dic mihi, Christum; quem tu dicis Deum tuum esse, cum cruci affixerunt Iudæi, feceruntne hoc, ipso volente, an non volente? A. Volente. B. Non solum igitur sunt nullius pœnæ rei, sed potius habendæ sunt eis gratiæ. A. Responde mihi rursus percontanti, ego cum quotidie Deum tuum, ut tu ais, blasphemis afficio, facio hoc invito eo, an non invito? si enim invito, infirmus, & imbecillus est; sin autem volente, non solum non debet à me pro eo tributum exigi; sed potius munera deberem ferre, quippe qui voluntatem Dei tui expleam. Responde adhuc mihi, cum vos ad regiones Romanorum profecti estis, si quis ex vestris ibi interfectus est, nonne, ut vos docetis, & traditis, in paradysum ingreditur? B. Ita sane est. A. Si igitur tu cum fratre tuo, & filio illuc profectus esses, & ibi militasses, ac postea aliquis Romanus fratrem tuum, aut filium occideret, an tu illum, qui occidit, tanquam inimicum vlcisci deberes, an potius tanquam beneficum honorare, amplecti, & exosculari? B. Immo verò millies sanè occidissim, & membratim discerpissim si potuissim. A. Et quomodo æquum esse iudicas, eum occidere, qui fuit causa filio, aut fratri tuo tantæ, ac talis salutis, ac voluptatis? Responde mihi rursus, si haberes in oculo tuo cicatricem, quæ te dolore afficeret, & mortifera esset, velletque aliquis inimicus tuus plagam infligere mortiferam, & vitam adimere, & opportunitatem nactus, non in aliam partem corporis, quam in oculum vulneratum plagam impingeret, ut te cito, ut dixi, morte afficeret; accideret autem, ut oculus plaga accepta, putrem humorem emitteret, tu verò & dolore liberatus, & oculi sanitatem integram assecutus esses, nunquid tanquam amicum, & bene de te meritum eum aspiceres, qui percussit, & intuens

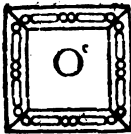
M m 3

non

ἰώρας ἔχθρον, καὶ πρὸς τὴν περὶ αἵρεσιν αὐτῶν διποκοπήσεις, ἀλλὰ πρὸς
 * f. ἀπεραιρέ-
 τας * ἀπεραιρέσεως αὐτῶν μὴ θέλοντες συμβᾶν ἑστέρους, καὶ εὐηργετίαις
 ὁ ἀγαπᾷ. ἀλλὰ καὶ κτ' μέλ. αὐτὸν ἐπιμωρέμεν, εἰ δυνάμειν ἔχον, ἔ-
 ὡς ἔχθιστον, καὶ δυσμανέστατον ἤταζον. ὁ χριστιανός. ἔτω καὶ περὶ ὧν ἡ-
 μάς ἀκροῦται οἱ Ἰουδαῖοι εὐεργέτησαν Διανοῦ.

X.

Πρὸς Ἰουδαῖον ὁ αὐτὸς διελέχθη.

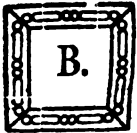
Ἰουδαῖ. ἐγὼ σοι, Φησὶν, ἐκ τῶν γραφῶν Διαλέγεται,
 ἔδεν γὰρ ἔπρεν οἶδα περὶ ταύτης. ὁ χριστιανός. εἰδὲ ἐγὼ
 ταύτης διποκοπῶμαι. ἀλλὰ δεῖ με τοῖς παρεῖσι ἀκροα-
 τῆς προσδιασεῖλαι τῶς νοῶ τῆς γραφᾶς. ὡς περ εἶπε
 εἰσελθὼν ἐν οἰκίᾳ ἐξωγραφήμενη Παῦλ καὶ τυχαίως αἰσῶτο τὴν εἰκόνα,
 εἶπε δὲ ἀκλινολογῶν, ὅτι ἔτ. ὁ Θεοσεύς Παῦλ. ἐς βωβυλωνίων
 εἰσήκει τῇ ἀναίρεσί τε φαῦ. ὅς περ τῶν δεξιερῶν ὀπίσσω εἰλη-
 φώς εἰς Δαμασκὸν ὤρμησε, περὶ τῶν καὶ φυλακίζων τὰς χριστιανούς.
 ἔπος ἐστὶ ὁ θεὸς διωάμει μετὰ πειθεῖς ὅτι τὸν χριστιανισμόν ὀπίσσω,
 καὶ κήρηξ, καὶ διδάσκαλ. τῶν ἐθνῶν ἡγούμεν. καὶ πᾶς τῶν
 ὁμοίων λέγοι, ὅτι εἰκόνη Παῦλ ἐναπνίζων, ἔπειτα δὲ ἡ πάντα ὅτι τὸν
 εἰκονίζοντα Παῦλον, ἔστιν ἐκείνη εἰκὼν, ἀναφέρειται. ἐκ ὅτι τὴν
 ζωγραφίαν, ἢ τὴν χρώματι. εἰ δὲ εἴποι, καλῶς ἐξήρησεν ὁ ζωγρά-
 φ. τὸν Παῦλον. πλάτεις γὰρ ὑπερβολικῶς εἶπ. ὡς αὐτὸς πε-
 πώκειν, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν αὐτῶν ἐκ ἐνστάσεως ἐξωγράφῃται, καὶ πᾶς
 σκέλη λεπτὰ, ἢ καλοῦς ἐργάσται, καὶ ὅσα πιαῦται. ἐκ ὅτι τὸν ἐκ-
 τυπῶμενον ἀναφέρωνται, ἀλλ' ἐν μόνῃ περιγράφονται τῇ εἰκόνι. ἔτω
 καὶ ἐν τῇ γραφῇ περὶ τῶν ἀγίων εἰρημέναι. πᾶς μὲν εἰς τὸν δι' ἐκείνην
 εἰκονίζοντα καὶ περὶ τυπῶμενον χριστὸν ἀναφέρωνται. πᾶς δὲ εἰς αὐ-
 τόν. καὶ μόνους περιείπεται. δεῖσκει σοι, ὦ Ἰουδαῖ, ἢ τοιαύτη τῆς γρα-
 φῆς ἀνάγνωσις, καὶ ἀνάπυσξις; ὁ Ἰουδαῖ. ἔχι, καὶ διέχομαι γὰρ τῆς
 ἀλλὰ πάντα κτ' ἡ γραμμά, οἷον πᾶς εἰς Δαυὶδ λεγόμενα, εἰς ἐκείνην
 μόνον νοῶ. καὶ πᾶς εἰς Δαβὶδ, καὶ Ἰακώβ, καὶ Ἰούδα, καὶ τὴν
 λοιπὴν

non quidem in voluntatem, quam ille habuit, sed in id, quod præter voluntatem illius accidit, amares, & munerares? an verò inimicum duceres? B. Immo magno supplicio afficerem, si possem; & tanquam inimicissimum, & maxime maleuolum cruciarem. A. Sic cogita de iis, beneficiis, quæ nobis inuiti Iudæi attulerunt.

Eiusdem Theodori dissertatio cum

X.

Iudæo.

Turriano interprete.

Ego inquit Iudæus, ex scripturis tecum disputo, nihil enim aliud scio præter has. A. Nec ego has reiicio, sed oportet, ut his auditoribus prius explicem, quomodo scripturas intelligo. Ut si quis domum aliquam ingressus pictam, Pauli, sita ponamus, imaginem spectaret, diceret digitum intendens, indicandi gratia, hic est Paulus Tarsensis, qui stetit consentiens in morte Stephani, qui literis à sacerdotibus acceptis perrexit Damascum, qui custodiæ tradebat Christianos; Hic visione
ad. 9. diuina, poenitentia ductus ad Christianismum conuersus est, & prædicator, ac magister gentium factus, & alia eiusmodi. qui in imaginem Pauli intentus est, ad Paulum, cuius est illa imago, hæc omnia refert, non autem in picturam, & colorem, quæ vidit. si verò dicat, non bene pictor depinxit Paulum; nimium enim latus humeros eius fecit. oculos eius non bene pictura imitatus est, & crura gracilia, aut manca fecit; hæc, & alia eiusmodi non ad Paulum referuntur, sed in sola imagine circumscripta manent. sic sunt, quæ in scriptura de sanctis dicta sunt. alia quidem referuntur ad Christum, qui in illis est figuratus, & præformatus, alia verò ad ipsos, & solos pertinent. Placet tibi Iudæe huiusmodi lectio, & explicatio scripturæ? B. Nequaquam. non approbo hoc, sed literam. ut verbi gratia, quæ dicta sunt de Dauid, de illo tantum intelligo; & quæ de Abraam, Isaac, & Iacob, & Iuda, & de reliquis similiter.

A. Vi-

A. Vide, quid dicas, & scias, quod ad hunc modum loquendi & intelligendi, Deum facis mendacem. B. Quomodo? A. Nonne dixit Deus Abraham; *totam hanc terram, quam tu vides, tibi dabo eam, & semini tuo?* B. Sic est. A. Fuit ne vnquam Abraam Dominus illius terræ? B. Quomodo Dominus, qui neque passum pedis in illa habuit? sepelire enim Sarram non potuit, donec locum emit. A. Sermo igitur Dei excidit. B. Daturus, inquit, est eis terram. A. At non sic dixit Deus, daturus sum eam filiis tuis, sed tibi, & semini tuo. Similiter dixit Iacob; *hanc terram, quam dedi patribus tuis Abraham, & Isaac, tibi dabo eam, & semini tuo post te.* & nec Iacob habuit passum pedis; sed potius in aliena terra, in Aegypto mortuus est. Vides quemadmodum, cum sic intelligis Scripturas, Deum mendacem facis?

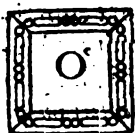
Et quid ad illud, quod de Iacob dixit Scriptura; *gentes, & congregationes gentium ex te exhibunt.* vbi autem, aut quomodo, ex Iacob generatae sunt gentes? & rursus dixit, *& adorabunt te filij patris tui, & ipse, & semen tuum, dominaberis eis.* Quomodo dixit, fratres tui, numero plurium, cum non habuerit, nisi vnum fratrem Esau? vbi autem adorauit ipse Esau Iacob? immo contra potius septies ipse Iacob humi stratus adorauit Esau, & Dominum eum vocauit; & vniuerso vitæ suæ tempore eum timuit. & non solum hæc, sed post tot annos post exitum Hebræorum ex Aegypto, aperte dixit Moyses principi filiorum Esau; *fratres vestri sumus, significate nobis, vt transeamus per terram vestram, via regia gradiemur; non declinabimus nec ad dextram, nec ad sinistram; sed panem, & aquam precio ememus, donec perueniamus, in terram quam dedit nobis Deus, & contra significauit eis clare, inquit, minime, sin autem transferitis, ex terra mea egrediemur, & occidemus vos.* & nõ inuertit hoc Deus, sed potius confirmauit, & roborauit Deus inquit, *terram hanc dedi Esau, ne appropinquetis ei.* & quæ sequuntur. vbi igitur impleuit Deus, quæ dixerat ipsi Iacob, *filij patris tui adorabunt te? & tu, & semen tuum dominaberis eis; & alia huiusmodi?* vides Iudæe, quod vbique Deum propter prauam interpretationem, & intelligentiam scripturæ mendacem

Διὰ τῆς κακῆς ἐρμηνείας σ'· καὶ ἀσωτίας; ἐχ' δὲ καὶ τῷ Ιακώβ
 Φανεί; ὁ θεός· ἡνίκα ἐπάλασεν μετ' αὐτῷ, εἶπεν αὐτῷ, ὅτι ἀπὸ τῶ νυῦ,
 σὺ κέτι κληθήσεται τὸ ὄνομά σ' Ιακώβ, ἀλλὰ Ισραήλ. καὶ μυριά-
 κισ μετὰ τοῦτο καὶ ὁ θεός, καὶ ἡ γραφή, καὶ αὐτὸς ἐαυτὸν Ιακώβ ἐκα-
 λεσεν. ἢ ἐν τῷ Διὰ πεπλώκασιν, καὶ ἔτι εἰσὶν ἀβέβαιοι οἱ λόγοι τῶ θεοῦ
 οἱ εἰδ. ἀλλ' ἐγώ, φησιν, εἰμι ὁ υἱὸς τῶ Ισραήλ, καὶ ἐμοὶ αἱ ἐπαγγελίαι.
 ὁ Χριστιανός· ἐχ'· ἀλλ' ἐγώ εἰμι ὁ τῶ Ισραήλ υἱός. ἐν τίνι γάρ ὅτι τῷ
 Ισραήλ ἐγκουχᾶσαι; ὅτι τίνι τρεῖς ἔχεν ἐλὼν, ἢ τὸ σῶμα μέγιστος
 παρὰ τὰς ἄλλας λῶ, ἢ κρᾶπς, ἢ παρηλαγμένῳ ἔχεν μορφῶν;
 οἱ εἰδ. ἐχ' ἀλλ' ὅτι θεοσεβής λῶ. ὁ Χριστιαν. πᾶς οὐκ θεοσεβής, καὶ θεο-
 φιλῆς * οὐκ τρέσκει Ισραήλ σέβων, καὶ ἀγαπῶν λέγων, ὅτι υἱός εἰμι
 τῶ Ισραήλ ἐξομοίμεν αὐτῷ τοῖς τρέποις. καὶ τῇ πίστι. ὡς περ γὰρ
 αἱ εὐλογίαι ἦσαν τῷ ἡσῶν τῶ πρώτῳ τῆς. ἐλθὼν δὲ Ιακώβ, καὶ εἶπεν
 τῷ πατρὶ αὐτοῦ· ἐγώ εἰμι ἡσῶν, μὴ ὦν ἡσῶν, τὰς εὐλογίας ἐλαβεν, καὶ
 ὁ μετέτρεψεν αὐτὸς Ιακώβ καὶ εἶπε μὲν τὸ γενησὶν τίνι ἀπᾶντι, ἔτω κα-
 γῶ σοι λαμβάνω τὰς ἐπαγγελίας λέγων, υἱὸς ὑπάρχειν τῶ Ισραήλ.

* Cod. BAHAY.
 mutilus.

XI.

Θεοδώρος ὁ Ἀβρικαρεῖ, πρὸς Νεσορειανόν.

ὁρθόδοξος. Τίς εἶπεν, ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν ἐρεσίν,
 καὶ ἡ γῆς, ὁ υἱὸς τῆς παρθένου, ἡ γοῶν ὁ ἀνθρώπου, ἢ ὁ
 υἱὸς τῶ θεοῦ; ὁ Νεσορειανός· ὁ ἀνθρώπου. ὁ ὁρθόδοξος.
 ἀκούω πάσης ἐξουσίας τῶν ἐπερανίων, καὶ τῶν σπηγίων
 διδομένης τῷ ἀνθρώπῳ τῷ τῷ. κακῶς, καὶ παρὰ τὸ βέλημα τῶ θεοῦ
 πιστεύοντες· περὶ σὺν χόμοις τῷ θεῷ, ἢ αἰτῶντες πᾶρ αὐτοῦ ἢ πρὸ οὐ.
 πάντες γάρ τῷ ἀνθρώπῳ τῷ τῷ εἰσὶν. καὶ ὅσα αὐτὸς αἰτῶμεθα, ἢ ὅτι
 γαίης βασιλείας, ἢ ἐπερανίων ἐστὶ. τοῦτο δὲ πάντα τῷ ἀνθρώπῳ αὐτοῦ
 ἢ οὐκ ἀμαρτάνουσιν οἱ παρὰ τῷ θεῷ πᾶσι αἰτῶντες. ἔτ'· γὰρ ἔχει τὸ
 ἐξουσία, καὶ ἀμετέμελητα τῷ θεῷ τὰ χαρίσματα, ἢ εἴπερ διὰ τῷ
 θεῷ δι' εὐχῆς περσίναι, * ἢ πᾶσι εἶτ'· καὶ ἀλαξομένης μάλιστα
 λέγων, ἐδόθη μοι πᾶσι ἐξουσία, ἀλλὰ διοικεῖται, καὶ κυριεύουσιν
 ὡς περ εἶπεν αὐτὸς ἔχειν.

* ἢ πᾶσι

Ερώτη

cem facis? nonne cum Deus apparuit Iacob, & cum eo iustabatur, dixit, *iam deinceps non amplius vocabitur nomen tuum Iacob, sed Israël?* & tamen milles & Deus, & Scriptura, & ipsemet se ipsum nominavit Iacob. Quid igitur? an non deciderunt, atque ita infirmi, & instabiles facti sunt sermones Dei? B. At ego, inquit, sum filius Israël; & mihi promissiones factæ sunt. A. Minime; immo ego sum filius Israël. quæ enim re de Israël tu gloriaris? quod fuit capillo crispo, vel maximo corpore præ aliis, vel robustissimus, vel dissimili forma? B. Minime, sed quia erat pius in Deum. A. Omnis igitur cultor Dei, & Deo charus est Israël, & filius Israël, & filius Abrahæ. Quid igitur miraris, si qui Deum Israël colo, & diligo, dico me esse filium Israël, si moribus, & fide similitudinem eius exprimo? sicut benedictiones Esau quidem, primogeniti erant, sed cum venisset Iacob, & dixisset patri suo, *ego sum Esau*, cum non esset, benedictiones tulit, & non mutavit eas Isaac neque postquam agnouit fallaciam. sic ego benedictiones tuas accipio, cum me dico esse filium Israël. Gen. 32. Gen. 27.

Theodori Abucaræ Dialogus contra

Nestorianum.

Francisco Turriano interprete.

A. Catho. B. Har.

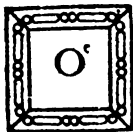
Quis dixit, *data est mihi omnis potestas in celo, & in terra*, filius virginis, id est, homo, an filius Dei? B. Homo. A. Igitur cum data sit omnis potestas cœlestium, & omnium, quæ in terris sunt, huic homini, male, & præter voluntatem Dei faciunt, qui Deum orant, aut ab eo, aliquid quodcunque sit, petunt, si quidem omnia sunt huius hominis. & quæcunque petemus vel regni terreni, vel cœlestis, omnia hæc sunt hominis. vel igitur peccant, qui à Deo postulant, hic enim habet potestatem, & sine pœnitentia sunt dona Dei; vel si oportet adhibere Deo præces, deceptus est hic, & arroganter, & frustra dicit, *data est mihi omnis potestas in celo, & in terra*, cum alius gubernet, & dominetur. Math. 28.

N n 2

Inter-

XII.

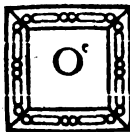
Ερώτησις πρὸς Νεστοριανόν.

ὁρθόδοξος. Τίς τὸ κατ' ἡμῶν χειρόγραφον χρεὸς ἀπέπ-
 σεν διδοιμένων ὑπὲρ ἡμῶν, δι' ἧς ἐκπίσεως τὴ θανάτω,
 καὶ τῆς φθορᾶς, καὶ τῆς αἰμαρτίας ἡλώθῃρωσεν, ὁ θεὸς
 λόγος, ἢ ὁ ἀνθρώπος; Νεστρ. ὁ ἀνθρώπος. ὁ ὁρθό-
 δοξος. τέτρω καὶ πλὴν εὐχαρείας τῆς ἡμῶν ζωηρίας παροφείρεται
 ὁφείλομεν, ἐπεὶ αὐτὸς ἐστὶν ὁ εὐεργέτης τῶν ἡμῶν. ὁρῶμεν γάρ
 ὡς ἠνίκα τῷ θεῷ τὸ χρέος ἡμῶν, κατ' ἡμῶν, ἐπὶ τῷ ἡμῶν, καὶ ἀπάλ-
 λυεν. ὅτι τῷ τέτρω ἡλώθῃρωσι γινόμενα, σὺ σώσμεθα, καὶ ἀνεξήσμεθα.

XIII.

Ἄλλη ἐρώτησις.

ὁρθόδοξος. Τίς αἰτία ἐστὶν τὰς χρεῖς. Φέρεται ὅτι ἡ γῆ-
 νησις ἢ ἐκ γυναικὸς. τὰ φυσικὰ καὶ ἀδιάβλητα πᾶσι. ὁ
 σωτὴρ, καὶ τὰ κατ' αὐτὸν πᾶσι. ὁ θάνατος. Ἰδοὺ τὰ
 πέντε αἰτίαι, τὰ τῶν χρεῖς ἴδια. μετῆρκεν αὐτὰ, ἢ τίς αὐ-
 τῶν ὁ θεὸς λόγος ἐφ' αὐτὸν, ἢ ἔθεν αὐτῶν ἀνέλαβεν, καὶ ἀνεδέξατο, καὶ
 οἰκονομήσας; ὁ Νεστρ. καὶ πάντα, καὶ φυσικῶς, ἀλλὰ τὸ πᾶν οἰκονομίας.
 ὁ ὁρθόδ. καὶ ἐγὼ * φυσικῶς, ἀλλὰ ἔοικονομικῶς, πλὴν ἀληθείας, ἢ
 μόνον φαντασία, καὶ ἀπίστη; ὁ Νεστρ. ἔχι, ἀλλ' ἀληθῶς. ὁ ὁρθόδ. ὁρῶμεν
 λέγομεν, ὅτι ὁ θεὸς λόγος ἐγενήθη ἀληθῶς ἐκ γυναικὸς, καὶ ἐποίησεν.
 Ἐδίδυσεν, καὶ τὰ φυσικὰ ἔλαβεν πᾶσι, ἔεισαυρώθη, καὶ ἀπείρησεν. ὅτι
 τῷ πᾶσι ἡ ἡμετέραν, καὶ φοβέμεν ὁ αἰρετικὸς ἀνέκραξεν. ἔλεγε
 διὰ τούτων, καὶ ἐδογματίζεν ὁ ἀθεοκαρῶς διὰ * ψήφω ἀφορίζων, καὶ
 διὰ τῶν πᾶσι τὰ πρᾶγματα, καὶ τὰ πρὸς ὅσους, κατὰ τὸν καὶ τὸν ἀναρη-
 νῶ ὑποδοκνῶν ἔλεγε, ὅτι ὁ θεὸς υἱὸν ἔχει.

* Τὴν. ὁ φυσικῶς,
 καὶ,

* Τὴν. διὰ τῶν
 φῶν. C. B. ἡ-
 δων. vitiare.

Εἶτα πάλιν ἠρώτησε τὸν Νεστοριανόν ὁ ὁρθόδοξος. ὁ χρεὸς ἦται
 ὁ ἀνθρώπος ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἐγνώρισεν τὸν θεόν λέγων
 ὁ Νεστρ. ἔχι. τότε οἱ ζωόντες αὐτῷ Νεστοριανοὶ βλάβος φημι ἡγήσα-
 μενοι τὸ ῥῆμα, ἐπέστησαν τῷ τῆς αἰρέσεως αὐτῶν ὑποερασιζοντι ἐξ-
 ἀρχῇ ὅτι ἐχόντι, καὶ ἀπίστησαν ἀπ' αὐτοῦ.

Αἶμα

Interrogatio contra Nestorianum.

XII

Turriano interprete.

Quis nostrum debitum soluit moriēs pro nobis, quo debito soluto, nos à morte, & corruptione peccati liberati sumus, Deus verbum? an homo? B. Homo. A. Huic igitur agere gratias pro salute nostra debemus; Si quidem ipse est auctor beneficij huius erga genus humanum. videmus enim quod dum debitū quod Deo debebamus, erat contra nos, interimebat nos, & perdebatur, postquā verò hoc debito liberati sumus, salui facti sumus, & reuiximus.

Alia interrogatio.

XIII

Turriano interprete..

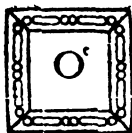
Quatuor sunt Christi. verbi gratia, ortus ex virgine, naturales & culpa vacantes passiones, crux, & passiones crucis, & mors. Hæc quatuor propria Christi, trāstulit ne in seipsum, aut aliquid ex ipsis Deus verbum? an nihil eorum assumpsit, suscepit, & sua fecit? B. Omnia profecto suscepit non naturaliter, sed œconomicè. A. Esto, non naturaliter, sed œconomicè; sed quæro vtrum verè, an falsò, an fallaciter? B. Minimè, immò verè. A. Igitur dicimus, quod Deus verbum verè ex virgine genitus est, esuriuit, sitiuit, naturalesq; passiones habuit, & crucifixus, & mortuus est. his conturbatus, & tortus hæreticus, clamauit. dicebat autem hæc, & docebat Abucaras distinguens δὴ ἰσχυρῶς, id est, minutè, & subtiliter, veluti ad calculum omnia reuocās, explicans res & personas; sicut contra Agarenos demonstrauit quod Deus haberet filium.

Rursus interrogauit Nestorianum. A. Christus, id est, homo in ventre matris suæ cognouit Deum verbum? B. Nequaquam. Tunc Nestoriani, qui aderant, arbitrati blasphemiam esse, quod responsum erat, reprehenderunt illum, qui hæresim Nestorij defendebat; & discesserunt ab eo.

Nn 3

Dia-

XIV.

* ΑΜΘ Διάλογος πρὸς Νεστο-
ριανόν.

Νεστοριανός. Διό τί θεοτόκον τὴν μαρίαν ὀνομάζετε, καὶ ἔτι μάλλον χριστόκον; ἀποδείξον ἅκ τῆς γραφῆς τὴν θεοτόκον φωνῶν. ὁ ὀρθόδ. ἀποδείξον διέ μοι σὺ τὴν, χριστόκον; ὁ Νεστορ. ναί. Ἔ γάρ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις ἔτως λῶ. μνησθεύσεις γάρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πατρὸς. ὅτι ἂν ἡ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν γέννησαι, διήλυν, ὅτι χριστόκον ὀνομάζουσι. ὁ ὀρθόδ. ἐγὼ τὴν φωνῶν αὐτῶν ῥητῶς λεγομένην ἀπήτησαι, ὅπερ καὶ σὺ τὴν, θεοτόκον, παρ' ἐμοῦ ἐζήτησας. εἰ δὲ τὸ αὐτὸ τὸ ῥητὸν τὴν ἀποδείξιν πιῇ, καὶ γὰρ διὰ μωρίαν ἅκ τῆς γραφῆς χρήσεων ἀποδεικνύων θεὸν τὸν Χριστὸν, συναποδείκνυμι, ὅτι καὶ ἡ αὐτὴν περὶ θεοπύκον ὁφείλει ὀνομάζεσθαι. πῶς γὰρ ἔθετόκον ἡ θεὸν ἔχουσι; ἡ εἶπε, εἴπερ πατρὶς, τῇ τῆ βασιλείας μητρὶ, ὅτι ὅτι ἐγέννησας βασιλείας; καὶ ὅτι ὅτι εἰ μήτηρ τῆ βασιλείας; διό τί δὲ καλεμένης αὐτῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔκαλεῖς τὴν μητέρα αὐτοῦ Ἰησοῦτόκον; ἀλλὰ ὑπερβας ἔτι Ἰησοῦ ὄνομα, ὀνομάζεις αὐτὴν Χριστόκον. ὅπερ διέ σὺ ἐποίησας ὅτι ἔτι Ἰησοῦ ὀνόματι περὶ δραμῶν αὐτὴ καὶ τὸ Χριστός, ἅκλεξάμεν, τὸ καὶ γὰρ πεποίηκα περὶ δραμῶν τὸ Χριστός, ὄνομα, καὶ τὸ θεὸς ἅκλεξάμεν τὸ πρῶτον, καὶ κύριον, καὶ ἐξείρετον. ἅκ γὰρ ἔκρετινος μίρετος, ὅτι ἅκ τῆ χείρον, αἱ περὶ τοῦ τοῦ τῆς καὶ μάστιγε περὶ τῶν ἐπαγνόντων, καὶ πρὸς βυλομένων.

Ὁ Νεστορ. ἀλλ' ἐὰν εἴπω θεοπύκον, ἐμφαίνω τὸν πατέρα, καὶ τὸν υἱόν, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα ἐξ αὐτῆς γεννηθέντα. ὁ γὰρ θεὸς ἀπολύτως λεγόμενος, μὴ ὁππότερον τὸ ὑποστατικὸν ἰδίωμα τῆς πατρότητος, ἡ υἱότητος, ἡ τῆς πνέματος, τὴν ἀγίαν ὁλὴν τριάδα ἐσήμειον. ὁ ὀρθόδ. ὅτι ἐρηκας ἀληθῆς, ἀλλὰ περὶ φασίως περὶ φασίως ἐν ἀμαρτίαις. ἐπεὶ ἀνάγνωθι τὴν ἀρχὴν τῆς περὶ ῥωμῆος ὁππότερος Παύλος. ὁ Νεστορ. Παῦλος διέ Ἰησοῦ Χριστοῦ κλητὸς ἀποστόλος ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ. ὁ ὀρθόδ. τί ἐστιν,

Dialogus cum Nestoriano.

XIV.

Francisco Turriano interprete.

Quare Mariam Theotocon nominatis, & non potius Christotocon? demonstra ex scripturis vocem Theotocos. A. Demonstra tu mihi vocem Christotocos. B. Nonne Iesu Christi generatio sic erat? *Cum enim desponsata esset mater eius, & quæ sequuntur, igitur quæ genuit Iesum Christum, sanè Christotocos nominabitur.* A. Ego hanc vocem, expresse dictam petiui, sicut tu vocem Theotocos. quod si ad hunc modum demonstras, ego etiam cum infinitis auctoritatibus scripturæ Christum Deum esse probo, simul probo, quæ ipsum peperit, debere Theotocon nominari, & quomodo non Theotocos dicenda est, quæ Deum filium habet? aut dic, si audes, matri regis, non genuisti regem, neque mater regis es? Quare cum vocetur Iesus Christus, non vocas matrem eius Iesutocon? Sed potius prætermisso primo nomine Iesus, vocas eam Christotocon? quod igitur tu fecisti in nomine Iesus, cum præterito nomine Iesu, nomen Christi elegisti, hoc ego etiam feci, prætermisso nomine Christus, nomen Deus elegi primum, & proprium, & excellens. à meliore enim parte, non à minore appellationes sunt, ac nomina imponuntur ab iis præsertim, qui laudant, & honorare volunt.

Matth. 1.

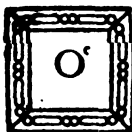
B. At si dico Theotocon, significo Patrem & Filium, & Spiritum sanctum ex ipsa genitos esse. qui enim absolute dicit Deus, & non indicat hypostaticam proprietatem paternitatis, aut filiationis, aut Spiritus sancti, totam Trinitatem significauit. A. Nequaquam, quod dicis, verum est, quin potius excusas excusationes in peccatis. Lege enim principium epistolæ ad Romanos. B. *Paulus seruus Iesu Christi segregatus in Euangelium Dei.* A. Quid est iste Deus? & qualis persona? B. Tota Trinitas. A. Rectè mentitus es in caput tuum. Lege quæ sequuntur.

Rom. 1.

ἔστιν, ἔτι Θεός, ἡ γυν, ποία ὑπόστασις; ὁ νες. ἡ τριάς ἔλη. ὁ ὁρ-
 θόδι. ὁρθῶς ἐψύσω καὶ τῆς ἐαυτοῦ κεφαλῆς ἀνάγνωθι καὶ ἐχόμε-
 να. ὁ νες. ὁ περὶ ἐπηγγελᾶτο διὰ τῶν περὶ φητῶν αὐτῶν ἐν γραφαῖς
 αἰγίαις περὶ τῶν ὑἱῶν αὐτοῦ, τῶν γρομένων ἐκ πατέρματος Δαυίδ κατὰ
 σάρκα. ὁ ὁρθ. τί ἔν; ὁ Χριστὸς υἱὸς ἐστὶ τῆς αἰγίας τριάδος; ὁρᾷς
 τὴν σὺν κακῆργίαις ἐλεγχόμενον; ἀνάγνωθι καὶ τὴν πρὸς ἐθελαι-
 ας. καὶ αὐτὴ γὰρ ἐλέγχει σε τὴν κακάνοιαν. καὶ πολλὰ καὶ τῆς
 θείας γραφῆς περὶ φανῆς ὁ τῆς αἰρέσεως ἐλεγχῶ. πολλὰ καὶ γὰρ
 μονοῦ πύσεται τὸ, θεός, ὄνομα, ὅτι ὁ υἱὸς λέγει περὶ ὧσπερ, καὶ θεός
 ἐν ὁ λόγῳ. καὶ πάλιν ὁ θεὸς ἐστὶ Παῦλῳ φησὶν περὶ τῶν υἱῶν.
 ὁ ὦν ὅτι πάντων θεός. καὶ ἑτέρω πιαυτὰ παλαιοῖς. ἀλλ' ἐχολή μοι
 νῦν διηπορεύσιν πρὸς χρήσις, πλὴν γὰρ τοῖς τὴν ἀλήθειαν ἐκζητοῦσιν,
 καὶ οὐκ ἐρετικῶς ἀντιλέγουσιν, ἰκανοὶ ὦν ταῦτα.

XV.

Πάλιν πρὸς νεστοριανόν.

ὁρθόδι. διὰ τί λέγεται ὁ Χριστὸς Χριστός; ὁ νες. ὅτι
 ἐχεισιν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεῦμα πνεύματι αἰγίῳ. ὁ ὁρθ. τίς ἔν
 ἐστὶν ὁ Χριστός, ὁ θεὸς λόγῳ, ἢ ὁ ἀνθρώπος; ὁ
 νες. μὴ γίνωτο λέγειν ἡμᾶς, ὅτι ὁ θεὸς λόγῳ ἐχ-
 ερίσθη, ἀλλὰ ὁ ἀνθρώπος. ὁ ὁρθ. ἀνθρώπος ἔν ἐστιν ὁ Χριστός
 εἰ γὰρ ὁ Χριστός, αὐτός ἐστιν ὁ Χριστός, ἀνθρώπος διὰ ὁ Χριστός
 καὶ ἐπὶ τὸν θεὸν λόγῳ παρὰ τὸν ἀνθρώπον κατ' ὑμᾶς, ὁ ἀν-
 θρώπος ἄρα ἐστὶν ἀνὰ μέρος ὁ Χριστός. τί ἔν ἐαυτοῦ,
 καὶ ἄλλας ἀπατωήσας λέγει, ὅτι ὁ Χριστός
 θεός, καὶ ἀνθρώπος ἐστὶν;

Ερώ-

sequuntur. B. *Quod ante promiserat per Prophetas suos in Scripturis sanctis de filio suo, qui factus est ei ex semine David secundum carnem.*

A. Quid igitur? Si Christus & filius vnus est sanctæ Trinitatis, non vides conuictam esse malitiã tuam? Lege etiam principium epistolæ ad Hebræos quod tuam quoque malam mentem redarguit. & in multis locis scripturæ planè hæc hæresis redarguitur, sæpenumero enim nomen Deus de vna persona filij dicitur. Sicut, *Deus erat verbum*, & rursus Paulus, de filio ait, *qui est super omnia Deus*, & alia eiusmodi plurima. Sed non est nunc mihi otium ad congerendum auctoritates. Sed iis, qui veritatem inquirunt, & non contentiose contradicunt, satis sint hæc.

Alius Dialogus contra Nestorium

* eruditum.

Turriano interprete.

XV.

* deest in nostro Græco codice.

Quare Christus dicitur Christus? B. Quia vnus cum Deus Spiritu sancto. A. Quis igitur est vnus, Deus verbum, an homo? B. Absit, vt dicamus, vnus esse Deum verbum, & non hominem. A. Homo igitur est vnus. Si igitur qui vnus est, ipse est Christus, Christus autem est homo, & alius est Deus verbum præter hominẽ vestra opinione, Christus igitur * *ἀνὰ μέρος*, id est, secundum partem est homo. quomodo ergo & vos ipsi, & alios fallitis, cùm dicitis Christum esse Deum & hominem?

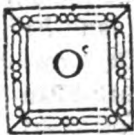

* hoc argumento redarguitur Nestorianus, cum non dicis Christum esse *ἀνὰ μέρος* Verbum, & *ἀνὰ μέρος* hominem, id est, ex parte Verbum, & ex parte hominẽ.

Oo

Quæ-

XVI.

Ερώτησις ἀπίστου πρὸς αὐτὸν
ἡγουμένον.

Απισ. Οὐχί, Φησὶ, ἐκ παῶσι, καὶ παλαιᾶ καὶ τὸν θεὸν
εἶναι λέγετε; ὁ χριστιανός. ναί. ὁ ἄπισ. ὡσαύτως καὶ
ἐν τῇ κυρίᾳ ἡμῶν παρθένῃ, καὶ μητρὶς αὐτοῦ, τί ἔν
τῷ πατρὶσθι ἐν ἐκείνῃ; ὁ χρισ. ἀπί μοι. ἔκ' αὐτοῦ ἐνοῦν,
καὶ ἀναλογίζῃ τῇ ἡδὴ σοι * γεννημένην πρᾶγμασιν, πῶς αὐτῇ
ἐνοῦν, τῶν πραγμάτων ἐκείνων ἐν τῷ σὺν τοῖς μετὰ χωρῶντων, ἢ
μᾶλλον ἔσθ' οὐδὲς πρὸς ἐκείνην Διαφορῶντων; ὁ ἄπισ. ἔ' τοὺς με
τὰ ποιοῦντες ἐκείνην, καὶ τῇ πρὸς νοερότητι θεοῦ καὶ πατρίδι
τῷ δηλονότι. ὁ χριστιαν. λέγομεν ἂν πῶς ἐν τῇ, καὶ ἐν πῶς πρὸς γ-
μασιν, ἐν οἷς ἐκείνην φεταὶ καὶ ἀδολογητὴ, εἶναι, καὶ ἐν σοὶ, ἀλλ' ἐχ'
ὁμοίως ἐν σοὶ, καὶ ἐν ἐκείνῃ. ἐν σοὶ μὲν γὰρ ἐσιωδῶς ἡνωμένη ἐστὶν
ἐν ἐκείνῃ διὰ ἐχ' ἔως. ἔτω μοι ὡς ἐξ ὑποδείγματός τοι τὸν
θεὸν λόγον ἐν τῇ ἰδίᾳ σαρκί. καὶ ὁπλῶκα ἐν τῇ παρθενικῇ μήτρᾳ
ἡμῶν, καὶ μὲν πῶς ἐσιωδῶς κατ' ὑπόθεσιν ἡνωμένοι, καὶ σεαυ-
τῶν, καὶ παλαιᾶ τῇ προνοίᾳ, καὶ ἐνεργείᾳ. πῶς δὲ διέκρινται,
καὶ Διακροτῆται. ἀλλ' ἐ' τῷ αὐτῷ ἐν τῇ ἰδίᾳ σαρκί, καὶ ἐν τῷ πα-
τί. καὶ γὰρ φέροι τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς διωάμεως αὐτοῦ. * ὁ
θεὸς διὰ, καὶ ὑπὲρ πάντων ὑποδείγματός ἐστι, καὶ ἐμφάνει ἵνα
νοήσῃ, ἐκ τῶν ὄντων, λαμβάνομεν ὅτι ἔ' ὑπὲρ
τὰ ὄντα, καὶ ποιητὴ τῶν
όντων.

* In altero ex-
emplari Bana-
rico, hac perio-
dam subexi-
sit.

* Ερωτήθη

Quæstio ab infideli Abucaræ proposita.

XVI.

Turriano interprete.

Nonne, inquit, Deum in omnibus, & vbique esse dicitis? A. Ita est. B. Erat autem similiter in ventre virginis, & matris suæ; quid igitur amplius in illa fuit? A. Dic mihi, cum tu cogitas, & mente reuoluis, ac consideras res, quas iam cognitās habes, quomodo ea intelligis? transferuntur ne res illæ in mentem tuam? an potius mens tua ad illas pergit? B. Mens mea ad illas peruadit easq; contemplatione intelligentiæ spectat. A. Dicimus ne igitur mentem tuam in rebus, in quibus versatur, & quas meditatur, similiter atque in te esse? minime, in te enim vnita mens est secundum substantiam; in rebus verò ipsis non ita: sic exempli causa, intellige mihi Deum verbum & in propria carne, & quando erat in ventre virginali, & post partum secundum substantiam, & hypostasim vnitum, & incarnatum; & vbique esse prouidentia, & operatione vniuersum gubernantem, & continentem, * non tanquam aliter substantia, aliter operatione. non enim in *roseis* substantia ab operatione separata est, sed in eodem * ipso in propria carne secundum hypostasim, & in vniuerso, Deus autem supra omne exemplum est, quamuis enim quasdam manus, & adiumenta intelligentiæ è rebus accipimus in auctore omnium, qui supra omnia est; non tamen *non tamen*, id est, secundum idem ipsum existimandum est esse hoc, quod omnia, quæ sunt supra substantiam superat.

* *Codices Be-
nari hic sunt
moniti. In-
grum exem-
plar Turria-
no habuit, &
Genebrard.
* In tē autē,
id est, in eadē
diuinitate, in-
quit Turria-
nus.*

◀S) (S▶

Oo 2

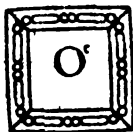
Quæ-

XVII.

* ἡ κοινή.

* C.B. παρὰ
πιστῶ.Sichabet titu-
lus in codiceGræco. In Tur-
rianis codice
pleraq; parsti-
tuli pars con-
textum erat, ut
apparet ex
versione.

* Ερωτήθη ἀβραμὰς * παρ' ἀπίστου πῶς τῷ χει-
ρὶ τραυῶς δότοφθαμένον, ὅτι οὐ μὴ θνητὸς ἐξ ὕδατος, καὶ πνέ-
ματός, καὶ μὴ εἰσελθὼν εἰς τὴν βασιλίαν τῶν ἑρραῶν, διωκτὴν ἐκ
τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου αὐτὸς δικαίως μὴ βαπτισθέντας εἰ-
σελθόντας εἰς αὐτήν. καὶ ἀπεκρίθη.

Χειρὸς ὑπὲρ σκηνῶν ἐβαπτίσθη, ὡς καὶ ἀπὸ τῆς
νεν ὑπὲρ πάντων. ἐγὼ γὰρ φησιν, ἡμεῖς τὸν ἀγίαζον
ὑπὲρ αὐτῶν. πολλὰ ἀλλὰ καὶ ῥωμαϊκῶς ἐβαπτίσθη-
σαν. Β. πῶς τῷ διωκτῇ; Α. οὐκ οἶδας, ὅτι ἐπὶ πάντας

οἱ δότοφθαμένους ἀπέλκυσται, ἀλλ' ἐν ταῖς σπηραῖς ἀναλύονται, ἐξ
ὧν καὶ συνετέθησαν; Β. ἔτι πῶς ἔχει. Α. γέγραπται οἱ ἐπὶ κεντρίῳ
τῷ λόγῳ τὴν πλῆρην ἐξέρχεται αἷμα, καὶ ὕδωρ ἐκ τῆς πλῆρως
αὐτῆς. Β. καὶ ἔτι γέγραπται. Α. οὐκ ἐν ἀναλύοντι ἐν ταῖς σπι-
ραῖς σκηνῶν ὕδατος ἡγίασαν τὰ πάντα, καὶ ἐβάπτισαν τοὺς με-
μελοσμένους, καὶ ἀναλύοντας εἰς τὰ σπηραῖα. Β. τέτρωται λόγος
οἱ ἄπιοι, καὶ πάντες ἀπὸ τῆς ἐβαπτίσθησαν οἱ πνευματικοὶ; Α.
ἐν. ἀλλὰ μόνον τὰ ῥωμαῖα τῶν πιστῶν, ὧν αἱ ψυχαὶ ἐν τῷ ἁγίῳ
πληροῦνται ἐκείσε τῷ χριστῷ, ἡ τῆς ἀγίας αὐτῆς ψυχῆς, ἡ τῆς δυνάμεως
αὐτῆς. ὡς γὰρ ἔπειτα ἀγῶν, καὶ ῥύαξ ὕδατος ζῶντος, οἱ ἄνθρωποι
πολλὰ περὶ πηγάδας, καὶ περὶ πηγάδας ἔχοντες, τὰ μὲν πνευ-
ματικῶς νεκροὶ, καὶ ἐξηραμένοι, τὰ δὲ ἐν τῷ ζῶντι. τί οἱ λέγεις; πάντες τὰ
οἱ ἄνθρωποι, ὧν ἀπὸ τῆς τῷ ὕδατος ὡφελῆται, καὶ ἀνιμῶνται τὴν πόσιν, καὶ
τὴν ζωὴν, ἡ μόνον, τὰ οἱ ἐκ τῆς ἔχοντες δύναμιν, ἡ οἱ ἐκ τῆς
τὰ γὰρ πλεονεξία, καὶ οἱ περὶ τῷ ὕδατι ὡφελῆται. ἔτι πῶς
καὶ οἱ ὡφελῆται οἱ ἄπιοι ἐκ τῆς τῷ ὕδατι ἐκεί-
νης εἰς τὰ σπηραῖα ἀναλύσας.

* *

Quæ-

Quæstio ab infideli Abucaræ proposita.

XVII

Interprete Turriano.

B. Infidelis. Quomodo cum Christus clarè dicat, & pronunciet, *qui non est natus ex aqua & Spiritu sancto non intrabit in regnum cælorum*, fieri potest, ut qui ante aduentum eius fuerunt iusti, non baptizati in id ingrediantur? *Ioh. 3.* A. Quia Christus pro illis baptizatus est, *Ioh. 17.* ego enim, inquit, pro illis sanctifico me ipsum. Cæterum *Companiões*, id est, corporibus etiam baptizati sunt. B. Quomodo hoc fieri potuit? A. Nescis, quod qui moriuntur, non penitus in nihilum intereunt, sed potius in elementa, ex quibus compositi sunt, resolvuntur? B. Sic est. A. Scriptum est, quod latere lancea aperto, sanguis & aqua ex latere eius fluxit. B. Sic sane scriptum est. Illâ igitur aquâ resolutâ in elementa Christus omnia sanctificavit, baptizavitque diuinos, & resolutos in elementa. B. Hac ratione infideles etiam, & denique omnes baptizati sunt, qui ante fuerant mortui. A. Minimè, sed sola corpora fidelium, quorum animæ cum descendit ad infernum Christus, id est, sancta eius anima, in eum crediderunt. Sicut enim si quis aquæ ductus, aut riuus multas arbores habeat iuxta constitas, alias quidem omnino extinctas, & aridas, alias verò adhuc viuentes, & virides, quid tibi videtur, an omnes arbores, quas aqua tangit, vtilitatem capiunt, & *qualitatem, ac vitam hauriunt? an illæ solæ, quæ vim habent *Tur. legit recipiendi, & eliciendi? quæ enim ex toto siccæ sunt, nihil eis prodest aqua, sic infidelibus nihil profuit aqua illa, quæ in elementa abiit.

O o 3

Ex

XVIII.

Ex confutationibus beati Theodori Epi-

* *Carnum.** *ex ore seu Vi-
na Voce Dama
sceni.** *Hæc disserta-
tionem non
reperi in Bama-
ricis codicibus;
Itaq; Græcum
textum attexe-
re non licuit.** *Dicit Sarracenus quod si-
cut Moyses Iu-
daismum prædi-
cavit, & Chris-
tum Christiani-
smum, sic Ma-
chometum Ma-
chometismum,
& sicut illi re-
cepti fuerunt
per prædicationem,
sic Machometum
receptum esse.*

Exod. 3.

Exod. 4.

Ibid.

scopi * Charran cognomento Abucara, * *Δὲ πῶς ἰσχύ-
ει Δακτυλὸν* contra Sarracenos.

Interprete Turriano.

SARRACENI. Dic mihi Episcopo, erat ne mundus idololatriæ deditus, antequam Moyses Iudaismum prædicaret? Theod. Erat. Sarr. Quando Moyses docebat Iudaismum, vtra pars mundi videtur tibi in Deum pia, quæ Iudaismum amplexa est, an quæ perseueravit in idololatria reiecto Moyse? Theod. Quæ amplexa est Iudaismum. Sarr. Postea, cum venit Christus prædicans Christianismum, vtra pars videtur tibi pietatem coluisse, quæ Christianismum amplexata est, an quæ in Iudaismo permanfit fixa? Theod. Quæ Christianismum amplexata est. Sarr. Postea cum venit * Machometus prædicans Machometismum, vtra pars videtur pietatis in Deum cultrix, quæ Machometismum accepit, an quæ in Christianismo remansit reiecta lege Machometi? Theod. Quæ remansit in Christianismo. Sarrac. Conclusionem rationis non consentaneam summptionibus intulisti. Theod. Non est mihi necesse concludere ex falsis propositionibus. non enim sicut putasti, digni fuerunt fide & approbatione, Moyses & Christus, quia prædicabant, & docebant, vt iam sic etiam Machometo credatur, quia prædicabat, & docebat. sed audi, vnde vterque habitus est dignus fide. quando mittebatur Moyses à Deo, respondit. Ecce vado, & dicent mihi, non apparuit tibi Dominus, neque Deus misit te, quid faciam? & ait ad eum Deus, quid est hoc, quod habes in manu tua? & respondit, virga. & dixit ei Dominus, proice eam, & proiecta conuersa est in serpentem. & rursus cum serpentem manu prehendit, versus est in virgam. Postea dixit ei Deus, mitte manum tuam in sinum tuum, quam cum misisset, protulit eam leprosam. Et rursus immissa, educa est sana, & ait Deus

Deus illi. *Si non crediderint primo signo, neque secundo, fac ex aqua sanguinem.* atque ita fecit Moyses, & habita est fides verbis eius propter opera. Sic est, an non? Sarr. Sic sanè. Theod. Venit Christus, & se esse à Deo missum fidem sibi fecit non tantum testimonio & prophetia Moysis, sed post illam missionem signis etiam, & prodigiis, & variis virtutibus, fidem confirmavit. Sarr. Quibus nam istis? Theod. Conceptu sine semine, matre sine viro, & ortu ex virgine. mutatione aquæ in vinum. & post hæc, non obscura, sed omnibus valde manifesta oculorum cæcis restitutione, leproforum sanatione, paralyticorum corroboracione, & variorum morborum curatione, ostensione diuinitatis in monte, dæmonum expulsionem, saturitate multorum millium ex paucis panibus, & piscibus; mortuorum, tanquam è somno excitatione, & denique, vt semel dicam, instauratione naturæ, in quibus exciderat; & lapsa erat. Quid ais ad hæc Sarracene? an minoribus signis quàm Moyses fidem sui fecit Christus? Sarr. Nequaquam. Theod. Sic igitur à Moyse prænunciatus. & tot, actantis signis à Deo venisse declaratus, edicit discipulis suis: *Lex & Propheta usque* *Luc. 16.*
ad Ioannem baptistam; qui habet aures audiendi audiat. Vbi igitur sit Propheta vester, non est obscurum.

Egón-

XIX.

Ερώτησις, ὅτι ὁ μωάμεθ ὅκ' ἐστὶ ἐκ
τοῦ θεοῦ.

* Συναντῶν

* Turc. videtur
legisse παρ
ἐπ.

Θ ὅτις τῶν Καρχηλώων ὑποκριτῆς, ἐὶ * σωματῶν.
Χριστιανὸν μὴ χαιρετίζειν, ἀλλ' εὐθὺς λέγειν. Χριστιανὲ
μαρτύριον, ὅτι εἰς ὁ θεὸς ἀκουσάνητος πὺν μωάμεθ ἔχῃ
δύλον, καὶ δόσολον. καὶ αὐτὰ πὺν τῶν ποιῶν ὑποκρι-
τῶν ἔ' Αβραμὰ ἠρώτησεν. ὁ δὲ δόσολογος εἶπεν. ἔχ' ἄλλις σοὶ τ' τῆς
ψαδοματῆρας καὶ ἑρμα, ἕως ἔ, καὶ ἄλλοις ψαδομαρτυρεῖν ὅτι-
τρέπη; Βάρβ. ἔ' ψαδομαρτυρῶ. Χρῆς ὅκ' ἐν παρῶς, * ὅτι ὁ θεὸς πὺν
μωάμεθ ἀπέστειλε; Βάρβ. ἔχ'. ἀλλ' ὡς μαρτυρεῖ ὁ πατήρ μ'· μαρτυ-
ρῶ καὶ γὰρ. Χρῆς. εἰ πάντοτε ἀληθὴ καὶ ὑπὸ τῶν γονέων πὺν πίκτοις λα-
λέμενα. καὶ ἑρμαρεῖται, καὶ Ἰουδαῖοι, καὶ Σκυθαί, ἔ' Χριστιανοί, καὶ ἄλλοι.
καλῶς αἱ πιστεύουσι ἐπὶ δὴ ἑκάστου μαρτυρεῖν ὡς οἱ γονοὶ εἰδὼς χη-
σιν. καὶ τί ἐστὶ λοιπὸν τῆς θρησκείας σ' τ' διὰ φοροῦν, τῷ πατρὶ σ' πι-
στεύουσιν; ἔ' τως γὰρ θημιστεύεται, καὶ πὺν βοσκηματῶν δὴ ἔ' θ. Βάρβ.
ἐπὶ δὴ με εἰς δόσολον ἀνέστησας, εἰπὶ μοι σί. ἀρ' ἔχ' ὅσα δεδιδάχα
ὑπὸ ἔ' πατρός σ' μαρτυρεῖς; Χρῆς. ἀληθῶς. ἀλλ' ἐμὲ ὁ πατήρ μ'·
ἀλλὰ εἰδὼς, καὶ σὺ ὁ πατήρ σ' ἀλλὰ. Βάρβ. ὁ πατήρ μ'· εἰδὼς με
εἰδὼς αὐτὸν δόσολον ἐκ παλαιότητος περὶ δὴ λαθόντα, ἡ διὰ ζημίων
ἐαυτὸν ἀξίόπισιν περὶ σῶσιν. ὁ ἦ σὺς μωάμεθ, ἐκατέρων γυμνω-
ται. (ἡ λλοτῶν). παλαιὸς γὰρ αὐτὸν περὶ φήτης. περὶ φήτῳ ἐ περ-
μῶνσε, καὶ ζημίοις ἐαυτὸν ὅκ' ὅτις ὡσαυτ. Βάρβ. καὶ, ὁ Χρῆς ἐν τῷ
εὐαγγελίῳ ἔγραψε λέγων. δόσολον ὑμῖν περὶ φήτῳ μωάμεθ λε-
γόμενον. Χρῆς. τὸ μνημόσμων αὐτῶν τὸ εὐαγγέλιον ὅκ' ἔχει. Βάρβ.
οἶχει. ἀλλ' ὑμεῖς ἐξηλείψατε αὐτὸ. Χρῆς. ὁ φέρων περὶ πὺν δικαστῆν,
κατὰ ἔ' ὁ φέροντες * δαυεῖς χερόγραφοι πὺν ζητημένων, ἡ λαλ-
μένων μὴ ἔχον, τί κρινεῖ ὁ δικαστῆς; ἵνα λάβῃ; Βάρβ. ἔδεν. Χρῆς. αὐτὸν
ἐκ τῶ εὐαγγελίου ἔχει π' ἔδεν. Βάρβ. καὶ ἐκ τῶ εὐαγγελίου ἔχῃ
ἔδεν, ἀλλ' ἐκ τῶν ζημίων, ὡς ἐπείσεν, ἀξίόπισ Θ' δεικνύται περ-
φήτης.

* δύνειν

Mahometem non esse ex Deo.

XIX.

Iacobo Gresero Interprete.

ONSVETVDINE receptum est apud Sarraceno-
rum hypocritas, vt si in Christianum incidant, sa-
lute eum nequaquam dignentur, sed statim di-
cant: Christiane, testimonium; quòd vnus & in-
communicabilis Deus Mahometem adsciuerit sibi seruum &
Apostolum. Et hæc ipsa quidam ex huiusmodi hypocritarum
numero Abucaræ proposuit. Cui ille respòdit; an non tibi suf-
ficit, quòd falsi testimonij condénaris, nisi & alios falsa testari
incites? B. Non dico falsum testimonium. C. Omitte igitur di-
cere, Mahometem à Deo missum esse. B. Nequaquã. Sed quod
testatur pater meus, testor & ego. C. Si vera esse oportet, quæ fi-
liis traduntur à Patribus, sequitur & Samaritanos, & Iudæos, &
Scythas, & Christianos & Græcos rectam fidem colere, quia
omnes isti eam persuasionē habent, qua à maioribus suis im-
buti sunt. Et quid nam diuersum ab his continet tua religio,
qui patri tuo fidē habes; hoc enim & gentibus, quæ pecudum
ritu viuunt, solenne est. B. Cum me in dubitationē conieceris,
cedo precor, an non & tu ea, quæ à patre edoctus es, sentis ac
doces? C. Vtiq; Sed me pater meus alia docuit; & te pater tuus
alia. B. Et quæ nam te docuit pater tuus, & quæ nam me pater
meus? C. Pater meus docuit me, vt recipiam Prophetam iam
olim prænunciatum, vel qui per signa & prodigia sibi fidem
conciliat: vtrisque tuus Mahometus destituitur: Nullus enim
ex veterum Prophetarum numero quidquã de illo tanquam
de Propheta vaticinatus est, neq; ipse signis & prodigiis fidem
sibi adstruxit: B. Imò verò, quia Christus in Euangelio dixit:
Mitto vobis Prophetam nomine Mahometū. C. Atqui Euan-
gelium nullam eius mentionem facit. B. Faciebat, sed vos ex-
punxistis. C. Si quis ad Iudicem ferat chirographum aduersus
fanoris debitorem, quod nihil eorum, quæ poscuntur, conti-
neat, quid statuit iudex, vt talis actor recipiat? B. Nihil. C. Igi-
tur ex Euangelio nihil habetis. B. Etiam si ex Euangelio nihil
habeam, attamē ex signis, quæ patrauit, fide dignus Propheta
pp
appa-

Φήτης. Χρῆσιαν. πῶσον σημεῖον ἐποίησεν; ὁ Βάρβαρⲟ εἰς ψαδῃ
 μυθολογίαν τραπῆς, καὶ μηδὲν ἀληθὲς εἰπὼν διωληθεῖς, ἡσού-
 χασεν.

XX.

Ἐτέρω ἐρώτησις, ὅτι ὁ μωάμεθ ἐχθρὸς λῡτῃ
 θεῷ. καὶ ὑπὸ δαίμονⲟ ἠνωχλεῖτο, δι'
 ὑποδείγματⲟ.

ἰπότης τῆς ὑπὸ ἔρανον κλίσεως διαπύλων, κατὰ χώ-
 ρας πινὸς οἰκήτορας ἐγνώ λαιδορουῦπας αὐτῷ, καὶ πε-
 ροινοῦπας αὐτῷ τὸ κράτⲟ, χολωθεὶς στρατοπεδάρ-
 χην πινὰ πρὸς αὐτὸς ἀπίσειλεν. τὸν, λαιδορεῖν πῶσιν-
 τα, καὶ ἐυφημεῖν διδάζοντα, ἢ μὴ περθεμένους ξίφει πμωρησάμενοι.
 ὁ δὲ πῶν χώρῃ τῷ ὕβρεως κατὰ λαβῶν, χρήμασι δωροδοκηθεὶς τὸν
 βασιλεῖα μάλλον ὕβριζεν αὐτὸς περθεύεσθαι. ἀντὶ τῶν χρημά-
 των ἐγγράφον περθεύεσθαι ἰδιοχέρως αὐτοῖς χαράζας, ἀρ' ἐστὶ τοῦ
 ἱαδῆ διὰ πρῶτον ἀξιοῦται πολυμήσαντⲟ τῷ βασιλεῖ δις μακρότερον
 οἰμῶν ἐδῆς. ἀλλ' ἴσως ἐρεῖ τις, καὶ μέχρι τοσούτης τίς ἐλάσθη αὐτῷ μα-
 νίας, ὅς τε τὸν αὐτῷ διαπύλῳ λαιδορεῖν πινὰς περθεύεσθαι, ἀντὶ τῆς
 λαιδορείας χρυσὸν λαβῶν; ἐρῶ δὲ αὐτῷ πρὸς αὐτὸν, ὅτι ὁ μεμη-
 νῶς τῶν Αἰγυπτίων ψαδο περθεύεσθαι μωάμεθ. καθὼς ἐν τοῖς αὐ-
 τῷ ψαδίσμασιν ἐυρίσκειται καμπύλων. ἔλεγε γὰρ δαιμονίων, ὅτι ὁ
 θεὸς με ἀπίσειλεν ἐκχύσαι τὸ αἷμα τῶν λεγόντων τὸ θεῖον, φύσιν
 τρεῖς πίστετον. καὶ πάντων τῶν μὴ ἔτω λεγόντων, ὁ θεὸς, μουσῆξ. ὁ
 θεὸς (Φυρόπηκ)ⲟ, ὅς ἐκ ἐγνήθησεν, ἐδῆ ἐγνήθη, ἐδῆ γένονεν αὐτῷ
 αὐτῷ περθεύεσθαι. αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ θεολογία μεμνηνός. γνήτορα Φω-
 τῆς, ἀγίασμῃ περθεύεσθαι δένεμενⲟ εἶναι τὸν θεόν. καὶ ὡς λαιδορεῖς,
 καὶ τῆς θεότητος ὕβρεως, ξίφει ἡμωρήσασθαι. περθεύεσθαι θεῷ κεκελεῖσθαι
 τὸς χρῆσιαν ἐκομπίζετο. ἀλλὰ χρήμασιν ἐξαμελιωθεὶς, περθεύ-
 ρησεν αὐτὸς τὸ δωροδοκῆσαι αὐτὸν ὕβριζεν, ὡς ἔπει, ὁ δαιμονιοῦς.
 καὶ ἵνα μὴ τις ἡμᾶς ὑπολάβῃ ψαδο γορεῖν δαιμονίωντα αὐτὸν ἐνο-
 μάζοντα, ἀναγνώτω πῶν παρ' αὐτοῖς ἱστορίαν ἐπιγεγραμμένῳ.
 Συγγνώ-

apparet. C. Quale signum fecit? Barbarus ad falsa commenta conuersus, cum nihil veritati consentaneum adferre posset, conticuit.

*Alia interrogatio, specie exempli, quod

Mahometus fuerit hostis Dei, & à Dæmone obsessus.

Interprete Gretsero.

XX.

* *Melius diceretur dissertatio.*

S In uersa terræ Dominus ira accensus in prouinciâ alicuius incolas sibi conuicia dicentes, & potentia maiestatiq; suâ illudêtes, mitteret ad illos quempiam belli ducem, qui à maledictis auerteret, ad benedicta autem conuerteret; gladio in immorigeros animaduersurum: ille verò in contumeliosorum hominum regionem delatus, pecuniisq; delinitus magis ad maledicta in regem iacienda inflammaret, & hanc suam inflammationem proprio chirographo cõfirmaret; num ullus maior & capitalior isto hæc talia auso Regis hostis reperiri posset? Haud equidem arbitror. Fortè dicat quispiam: Et quis eò insanix processit; vt pecunia accepta liberâ faciat Domini sui calumniis incessendi copiam? Cui respondeo; hunc ipsum esse insanum Agarenorum Pseudoprophetam Mahometum, prout in propriis suis mendacis gloriatur. Professus enim est velut à Diabolo actus, se à Deo missum, vt effundat sanguinem eorû, qui affirmant, numen diuinum esse personis trinum; & omnium illorum, qui non dicunt; *Deus est solus seu solitarius vnica persona constans, qui neque genuit, neque generatus est; neque consortem ullum habuit.* Hæc enim est insanientis Theologia, vt genitorem luminis, & sanctificationis productorem neget esse Deum, & vt Christianos, qui hoc profitentur, tanquam iniuriosos & calumniatores, gladio trucidet, idq; sibi à Deo mandatum iactat. Attamen ære demulsus, concessit, vt eum, à quo homo ille à Dæmone agitatus se missum ferebat; insectarentur. Et ne quis arbitretur nos falsa dicere, cum Dæmoniacum nominamus; legat, quæ apud illos circumfertur, Historiam, cuius in-

Pp 2

scriptio.

scriptio. *Dimissio Saissæ.* Hæc enim vxor eius fuit: quam adulterij suspectam, ad parentes remisit; postque aliquot dies in familiarium congressu à Dæmone correptus corruit, vt præsentés dicerent; eum grauissima vi cœlitus afflatum instinctumq; esse. Paulò post, recepta mente, percôtati sunt, ecquid nam viderit? quibus ille: Decidit super me repudium Saissæ, & ab Angelo certior factus, adulterij crimine absolutam, denuò in contubernium admisi.

Dogma ad cōfirmationem Christianismi ex vocibus humilibus, & abiectis prædicationis Euangelij.

XXI.

Turriano interprete.

VIDAM ex peritis Sarracenis cum audisset de Episcopo federetq; cum aliis decem ex magistratibus, fecit eum accersiri: confusus enim eloquentiæ suæ cōuocauerat eos, vt laudem inuicti doctoris ab eis ferret. ingresso autem Episcopo, & sedere iusso, audiui, inquit, Episcope, gloriari te, idq; profiteri, posse Christianismum confirmare ex humilibus & abiectis. Theodorus aut cum audaciam, & confidentiam illius nosset, verū, inquit, audisti. Sarr. Si hoc assequi non poteris, Quid vis pati? Theod. Vt non habeam amplius potestatem disputandi cum Sarraceno. Sarr. Et si hoc poteris; nec mihi facultas, & potestas sit cum Christiano differendi. Theod. Quid aliud pacisceris, te passurum? Sarr. Quod tu pactus es, idem & ipse. Th. Non est idem, si enim me à sermone Sarracenorum excludas, magnam gratiam ab eis inibis, & rem gratissimam eis feceris. tu verò, etsi multa loquaris, nullius momenti esse putāt Christiani. ad hoc cum grauiter risisset, miratus fiduciam Episcopi ait Sarracenus: * Nullo pignore contra nos vicissim pacto, age iam Episcope loquamur. Th. Responde percontanti. Sarr. Percontare, quæcunq; libet. Th. Quot sunt sortes hominum? Sarr. Nescio. Th. Tres omnino sunt. Sarr. Quæ istæ? Th. Sapientes, medijs, stulti. Sarr. Concedo. Theod. Est ne aliqua pars ex his tribus vel vna, quæ approbet habere se Deum crucifixum? tunc Sarracenus quasi iam prope vicisset, nihil cunctatus, nulla, inquit.

* Hæc desunt in
Ban. Græc
codd.

quit. Th. Aduerte bene, ne * surripiaris, & cum speras vincere, * *πρωταρ-
victus reperiaris. Sarr. Non me pœnitent inquit, auertat Deus, *πρωταρ-
ut vllus vnquã prudens, vel stultus, vel medius profiteatur ha-
bere se Deum crucifixum. Th. Igitur Christiani opinione tua, *ne imprudens
non sunt homines, in quibus omnino reperiuntur sapientes,
& medij, & stulti. Hic Sarracenus dubitans, & sententiæ celeri-
ter dictæ pœnitēs, obstupuit pudens. Christiani, inquit Theo-
dorus, qui sunt duæ partes * hominum cum dimidia, profitē- * *ἡμετε-
tur habere se Deū crucifixum. Sarr. Et quomodo ais tres par-
tes hominū voluisse habere Deum crucifixū? Dubito enim, *τέταρτον,
quia ignoro causam occultam amplectēdi hanc professionē: *dimidiū qua-
Th. Doceo quomodo, ut paulò antè promisi, quia per ea dog-
mata, quæ tibi apud nos vilia, & humilia vidētur, dogma Chri-
stianorum confirmatur, & stabilitur. Sarr. Doce. Th. Ne sin-
gulis commemorandis longum fiat, breuem tibi descriptionem
facere aggrediar. Pone igitur esse vos decē principes popu-
lorū, idololatricorum scilicet, alium Græcorum, aliū Ro-
manorum, alium Gallorum, & aliorum alium, & derepente a-
desse vobis hominem peregrinū, turpi specie ac forma, squa-
lidum, pauperē, * nudis pedibus, sine virga, vna tunica, sine z-
re, & argento. & magna confidentia, sic clamantem, o homi-
nes, quid ita erratis, ut impietate pietati anteponatis? vos ve-
rò ut par est, respondisse; & quæ ista miser, pietas, cui impieta-
tem anteposuiamus? illum autem dixisse: Deum, crucifixum
colere, hanc enim esse veram pietatem: vos autē audientes, &
dentibus stridentes ad delendum eum aggressos esse, neq; ta-
men potuisse: & rursus ponamus vos, repetita percunctatio-
ne, respondisse: edisserere nobis planè istam tuam improbabile
prædicationem; illum autem sic exorsum esse; filius Dei è cœ-
lo descendens ex muliere carnem assumpsit, & factus homo,
tanquã infans, nutritus est; & ab inimicis inquisitus, in Aegy-
ptum fugit; & inde reuersus, capitur, pugnis impactis ceditur,
caput arundine percutitur, conspuitur, coccinea chlamyde il-
lusus, induitur, corona spinea redimitur, crucifigitur, potio a-
ceti adhibetur, & latus lancea transfigitur, & cum clamore di-
xit; *Deus Deus meus, ut quid me dereliquisti; animā emisit, mortuus
sepulturæ mādatur. & tertio die resurgit, ne videatur fefellisse
audito-*******

* Hac non sunt
in Bavarico
exemplari.

* hac duo verba
videntur re-
dundare.

θιέ μὲν, θιέ μὲν, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; ἐβόησεν. καὶ τὴν ψυχὴν ἐξέ-
πύσεν· καὶ τῷ ἑφ' ὧν κερὸς καλύπτεται, * ὁπίπῃ εἶπε, καὶ τριήμε-
ρ(ον) ἐκ ἑφ' ὧν ἀνίσταται. ἵνα μὴ διδῇ(ν) ὅ(τι) ἀκύνοντας φρεναπατᾶν.
ὡς μεγαλορρήμων φενακίζομεν(το). ταῦτα ἔν' ἀκύνουσιν, ἀπεκρίθη-
ν. ὦ ξένη, ἀλλ(οι) ὅ(τι) πῶποτε ἔμῃ σε φανῇ ἀφρονέστερ(ον). ἦτοι τί τὸ
ἐπαγγέλμα τέ ταῦτα παύοντ(ον) πῶς εἰς αὐτὸν πεισδύσῃ; ὁ δὲ φη-
σι. σκληρογυνγία, ἡ δριμύτης δόσχη. πολυραμίας ἀλλοτρίωσις, τῷ
παύοντι τὴν διδξαίαν, καὶ τὴν ἐτέραν παρέχειν, ἀγγαρεύόμενον μί-
λιον ἐν, διὺο πωσπέρχεισθαι, τῷ τὸ ἱμάτιον ἀφαιρεμένῳ, καὶ τὸν
χρῆμα πωρεπδύσασθαι, ὅ(τι) ἐχθρὸς ἀραπαῖν, ὅ(τι) λοιδορεῖσθαι,
καὶ καταρωμένους ἐυλογεῖν, καὶ ὑπερδύχεισθαι. καὶ ἀπεκρίθη. τίς
ἐστὶ τοῖς ταῦτα καρπεῖν ἀνεχομένοις, παρ' αὐτῷ ἀμοιβή; καὶ πρὸς
ταῦτα εἶπεν. Ἐν ταῦτα μὲν ἔδεν. ἀλλ' ἀφ' ἧς ἐπαρρησάσθαι διὰ τῶν
ἑφ' ὧν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ, ἀμφιλαφῆς, καὶ δαυλεσπῆτη γηθήσεται
τῶν ἀραπαῖν ἡ δόσε λαυσίς τῶν αἰωνίων παρ' αὐτῷ πῶς ταῦτα φιλά-
ξῃσι. καὶ πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη. ὦ αἰθρῶπι, τὸ μὲν ἀδυνάει τέ
ἀλγίστα κηρυττομένης, περ φανῇ. καὶ τὸ διυσοκατέρωτον τῷ ἀλγυ-
γέλματ(ον), περ δόλων. ἡ δὲ ὑπερτέρων ἀνταποδοσις, καὶ λίαν μα-
κρά, καὶ ἀμφιλεπτα. καὶ τίς ἔσται, ὁ τὴν τοιαύτην θερησέειν ὑπε-
ελθῶν ἀνεχόμεν(ον); ὁ δὲ φησι· ἔπατέ μοι, ἐτέρῳ πῶν ἀνέχεται ἡ
κτίσις διελθῶν, καὶ ὑπερδύσασθαι μᾶλλον, ἢ τῷ κτίσωντι; ἀπεκρίθη-
ν δὲ, ἔδαμῶς, ἀλλὰ τῷ κτίσωντι. ὁ δὲ φησι. φέρε τί μοι τυφλὸν. καὶ
ἀχθῆντ(ον) τυφλῷ, ἐβόησεν ὁ κήρυξ. σὺ λέγεις τυφλὸν ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ
Χριστοῦ Ναζαρεῖ, τῷ τεχθῆντ(ον) ἐκ Μαρίας ἐν Βηθλεὲμ, καὶ φυγόν-
τ(ον) εἰς αἴγυπτον. τέ, ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων κρατηθῆντ(ον), καὶ ὅ(τι) ξύλῳ
κρεμασθέντ(ον), ὅ(τι) σε, καὶ χολῶν ποποθῆντ(ον), καὶ τὴν παλῶρεν τρυ-
φάντος ἐν λόγῳ, καὶ τῷ ἑφ' ὧν καλυφθέντος, ἀνάβλεψον. ὁ δὲ παρὰ
τίκα ἀνέβλεψε. καὶ τῇ αὐτῇ ὀπκλήσθαι λεπτοὺς ἐκαθάρισεν. καὶ πᾶν
τὰ θάματα ἐποίησεν. ὅ(τι) ἡμεῖς, καὶ πάντες οἱ θεασάμενοι σφοδρῶς, καὶ
μίσσοι, καὶ μωροὶ, ἀναμφιβόλως ἐγνωσαν πᾶν γένος αἰθρῶπων, ὅ(τι)
θεός, καὶ θεὸς ὅ(τι) ἐστιν ὁ Ναζαρεῖος. καὶ ταῦτα ἐκυσίως ὡς πᾶσι δι' αἰτίας
ἵνα τὰς τῶν ὀρώντων ἀφροσύνας λαοθάνασκον. ἰδὲ, σὺ δίδεσθαι κατὰ
τὴν

auditores; tanquã magnificis verbis vsus, & eos compto sermone decepisse. deinde hæc audientes respondisse, ô peregrine, nemo vnquam te imprudētior apparere poterit. Sed quid tandem qui hæc passus est, iis, qui in eum credunt, præcipit? illum verò dixisse: multam duritiam vitæ, abstinere à voluptatibus, alienū esse à multis nuptiis; percutienti maxillam dexteram, præbere sinistram; detrahenti pallium addere insuper tunicam; angarianti te ad vnum milliare, ire cum eo duo; inimicos diligere; conuiuantibus, & nos maledictis prosequentibus, benedicere, & pro eis precari: Vos autem interrogasse: Quæ patienter ista sustinentes manet ab illo remuneratio? * (illum verò respondisse: Nulla equidem in præsentivita: sed in nouissimo die, cum mortui ex sepulchris excitabuntur, vberima & largissima æternorum bonorum merces illis dabitur, qui hæc custodire in animū induxerint: vos autem contrā retulisse: Imbecillitas eius, quem prædicas, manifestata est; nec minus clara difficultas præstandi huius promissi: Adde quod retributio ob tot incommoda tolerata nimis diu differtur; & præterea anceps est. Et quis fuerit, qui talem religionem amplecti velit?) illum autem dixisse: dicite mihi, patitur ne creatura, vt vlli potius seruiat, & subiecta sit quam creatori? Ad quæ vos: nequaquam, illum verò, adducite mihi cæcum. & cæco adducto, clamauisse prædicatorem; tibi dico, cæce, in nomine Iesu Christi Nazareni, qui natus est ex Maria in Bethleem, & fugit in Aegyptum, qui à Iudæis captus est, & percussus, & consputus, & crucifixus, & in ligno crucis clamauit; *Deus Deus meus, vt quid me dereliquisti*, cui aceti, & fellis potio data est, & lancea latus apertum, qui & in sepulchro humatus est; respice; ille autem continuò respexit, & eadem inuocatione Leprosos mundabat; dæmones expellebat; paralyticos sanabat; mortuos suscitabat, vnde vos, & omnes, qui viderunt, viri, & scæminæ, iuuenes, & senes, sapientes, & stulti, & medij, omne denique genus hominum citra vllam dubitationem cognouerunt Deum esse, & Dei filium Iesum Christum Nazarænum, qui hæc volens passus est propter causam aliquam, quæ mentem eorum, qui viderunt, hæcenus la-

* Hæc, quæ patienter sustinentes in nouissimo die, adieci-
mus ex cod.
Banarico.

Qq

tuit.

τὴν ὑπερῆσιν ἡμῶν, τὸ τῶν χριστιανῶν δόγμα βεβαιούμενον, ἐκ τῶν
ἐν αὐτῇ διοκύντων ἐλαττωμάτων.

XXII.

Ἐτέραι ἐρώτησις δεικνύουσα εἶναι τὸν εὐλογέ-
μενον ἄρτον, ζῶμα χριστοῦ.

Ἄρθρον. Διὰ τί, ὁπίσκοπε, ἐμπαίζετε ὑμῆς οἱ ἱε-
ρεῖς τοῦ χριστιανισμοῦ, ἐξ ἐνόου ἀλόγου διόλου ἄρτου πο-
τήντες ὡπτημένους; καὶ τὸν μὲν εἰς κοινὴν εἶτα βρω-
σιν, τὸν δὲ πῖς λαοῖς καὶ βραχὺ μερίζοντες, σῶμα
χριστοῦ ὀνομάζετε. καὶ ἅφισιν ἁμαρτιῶν παρέχον αὐτὸν πῖς με-
λαβούμενοι διωδόμενοι διαβεβαιώτε. ἄρα ὑμᾶς αὐτοῦ ἐμπαίζε-
τε, ἡ τοῦ, ὡς ἄρχετε; χριστιανός. ἔτι ἡμᾶς, ἔτι ἐκείνους ἐμπαίζομεν.
βαρβ. πῶς με τοῦ ἐκ τῆς γραφῆς σε, ἀλλ' ἐκ κοινῶν, καὶ ὁμολο-
γούμενων ἐνοσιῶν. χρισ. καὶ τί λέγεις; ἄρτ. ἔ γινέται καὶ σῶμα;
βαρβ. ἐκάπρον ἀπορῶ μέρ. τῆς ἀντιφάσεως ἀποκρίνασθ. χρισ.
ποσὶν σε ἡ μητὴρ σε γιγνύηκε; βαρβ. ἔχ, ἀλλὰ μικρόν. χρισ. καὶ
τίς σε ἐμεγάλυνε; βαρβ. θείοντ. τῷ θεῷ, ἡ τροφή. χρισ. τοῦ ἐν
ἄρτ. σοι γέγονε σῶμα. βαρβ. σύμφημι. χρισ. καὶ πῶς σοι ἄρτος
γέγονε σῶμα; βαρβ. τὸν τροπὸν ἀγνοῶ. χρισ. δια- ἔ λαιμῷ ἡ βρω-
σις, καὶ ἡ πῖς εἰς τὸν σῶμαχον κατέρχεται, ὡς εἰς χύτραν. περικη-
μένον δι' ἐτῶ σωμαχῷ τῷ ἡπατ. θερμῷ ὄντ. ἐψύχεται ἡ τροφή, καὶ
χυλῶται. καὶ τὸ μὲν παχυμερές, κάτω χωρεῖ. τὸ δὲ λεπτομερές,
καὶ κεχυλωμένον, ὁπίπολάζει. ὡς θερμόν δι' τὸ ἡπαρ, καὶ συμφῶ-
διες ὑπάρχον, ἀνασῶ, καὶ αἱματῶ. καὶ ὡς δι' ὀχετῶν ἅπαν τὸ
ζῶμα δια- τῶν φλεβῶν καταρδύει, μερίζον τὴν ἐν τῷ σωμαχῷ
χυλωθῆσαν τροφὴν, καὶ ἐν αὐτῇ αἱματωθῆσαν, ἐκατέρω τῶν
μερῶν συμμεταβαλλομένῳ, οἷον ἐστὶν ἐκείνο, ὅσους ὅσους, μυελὸς
μυελόν, νῆροις νεδρὸν, ὀφθαλμοῖς ὀφθαλμόν. θελῶν τρέιχα, δέ-
ματι δέριμα, ὄνυχιν ὄνυχια. καὶ ἔτι γὰρ ἡ τῷ βρέφει ὡς αἰδρα-
αὔξησης, ἔ ἄρτε αὐτῷ γιγνόντ. σῶμα, καὶ τῆς πῖς αἱμα-
βαρβ. ἴσικε. χρισ. τὸν αὐτὸν τροπὸν γίνεσθαι τὸ ἡμέτερον τοῦ ἐμε-
λου.

tuit. En demonstratum est tibi, sicut pollicitus eram, nostram Christianorum prædicationē iis, quæ in ea videntur vilia, & humilia, confirmari.

Aliud dogma, quo demonstratur, panem myltica benedictione fieri corpus Christi.

XXII.

Turriano interprete.

IN alio conuentu Sarracenus cœpit percontari, age Episcopo, quare vos sacerdotes illuditis Christianis? ex vna farina duobus panibus confectis vnum in cibum cōmunem relinquitis, alterum in particulas partitum, populis distribuitis, nominatisque Christi corpus; & remissionem peccatorum eis præbere affirmatis. vobis ne illuditis, an iis, quibus præfecti estis? Th. Neque nobis, nec illis illudimus. Sarrac. Suade mihi non ex tua scriptura, sed ex communibus, & concessis notionibus. Th. Quid ais? panis non efficitur corpus Dei? Sarr. Ad vtramque partem contradictionis respondere dubito. Th. Genuit ne te tam procerum mater tua? Sarr. Minimè. Th. Sed quantum? Sarr. Paruum. Th. Ecquis te procerum fecit? Sarr. Alimentum, Deo volente. Th. Panis igitur factus est tibi corpus. Sarr. Intellego. Th. Et quomodo panis factus est tibi corpus? Sar. Modum ignoro. Th. Cibus potusque per guttur in stomachum, tanquam in ollam demittitur, demissus complexu stomachi, & calore hepatis coquitur, & in chylū vertitur, & pars crassior deorsum secedit, pars autem tenuis versa in chylum fluitat; hepar verò vt calidum, & molle attrahit, & in sanguinē mutat. & per venas, tanquam per ductus aquarum, totum irrigat corpus, alimentum, quod in stomacho mutatum est in chylum, & in sanguinem in se singulis membris distribuens, vt quodque illorum est, ossibus os, medullæ medullam, neruo neruum, oculis oculum; capillis capillos; cuti cutem; vnguibus vngues. atque ita pueri infantis in virum accretio, mutato illi pane in corpus, & potione in sanguinem. Sarrac. Ita videtur. Theodorus. Eodem modo

Qq 2

cogita

ελον. τίησι γὰρ Ἰπὶ τὴν αἰγίαν τρεπίζαν ὁ ἱερεὺς τὸν ἄρτον, ὁμοίως
καὶ τὸν οἶνον. καὶ δίδωμι ὁ Ἰπικλήσι αἰγία. τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κα-
θεῖσι, καὶ Ἰπικοιτῶν πῆς παρκαμένοις. καὶ τῷ πυρὶ πῆς θειότητι ὁ
αὐτῷ, εἰς σῶμα. καὶ αἷμα χερσὶν τὸν ἄρτον, καὶ τὸν οἶνον μεταβά-
λαι. ἔχῃ ἡ τιον, ἡ τὸ ἡπαρ τὴν τροφὴν, εἰς τὸ ἔλινος ἀνθρώπου σῶ-
μα, ἡ ἔλιδως ὡς πᾶν, δίδωσιν τὸ πνεῦμα, ὅπερ τὸ ἐν
ἡπαρ δίδωσιν ἐκπλεῖν; βαρβ. δίδωμι φησὶν καὶ ἐνείξας ἡ σὺ-
χασεν.

XXIII.

Ἐτέρω ἐρώτησις. ὅτι ὁ χερσὶς γεγονὼς ἀνθρώ-
που, θεὸς ἀληθινός ἐστιν.

Ἀρβαρ. Ὁ χερσὶς εἶπιν, ὅτι ἔλιδωσιν ὁ ἡὸς
ποιεῖν ἀφ' ἑαυτῶν ἔλιν, ἐὰν μή τι βλέπει τὸν πατέ-
ρα ποιεῖντα. πῶς ἔν θεός ἐστιν, ὡς φατέ; ὁ μὲ δι-
νώμεν ἀφ' ἑαυτῶν π. χερσ. δίδωσιν ἱπικαδω;
βαρβ. ἔχῃ. χερσ. ἐὰν ἰδῇς εἰς τὸ ὕψος ἀετὸν πεπιόμενεν καὶ
διωκηθῇ ὁμοίως εἰς τὸ ὕψος αἵρεσιν, καὶ ὡς ἀετὸς ἱπικαδω. π-
τερ. ὕμνων ἔσιν πῆς ὁρῶσι θωμαστέρ, σὺ, ἡ ὁ ἀετός; βαρβ.
ἔγω. χερσ. ὅτι ἔν τῷ θεῷ σὺ θωμαστέρ ἐστὶν ὁ χερσὶς.

XXIV.

Ἐτέρω ἐρώτησις, περὶ μονογαμίας.

Ἀρβαρ. Πόθεν ὕμν, ὡς Ἰπικόσκοπε, φαίνεται ἡ μο-
νογαμία τῆς πολυγαμίας ἐνομαώτερ; ἐχρῶν γὰρ
ὕμας τὴν πολυγαμίαν βδελυσιζομένους δεινῶσαι καὶ
τὴν μονογαμίαν. ἔπιν γὰρ κακὸν τὸ κατ' ὅλν, καὶ τὸ
μερὲν κακόν. καὶ ἔλιν τὸ μερὲν καλόν, καὶ τὸ κατ' ὅλν καλόν.
τῶν γὰρ κατ' ἑκάστω, τὸ κατ' ὅλν ἐξ ἀνάγκης κατηγορεῖται. χερσ. τῷ
το τὸ μερὲν, ὅτι ἐκ τῷ κατ' ὅλν σὺ διαρεῖται. ὡς ὁ δίδωσι ὁ ἀνθρώ-
που π.

cogita mihi fieri mysterium nostrum. ponit sacerdos panem super sanctam mensam, similiter & vinum, & precante eo precationem sanctam, descendit Spiritus sanctus in ea, quæ posita sunt; & diuinitate sua panem & vinum in corpus, & sanguinem Christi mutat non minus, quam hepar cibum in corpus alicuius hominis. an amice non das, vt possit Spiritus sanctus perficere, quod hepar tuum potest? Sarr. Do, inquit, & suspirans tacuit.

Alia interrogatio, quod Christus homo XXIII.

factus, sit simul verus Deus.

Interprete Genebrardo.

SARR. Christus dixit; *Non potest filius à se facere quidquam nisi quod viderit patrem facientem.* Quomodo igitur Deus est, vt dicitis, ô Christiani, qui à se ipso facere nihil potest? Abuc. Volare ne potes? Sarr. Minimè. Abuc. At, si aquilam in sublimi volantem videas, àt idemque magnum per inane sublimis ferri, & instar aquilæ volare possis, vter vestrum maiori spectantibus admirationi erit? tu, an aquila? Sarr. Ego. Abuc. Deo ergo tuo admirabilior est Christus.

Aliud dogma de vna vxore.

XXIV.

Turriano interprete.

SARR. Vnde vobis videtur Episcopo habere vnam vxorem honoratius esse quam habere multas? oportebat enim vos qui à coniugio multarum abhorretis, à coniugio etiam vnius abhorrere. Cuius enim malum est generale, & particulare etiam malum est. & cuius particulare bonum; etiam est generale bonum: de singularibus enim necessariò prædicatur generale. Theod. Hoc particulare non est particulare generalis sicut quidam homo

Q 3 est

* Turranius
hic plura.

πΘ. ὅκ τῷ καθόλου ἀνθρώπῳ. ἀλλ' ἐστὶ τῷ τὸ μελετῆν ἀντικείμε-
νον τῷ καθόλου ὡς μέτρον πρὸς ἀμετρίαν. καὶ ὡς δίκαιον, πρὸς πλεο-
νησίαν. Βάρβαρ. πᾶσι μετῶν ὅκ τῶν κατ' ὑμᾶς Ἡσιῶ τε, καὶ
Ματθαίῳ, οἷς ἔπεινυσεν, ἀλλ' ἐξ ἀναγκαστικῶν, ἐὼς ὁμολογε-
μένων κρινῶν ὁνομαζόντων. Χρῖς. ὅθεν βέβαια, ἐν πρῶτῳ σε κελεύειται * τῷ
χάριτι ἢ γυνὴ μνηστύεσσι τῷ ἀνδρί; Βάρβ. ὅκ οἶδα. Χρῖς. δι' οὗ
ἐνεκα πραγμάτων. ἡδονῆς, καὶ πικροπείας. Βάρβαρ. ἀποδίδωμι.
πΘ. παντοίας ἀπολαύσεως παρὰ θεοῦ τυχῶν ὁκείνῃ μάλιστα;
Βάρβαρ. ἔδεις. Χρῖς. μὴ ἐνδοῖς ἐπιφύκει καὶ ἐνός μίας ἡδονῆς ἴ-
δους; Βάρβ. μὴ δι' ἡττα. Χρῖς. καὶ πόσῃ ἀντὶ τοῦ πλεονεξίᾳ
τοῦ γοναῖς; Βάρβ. μία. Χρῖς. διέδιδκται ἄρα ἢ διὰ τῆς μίας γυ-
ναικὸς ἡδονῆς, τῆς διὰ τῶν πολλῶν πλεονεξίας. Βάρβαρ. ἀναγ-
κία ἢ τῆς συγκαταθέσεως ἐπαγωγῆς. ἀλλ', ὡς εἶπες, διὰ τῶν πολ-
λῶν, διαψιλεστέον ἐστὶν ἡ παιδοποιία; Χρῖς. πᾶσι. πᾶσι καὶ
μᾶλλον ὁκείνῃ φαίνεται ὅτι πολυτελείας ἐνδεέστερον; Βάρβαρ.
ἔδεις. Χρῖς. ὁκοῦν ἡμῖν διέδεικται, καὶ κατὰ πολυτελείαν τῶν
πολλῶν, διαψιλεστέον. καὶ ὅκ ἀδελφὸν τὸ ἀντίθετον, καὶ φιλοσοφῶν
φρόνημα τῶν ἐν τῷ κατὰ τῆς πολυανθρωπίας πολυγαμῶν γε-
φυρόντων, τῷ διημιουργῷ τῷ κατὰ τῆς ὀλιγανθρωπίας μονογαμῶν
γεωπόνων.

Ὁ δὲ Σαρακηνὸς πλὴν ἤσαν ὁμολογῶν ἐντεταμένον, καὶ
πλὴν αἰχμυλῶν τῷ λόγῳ αὐτῷ ὑποκίπται πικραζόμενον, πρὸς
αὐτοὺς μοί, φησι, καὶ ἔπεινυσεν. Χρῖς. ἔσονται διὰ τοῦ
διωπτόντος ἐνός, οἷς ἀποδιδέσθαι ἐπιδομένοι μίαν. ὅν ὁ μὲν ὑπὸ τῷ
πρῶτῳ καλεῖται ἰμάτια περικαλλέα, ὅσα αὐτὸς βέλειται. ὁ δὲ
τῶν αὐτῶν περικαλλέα περικαλλέα. καὶ ὁ πόρος δι' αὐτὸν
ὁ γδοῖς καὶ μάλιστα μάλιστα. ὁ οὖν ἔτι αὐτῶν νομοθετίας
διωπτότης, ἄρα δίκαιον ἢ ἀδίκον ὅτι φαίνεται; καὶ μάλιστα
ἐνδεέστερον ὅτι μονογαμῶν καλεῖται; Βάρβαρ. ἔδεις. Χρῖς.
ἐπὶ αὐτοῖς. ὁκοῦν ἀδίκως τῷ θεῷ ὑμῖς κατηγορεῖτε, λέγοντες, αὐτὸν

γενομο-

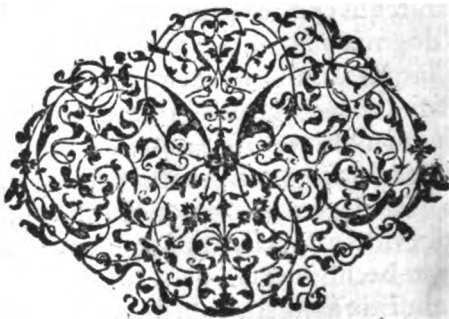
est particulare hominis, immo est hoc particulare oppositum generali, sicut moderatum immoderato, iustum, avaritiæ. Sarr. Proba mihi non ex vestris Esaiis, aut Matthæis, quos non multum attendo, sed ex communibus notionibus, cogentibus, & certis. Theod. Vndecunque velis, suppetit mihi ad saturandum te. Sarrac. Vnde dixi. age ergo ostende mihi modum tuum. Theod. Qua de causâ despondetur mulier viro? Sarr. Nescio. Theod. Duabus de causis, ad voluptatem, & ad procreationem liberorum. Sarrac. Liquet ita esse. Theod. Ab Adam primo homine hucusque nosti ne aliquem hominem, qui omne genus voluptatis, & delectationis à Deo consecutus sit, magis quam ille? Sarr. Minime. Theod. Num vel vna voluptatis specie caruit? Sarr. Nequaquam. Theod. Quot ei factæ sunt vxores? Sarr. Vna. Theod. Ostensum igitur est voluptatem ex vna vxore perfectiorem esse voluptate ex multis. Sarr. Necessaria est hæc assensionis inductio, sed consentaneum esse videtur, ut liberorum generatio copiosior sit ex multis coniugibus. Theod. Quod tempus videtur tibi magis indignis multorum liberorum procreatione, quam illud? Sarr. Nullum. Theod. Ostensum igitur est, habere vnam, plus valere ad suscipiendum multos liberos, quam habere multas. nec obscurum est, contrariam esse, & ex amore carnis proficiscentem sententiam illorum, qui cum erat multitudo hominum, ius habendi multas vxores constituerunt; cum alioqui auctor mundi tunc cum erat paucitas hominum, coniugium vnus sanxerit.

Hic Sarracenus cum se victum confiteri vereretur, & turpitudinem dogmatis sui obtegere & inumbrare machinaretur, adhibe, inquit, mihi aliud exemplum. Theod. Sint vnus Domini serui duo missi ad peregrinandum, alterum iubeat Dominus indui multis vestibus, alterum vna tantum tunica; & utrumvis eorum frigore rigentem octuaginta verberibus cædi, qui sic igitur legem istis imposeret, iustus ne an iniustus Dominus tibi videtur? præsertim si is, quem iubet vnam tunicam habere, imbecillior esset? Sarr. Iniustus. Theod. Deum igitur vos iniustitiæ accusatis cum dicitis legem tulisse, ut mulier

τενομοθετηκέναι τὴν γυναικα ἐνολιθοπέραν πρὸς τὸ πᾶσι ὁ-
 σω, τίπαρτιν μόριον τῆ ἀνδρὸς μόνον ἔχειν, τὴν δὲ ἀνδρα καρτε-
 κώτατον ὄντα, πίσταρας γυναικάς ἔχειν, δ' ἕνα τῆς τῶν παλλακῶν
 ἀγάλης, καὶ ἐκάστης τῆς πορνείας εἶναι τὴν ποιητὴν, ἐγδοήκειτα μά-
 τινας. ἢ γὰρ αὐτοὶ γήριτο τῆς ἀδίκτου πούτης νομοθεσίας ἀδικώτε-
 ρον;

Βάρβαρ. ἄγε δὴ μοι καὶ ἄλλο πρὸς αὐτὸ ὑπόδειγμα. Χρ-
 ριστιαν. ὅπου ὁρῶν ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἀνθρώποις πολυπομένῳ ἐνφρα-
 νεταί, εἰρηνῶν, ἢ μάχων; Βάρβαρ. εἰρηνῶν. Χρ. εἰ γυναικάς
 πολλὰς ὁ ἀνὴρ ὀχίη. εἰρηνῶν σὺ μαῖλλον, ἢ τότε διοκῆ, ἢ ὅταν ἔχει
 μίαν; Βάρβαρ. ποτὲ μὲν ἔτως, ποτὲ δὲ ἔτως. Χρ. ἰσχυρὸς. ἐν-
 δέχεται αὐτὸς πρὸς ἀλλήλας ἀγάπῃ ἔχειν ποτὶ; Βάρβαρ. ἔχι.
 Χρ. ἰσχυρὸς. Φαρμακείαις πολλάκις ἐχθρῶμεναι τὸν ἀνδρα, καὶ ἐαυ-
 τὸς φθείρεται; ἐν δὲ ταῖς ζυγυρμαῖς αὐτῶν ἐρῶδες ὁπφυσίται, ὅτε
 ἀπὸνδρας ἐξήψαν μάχας; ἢ δὲ μονογαμία, πᾶσι πᾶσι διεσῶται γέ-
 νη τῶν διό ἦν ὡσε, καὶ πᾶσι διοκῶνται διαίρειναι, ζυγῶνται. Βάρβαρ.
 ἔοικεν. Χρ. ἰσχυρὸς. ἐν τῷ ἦ μὲν ἢ μονογαμία τῆς πολυγαμίας
 ἐν τιμωτέρῃ, καὶ ἐν τιμωτέρῃ, * ὡς θεὸς περικριθώσεως. ἀλλ' εἰ βέ-
 λαι, σὺ ἔπρον πρὸς αὐτὸ ὑπόδειγμα. Βάρβαρ. ἢ τῶν ὑποδείγμα-
 των ἀψόδους τῆς ἐρωτήσεως ἐκδοσις πᾶσι ἀποαί με ἀπ-
 ῖσαι, μικρὸν με Χρ. ἰσχυρὸν πεποιήκειν.
 ὡς ἄλλ' ἄλλος μοι.

* Locus mēdo-
 sus. for. ὡς δι-
 πορικριθῆται.
 Tanquam a
 Deo polyga-
 mia praelata.

lier; quæ infirmior est ad resistendum libidini, vnum virum tantum habeat; vir autem, qui est alioqui tolerantior, quatuor habeat vxores, vt omittam gregem concubinarum. ait autem fornicationis supplicium esse octoginta verbera. Quid isti iniqua lege iniquius esse potest?

Sarrac. Age, adde adhuc aliud exemplum. Theodor. Vt duorum magis Deus in re publica delectatur, pace, an pugna? Sarr. Pace. Theod. Si vir vxores habeat multas, videtur ne tibi tunc magis in pace esse, quam cum vnam habet? Sar. Quandoque sic; quandoque secus. Theodor. Potest contingere vnam, vt ipsæ inter se ament? Sarr. Minimè. Theod. An non potius veneno sæpe numero vsæ & virum, & aliæ alias inter se de medio tollunt? in cognationibus earum nonne ortæ contentiones pugnas commiserunt perpetuas? coniugium verò vnus, stirpes duorum, quæ ante dissidebant, coniunxit; & quæ diuisa esse videbantur, copulauit. Sarr. Par est, credere. Theodor. Hinc fit, vt habere vnam vxorē honoratius sit & sanctius, ac diuinius. Sed si vis, aliud adhuc exemplum apponam. Sarr. Dum tibi aures apertas adhabeo, me prope Christianum fecisti. Sed hæc mihi satis.

Demonstratio* contra Sarracenum, habere Deum filium hominison, id est, eiusdem substantiæ *Quadraxer, & coeternum.*

Turriano interprete.

SARRACENORVM disciplina, & omne studium eorum eò spectat, vt diuinitatem verb i Dei negent, & vndique contra illud aciem instrunt, vt probent non esse Deum, neque filium Dei. eorum enim Pseudopropheta vtpote Ariani auditor, hoc ipsi impiū dogma tradidit. vnde quidam apud eos grauitate orationis, & ornatu dicendi politus, & elegans in conuēntu populari sedens Episcopum percunctatus est, quid Christum

Rr dicis

XXIV.

* Non reperi hanc demonstratiōem Græcè in codicib. Bonariis.

dicis Theodore? Theod. Deum, & Dei filium. Sarr. Potest esse Deo filius? Theod. Non potest non esse Deo filius. Sarr. Quomodo, & qua ratione? Theod. Potest Deus nō esse *ἀρχὴ*, id est, princeps? Sarr. Minimè. Theod. Et quorum nam princeps est Deus? Sarr. Suarum creaturarum. Theod. Accidit igitur ei, ut princeps sit, & non inest ei natura principem esse, & dicitur habere principatum aduentitium, & foris ascitum, & recentem, & non *ἀρχαῖος*, id est, simul principio carentem. ante enim quam creaturæ essent, ut tu ais, nō habebat principatum, fuerunt autem creaturæ causa, ut princeps esset, ipsumque sibi elegerunt, & præfecerunt, quippe qui prius non esset natura princeps, & habere illis gratiam debet, quia per eas habitus est honore dignus. & si videatur ipsi, ut creaturæ rursus in nihilum redeant, indigebit, quibus præsit principatu, ut tu vis, & sentis, nudatus. & præter hæc absurda aliud necessario absurdius sequetur. Sarr. Quod istud? Theod. Quod principatus terreni regis multo melior, & nobilior, & supra quam dici possit, excellentior, quam principatus Dei intelligatur esse. Sarr. Quomodo, & quare? Theod. Quoniam rex terrenus princeps est eorum, qui sunt eiusdem naturæ, & eiusdem temporis, Deus autem eorum, qui sunt diuersæ naturæ, ac substantiæ, & multo inferiores, & posteriores. Sarr. Non intelligo, quod dixisti. Theod. Si quis adiret regem, & diceret, salus rex asinorum; quod supplicium graue ei subeundum esse diceret? Sarr. Summum. Theod. Et vtra sunt alteri cognationa, creaturæ Deo? an asini regi terreno? Sarr. Ac. Asini regi. ambo enim sunt creaturæ eiusdem generis, & consensu. Sed responde mihi percontanti. In quos habet principatum Deus, si quidem in creaturas, ut tu ais, non habet? Theod. Triplices sunt quorum aliquis princeps est; vel sunt maiores principes vel minores; vel æquales; dicere Deum principem esse maiorum, blasphemum est; nihil enim Deo maius est; minorum dicere, inhonoratum est, conuenienter absurdum illis, quæ dicta sunt supra. relinquitur, ut dicamus, equalium, & *ἀδελφῶν*, id est, eorum, qui non cœperunt esse. Sarr. Equis est Deo par, & *ἀδελφῶν*, in quem habet Deus principatum? Theo. In quos est

est principatus, sunt triplices, vnus quidem volens, habebit principem, alius per vim, & tyrannicè; alius verò neque volens, neque per vim. at Deus non est princeps, quia volunt ij, quorum est princeps, ne rursus, si velint, ei succedant; & idcirco non *ὑπάρχων*, id est, ex æternitate, neque naturalem habeat principatum: post voluntatem enim & recentem, & inhonoratum, sicut dictum est prius, necesse est esse principatum: neq; est princeps eorum, qui per vim & tyrannicè principem habent. trelinquitur igitur, vt dicatur Deus princeps esse non vt volentis, neque tyrannidem subeuntis, sed naturaliter Deum *ἀρχὴν*, id est, principium, siue principem habentis. Sarr. Et quis est, qui naturā habet principem? Theodor. Triplices sunt, principes, alius suffragio princeps est, alius per vim, & tyrannicè; alius natura. Deus quidem non est suffragio princeps eorum, quibus præest, propter absurda, quæ diximus, neque tyrannicè, tyrannis enim procul à Deo profligatur. restat igitur tertius modus, quo Deus dicitur princeps, superior, quam vt eligatur suffragio, & ab omni tyrannide liber, qui modus naturalis est. Sarr. Et quis est naturaliter à Deo * *ἀρχήν*? Theod. Filius eius, per quem Deus princeps, & pater non cœptus agnoscitur. Quia omnis res naturalis voluntatem electionis antecedit. Sarr. Quid verbi gratia ais? Theod. Ante enim quam velimus audimus, & antequam velimus videre, videmus. En igitur, negator diuinitatis verbi Dei, demonstratum est, quod est Deo filius eiusdem substantiæ, *ὑπάρχῃς τε καὶ ὑπαίῳ*, id est, simul cum eo non cœptus, & coeternus, excellentiis diuinitatis cum genitore prædens, ab omni creatura aspectabili, & inaspectabili tanquam creator & dominus cum ipso cultus, & adoratus, cui thronus cœli, & terra scabellum, & qui, vt Propheta ait: *Palmo cælum Is. 40: metitur, & terram pugno*: ante cuius conspectum omnes gentes sunt instar inclinationis lancis, & guttæ ex cado.

* Principium
seu principem
habens.

XXVI.

Τὸ αὐτὸ διάλεξις διποδεικνύουσα, ὅτι ὁ πατὴρ

αἰὶ γυνᾶ, ὁ δὲ υἱὸς αἰὶ γυνᾶται.

ἰρεπικός. Πότι πρὸς σοι δοκῶν, πᾶν τὸ εἰς πύρας ἐλθὼν ἤρξα-
το, ἢ ἐς ὀρθόδ. ἤρξατο. αἰρετικός. ἔχῃ πᾶν τὸ δέξασθαι
ἐκ τῆς μὴ εἶναι ἤλθεν εἰς ὃ ἤρξατο· ὀρθόδ. πῶς γὰρ ἐς
αἶρετ. ἄρα ἐγίνησεν ὁ πατὴρ. καὶ ὁ υἱὸς ἐγινήθη· ὀρθό-
δοξ. παῦν μὲν οὐκ. αἶρετ. οἱ οὐκ ὁ μὲν ἐγίνησεν. ὁ δὲ ἐγνήθη. Ἐδ-
τα δὲ παρελήθη. ἡ γοῦν. τὸν πατέρα γυνᾶν, καὶ τὸν υἱὸν γυνᾶσαι,
τὰ δὲ παρελθόντα πύρας ἔλαβε. τὸ δὲ πᾶν τὸν ἤρξατο, ὡς αἰμαλό-
γηται, ἤρξατο ἄρα τὸν πατέρα γυνᾶν, καὶ τὸν υἱὸν γυνᾶσαι. ὅς τε. καὶ
τὸ εἶναι πατέρα ἤρξατο, ὁμοίως δὲ, καὶ τὸ εἶναι υἱόν, ἢ ὑδοκῶ σοι Ἐδ-
τα ἔτω συλλογομένη· ὀρθόδ. ὑδοκῶ. αἶρετ. πῶς γὰρ, ὀρθόδ.
οἱ μὲν γὰρ χροστικῶς ἐλέγαντο ὅτι τῷ θῷ τὸ ἐγνήθη, καὶ ἐγνήθη, ἄ-
προν ὡς, τὸ λεγόμενον. ἐπεὶ δὲ ὁ εὐσεβὴς νοδὸς αἰωνίως ὑποστήσῃ
Ἐδτα, σὺ δὲ πῶς ὡς παρελθόντα ληψίον αὐτὰ, ἀλλ' ὡς αἰὶ ὄντα. ὡς περ
γὰρ ὡς ὁ θεός, ἔχ' ὡς παρελθῶσιν ἔχων τὴν ὑπαρξιν, καὶ γὰρ ἐστιν
αἰὶ, ἔτως, τὸ ἐγνήθη, καὶ ἐγνήθη. αἶρετ. ἀπλῆς ἄρα ἡ γνήσις, οἱ
ὁ μὲν αἰὶ γυνᾶ, ὁ δὲ γυνᾶται. ἢ ἔχ' ἔτως ἔχον· ὀρθόδ. ἢ μὲν οὐκ,
καὶ γὰρ ὁ πατὴρ αἰὶ ἐστιν. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ υἱὸς. ἀπλῆς ἄρα κατὰ τὸ
ἢ ὑπαρξίς τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ. ὅτι, ἢ λαμβάνει πύρας. μὴ
λοιπὸν δὲ τοῦτο ἐστὶ τὸ πλῆθος, τὸ οἶσθαι ἔχον τὸ τέλος. καὶ αἰὶ ἐὶ
τέλει ἐν, καὶ σὺ ἐξωθεν ὁππαινομένοι. ἐπὶ δὲ ἐπὶ τὸ γυνᾶσαι τὸν
υἱὸν σὺν ἄλλῃ ζητῶνται, ἢ τὸ ἔχειν τὴν ὑπαρξιν ἐκ τῆς πατρὸς. αἰὶ δὲ
πατρὸς ἔχει τὴν ὑπαρξιν, αἰὶ ἄρα γυνᾶται. ἔδει γὰρ τὸν κυρίου
υἱὸν αἰὶ ἔχειν τὴν ὑπαρξιν ἐκ τοῦ πατρὸς. καὶ ἔχ' ὡς ἡμεῖς, αἱ τὴν
ἀρχὴν μόνον. τὸ γὰρ γυνᾶσαι ὁμοίωμα. ὅτι μὲν γὰρ ἡμῶν ὁ δὲ εἰ-
στιν εἰς ὑπαρξιν. ὅτι δὲ τὸ ὑἱὸς τοῦ θεοῦ, αὐτὴν τὴν ὑπαρξιν ἔχει
καὶ, καὶ ἔχ' ὁ δὲ εἰς ὑπαρξιν. μόνον δὲ τῷ τρέφει Διὰ φέρει. πὶ γὰρ
εἶναι

Theodori monachi * demonstratio, quod

Pater semper generat, Filius autem semper generatur.

Turriano interprete.

A Ereticus. Vtrum tibi videtur. omne quod ad finem venit, cœpit, an non? Orthodoxus. Cœpit. Hæc. Nonne omne quod cœpit, cum non esset, eò deuenit, vt esse inciperet? Orthodoxus. Quid nî? Hæc. Igitur genuit Pater, & genitus est Filius? Ortho. Maximè. Hæc. Si ille genuit, & hic genitus est, hæc præterierût, generare scilicet Patrem, & generari Filium, hæc autem præterita finè acceperunt. quod autem eiusmodi est, cœpit, vt concessum est; cœpit igitur Pater generare, & Filius generari, cœpit igitur esse hoc quod est, Patrem generare, & hoc, Filium generari, cœpit igitur quod est esse Patrè; & similiter hoc, quod est esse Filium, an non videntur tibi hæc sic concludi? Orthodoxus. Non videntur mihi. Hæc. Cur non? Orthodoxus. Quia si diceretur secundum tempus in Deo, genuit, & genitus est, extra dubitatione esset, quod dicitur. Sed quia mens pia hæc æternè ponit, non iam tanquam præterita accipienda sunt, sed tanquã quæ semper sint; sicut enim erat Deus non tanquam qui haberet præteritam essentiã, est enim semper, sic genuit Pater, & Filius genitus est. Hæc. Imperfecta ergo est generatio, siquidè ille generat, & hic generatur. an non sic est? Orthodoxus. Nequaquam. etenim Pater semper est, & similiter Filius. Imperfecta igitur est essentia Patris, & Filij, vt rû fontis, quia non accipit finem; quin potius hoc est perfectissimum, quod habet finem οἰκοδον, id est, ἐς, & semper in finè est, & non accedit foris finis. Præterea quia generari Filium nō significat aliud, quàm habere essentiam ex Patre, semper autem habet essentiam ex Patre, semper igitur generatur. oportebat enim, vt qui propriè Filius est, semper haberet essentiam ex Patre, nō sicut nos, qui principium habeamus. Ex Monasteriū certè visitati mori. erat Episcopus educere. Exstat Theodori Presbyteri Rasthu, seu ut alij vocant, Rasthu libellus Tom. 1. Biblioth. SS. PP. Interpr. Godesfrido Tilmanno, aduersus Hæreses quibus iam olim hypostatica aduersione in Christo naturæ unio oppugnata est. Eundem latinè reddidit Turrianus, cuius & Caluiscianus Beza nō modò vertit, sed Græcolatinè publicauit. Doctores inquirant vtrum sub istis Theodori vniuersis an duo

* Hic titulum habebat Versio Turriani.

In altero cod. Bavarico,

Θεοδῶρος πρεσβυτέρου τῆς Ράστου.

Θῶ. Theodori Presbyteri Rasthu. Secundus codex Bavar.

ἔστι αὐτοῦ διάλογος ἀποδείκνυς.

uon. &c. Eiusdem dissertatio, demonstrans, &c. Refertur autem illud: ἔστι αὐτοῦ

ad Abucaram, quia in proximo antegresso Dialogo habetur inscriptio;

Θεοδῶρος φιλοσόφου ἐπεκρίνου.

καρτῶν ἔστι αὐτοῦ.

καρτῶν. Theodori Philosophi, Episcopi Ca-

rum, Abucarz, Vtrum autem Theodorus Abucara, & ille

Presbyter Lanra, seu Monasterij Rasthu

sint vniuersi & idem, incertum habeat.

Ex Monasteriū certè visitati mori. erat Episcopus educere. Exstat

Theodori Presbyteri Rasthu, seu ut alij vocant, Rasthu libellus Tom. 1. Biblioth. SS. PP. Interpr.

Godesfrido Tilmanno, aduersus Hæreses quibus iam olim hypostatica aduersione in Christo naturæ unio oppugnata est.

Eundem latinè reddidit Turrianus, cuius & Caluiscianus Beza nō modò vertit, sed Græcolatinè publicauit.

Doctores inquirant vtrum sub istis Theodori vniuersis an duo

εἶναι αὐτὸ καὶ αὐτὸ μὲν λαμβανόμενον, ὑπαρξίς ἐστιν, ὡς διὲ ἐκ
 τῆ πατρὸς ἐνομένην, ἡ ἀνάστα λέγεται· ὥς ἐπὶ διὰ σημεῖομακας
 εἰδείχθη ἡ ἡμεῶν καὶ μὲν τὸ πρῶτον, ἀπὸ πρὸς τὸ ἡμεῶν αἰε. καὶ ἡ
 τὸ δεύτερον, ἐδαμῶς. ἡ γὰρ ἡμεῶν, τὸ μὲν τέλος, ἐχὶ τὴν ὑπαρξίν.
 ὅπως εἰς λαμβανόμενόν τὸ ἴδιον τέλος, αἰτεῖς ἐστιν. ὅτι διὲ ἡμεῶν ἡμεῶν,
 καὶ ἡ ἡμεῶν. καὶ γὰρ ἡμεῶν τὸ τέλος, τὴν ὑπὸ ἡμεῶν ἡμεῶν
 ἀνάστα. ἀλλ' ἐστὶ τέλος, καὶ τέλος ἐστιν. ἐπὶ ἐν εἰδείχθη αἰε ἡμεῶν
 πρὸς ὑπὸν, τῆς ἐστὶ αἰε ἐκ πατρὸς ἡμεῶν τὸ εἶναι, καὶ ὁ πατὴρ ἡμεῶν
 αἰε γεννᾷ, ἡ γὰρ αἰε αἰε ἐστὶ ἡμεῶν. καὶ ταῦτα ἡμεῶν διορίσθη.

Σχόλιον ἡμεῶν.

Λέλυσται ἡμεῶν τὸ δοκῶν ἀπὸ πατρὸς ἡμεῶν, λέγω δὲ τὸ, πόποι οὐ.
 τὰ αὐτὴν γὰρ ἡμεῶν, ἡ δοκῶν οὐκ. ἐπὶ γὰρ δοκῶν ἡμεῶν τῆς
 ἡ τὸ, ὅτι αἰε, ἡ αἰε, ἡ εἶναι αὐτὸν, ἡ μὴ ὄντος. οὐκ αὐτὸν αἰε
 πρὸς αἰε, ἡμεῶν τὸν τὴν ἐρώτησιν ἀποδοῦναι, καὶ πρὸς τὴν
 ἡμεῶν αἰε αὐτὴν πρὸς αἰε, ἡμεῶν τὴν ἐρώτησιν, τὴν ἡμεῶν αἰε
 πρὸς αἰε, ἡμεῶν τὴν ἐρώτησιν, ἡμεῶν τὴν ἐρώτησιν, ἡμεῶν τὴν ἐρώτησιν.
 ἡμεῶν τὴν ἐρώτησιν, ἡμεῶν τὴν ἐρώτησιν, ἡμεῶν τὴν ἐρώτησιν, ἡμεῶν τὴν ἐρώτησιν.
 ἡμεῶν τὴν ἐρώτησιν, ἡμεῶν τὴν ἐρώτησιν, ἡμεῶν τὴν ἐρώτησιν, ἡμεῶν τὴν ἐρώτησιν.
 ἡμεῶν τὴν ἐρώτησιν, ἡμεῶν τὴν ἐρώτησιν, ἡμεῶν τὴν ἐρώτησιν, ἡμεῶν τὴν ἐρώτησιν.

XXVII.

Θεοδώρου Φιλοσόφου Ἐπισκόπου Καρῶν, ἡ
 Ἀβουκαρᾶ, περὶ ἡμεῶν ὀνομάτων.

Ὁ θεὸς ὄνομα, ἀπὸ πνός ἐνεργείας ἀρχῆς, καὶ μὲν ἡ ἐνεργείας
 ἐστὶ σημαίνον, ἀλλὰ ἡ φύσεως τῆς ἐνεργείας ἐστὶ
 γὰρ τὸ θεὸς ὄνομα ἐνεργείας δηλωτικόν, πᾶν ἡ ὄνομα, ἡ
 πνός ἐστὶ δηλωτικόν, ἐκείνης ἐστὶ ὄνομα, καὶ τὸ θεὸς ἡμεῶν ὄνομα
 ἐνεργείας ἐστὶ ὄνομα, ὡς τὸ ὄνομα σμένον θεός, ἡ ἐνεργείας τῆς
 θεῶν ἐστὶ θεός ἡμεῶν ἐνεργείας ἡμεῶν, καὶ, ὁ θεὸς ἡ ἐνεργείας αὐτὴ ἐστὶ πνός.

cipium tantum habemus. Generari enim homonymum est, siquidem in nobis via est ad essentiam habendam; in Filio autem Dei essentiam ipsam significat, & non viam ad essentiam; modo solum differunt; esse enim per se acceptum essentia est, ut autem intelligitur esse ex Patre, generare dicitur: Quare cum duo significata in eo, quod est generari, demonstrata sint, in primo quidem absurdum est semper generari, in secundo vero minime, in eo enim quod est generari, quod duplex est, unum quidem habet finem ipsam essentiam, quod quidem si proprium finem non accipit, imperfectum est, in filio autem Dei non sic est, non enim hoc quod est, generari filium, finem habet ipsam essentiam, sed est finis, & perfectum est. Quia igitur demonstratum est, semper generari filium, id est, semper habere ex Patre essentiam, & Pater utique semper generat, id est, semper est principium Filij. Atque hæc quidem sic explicata sint.

Scholium eiusdem.

EX his solutum manet problema illud, quod videtur dubitationis plenum, illud inquam, utrum Pater existentem Filium genuerit, an non existentem. cum enim hoc non significet aliud, quam istud, utrum Pater fuerit principium Filij existentis, an non existentis; quæ responsio ad hanc quæstionem dabitur, eadem accommodanda erit ad aliam huic æquipolentem. Cum igitur Pater semper sit principium Filij; manifestum euadit, Patrem semper existentis Filij esse principium. Itaque existentis Filij principium est. Quod idem est, ac illud: existentem genuit. Existentem igitur genuit. Neque hoc absurdum est; Nam illud *genuit*, non significat in Deo aliquid ex non esse ad esse producere; sic enim absurdum foret dicere, Patrem genuisse Filium existentem. Eo autem modo, quo nos id affirmamus, omni absurditate caret.

* Theodori Hagiopolitani disputatio de nomine Dei.

XXVII.

Turriana interpret.

Omen Dei à quadam operatione dictum est, non tamen significat operationem, sed naturam operantem. Si enim nomen Dei, significat operationem, omne autem nomen cuius habet significationem,

* Hæc titulum habet Versio Turriani. Sed in Vno eod. Bavarico expressè est ista, quæ p-

τὸν ἄρα θεὸς, καὶ ἐνέρχεται θεὸς. ὅπερ ἀδιώατον. εἰ δὲ περ ἐριστικῶς λέ-
γοι, ὡς σὺν ἀδιώατον τῷ ἡγνῶναι, ἴσω, ὡς πολλὰ ἄνθρωποι συμβαίνει
αὐτῷ ὁμολογεῖν. πρῶτον, τὸ πρὸς τὸ αὐτὸ λέγεσθαι. πρὶν γὰρ ταῦτα,

* Hae non ha-
bentur in Tur-
riano.

* ἀλλὰ
legit Turr.

πρὸς τὸ αὐτὸ λέγεσθαι * εἴς τὸν αὐτὸν ὅρον δέχεσθαι, * ἄλλη τῇ θεῷ ἐ-
νέρχεται, τῇ θεῷ λαμβάνεται ἐνέρχεται. ὁ θεὸς ἔστι λέγεσθαι τῇ θεῷ εἶναι θεός.
εἴς τὴν ἐνέρχεται, ἐνεργεῖται ἐστὶν ἐνέρχεται. ὁ δὲ θεὸς σὺν ἐνεργεῖται
ἐπὶ θεῷ ἐπὶ, εἰ ταῦτον θεὸς, καὶ ἐνέρχεται θεῷ, κατηγοροῦνται αὐτῷ ἀμφο-
τέρω καὶ τῶν αὐτῶν. ἀλλ' ὁ θεὸς κατηγορεῖται καὶ πατρὸς, καὶ υἱοῦ, καὶ
πνεύματος. ἡ δὲ ἐνέρχεται, καὶ ὁμοίως. ὁ γὰρ πατήρ, θεός. ὁμοίως
δὲ, καὶ ὁ υἱός, καὶ τὸ πνεῦμα. σὺν ἐπὶ δὲ ὁ πατήρ ἐνέρχεται, ἡ ὁ υἱός, ἡ τὸ
πνεῦμα ἀλλ' ἐνεργεῖται. τὸ δὲ μέγιστον, τὸ λέγειν μὴ εἶναι τὸν θεὸν πρὸ
τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ, ἀλλ' ἅμα, τὸ γὰρ ταῦτα πνεῦμα ὁμολογεῖται ἀνάγ-
κη· εἰ γὰρ ὁ θεὸς αἰδιότατος, καὶ ἡ ἐνέρχεται αὐτῷ ἀρχαῖα αἰδιότατος. ὡς καὶ τὸ
τῆς ἐνεργείας ἀποτέλεσμα αἰδιότου, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα, ὁ κόσμος
αἰδιότατος ἀρχὴ ὁ κόσμος καὶ τὸ πρὸς τὴν ἐνέργειαν ὑποτάσσεται. ὅπερ ἔμμενον
ἀδιώατον, ἀλλὰ καὶ ἀσέβης ἐστὶ λέγειν. ἐπὶ, πρὶν τὸ κυριώτατον, καὶ μα-
λίστα κατηγορεῖται καὶ πατρὸς τῶν ὑποκείμενων ὑποτάσσεται, ἡ φύ-
σις ἐστὶν, ἡ μέρος Φύσεως. ὁ δὲ θεὸς κυριώτατος, καὶ μάλιστα κατη-
γορεῖται καὶ τῶν ὑποτάσσων. ὁ θεὸς ἀρχὴ ἡ φύσις ἐστὶν, ἡ μέρος φύ-
σεως. ἀλλ' ἐπὶ τὸ μέρος ὅτι θεὸς ἀδιώατον, λείπεται εἶναι φύσις.

* Videtur deesse
λεγόμενον, ἐ-
νεργείας σὺν
ἐπὶ.

ἄρα γὰρ τὸ αὐτῶν πρὸς ὄνομα, πρὸς τὴν ἐνεργείαν * ἐστὶ σημά-
σιον, ἀλλὰ τῆς φύσεως, καὶ τῆς ὑπόσεως. ὁμοίως δὲ καὶ ὑποχρῆ, καὶ ἄγ-
γελος, καὶ χερδὸν πρὸς τὰ ὀνόματα τῶν ὑποκείμενων, ἀπὸ τῆς ἐνεργείας ἡ
ἐκ πατρὸς εἰρηται, ἐκ τῆς ἐνέργειας, ἡ πατρὸς σημαίνει, ἀλλ' ὑπόσεως, καὶ
φύσιν. ἔτι μοι νοεῖ καὶ ὅτι ὁ θεὸς ὀνοματίζεται. καὶ μὴ παλαστής ἀ-
πολεθῶν ἐντομολογίας, καὶ νόμους γραμματικῶς. παρορῶν τὸν τῆς
ἀληθείας καρπὸν. ὃ πολλοὶ μὲν ἐπαγγέλλονται χρῆσθαι, ὁλί-
γοι δὲ εἰσιν οἱ ζῶντες. ὁ δὲ τέλος εὐχο-
μεθα σὺν θεῷ.

Διάλο-

suimus, in-
scriptio: In
altero, ista.
Ε αὐτῷ αἰεὶ
διὸ ὁ μαρτ.
Prædicit antea
disputatamen-
ta Theodoro
Presbytero
Rasthus in-
scripta.

* *Distingue, o-
peratio immu-
nens, aterna
est, nec a Deo
distinguitur;
transiens tem-
poraria est; &
ut effectus, ita
& ipsa a Deo
distinguitur,*

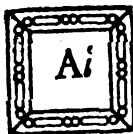
Ss

Eiusdēm

XXVIII.

Διάλεξις αἰρετικῶν περὶ τοῦ ὁρθοδόξου πνεύματος, καὶ θεότητος.

Θεῷ, καὶ θεότητι.

ρεϊκός. πότερόν σοι διοικῇ; πω τὸν ἐπὶ θεός, καὶ θεότης, ἢ ἔπειρος; ὁρθόδοξος. πω τὸν. αἰρετικός. ἐχὼ τὰ αὐτὰ, καὶ τὸ αὐτὸ κατηγορεῖται; ὁρθόδοξος. οὐκ ἀνάγκη. αἰρετικός. εἰ μὲν ἐν πνεύματι εἰσι τὰ αὐτὰ, πῶς ἔκ κατηγορουῦται κατὰ τοῦ αὐτοῦ; εἰ δὲ ἔκ κατηγορεῖται, πῶς ἐχὼ τὰ αὐτὰ; ὅπερ ἀδιώκτον, ὁρθόδοξος. οὐκ ἀπάρχη εἰς τὴν κατηγορεῖσθαι τὰ αὐτὰ κατὰ τὸ αὐτὸ, τὸ εἶναι πω τὸν μόνον, ἀλλὰ διὰ τὸν ὁραμῶν εἰς τὸν, καὶ τὸ ὡσαύτως νοεῖται, καὶ λέγεται. ἐπεὶ ἐν θεός, καὶ θεότης καὶ ἡμεῖς πω τὸν, ὁ δὲ τὸ πνεῦμα ἀφ' ὁποῦ, τὸ ἐπὶ, ἐχὼ ὡσαύτως νοεῖται θεός, καὶ θεότης. θεὸν μὲν γὰρ νοεῖται, καὶ λέγεται, πῶς ἐκ τῆς φύσεως νοεῖται καὶ λέγεται, θεότης διὰ αὐτὴν πῶς φύσιν, ὡς γυναικὶ ἔσται, καὶ αὐτὴν ὑποστάσεως θεωρεῖται. ἀφ' ὁποῦ, τὸν μὲν θεὸν κατηγορεῖται καὶ τῆς ὑποστάσεως, ὡς ἐκ τῆς ὑποστάσεως θεωρεῖται. πῶς δὲ θεότης ἐδοκίμασεν, ὡς καὶ ἐαυτὴν ἔσται, καὶ αὐτὴν ὑποστάσεως θεωρεῖται.

Ἰστέον γὰρ ὅτι ἡ θεότης οὐκ ἐστὶν αὐτὴ τῶν τριῶν ὑποστάσεων. θεωρεῖται δὲ καὶ αὐτὴν, αὐτὴ τῶν ὑποστάσεων θεωρεῖται καὶ γὰρ ἡ θεωρία, οὐκ ἐστὶν κωλυτική τῆς ἀπαρχῆς. ἐπεὶ γὰρ ἡ θεότης καὶ ἐαυτὴν νοεῖται, φύσις αὐτὴ ἰδιωματῶν νοεῖται, διήλθον, ὅτι καὶ αὐτὴ ὑποστάσεων. εἰ γὰρ νοεῖται καὶ ἐαυτὴν, μεταὶ ὑποστάσεων, διηλθόν, καὶ μὴ ἰδιωματῶν, ὅπερ ἐχὼ ὑπέκατε. ἐπὶ, τὸ μὴ διωκόμενον νοεῖται αὐτὴ ἀλλοιῶν, ἀνάγκη πῶς εἶναι, καὶ οὐκ ἔστιν. ἡ δὲ θεότης, ἢ πῶς τι ἐπὶ. ἀλλ' ὑπερῆσθαι. ὡς διηλθόν, θεωρεῖται καὶ ἐαυτὴν μόνον, καὶ ἔμετα ἄλλων. ἐπὶ, ὡς πῶς ὁ ἀποδοκῶν οὐκ ἐστὶν αὐτὴ πῶς. θεωρεῖται δὲ καὶ πῶς, καὶ ἐλεγχόμενος. αὐτὴ πῶς θεωρεῖται, καὶ ἐλεγχεται. ἐπὶ μὲν καὶ ἡ ψυχὴ τῆς ἀποδοκῆς ζῶντος αὐτὴ, οὐκ

*

οὐκ

Eiusdem disputatio de Deo, & deitate. XXVIII.

Turriano interprete.

HÆRETICUS. Vtrum tibi videtur, idem esse, Deus, & Deitas? an aliud? Orthodoxus. Idem. Hæreticus. Nonne, quæ eadem sunt, de eodem dicuntur? Orthodoxus. Non est necesse. Hæreticus. Si eadē sunt, quomodo non de eodem prædicantur? Sin verò non prædicantur, quomodo non sunt diuersa; quæ eadem sunt? quod quidem fieri non potest. Orthodoxus. Non satis est, vt prædicentur eadem de eodem, esse tantum eadem, sed oportet in eo conuenire, vt similiter dicantur, & intelligantur. quia igitur Deus & Deitas, sensu nostro idem sunt, modus autem significandi scilicet diuersus est; non enim similiter intelligitur Deus & Deitas; siquidem Deum intelligentes, & dicentes, naturam tanquam in hypostase intelligimus, & dicimus. Deitatem verò cum dicimus, ipsam naturam tanquam nudam, & sine personis, ratione tantum consideratam intelligimus, & dicimus, idcirco Deum prædicamus de hypostase, tanquam in hypostase consideratum; Deitatem verò nequaquam. (non enim dicimus, Pater est Deitas, sed Deus) tanquam per se, & solum sine personis consideratam.

Aduertendum autē est, quod Deitas non est sine tribus personis. considerata verò per se & sola, sine personis consideratur. Siquidem consideratio non prohibet existentiam. Quia enim Deitas secundum se considerata, natura sine proprietatibus intelligitur, liquet sine hypostasibus considerari, si enim consideratur per se cum hypostasibus, liquet considerari cum proprietatibus, quod quidem non erat positum. Deinde, quod non potest intelligi sine alio, necesse est ad aliquid esse, & non substantiam, Deitas autem non est ad aliquid, sed est substantia supra substantiam, quare potest considerari per se solam, & non cum alio. Rursus, sicut homo non est sine loco, consideratus verò per se, & definitus, sine loco consideratur, & definitur. item anima hominis viuentis non est sine corpore, considerata verò per se, sine corpore consideratur.

Ss 2

Sic

ὅτι ἐστὶν αὐτὸ σῶμα· Θεωρεμένη δὲ καθ' ἑαυτῶν, αὐτὴ τῆς
θεωρεῖται. ἕως καὶ ἡ θεότης. αὐτὴ μὲν τῶν ὑποστάσεων ὅσα ἐστὶ
θεωρεμένη δὲ καθ' ἑαυτῶν, ἀντὶ τούτων θεωρεῖται.

* φ. αἰλλο τι.

Αἰρετ. * ἄλλο γὰρ ἐστὶν ἕστια, καὶ ἄλλο ὑποστάσεις; ὁρθόδ. ἄλ-
λο, καὶ ἄλλο. ἕχ' ὡς πρᾶγμα ἄλλο, καὶ ἄλλο; ἄλλο τι σημαίνοντος
τῆς ὑποστάσεως, καὶ ἄλλο τῆς ἕστιας, ὡς ὁ κέκκε· τὴν οὕτως λέγεται
πῦρμα, καὶ καρπὸς, ἕχ' ὡς πρᾶγμα ἄλλο, καὶ ἄλλο. ἄλλο δὲ τι
σημαίνει τὸ πῦρμα, καὶ ὁ καρπὸς ἄλλο. ἄλλο δὲ τι σημαίνει τὸ πῦρ-
μα, καὶ ἄλλο ὁ καρπός. ὅτι, τὸ μὲν πῦρμα τῶν μέλλοντός ἐστι γεωργίης
πῦρμα. ὁ δὲ καρπὸς τῶν παρελθόντων· γεωργίης καρπός. αἰρετ. τί
σημαίνει ἡ ἕστια, καὶ τί ὑποστάσεις; ὁρθόδ. ἡ ἕστια τῶν κοινότητων
σημαίνει, καὶ εἴ τι ἐστὶν ἴδιον τῆς ἕστιας, τῶν κοινῶν τῶν ὑποστάσεων
τῶν ὑπὸ τῶν ἕστιαν. ἡ δὲ ὑποστάσεις ἰδιότητος ἔχει, ἢ τις ὅσα ἐστὶ
κοινὴ τῶν τῆς αὐτῆς ἕστιας ὑποστάσεων μετὰ καὶ τῶν ἀριθμῶν δι-
στέλειται. αἰρετ. ἡ γὰρ ἕστια ὅσα ἔχει ἰδιότητος; ὁρθόδ. ἕτε-
ρίότητι μετέχει, μὴ ἕως κοινῆς τῶν τῆς ἕστιας ὑποστάσεων. ἕ-
τε

* ἕστια.

τε γὰρ διειδυμὸν πληθυντικὸν διστέλειται μία * ἕστια. τὴν γὰρ
ἀριθμῶν πληθυντικὸν διστέλειται, πάντως ἰδιότητα ἔχει, καὶ
τὸ ἔχον ἰδιότητος, διειδυμὸν διστέλειται. αὕτη γὰρ ἡ ἰδιότης τὸν
ἀριθμῶν εἰσαγά. αἰρετ. ἔ. νοῦ, ὁ λέγεις, εἰπὶ πενταφύετον. ὁρ-
θόδ. λέγεις τῶν τῶν πατρὸς ἕστιαν ἀπάναν, καὶ ἀόρατον, καὶ
ἀφθαρτον, καὶ διημιερῶν, καὶ θεόν; αἰρετ. ναί. ὁρθόδ. * καὶ
τὸν υἱὸν ὁμοίως; αἰρετ. ναί. ὁρθόδ. τὸν δὲ υἱὸν λέγεις πατρί-
ρα; αἰρετ. ἔ. ὁρθόδ. ὅσα ἀρα τῆς ἕστιας ἰδιόν ἐστιν ὁ πατήρ,
ἀλλὰ τῆς ὑποστάσεως. αἰρετ. πῶς; ὁρθόδ. ὅτι τὰ μὲν τῆς ἕ-
στιας ἴδια κοινὰ ὁμοίως εἰσὶ, πατέρες, καὶ υἱοί, καὶ πνεύματ'· καὶ
δὲ πατὴρ ἔ. κοινόν. εἰ δὲ ἄλλο τῆς ἕστιας τὸ ἴδιωμα, καὶ ἄλλο τῆς

* Hic Turr.
plura.

* C. B. ὅτι ἕχ.

Sed negatio de-
bet abesse ὅ-
recte omissa est
a Turriano: nisi
forte in suo ex-
emplari eam
non reperit.

ὑποστάσεως, ἔ. πῶτον σημαίνοντες ἕστια, καὶ ὑποστάσεις. αἰ-
ρετ. ὅσα ἐστὶν ἴδιον τῶν πατρὸς τὸ ἀχρόνητον, καὶ τῶν υἱῶν, τὸ ἵπ-
νητόν, καὶ τὸ πνεύματ'· τὸ ἐκπερῶτον; ἀλλὰ τί μὴ καὶ τῆς
ἕστιας εἰπάμεν; ὁρθόδ. ὅτι * ἀνάγκη τῶν ἀριθμῶν ἰδιώματα
διεφύλαξαι· ἡ δὲ ἰδιότης, ἐτερότης. ἡ δὲ ἐπρότης, ἕστιας ἐτερού-

σιν

Sic Deitas sine personis non est, considerata verò per se, sine his consideratur.

Hæc. Aliud est ne substantia, & aliud hypostasis? Orthod. Aliud & aliud, non tanquam res alia & alia: sed tanquam aliud significet hypostasis, & aliud substantia, sicut granum frumenti dicitur & est semen & fructus, non tanquam res alia & alia. aliud vero significat semen, & aliud fructus, quoniam semen quidem semen est futuræ agriculturæ; fructus vero præteritæ agriculturæ fructus est. Hæc. Quid significat substantia? & quid hypostasis? Orth. Substantia significat quid commune, & siquid est proprium substantiæ, hoc commune est hypostaseon, quæ sunt subter substantiam. hypostasis autem proprietatem habet, quæ non est communis hypostaseon eiusdem substantiæ, & numerum recipit. Hæc. Num substantia non habet proprietatem? Orth. Neque proprietatem habet, quæ non sit communis hypostaseon substantiæ. neque numerum plurium recipit, cum sit una: quod enim numerum plurium recipit, omnino etiam proprietatem habet; & quod habet proprietatem, numerum recipit, ipsa enim proprietas numerum introducit. Hæc. Non intelligo, quod ais, dic clarius. Orth. Dicisne patris substantiam immortalem, & incorruptibilem, & inuisibilem, & creatricem, & Deum? Hæc. Maxime. Orth. Dicis similiter de filio? Hæc. Etiam. Orth. Sicut dicis substantiam patris immortalem, & reliqua, sic ne etiam dicis patrem ipsam substantiam? Hæc. Ita est. Orth. Filium vero dicis patrem? Hæc. Minime. Orth. Non est igitur pater proprium substantiæ, sed ipse hypostasis. Hæc. Quomodo? Orth. Quia propria substantiæ similiter sunt communia Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Pater autem non est commune, non est igitur Pater substantiæ, sed hypostaseos. Si igitur alia est proprietas hypostasis, & alia proprietas substantiæ, non est idem significatum substantiæ, & hypostasis. Hæc. An non est proprium Patris ingenuum, & Filij genitum, & Spiritus sancti procedens? Quare non dicimus tres substantias? Orth. Quia necesse est dare proprietatem numero, proprietas autem diuersitas est. diuersitas autem substantiæ diuersum substantia facit. Quod autem est diuersum substantiâ,

* Hic iterum
plura Turr.

* Et hic.

στον πατέρα. τὸ δὲ ἐπεὶ ἔστιν, ἔχ' ὁμοίως ἀθάνατον, ἔχ' ὁμοίως ἀφθαρ-
τον, * καὶ τὰ λοιπὰ. μία οὖν ἐστὶ πατέρες, καὶ υἱός, καὶ ἀγίος
πνεῦματ' Θ. ὅταν δὲ λέγωμεν τρεῖς ὑπόστασεις, πατέρες, καὶ υἱός,
καὶ ἀγίου πνεύματ' Θ., τὸ ἀληθές ἐστίν· λέγομεν τῶν ἰδιοτήτων
τῶν διαφορῶν ἐν τῇ ὑπόστασει, ἔχ' δὲ καὶ ἐν τῇ ἐστίᾳ. αἰρετικὴ.
εἰ μία θεότης, μία καὶ ὑπόστασις. ὀρθόδ. * ἡ θεότης τὸ εἶναι κοι-
νὸν πάντας ὑποστάσεις σημαίνει. ὑπόστασις δὲ τὸ ἵε εἶναι. ἡ δὲ ἐστίς
ταυτότης. ἐ γάρ πάντες ὑπόστασις θεότης. ἐ δὲ πάντες ὑπόστασις
ἀνθρωπότης. εἰ δὲ ἐ πάντες ὑπόστασις ἀνθρωπότης, ἐ δὲ πάντες
ὑπόστασις θεότης, σκέπ' ταυτὸν σημαίνει ὑπόστασις θεότης, καὶ
ἀνθρωπότης. αἶρετ. ἡ ἀνθρωπότης ἔχ' ὑφέστηκεν; ὀρθόδ. ναί.
αἶρετ. σκόκου ὑπόστασις ἐστίν. ὀρθόδ. οὐκ. ἐν ἀτόμοις θεωρουμένη.
αἶρετ. ἵε ἐστὶν ἄτομον, καὶ ἵε ἐστὶν ἀνθρωπότης; ὀρθόδ. οὐκ. ἄτο-
μον ἐστὶν ἡ καθ' ἑκάστην ἡμῶν ὑπόστασις. ἀνθρωπότης δὲ, ἡ τῆς
ἐστίας κοινότης. αἶρετ. καὶ τίς ἡ διαφορὰ κοινότητ' Θ., καὶ ὑπο-
στάσεως; ὀρθόδ. ὅτι σοὺ μὲν ἡ ὑπόστασις, σκέ' ἐστι πάντων ἀνθρώ-
πων. ἡ δὲ ἀνθρωπότης, κοινὴ πάντων ἀνθρώπων. αἶρετ. ἡ ὑπό-
στασις τοῦ πατρὸς, σκέ' ἐστὶ θεότης; ὀρθόδ. ναί. ἀλλ' ἡ θεότης τὸ εἶναι
σημαίνει. ἡ δὲ ὑπόστασις τὸ πὶ εἶναι. αἶρετ. καὶ ἡ ὑπόστασις τοῦ
θεοῦ σκέ' ἐστὶ θεότης; ὀρθόδ. ναί. αἶρετ. δύο οὖν θεότητες. ὀρ-
θόδ. ἐ, ἐ γὰρ ἄλλη, καὶ ἄλλη θεότης ἐστίν. αἶρετ. ἄλλη, καὶ ἄλλη
ὑποστάσις ἐστίν. ὀρθόδ. ἀλλ' ἐ τὸ αὐτὸ σημαίνει εἶπον θεότητα,
καὶ ὑπόστασιν. ἡ γὰρ θεότης, τὸ εἶναι σημαίνει. ἡ δὲ ὑπόστασις τὸ
ἵε εἶναι. οὕτως γὰρ σκέ' εἰσὶν ἀνθρωπότης δύο Παῦλ' Θ., καὶ Πέ-
τρ' Θ., ἕτως καὶ δὲ δύο θεότητες πατέρες καὶ υἱός. * (αἶρετ. σκόκου
ἔχ' ἡ ὑπόστασις τοῦ πατρὸς, καὶ θεότης; ὀρθόδ. ναί. ἀλλὰ ἡ θεότης
τὸ εἶναι σημαίνει, ἡ δὲ ὑπόστασις τὸ ἵε εἶναι. αἶρετ. καὶ ἡ ὑπόστασις
τοῦ υἱοῦ σκέ' ἐστὶ θεότης; ὀρθόδ. ναί. αἶρετ. δύο οὖν θεότητες. ὀρ-
θόδ. ἐ, ἐ γὰρ ἄλλη, καὶ ἄλλη θεότης ἐστίν. αἶρετ. ἄλλη, καὶ ἄλλη
ὑπόστασις ἐστίν. ὀρθόδ. ἀλλ' ἐχ' τὸ αὐτὸ σημαίνει εἶπον θεότητα, καὶ
ὑπόστασιν. ἡ γὰρ θεότης τὸ εἶναι σημαίνει, ἡ δὲ ὑπόστασις τὸ πὶ εἶναι.

* Patēthes in-
clusa nō habent
tur in versione
Turriani, sed
videntur mera
repetitiones.

non est similiter immortale, similiter incorruptibile, & sanctum, & immutabile. Similiter autem sunt Pater, & Filius, & Spiritus sanctus immortale, & reliqua. vna igitur substantia est Patris, & Filij, & Spiritus sancti. cū vero dicimus tres hypostasēs, dicimus quod verum est, differentiam proprietatū esse in hypostasi. Hēr. Si vna est deitas, vna est hypostasis. Or. Si scires donū Dei, cognosceres, quod deitas significat esse commune hypostaseon. hypostasis vero significat τὸ τί ᾗ ὄντι, id est, esse hoc aliquid, sicut humanitas significat esse commune, hypostasis vero esse hoc aliquid. non enim omnis hypostasis est deitas, nec omnis hypostasis est humanitas. Si autem non omnis hypostasis est humanitas, nec omnis hypostasis est deitas, igitur non significant idem hypostasis, & deitas, & humanitas. Hēr. Humanitas non existit per se? Orth. Maxime, scilicet considerata in indiuiduis. Hēr. Igitur hypostasis est. Orth. Dixi, in indiuiduis considerata. Hēr. Quid est indiuiduum? & quid est humanitas? Ort. Indiuiduum est vnaquæq; hypostasis nostra. humanitas vero communitas substantiæ. Hēr. Et quæ est differentia communitatis, & hypostasis? Orth. Quod tua hypostasis non est omnium hominum; humanitas verò communis est omnium hominum. Hēr. Hypostasis patris non est deitas? Orth. Maxime. verum deitas esse siue essentiam significat, hypostasis verò hoc aliquid esse. Hēr. Et hypostasis filij non est deitas? Orth. Est. Hēr. Duæ igitur sunt deitates. Orth. Nequaquā, non enim alia & alia deitas est. Hēr. Alia & alia hypostasis est. Orth. At non idem significant, vt dixi, deitas, & hypostasis; Deitas enim significat esse: hypostasis verò, hoc aliquid esse. Sicut enim non sunt duæ humanitates Petri & Pauli, sic non sunt duæ deitates Patris & Filij. Hēr. Non est igitur hypostasis patris deitas? Orth. Hypostasis quidem patris deitas est, hypostasis itē filij, deitas etiam est, non tamen quia sunt duæ hypostasēs, idcirco sunt duæ deitates. Hēr. Quomodo non? Orth. Quia hypostasis Patris est immortalitas, & hypostasis Filij est immortalitas. Non sunt autē duæ immortalitates. Hēr. Quomodo? Ort. Quia non est differentia immortalitatis, immortalitas enim ab immortalitate non differt. Hēr. Si verē est alia & alia hypostasis, quomodo non est alia & alia immortalitas?

Orth,

ως γὰρ σοὶ εἰσὶν ἀνθρωπότητες δι' ὑὸ Παύλου, καὶ Πέτρον. ὥτως
 καὶ δι' ὑὸ θεότητες πατρός, καὶ υἱοῦ.) αἶρετ. σοκοὺν ἔχει ὑπόστα-
 σις τοῦ πατρὸς, καὶ θεότης, ὁρῶσθι. ἡ μὲν ὑπόστασις τοῦ πατρὸς,
 καὶ θεότης, καὶ ὑπόστασις τοῦ υἱοῦ, καὶ θεότης, ἔχει δὲ ἐπειδὴ δι' ὑὸ
 ὑποστάσεις εἰσι, διὰ τοῦτο καὶ δι' ὑὸ θεότητες, αἶρετ. πῶς ἔχει; ὁρ-
 ῶσθι, ἅπ' ἀθανασία, ἡ ὑπόστασις τοῦ πατρὸς, καὶ ἡ ἀθανασία καὶ
 ἡ ὑπόστασις τοῦ υἱοῦ. καὶ δι' ὑὸ δι' ἀθανασία, αἶρετ. πῶς; ὁρῶσθι.
 ὅτι μὲν ἔστι μίαν διὰφορὰ ἐστὶν ἀθανασίας. ἀθανασία γὰρ ἀθαν-
 ασίας ἔστιν διὰφέρει, ἐκ ἀθανασίας ἐστίν. αἶρετ. εἴπερ ἀληθῶς ἀλ-
 λη, καὶ ἀλλῇ ὑπόστασις ἐστὶ, πῶς ἔχει καὶ ἀλλῇ, καὶ ἀλλῇ ἀθανασία;
 ὁρῶσθι. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀλλῶ, καὶ ἀλλῶ ἔχομεν ὑπόστασιν, ἔχει δὲ
 ἀλλῶ, καὶ ἀλλῶ ἀνθρωπότητα. καὶ ἡ ὑπόστασις Πέτρος, ἀνθρωπότη-
 τος, καὶ ἡ ὑπόστασις Παύλου, ἀνθρωπότης ἐστίν, ἀλλ' ἐκ διὰφορῶν ἀν-
 θρωπότητος, καὶ ἀλλῶ, καὶ ἀλλῶ ὑπόστασιν ἔχομεν. ἔχει δὲ καὶ
 ἀλλῶ, καὶ ἀλλῶ ἀθανασίαν, καὶ διὰ τοῦτο ἐνδὲς βαπτίσματος ἐλαί-
 ῳμεν. ἡ γὰρ ἀλλῇ, καὶ ἀλλῇ ἀθανασία, ἀλλο, καὶ ἀλλο βάπτισμα,
 καὶ ἀλλῇ, καὶ ἀλλῇ πίσις, καὶ σοὶ ἐπέκεινται εἰς κύριον, μία πίσις,
 εἰς βάπτισμα; αἶρετ. ἀλλ' εἰ ἡμετερεῶς πίσις, ἀλλῇ ἐστὶ παρὰ τὴν ἀ-
 θανασίαν, καὶ τὸ βάπτισμα, ἀλλ' ἡ τοῦ θεοῦ ὑπόστασις, ἀλλῇ ἐστὶ πα-
 ρὰ τὴν ἀθανασίαν. ὁρῶσθι. ἐξ ἡμῶς, ἀλλ' αὐτὴ ἡ ὑπόστασις, καὶ
 ἀθανασία ἐστὶ, καὶ ἕνα ἄθανασια, ἀλλὰ καὶ ἀφθαρσία, καὶ δι-
 κασιμύνη. καὶ σοὶ ἐστὶ κατὰ ζωῆς καὶ παύσεως ὁ θεός, ἀλλὰ κατὰ διὰ-
 φορὰν ὁ ἀθανασίας λεγόμενος, ἀθανασία μὲν, διὰ τὸ ἀπαλὸς τὸν
 ἀφθαρσία δὲ, διὰ τὸ ἀλύττον. δικαιοσύνη δὲ, διὰ τὸ ἰσὺν ἀγίασ-
 μὸς δὲ, διὰ τὸ φυλάσσειν ἀπὸ ἀμαρτίας, ἀπολύτρωσις, διὰ τὸ
 ῥῶζειν ἐκ φθορᾶς τὴν ζωὴν ἡμῶν. κυριότης, διὰ τὸ πάντων κρα-
 τεῖν. δυνάμις, διὰ τὸ μηδὲν ἀντικεῖσθαι. ταῦτα δὲ πάντα, καὶ πᾶσι
 τὴν ὑπόστασιν οὐκ ἰσχωρεῖται ὁμοίως τῷ πατρί, καὶ ἐκ μετὰ τῶς, καὶ
 διὰ τὰ τοῦτο μὲν ὑπόστασις πατρός, καὶ ἡμεῖς λεγόμεν, μίαν δὲ θεότητα
 καὶ ἐκείνην, καὶ δυνάμιν.*

* Quae sequuntur
 non sunt in
 Textu antiq. ver-
 bone.

Δίεσι.

Orth. Nosenim aliam & aliam hypostasim habemus, non autem aliam & aliam humanitatem. & hypostasis Petri homo est; & hypostasis Pauli homo est, & duæ sunt hypostases, & non duæ humanitates. & aliam, & aliam hypostasim habemus, non tamen aliam & aliam immortalitatem, quam per vnum baptisma accepimus. alia enim, & alia immortalitas, aliud & aliud baptisma; alia, & alia fides. & non est vnus Dominus, vna fides, vnum baptisma. Hær. At si nostra hypostasis alia est præter immortalitatem, & præter baptismum, igitur hypostasis Dei alia est præter immortalitatem. Orth. Nequaquam, imò ipsa hypostasis immortalitas est; & non solum immortalitas, sed incorruptibilitas, & iustitia. & non est hæc Deus compositione, sed sic dictus secundum diuersas notiones. Immortalitas quidem, quia caret *sine*. incorruptibilitas, quia non potest dissolui. iustitia propter æqualitatem. sanctificatio, quia seruat à peccato. redemptio, quia vitam nostram seruat à corruptione. dominatio, quia in omnibus dominatur, & in omnia habet imperium. virtus, quia nihil ei resistit. hæc omnia in hypostasi etiam filij similiter vt in patre & non participatè considerantur. & idcirco duas hypostases dicimus Patris & Filij, vnā vero deitatem, virtutem, & quæcunq; huiusmodi sunt. Hær. Quomodo dictum est de Spiritu sancto: *non loquetur a semetipso, sed quæcunq; audierit, loquetur*, siquidem eiusdem naturæ est? Orth. Hoc est, quod declarat, ipsum non esse mendacem, & eiusdem naturæ esse. Hær. Quomodo? Orth. Quia omne creatum, si est particeps rationis, quando vult, à se ipso loquitur, quia habet propriam voluntatem, cui imponit silentium, vt voluntatè Dei dicat. Spiritus autem sanctus non sic, sed tanquam spiritus Dei, voluntatem Dei habet. & hoc est, quod ait, *non loquetur a semetipso*. Siquidem de se etiam dixit filius, *a me ipso facio nihil, sed sicut docuit me pater loquor*. *Idem. Ioan. 3.*

Ex Codice Bauarico.

Hær. Nonne omnia, quæ de Deo dicuntur, dicuntur de illo essentialiter vel notionaliter? Orth. Vtique. Hær. An non omnia, quæ de quopiam essentialiter prædicantur, insunt omnibus quæ eandem essentiam participant? Orth. Vtique. Hær. Ea

Tt verò

Αἰρετ. ἔχει πάντα τὰ κατηγορούμενα, ἢ ἔσιωδῶς, ἢ ἐκποσιωδῶς
κατηγορεῖται; ὀρθόδ. ναί. αἰρετ. πάντα διὰ τὴν ἔσιωδῶς τῶν
κατηγορούμενα, ἔχει πᾶσι τῶν ὁμολογούντων περὶ τούτων; ὀρθόδ. ναί. αἰρετ.
τὰ διὰ τὴν ἐκποσιωδῶς κατηγορούμενα ἔχει χωρὶς τοῦτον, εἴτε θητιοῖα,
εἴτε ὀνεργία; ὀρθόδ. ναί. αἰρετ. τὸ οὐκ ἀπὸ τοῦ ὅτι μαρτυρεῖται
στὴν τῶν πατέρων; εἰ μὲν ἔσιωδῶς, ἔστι καὶ τὸ οὐκ. ἀλλὰ διὰ τὴν ἐκποσιωδῶς,
ἔστι ἀρετὴ ποτὶ θητιοῦμεν. πατέρα μὴ ἴνα. καὶ ἀλλὰ εἰ τὰ ἐκ-
σιωδῶς κατηγορούμενα, ὑπερβαίνει τὴν ἔσιωδῶς, φύσει ἐπὶ τῇ τῶν πατέρων
πατέρων. καὶ ἔστι οὐκ ὅτι πατέρων, ὁμοίως καὶ τὸ πνεῦμα.

XXIX.

Διάλεξις πρὸς Νεστοριανὸν τὸ αὐτὸ.

Θεοδόξ. ἰδοὺ πάρεστιν ἀγνοία τῆς Διαλέξεως. πο-
θεν οὐκ ἔρχεται ἡμῖν τοῦ λόγου; ἀπὸ τῶν θητιοῦμεν
κὼν πηγῶν, ἢ μάλιστα πρῶτον ἀπὸ τῶν ἄλλων ζητη-
μάτων ἀναγκαστικῶς; ποῖον δὲ ἔστι; τὸ πᾶν ἀμφι-
βαλλόμενα περὶ τῆς πίστεως πολυπραγμοῦσιν. αἰρετικὸς καὶ πα-
τερὶς ἀρνήσαν ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν πίστιν διοργανῶν, ὀρθόδοξ. οὐκ
τοῦ θεοῦ θητιοῦμεν ἀναγκαστικῶς, πᾶσι ἐλαττωδῶς αὐτῶς, φύσει, ἢ
ἐκ τῆς πίστεως; αἰρετικὸς. φύσει. ὀρθόδοξ. ἢ πᾶσι μὴ ἀναγκασ-
τικῶς, ἢ καὶ πᾶσι; αἰρετικὸς. μάλιστα τὴν φύσιν ἀπλάτως κα-
ταλείπει τῶν ιδιωμάτων. ὀρθόδοξ. λοιπὸν καὶ ἀπὸ χρώματος
καὶ σχήματος, καὶ κράτους τῶν στοιχείων, καὶ ἀπὸ μεγέθους.
ἢ πᾶσι ἐλαττωδῶς, ἢ πᾶσι ἐλαττωδῶς, ἢ πᾶσι ὀνεργίᾳ, ἢ πᾶσι κατὰ τὸν
κατὰ τὴν πίστιν. πᾶσι; ὁμολογῶν θητιοῦμεν τὴν ἀναγκαστικὴν
χρῶμα, καὶ σχήμα, καὶ τῶν ἐκ τῆς πίστεως; αἰρετικὸς.
μὴ γάρ. ὀρθόδοξ. ὁμολογῶν ἀρετὴν ὑπάρχον αὐτῶν; αἰρετι-
κὸς ὁμολογῶν. ὀρθόδοξ. πᾶσι; ἔχει πᾶσι ἐκ τῆς πίστεως
αἰρετ. πᾶσι καὶ ὀρθόδ. μὴ ἀπὸ ιδιωμάτων καὶ χρώματος καὶ σχήματος
καὶ κράτους τῶν στοιχείων καὶ μεγέθους.

verò quæ notionaliter, & quasi aduentitiè respectu essentiae prædicantur, nonne separabilia sunt siue cogitatione, siue re ipsa? Orth. Maxime. Hæret. Quomodo igitur nomen patris dicitur de patre? Si essentialiter, ergo & de filio. Si verò tanquam quiddam essentiae superueniens seu superadditum; concipi igitur poterit pater, quasi non esset. Rursus, si quæ prædicantur tanquam essentiae aduentitia, essentiis erunt posteriora; naturale igitur erit patri esse patrem. Ex quo sequitur, Filium & Spiritum sanctum æquè esse patrem.

Animaduersion.

Hæc in suo exemplari non reperit Turrianus, quia in versione non expressit. Et certè non videntur digna Theodoro Abucara.

Eiusdem Theodori disputatio cum XXIX.

Nestoriano.

Francisco Turriano interprete.

RTH. En, adest certamen disputationis, unde igitur incipienda nobis est disputatio? ab eane arte, quæ ad scientiam comparandam pertinet? an potius primum ab eo, quod ex aliis questionibus maxime necessarium est? Sed quod nam hoc est? ea scilicet accurate indagare, quæ de fide dubitantur. Hæc. Incipendum profecto est à dogmatibus fidei. Orth. Filius Deæ ex muliere natus, quid ex ea accepit, naturam, an hypostasim? Hæc. Naturam. Orth. Deinde, cum proprietatibus, an sine proprietatibus? Hæc. Solam naturam accepit sine proprietatibus. Orth. Relinquitur igitur, ut sine colore, & figura, & missione elementorum, & sine magnitudine. Quamobrem, neque agnoscebatur, neque videbatur, neque tenebatur, neque crescebat, ut ex puero fieret vir. Quid igitur? confiteris interitum coloris; & figure & aliorum, quæ exposita sunt, in Christo? Hæc. Minime. Orth. Confiteris igitur fuisse hæc in eo. Hæc. Confiteor. Orth. Quid? An non sunt hæc proprietates? Hæc. Cur non? Orth. Habuit igitur Christus naturam nostram cum proprietatibus.

WVA

Tt 2

natura

Φύσιν ὀχρεῖσθαι. Φύσιν δὲ μὴ ἰδιωμάτων ὑπόστασις ἐστίν, ἢ εἰδοκεῖ σοί;
 αἶρετ. πάνυ μὲν ἐν. ὁρῶδ. ὑπόστασιν ἄρα προσέλαβε, καὶ ἐμονέω
 τὴν φύσιν, ὡς παρέθηκες. αἶρετ. ἕτως ἔχει. ὁρῶδ. ἀλλὰ καὶ τὸ α-
 διώτατον. αἶρετ. καὶ πόθεν ἔχεις δεῖξαι; ὁρῶδ. καὶ γὰρ ἡγεῖν ἠνώησαν
 αἱ ὑπόστασις, ἢ ἐμφάν κεχωρισμέναι. εἰ μὲν ἐν κεχωρισμέναι, δύο
 ἔσται, ὁ χρεῖσθαι, καὶ ἕχ. εἶς. Εἰ ἐν σέβῃ τὸν χρεῖσθαι δι' ὅσον ἄντα, σέβῃ δὲ τὸν
 πατέρα, καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, περὶ αὐτὸ κυνδιαιδύσας ἑβασθῆς εἶναι.
 εἰ ἡ ἠνώησαν αἱ ὑπόστασις εἰς μίαν ὑπόστασιν ζωήσονται, ἔσται ἡ σω-
 θητος ὑπόστασις, ἔπε θεία καὶ θρωπεία, εἰ δὲ ἀνθρωπεία, ἀλλὰ μέσον τῶ-
 των. εἰ δὲ ζωήσονται ὑπόστασις χρεῖσθαι ἐστίν, ὁ χρεῖσθαι ἄρα κατὰ σὲ ἔπε
 θεία ὑπὸ στασις ἐστίν, ἔπε ἀνθρωπεία, ἀλλὰ μέσον θεῶν καὶ ἀνθρώπων.
 ἀλλὰ φράσκειον τὴν ἀσέβειαν. πῶς οὐκ ἴμιν τὸν λόγον; αἶρετ.
 ἔδοκίμως ἰκανὸς εἰμί, χαρίζμεναι σοὶ ἡμῖν; διδάξον τί προσέλα-
 βεν ὁ χρεῖσθαι, φύσιν ἢ ὑπόστασιν; ὁρῶδ. φύσιν. αἶρετ. μετὰ ἰδιωμά-
 των ἢ ἀνὸς τῶτων; ὁρῶδ. μετὰ ἰδιωμάτων. αἶρετ. ὑπόστασιν ἄ-
 ρα προσέλαβεν. ὁρῶδ. καὶ δὴ τα. αἶρετ. καὶ πόθεν δὴ ληλον; ὁρῶδ.
 ἐγὼ σοὶ φράσω. ἐστὶ μὲν γάρ τι, ὃ λέγεται ὑπόστασις, ἐστὶ δὲ π, ὃ λέ-
 γεται ὑπόστασιν, ἢ γινώσκῃς τῆς ὑπόστασεως, καὶ κινῶν ἀμφοτέρων
 ἐστὶ τὸ συγκρίσθαι ἐκ φύσεως καὶ ἰδιωμάτων. Διὰφέρει δὲ ὅτι ἡ
 μὲν ὑπόστασις, οὐκ ἐστὶ μέρους πινός, * ὥστε ὑπόστασις ἐστὶ, τὸ δὲ σῶ-
 μα τῶ Πέτρῳ μέρους ἐστὶ, Πέτρῳ γάρ ἐστιν, ὥστε ὑπόστασιν, καὶ ἔχ
 ὑπόστασις ἐστὶ τὸ σῶμα τῶ Πέτρῳ. καὶ τι φύσις ἐστὶ μετὰ ἰδιωμάτων,
 ἀλλ' οὐκ ἀρκεῖ τὸ συγκρίσθαι τὴν φύσιν τοῖς ἰδιωμάσιν εἰς γινώσκῃς
 ὑπόστασεως, ἀλλὰ δὲ ζωοποιεῖν εἰς τὸ καὶ τὸ μὴ εἶναι μέρος.
 ἐπεὶ οὐκ ἐστὶν ὑπόστασις, ἀλλ' ὑπόστασιν. ὡς οὐκ ἐστὶ ζωοποιεῖν
 μετὰ τῶ πέτρῳ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἵνα ὥσι δι' ὅσον; γὰρ γὰρ γὰρ γὰρ
 * ζωοποιεῖται, ἕτως ὥστε τῶ ὑπὸ τῶ θεῶν ζωοποιεῖται ζωοποιεῖται.
 καὶ τὸ ζωοποιεῖται ἐστὶν ἐμψυχον σῶμα, ἵνα ὥσι δι' ὅσον. καὶ τῶ-
 τα δὲ καὶ μοι ἰκανῶς εἰρησάτω εἰς λυ-
 σιν τῆς ἀπορίας.

* Desiderantur
 hic quadam in
 Græco.

* Τὴν. Συντα-
 γήσεται.

ΑΛΛΗ

natura autem cum proprietatibus hypostasis est. an non videtur tibi? Hær. Maximè. Orth. Hypostasim ergo assumpsit; & non solam naturam, vt prius posuisti. Hær. Sic est. Orthod. At hoc fieri non potest. Hær. Et vnde hoc docere potes? Orthod. Quia vel vnità sunt hypostases; vel remanserunt separatæ, & tunc Christus erit duo, & non vnus. Quare si colis Christum qui sit duo, colis etiam Patrem, & Spiritum eius, ergo cultor quatuor videris esse. Si autem vnità sunt in vnā hypostasim compositam, erit hypostasis composita, neque merè, & purè diuina, neque humana. Sed intermedia. Si autem Christus hypostasis composita est, Christus igitur opinione tuā neque hypostasis diuina est, neque humana: Sed media inter Deum & homines. at fugienda est impietas. Quomodo igitur soluis nobis argumentum? Hær. Non sum idoneus ad soluendum. quare in gratiam nostram, doce, quid assumpsit Christus, naturam ne, an hypostasim? Orthod. Naturam. Hær. Cum proprietatibus, an sine his? Orthod. Cum proprietatibus. Hær. Hypostasim igitur assumpsit. Orthod. Minimè. Hær. Et vnde hoc constat? Orthod. Ego tibi explicabo. est enim aliquid, quod dicitur hypostasis; & est aliquid, quod dicitur hypostaticum. & commune vtrique est componi ex natura & proprietatibus. differunt tamen, quia hypostasis nō est pars alicuius; hypostaticum verò pars est. verbi gratia, Petrus non est pars alicuius, quare hypostasis est, corpus autem Petri pars est, quare hypostaticum, & non hypostasis est corpus Petri, quamuis natura est cum proprietatibus. sed non satis est compositam esse naturam cum proprietatibus ad generationem hypostasis, sed oportet concurrere ad hoc, & non esse partem. Quia igitur pars Christi est assumptum corpus animatum, idcirco non est hypostasis, sed hypostaticum. & sicut non numeratur cum Petro corpus eius, vt sint duo, alterum enim cum altero vnitas, sic neque cum filio Dei incarnato connumeratur corpus animatum assumptum, vt sint duo. atque hæc quidem videntur mihi satis esse ad solutionem dubitationis.

* Ita coniungitur, vt quasi vnitas.

(50)

Tt 3

Alia

XXX.

Ἄλλη διαλέξεις ἔσονται πρὸς Ἰακωβίτην.

Ρεπκός. Πόπερόν σοι δοκεῖ; ὁ χριστὸς θεὸς, ἢ ἄνθρωπος
 ἐστίν. ὀρθόδοξος. ἀμφοτέρω, καὶ ἐκάτερος. αἰρε-
 τικ. πῶς; ὀρθόδοξ. καὶ γὰρ θεὸς ἐστὶ χωρὶς, ὁμοίως δὲ
 καὶ ἄνθρωπος. καὶ ἅμα θεὸς, καὶ ἄνθρωπος. αἰρετ.
 εἶτα, φύσις πῶς ἐστίν, ἢ ἄλλως πῶς; οἷον χάρμι, ἢ ἀσκήσιον, καὶ
 περικεπῇ; ὀρθόδοξ. φύσις, αἰρετ. μιᾶς ἅρα φύσεως ἐστὶ θεὸς, καὶ
 ἄνθρωπος. ὀρθόδοξ. πεπλανήσῃ. ἔτι γὰρ τῇ αὐτῇ φύσιν, ἀλλ' ἑτέρα μὲν
 ἐστὶν ἄνθρωπος, ἑτέρα δὲ θεός. αἰρετ. ὅτι ἐν' ἐπεί δὴ ἐπερόν ἐστι θεός,
 καὶ ἄνθρωπος φύσις πῶς ἐστίν ὁ χριστὸς. ἐπερὶ ἅρα ἐαυτῶν ὁ
 χριστὸς ἐστίν; ὀρθόδοξ. ἑδαμῶς. ἀλλ' ἐπερὶ τῇ φύσιν. τῆν γὰρ σε δεῖ
 συμπεραίνειν ἐξ ὧν ὁμολόγηται. * ἀλλὰ λέγεις, ὡσαύτως εἴρηκα; ἀλ-
 λὰ σαφηνίσω. ὁ χριστὸς, θεός, καὶ ἄνθρωπος. θεὸς δὲ, καὶ ἄν-
 θρωπος, ἐπερὶ τῇ φύσιν ὁ χριστὸς ἅρα ἑτερόν τῇ φύσιν. σεαυτὸν ἔν
 ἐσοφίσω. ἔτι γὰρ εἰ ἐπερὶ τῇ φύσιν, ἢ διὰ καὶ ἐαυτῶν ἑτερόν. ἔτι γὰρ φύ-
 σις ἐστίν, ἀλλ' ἔχει φύσιν. αἰρετ. ἔτι δὲ πῶς. τί ἐν δοκεῖ σοι; ἔτι
 ὁ χριστὸς ἄνθρωπος; ὁ δὲ ἄνθρωπος ἐπερὶ θεῶν; ὀρθόδοξ. πάν-
 μὲν ἔν. αἰρετ. ὁ χριστὸς ἅρα ἐπερὶ θεῶν. ὀρθόδοξ. ἀλλὰ περὶ διόλου
 τῇ ἀνθρωπείᾳ φύσιν. τῇ γὰρ θείᾳ φύσιν ἔτι ἐπερὶ. αἰρετ. θεὸς ἅ-
 ρα, καὶ ἔτι θεός. ὅπερ ἀντίφασις. ὀρθόδοξ. ἀλλ' ὅτι ἀντίφασις τῆν. ἔ-
 γὰρ καὶ τὸ αὐτό ἐστὶ καὶ θεός, καὶ ἔτι θεός, ἵνα γίνηται ἀντίφασις. ὡ-
 σπερ γὰρ ὁ ἄνθρωπος αἰσθητὸν, καὶ ὅτι αἰσθητὸν ἐστὶ κατ' ἄλλο, καὶ
 ἄλλο. καὶ μὲν γὰρ τὸ ζῶμα, αἰσθητὸν, καὶ ὅτι αἰσθητὸν καὶ πῶς ψυ-
 χεύ. καὶ ὅτι ἀντίφασις τῆν. καὶ τὸν ἴσον τῆς ἀληθείας πρὸς ὅσον ἐστὶ
 ὁ χριστὸς θεός, καὶ ἔτι θεός, κατ' ἄλλο, καὶ ἄλλο, καὶ ὅτι ἀντί-
 φασις τῆν. καὶ μὲν γὰρ πῶς θεότητα, θεός, καὶ δὲ
 πῶς ἄνθρωπότητα, καὶ θεός, καὶ πῶς
 πῶς, ἔτι πῶς.

* Turrianus
 hic Varias.

ΠΑ

Ξ Ι Γ

ΑΛΘ

Alia dissertatio eiusdem Abucaræ

XXX.

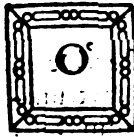
cum Jacobita.

HÆRETICUS. Vtrū videtur tibi esse Christus, Deus, an homo? Orthod. Vtraque seorsum, & vtrumque simul. Hær. Quomodo? Orth. Etenim Deus est separatim, similiter & homo; & simul Deus & homo. Hær. Deinde, estne hæc secundum naturam, an alio modo? gratia scilicet, vel exercitatione quapiam, & profectus? Orth. Natura. Hær. Vniū igitur naturæ est Deus & homo. Orth. Erras. non enim secundum eādem naturam, sed secundum aliam est homo; & secundum aliam Deus. Hær. Igitur quia aliud est Deus, & aliud homo, secundum autem naturam est hæc Christus. Christus igitur alius est à seipso. Orth. Minime, sed aliud natura dixi. hoc enim oportet concludere ex iis, quæ concessa sunt. Hær. Quod dicis, obscure dixisti, sed explana. Orth. Christus & Deus & homo est, Deus autem, & homo aliud natura, Christus igitur aliud natura. te ipsum igitur decepisti, non enim si aliud natura, continuo alius à seipso Christus, nō est Christus natura, sed habet naturam. Hær. Sint ista sic. Quid igitur tibi videtur, nonne Christus homo, homo autem aliud à Deo? Orth. Maxime, Hær. Christus igitur aliud à Deo. Orth. Adhibe distinctionem, secundum humanam naturam aliud à Deo, secundum diuinam naturā non aliud. Hær. Deus igitur & non Deus, quæ quidem contradictio est. Orth. At non est hæc contradictio. non enim secundum idem est Deus & non Deus, vt sit contradictio. Sicut enim homo est sub sensum cadens, & non sub sensum cadēs secundum aliud, & aliud, secundum enim corpus sub sensum cadit; secundum verò animam non cadit, & non est hæc contradictio secundū regulam veram: sic Christus Deus & non Deus, secundum aliud, & aliud, & non est hæc contradictio, secundum enim diuinitatem Deus secundum verò humanitatem non Deus. ac de his hæcenus.

Quæstio

XXXI

Ερώτησις Ωκυγυιασῶν, πρὸς πῖσόν.

ἄπιστος. Ποία δικαιοσύνη, θεία, ἢ πενήτηντα χρόνους
 ἁμαρτήσαντες ἴν' ὅ μυστάδας, μάλλον δι' ἀπλῶ-
 τήσ' αἰῶνας εἶναι τὴν κόλασιν; Ὁ πῖς. καὶ τί ἐστιν ἡ
 δικαιοσύνη παρὰ σοι; Ὁ ἄπιστος. τὸ καὶ ἀναλογία τῆς
 ἁμαρτίας εἶναι καὶ τὴν κόλασιν, τὸτ' ἐστιν, εἴ τις ἥμαρτε χρόνους πε-
 νήτηντα, τὴν πενήτηντα ἰσχυρὰ πενήτηντα. Ὁ πῖς. ἐκ πόσων
 τρεῖς τὴν δικαιοσύνην μαρτυροῦμεν καὶ πόθεν σὺ τὴν τὴν ἐμαυτοῦ
 Ὁ ἄπιστος. εἰπέ σὺ, ἐκ πόσων; Ὁ πῖς. πᾶσαι δικαιοσύναι, ἡ ἐκ
 τῶν νόμων, ἡ ἐκ τῶν ἐντολῶν ἀνθρώπων ποιούντων νόμων, ἡ ἐκ
 τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων γνωσκομένη. ἡ δὲ μία δι' ἐκ τῶν δικαιο-
 συνη, χρηστικῶς τὴν κόλασιν ποιεῖ. οἷον. περὶ τοῦ τοῦ, ἡ κλέπτει, ἡ φο-
 νεύει, μίαν ὥραν. ὁ δὲ νόμος, ἡ ἐκ τῶν ἀνθρώπων νόμοι φο-
 νεύοντες τὴν φονεάν, καὶ κολάζοντες τὸν παρὰ νόμον, ἔχει μίαν ὥραν
 κολάζειν αὐτὴν, ἀλλὰ φονεύοντες μὲν αὐτὴν εἰς τὴν αἰῶνα αὐτὴν ἐ-
 κόλασιν, ἢ τυπιοῦτες, πολλὰ χρόνοι ἀλλοῦ ἐκ τῶν πραγμάτων πε-
 πηκασμένους. καὶ σὺ δι' εἰ μοιχάσονται πᾶσι εἰς τὴν σὴν γυναικά,
 ἢ θυγατέρα καὶ ἐκείνην, ἔχει μίαν ὥραν ἐκείνης αὐτὴν κολάζειν, ἀλλὰ
 φόνος περὶ τοῦ τοῦ. ὅτι ἐστιν, αἰωνία κόλασις. ἀλλὰ καὶ αἱ φύ-
 σεις τῶν πραγμάτων, ὡς αὐτῶν. ὅσοι τρεῖς μένοι γὰρ φέρει εἰς τὴν ψυ-
 χὴν ὕδωρ πῖναι, ἢ πῖναι αἱ ἀπὸ τῶν βλαπτικῶν, καὶ παρὰ νόμον
 πῖναι πολλὰ χρόνοι κολάζειν τοῦ τοῦ. ἐκ γὰρ ψυχροποσίας πολλὰ
 καὶ, ἡ ἐκ τῶν ἀπὸ τῶν πυρὸς, ἡ ὅτι ἐκ τῶν πυρὸς, δι' αὐτῶν ἐκκόλα-
 ζομεν νόμον. ἡ φύσις δι' ἐκ τῶν δικαιοσύνην ἐστὶ. σὺ δὲ πόθεν
 ἔχεις, ἢ ἔχεις τὴν δικαιοσύνην τὴν
 τὴν αἰετῶν.

Qua-

Quæstio quam Origenista fidei proposuit.

XXXI.

Genebrardo interprete.

RIGENISTA. Quid iuris hoc est? ut qui annis decem, vel quinquaginta peccauerit, is decies millenis, imò etiam infinitis seculis pœnas luat? **Abuc.** Quid verò Iustitia tibi esse videtur? **Orig.** Ut pro ratione delicti pœna infligatur. Ut, verbi gratia, si quis annorum quinquaginta spatio peccauerit, is annis totidem & plectatur. **Abuc.** Quotnam modis iustitiam dicimus? &, vndenam, tu eam didicisti? **Orig.** Tu verò ipse dicito, quotnam modis? **Abuc.** Omnem iustitiam vel ex Dei lege, vel ex legibus, quas homines sancierint, vel ex rebus naturalibus cognoscimus. Harum autem iustitiarum specierum nulla temporalem pœnam irrogat. Prout fornicatur quispiam, vel furatur, vel occidit, vnius horarum spatio: at lex Dei, hominumque leges homicidam, capitis damnantes, extremoque supplicio facinorosum aliquem afficientes, non vnius in eum horarum spatio animaduertunt; sed si morte quidem plectant, æterno eum supplicio afficiunt, vel si verberent, diuturnum ei dolorem ex * rebus inferunt. Quin tu quoque si adulterum quempiam * *fort. Enluc-* cum vxore, filiâve deprehenderes, non vnius illum horarum spa- *ribus.* tio puniendum, sed trucidandum censeret: quod quidem æternum est hominum supplicium. Sed ipse quoque rerum naturæ perinde se habent. Cum enim nobis ne frigidam, verbi gratia, bibamus aquam, neue quoque noxio cibi genere utamur, interdictum sit, in vetitum tamen nitamur, diuturnas nimirum pœnas damus. Itaque sæpe numero fit, ut ex frigida potu, ignisue contactu, vel aceti usu continuum morbum incurramus. Atqui natura iustissima est. Tu verò iustitiam vnde nam habes, aut inuenisti?

Vu

*D. Theo-

XXXII.

* Hanc disputationem non reperi in codicibus Banaviciis. Itaq; non nisi Latinam exhibemus.

★ D. Theodori Abucaræ, Episcopi Cæsariensis, contra Sarracenos Theopaschitas.

Interprete Genebrardo.

Alio in conuentu Sarracenus, ex illustribus illis, Episcopum interrogans: Agè verò, inquit, Episcope; Deus ille tuus in cruce pendens, animam exspirauit? Maximè verò, respondit Episcopus. Saracenus autem in risum profusus, & eos, qui tunc aderant, Saracenos, & Christianos ludibrio velut habens, extensa manu exclamauit; sine hypostasi factus est Christianorum Deus. Abuc. At vndenam sine hypostasi Deum Christianorum fuisse colligis? Sarac. Meo ipsius exemplo. Abuc. Quonam? Sarac. Ego quondam non eram, quoad vsque duæ mei partes in ventre matris meæ coaluerunt; corpus, inquam, & anima: vnde tertium quiddam enatum est. qui ego ex vtriusque partis concursu, & compositione, hypostasis vnica composita euasi. Cùm ergo in ipso mortis articulo separata fuerint, an non hypostaseos meæ nullitas tunc necessaria erit? Abuc. An verò compositionis tui exemplum, idem esse cum Christi compositione censes? Sarac. Quid ni censeam? Abuc. Antequam duæ tui partes illæ concurrerent, vt ipse confessus es, non eras: posteaquam verò natus es, vtriusque partis integras proprietates conseruare non potuisti: quandoquidem animæ immortalitatem, corporisq; brutalitatem amisisti: & tertium quiddam, vt dicebas, euasisti: nec anima, nec corpus, sed homo factus. At Christianorum Deus, vt cauillans obiiciebas, vel ante vtriusque partis suæ compositionem cum Patre, & Spiritu sancto erat: imò verò, ante omnia sæcula, eoq; ipso, quòd compositus ex Virgine processit, nihil quidquam ex partium suarum proprietatibus

prietatibus amisit. Perfectus enim Deus mansit, ut & Pater perfectus est: factus autem est homo, ut & mater; quando-
 quidem Christi partes hæ sunt, diuinitas, & humanitas. At, ipso passionis tempore, cum à corpore separata est anima, ipse ab utraque parte inseparabilis mansit, indiuisa coniunctione colligatus, vnaque sui ipsius diuinitatis, & humanitatis hypostasis existens. Sarac. Vbinam ergo anima erat? Abuc. Corpus quidem in sepulchro; anima autem in inferno. His dictis Saracenus magna cum exclamatione: At quomodo, inquit, Verbum in utrisque tanto disitis intervallo, coniunctum est, cum à neutro indiuisum manserit? Theodorus autem ridens; superest, inquit, ex hac tua sententia, ut Deus ille tuus, in Makenfi, & Magadenfi Mesquitis inueniri non possit. Sarac. An verò duæ illæ partes, quamlibet separatæ, participes diuinitatis erant? Abuc. Non minus, quam quo tempore coniungebantur. Sarac. Quis verò diuinitatis particeps corpus exanime in sepulchro iacens non mouebatur? Abuc. Quia Verbum in ipso tunc incorruptionem sacro illi cadaveri conuenientem seruabat. Tunc Saracenus tanquam reti quopiam implicatus, & elinguis; præ stupore obmutuit.

¶ (S)

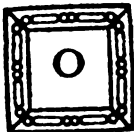
Vu 2

AMQ

XXXIII.

Α' ΜΘ ΔιάλογΘ' πρὸς Νεσοριανόν

Ἐ αὐτῷ.

ΡῥῶδιζΘ'. εἰπέ μοι, πῶς χρεῖς ὄνομα πείας φύσεως
 ἐστὶ διηλωπικόν; τῆς θεότητΘ', ἢ τῆς ἀνθρωπότητΘ';
 ὁ νεσοριανός. ἐμὰς ἀνὰ μέρΘ', ἀλλὰ τῶν δι' οὐ
 ποταίστων, ἡ γὰρ τῷ θεῷ, καὶ ἔ' ἀνθρώπῳ ὁ μὲν. ὁ ὀρ-
 ρῶδι. καλῶς. εἰπέ μοι, ὁ ἔν χρεῖς ἐξηγήθη ἐκ γνωακῆς; ὁ νε-
 σορ. ναί. ὁ ὀρῥῶδι. σὺ κ' ὁ θεὸς λόγΘ', καὶ ὁ ἀνθρωπΘ' ἐξη-
 γήθη ἐκ γνωακῆς. ὁ χρεῖς γὰρ, ὡς ὁμολόγησαι, ὁ θεὸς ἐστὶ, καὶ ὁ ἀν-
 θρωπΘ'. * καὶ πάλιν ἐρωτῶ σε, ὁ χρεῖς ἀπείθηνεν; ὁ νεσορ.
 ναί. ὁ ὀρῥῶδι. σὺ κ' ὁ θεός. καὶ ὁ ἀνθρωπΘ' ἀπείθηνεν. καὶ τί σε
 γὰρ ὁ χρεῖς ὁ θεός, καὶ ὁ ἀνθρωπῶς ἐστιν.

* Hae aliter
 Genebrardus.

XXXIV.

Τ' Θεολόγου πρὸς χρόν, Ἐ αὐτῷ

Αβυκαρεῶ.

ρώτησις. Ὁ χρόνΘ', ἐν χρόνῳ, ἢ ἐκ ἐν χρόνῳ;
 ἀπόκρισις. διχῶς ἐστὶ πρὸς τὴν ἀπολογησάμεν.
 ἢ τοι γὰρ ἀβυκαρικῶς, καὶ ἐνδλόξως, καὶ πεθανῶς,
 ἢ ἀποδοικητικῶς, καὶ ἀναγκάως, καὶ ἀληθῶς. ἐ-
 μὲν τοι ἀδλόξως. ἐρώτησις. πῶς ἐν βέλῃ περβαίνειν τὸν λόγον;
 ἀβυκαρικῶς; ἀποκρισις. ἀβυκαρικῶς. * ἐρώτησις. ὁ χρόνΘ'
 ἔτι ἐν χρόνῳ ἐστὶν, ἔτι ἐκ ἐν χρόνῳ. οἱ μὲν γὰρ ἐκ ἐν χρόνῳ, πε-
 χῶς αὐτῇ αὐτῷ. ὅπερ ἀδλωάτον. οἱ δὲ ἐν χρόνῳ, ἐν αὐτῇ ἑαυτῇ.
 πὲρ δὲ

* Videtur hae
 vox omittenda
 hoc loco.

Theodori Abucaræ Dialogus cum Nestoriano.

XXXIII

Interprete Guebrardo.

By c. Dic mihi; hoc nomen Christus, vtram natu-
ram indicat, diuinitatis, an humanitatis? Nestor.
Non vnam in parte, sed vtramq; hypostasin, siue
Dei, & hominis simul. Abuc. Rectè censes. Iam
hoc mihi edissere. An Christus ex Virgine natus? Nest. Maxi-
mè. Abuc. Ergò Deus verbum, & homo natus est ex Virgine.
Christus enim, vt confessus es, Deus, & homo est. Hoc insuper
à te peto. An Christus mortuus est? Nest. Maximè. Abuc. Ergò,
Deus & homo mortuus est. Christus enim, vt vis, Deus & ho-
mo est * *quænam verò de causa Christus dicitur? Nest. Quia*
vñxiteum Deus Spiritu sancto. Abuc. Vter igitur vñctus est,
Deus verbum, an homo? Nestor. Absit, vt Deum verbum vñ-
ctum fuisse dicamus, sed hominem. Abuc. Christus igitur est
homo. si enim is, qui vñctus est, Christus est, & homo is est, qui
vñctus est, alius denique Deus verbum, & alius homo est, vt
vultis, consequitur, vt homo sit Christus in parte. Quid ergò
vobis ipsis, & aliis imponentes Christum Deum, & hominem
esse dicitis?

**Sequentia de-
sunt in Græco
Bam. Codice.*

* De tempore, eiusdem Abucaræ.

XXXIV.

Iacobo Gretsero Interprete.

INTERROG. Num tempus est in tempore, an non?
Resp. Dupliciter ad hoc responderi potest, diale-
cticè videlicet & probabiliter & verisimiliter; vel
demonstratiuè, necessariò, & verè, non tamen im-
probabiliter. Interrog. Quomodo igitur disputationem in-
stituere cupis, dialecticè an demonstratiuè? Resp. Dialecticè.
Tempus neque in tempore est, neque non est in tempore: si
enim non esset in tempore; à seipso separatum esset, quod fieri

** Notat R. P.
Antonius Pos-
senius in suo
Apparatu sa-
cro, exsare in
Bibliotheca Vi-
ennensi opuscu-
lum Abucara
de tempore; hoc
ipsum est
se, nullius dubi-*

Vu 3

nequit,

τὸ δὲ ἐν πνι, περιέχεται ὑπὸ αὐτῶ. ἀλλὰ μὲν, ἐπὶ πρὸν ἐστὶ τὸ περιέχ-
 μιον παρὰ τὸ περιέχον. ἐπὶ πρὸν ἄρα ἐαυτῶ ἐστὶν ὁ χρόνος. ἐπὶ ἀδι-
 ναπν, εἰς τὸν ὡς ἐδείχθη, ἀδιώατον ἐστὶ τὸ πὺν χρόνον ἐαυτῶ κατωρίδην
 * fort. leg. εἰ δὲ ἀδιωατῶ πρὸν δὲ καὶ τὸ ἐαυτῶ ἐπὶ πρὸν εἶναι * Ἐδοῦκα δὲ ζυνέβη ἐκ
 ταῦτα ζυνέβη. τῶ ὑποπείθεσθαι τὸν χρόνον, ἥτοι ὅτι ἐν χρόνῳ, ἢ ἐν χρόνῳ, διήλουν, ὅτε
 ἀδιώατον, τὸν χρόνον εἶναι ἐν χρόνῳ, ἢ ὅτι ἐν χρόνῳ. πᾶσαι γὰρ ὑπο-
 θεσεις ἀπαγύσονται εἰς ἀδιώατον, καὶ αὐτὴ ἀδιώατος ἐστὶ καὶ Ἐδοῦκα ἀφα-
 λεκτικῶς εἴρηται, καὶ ἐν δόξῳ.

Εἰ δὲ θέλεις καὶ τὸ ἀποδεικτικῶς λέγειν, ὅτι ὁκλήσω. ὁ χρόνος
 ὅτι ἐν χρόνῳ ἐστὶν. ἐστὶ δὲ ἐκ τῶν ὁμοίων περὶ τῶν πτωσάδων. ὡ-
 σπερ γὰρ ὁ τίπτος ὅτι ἐστὶ ἐν τίπῳ. πᾶς γὰρ τὸ ἐν τίπῳ, σῶμα. ὁ δὲ
 τίπτος ὁ σῶμα ἐστὶ, καὶ ἡ ψυχὴ ὅτι ἐν ψυχῇ ἐστὶν, ἀλλὰ ἐν τῷ ζώμα-
 τι. καὶ ἡ κίνησις, ὅτι ἐν κινήσει, ἀλλὰ ἐν κινημένῳ, καὶ τὰ ζώματα,
 ὅτι ἐν ζώματι, ἀλλὰ ἐν κινησμένοις ζώματι, ὥστε καὶ ὁ χρόνος
 ὅτι ἐν χρόνῳ ἐστὶν, ἀλλὰ ἐν χρόνοις. ταῦτα δὲ ἐστὶ τὰ κινήματα. ἀφ' ὧ-
 νος γὰρ κινήσεως ἐστὶν ὁ χρόνος. ὥστε καὶ μὲν πᾶσι λόγον, ἐκινήσεως
 ἐστὶν ὁ χρόνος. ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ κίνησις ἐν τῷ κινημένῳ ἐστὶ, καὶ ὁ χρόνος
 ἄρα ἐν τῷ κινημένῳ ἐστὶ ἀφ' ὧν μέσῃ τῆς κινήσεως, ὥστε ὁ ἀληθινός ἐστι
 οἰπείν, ὅτι ὁ χρόνος, ὅτι ἐν χρόνῳ ἐστὶν. ἀλλὰ ἐκ κινήσεως, ἢ ἐκ κινημέ-
 νου, ἀλλὰ πᾶσι μὲν ἐκ κινήσεως, διότι περὶ δὲ ἐκ κινημένου ὡς εἴ-
 ρηται.

XXXV.

Ἑτέρα ἐρώτησις τῷ αὐτῷ.

ἀρβάρτος. Τίνα λέγεις αἵτιον καλεῖται, ἐκ καὶ Χρυσ.
 πάντων τῶν ἀγαθῶν τὸν θεόν, καὶ δὲ ἐκ. Βάρβ. καὶ
 τῶ καὶ τίνα λέγεις αἵτιον εἶναι; Χρυσ. τὸ π, ἐκ τῆς
 ἡμετέρας βασιλείας εἶναι. καὶ τῆς τῶ ἀφ' ὧν πᾶσι
 γίγται. Βάρβ. χαλεπὸν ἐστὶν; Χρυσ. ἀφ' ὧν αὐτῶ ἐξίστιον. Βάρβ. τίς τὸ αὐ-
 τῶ ἐξίστιον, ἢ, καὶ ὅσοι θέλεις, διωάσται, καὶ ποιεῖς; Χρυσ. ἐκ δύο μό-
 ροις. ἐκ ἀλλῶ δὲ ἐκ πέντε λαοσμοῦ ὑπὸ θεῷ αὐτῶ ἐξίστιον. Βάρβ. ποῖα
 ταῦτα;

nequit, si verò sit in tempore, in seipso erit: quod verò in aliquo inest, continetur ab illo: Atqui id quod continet, & quod continetur, distincta sunt: Distinctum igitur à seipso est tempus: quod est impossibile. si igitur, ut ostensum, impossibile est, tempus à seipso separatum esse; multò minus fieri potest, ut à seipso diuersum sit. Si verò hæc consequuntur ex hypothesi illa; Tempus vel non esse in tempore, vel esse in tempore; planum fit, fieri non posse, ut tempus sit in tempore, vel non sit in tempore. Omnis enim hypothesis, quæ ad impossibile ducit, ipsa etiam impossibilis est. Et hæc dialecticè & probabiliter dicta sint.

Si verò velis ut & demonstratiuè de his differam, libenter parebo. Tempus non est in tempore; quod ex similibus confirmare licet. Quemadmodum enim locus nō est in loco, nam omne, quod in loco est, corpus est: at locus non corpus; & anima non est in anima; sed in corpore, & motus non est in motu, sed in mobili, & colores non sunt in coloribus, sed in corporibus coloratis; sic & tempus non est in tempore, sed in rebus temporis subiectis; quæ alia non sunt, quàm mobilia. Nam tempus est numerus motus. Itaque secundum primam rationem tempus est in motu; cumque motus sit in mobili, etiam tempus in mobili erit interuentu motus. Quapropter verè dicitur: tempus non esse in tempore, sed in motu, vel in mobili, sed primariò quidem in motu; secundariò autem in mobili.

Alia dissertatio, de auctore boni & mali xxxv. habita cum Sarraceno.

Iacobo Greisero interprete.

ARBARVS. Quem statuis auctorem boni & mali? Christ. Omnium bonorum Deum; mali verò, nequaquam. Barb. Et quem nam mali auctore dicis? Christ. Aio hoc ex nostra socordia, & ex Diaboli versutia nasci. Barb. Quam ob rem? Christ. Propter libertatem arbitrij. Barb. Quid igitur? Liberi arbitrij es, & quæcunque vis, potes ac facis? Christ. Solum in duobus; in aliis autem nō sum creatus

πάντα; Χρῆς. τὰ καλὰ μὲν πράττων, ἡ φοβῶμαι τὸν νόμον. ἀλλὰ
 τιμῶμαι, καὶ ἐλευθέρωμαι ὑπὸ τῷ θεῷ. ὁμοίως καὶ ὁ Διόβολος ἀντιξέ-
 σι πῶτα ὑπὸ τῷ θεῷ, καὶ ἡμάρτηκα. καὶ ὁ θεὸς τῆς ἰδίας ἑ-
 ξίως ἐξέωσεν αὐτόν, ἀλλ' ἴσως ἀντιρεῖς μοι, πῶτα εἰς καλὰ, καὶ κα-
 κά; ἰδοὺ ὁ ἥλιος, καὶ ἡ ῥαλλίη, καὶ οἱ ἀστέρες καλὰ εἰσι. ποιήσονται
 ἐκ τῶν. λέγω οὖν σοι, ὅτι κατὰ τὸ αὐθρόπινον ἐργάζομαι καλὰ,
 καὶ κακά. καλὰ μὲν. οἷόν ἐστι Διοξολογία θεῷ, καὶ προσωχή. κακά
 δὲ. πορνεία, κλεψία. ἐπεὶ οὖν, ὡς λέγεις σὺ, καλὰ, καὶ κακά ἐκ
 θεῷ εἰσιν, εὐρεθήσεται κατὰ σὲ ἁδικῶς ὁ θεός. ὅπρι σὺ κρίνεις. ἐπεὶ γὰρ
 ὁ θεὸς προσέταξεν, ὡς σὺ λέγεις, τὸν πόρνον πικρῶναι, καὶ τὸν κλέπτην
 κλέπειν, καὶ τὸν ἀνδροφόνον ἀνδροφονεῖν, ἅξιοι εἰσι τιμῆς. ὅτι, τὸ θέ-
 λημα τοῦ θεῷ ἐποιήσαν. εὐρεθήσονται δὲ καὶ οἱ νομοθέται σὺ ψευδοῦντες,
 καὶ τὰ βιβλία σὺ ψευδὲς ἀπὸ γραφῶν. προσέειπεν γὰρ τὸν πόρνον, καὶ
 τὸν κλέπτην δαίρεισθαι ποιήσας τὸ θέλημα τοῦ θεῷ. καὶ τὸν ἀνδρο-
 φόνον ἀποκτείναντα, ὃν ἔδει λιμνηθῆναι.

* μητέρων

Καὶ ὁ Σαρακηνὸς, θέλων εἰσεῖναι τὸν θεὸν αἶπον τοῦ καλῶ, καὶ τοῦ
 κακῶ, ἔ' ὅτι ῥωερὸς ἐπὶ τῷ πόρνω, καὶ τῷ μοιχῷ ὁ θεός, φησι, τίς
 πλάττει τὰ βρέφη ἐν κοιλίαις τῶν * μητέρων; Χρῆς. εὐδαμῶς
 εὐρίσκω μετὰ τὴν πρώτην ἐβδομάδα τὴν γραφὴν λέγουσαν,
 πλάττει τὸν θεόν, ἡ κλίσσονται. καὶ πῶτα εὐδαμῶς σὺ ἀποδείξεις, ὅτι με-
 τὰ πᾶν τὴν ἐκτίσιν, πᾶν τῆς ἱερᾶς, τῷ ἐν τῇ νεφέλῃ διηλαδὴ
 τόξῳ ὅπρι τῷ Νῶε. πλάσσει γὰρ τὸν αὐθρόπινον τῇ πρώτῃ ἐβδομάδῃ,
 εἰπὼν ἀνέσθαι, καὶ πληθύνει, καὶ πληρώσει τὴν γῆν. καὶ ἐπειδὴ
 ἐμφυχῶς ὁ αὐθρόπινος, ἐμφυχὸν ἀνέμα ἔχων, ἐν τῇ ἰδίᾳ γο-
 ναίᾳ ἀνέφυσεν. ὥστε αὐθρόπινος γινώσκει. καὶ ἂν φησι καὶ ἡ θεία
 γραφή. Ἀδάμ ἐγέννησε τὸν Σηθ. ἔ' ὁ Σηθ ἐγέννησε τὸν Εὐάν. ἔ' Εὐάν
 ἐγέννησε τὸν Κάιν. ἔ' σὺ εἶπες, ὁ θεὸς ἐμπαλασε τὸν Σηθ, ἢ τὸν Εὐάν,
 ἢ ἄλλον πινά. ὁ οὖν Ἀδάμ ὑπὸ θεῷ μονώτατος ἀπέπαλασε. οἱ δὲ
 ἄλλοι γινώσκοντες, καὶ γινώσκοντες. ἔτω καὶ ἡ γῆ, τῷ προστάγματι τοῦ θεῷ ὁλο-
 σάναι. βλασησάτω γὰρ φησι, ἡ γῆ βοῦν ἡ χόρτου. ἡ περὶ ἐν τῇ γῇ
 πᾶν πίπῃ, ἢ καὶ ὑπὸ ἄλλῃ ἀπειρομένη, βλασάναι, μὴ παλασ-
 μίη

creatus à Deo liber. Barb. Quæ ista? Christ. Si bona agam, non timeo legē; sed honore afficior, & misericordiam consequor à Deo. Similiter & diabolus libero arbitrio à Deo conditus est; sed peccauit, & ideo propria statione deiectus est. At fortè quæres; quæ nam sint bonæ; quæ malæ. Ecce sol & luna & stellæ bona sunt. Fac vnum ex istis. Dico igitur tibi, me, hominum more, agere bonæ & malæ. Bonæ quidem, cuiusmodi diuini numinis celebratio, & precatio. Malæ verò cuiusmodi fornicatio, & furtū. Cum igitur, vt tu affirmas, bonæ & malæ Deum auctorem habeant, iniustus erit, tuâ sententiâ, Deus, quod dictū nefas. Cum enim Deus præceperit, vt scortator scortetur, fur furetur, & homicida homicidium committat, digni erunt honore, vtpote qui voluntatem Dei perficiant. Legislatores quoque tui mendaces erunt & libri falsis titulis prænotati. Mandant enim vt scortator & fur cœdatur, cum tamen voluntati diuinæ obtemperent; & homicidam interfici iubent, quem honoratum oportuit.

Cæterum Sarracenus ostendere volens Deum esse auctorem boni & mali; adiutoremq; tam scortatori, quàm adultero; sciscitatus est: Quis format infantium corpora in materno utero? Christ. Non inuenio, exacta hebdomade prima, Deum quidquam formare * aut creare. Et tu nequaquam demonstrabis, post hanc quidquam creatum esse, excepta Irīde, arcu videlicet illo in nubibus posito, tempore Noë. Cum enim hominem prima hebdomade creasset, dixit. *Crescite & multiplicamini, & replete terram;* & quia homo animatus est, animatum habens semen; semen in propria vxore produxit. Itaq; homo generat, prout dicit diuina scriptura: *Adam genuit Seth, & Seth genuit Enos, & Enos genuit Cainā.* Neq; dixit: Deus * formauit Seth, vel Enos, vel alium quempiam. Adam igitur solus à Deo conditus est: alij autem generantur & generant. Sic & terra iussu Dei germinat. Ait enim. *Germinet terra herbam sani:* quæ in terrâ decidens, vel ab alio sparsa, iterum germinat, nō quasi ab alio inuenit originem, &c. *Videtur hic auctor in ea fuisse opinio, quæ nonnullis scholasticis arrisit; solas causas secundas effectum producere; neq; ad hanc productionem Deum aliter concurrere; quàm quia initio causis secundis vim agendi tribuit. Quæ opinatio intro à Philosophis & Theologis reiecitur, asserentibus Deum ad singulos effectus producendos concursu suo generali, causis secundis opem ferre, & quasi adminiculari.*

**Hæc non videtur satis cōformia illi Saluatoris dicto loan. 5. Pater meus vsque modo operatur, & ego operor. Et illud, quæ de creatione rationalis animæ sana doctrina tradit.*

Gen. 1. & 5.

**Imò etiam Deum concursu suo cū causa secunda formauit Seth in vtero, & c. quemcumq; alium paruum. Quod probè intelligens pia illa Machabæorum gemitrix hæc piè effata est. 2. Machab. 7.*

Nescio qualiter in vtero meo apparuis, neq; enim ego spiritū donavi vobis & vitam, & singulorum membrum non ego ipsa compegi; sed enim mundi creator, qui formauit hominibus natiuitatē, quique omnium

μείνη ὑπὸ πνιϑ, ἀλλὰ τῷ πρώτῳ πρὸς ἄγματι τῷ θεῷ ὑποκύνει
 πα. ἰδὲ γὰρ ἐγὼ, ὡς καὶ πρὶν ἐφίλω, αὐτὴν ἐξέστη. ὡν ἐν πεκαλοῖς,
 ἐν πεκαλοῖς. ὅπως ἐὰν παύσω, καὶ εἰς ἰδίαν γνωαῖκα, καὶ εἰς ἄλλο-
 τριαν, τῇ ἰδίᾳ ἐξυσία χρώμεν. ἀναβλαστάνει, καὶ γίνεται τῷ πρῶ-
 τῳ πρὸς ἄγματι τῷ θεῷ ὑποκύνει. ὅτι τὸ κατὰ βληθὲν ἔχει ἐν
 ἑαυτῷ ἀπερματικῶς διωάμιν. ἐχ, ὅτι καὶ νῦν κατ' ἐκαστην ἡμέ-

* f. 6δομαδι

* μήτρας

ραν ὁ θεὸς παλάτῃ, καὶ ἐργάζεται. ἐπειδὴ ἐν τῇ πρώτῃ * ἡμέρᾳ, πᾶ
 πάντες πεποίηκε. Βάρβαρ. Καὶ πᾶς φησι ὁ θεὸς πρὸς ἱερεῖμα.
 πρὸ τῆ μὲν παλάτῃ σε ἐν κοιλίᾳ, ὅπῃ σε καὶ σε, καὶ ἐκ * μητρὸς
 ἡγίασά σε. Χρυσ. παντὶς ἀνδρὸς ἐκ κοιλίας τῆς ἀπερματικῆς ὁ
 θεὸς ἐπλάσσει διωάμιν τῶν ἐμψυχον, ὁπότε Ἀδὰμ, καὶ καθεξῆς. καὶ
 ἐκαστὸν αὐθροπ. πρὸς ἐχόν ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῷ ἦν, τῷ πνι καὶ γη-
 νᾷ. καὶ ὁ υἱὸς οὐμῶς ἐπὶ πνι. τὸ δὲ ἐκ μήτρας ἡγίασά σε, τοιαύ-
 τῶν ἔχει τῶν ἐννοια. ὅτι, ὡς φησι τὸ εὐαγγέλιον, ὅσι δὲ ἔλαβον αὐ-
 τὸν, ἰδὼκεν αὐτοῖς ἐξυσίαν, τίνα θεῷ γινώσκον, πῶς πιστεύουσιν εἰς τὸ
 ὄνομα αὐτοῦ. οἱ δὲ ἐξ αἱματίων, ἐδὲ ἐκ γελήματ. ζαρκὸς, ἐδὲ ἐκ
 γελήματ. ἀνδρὸς, ἀλλ' ἐκ θεῷ ἐγινώσκον. Διὰ τὴν βλάβην
 ματ. Βάρβαρ. καὶ ἡ πρὸ τῆς χρεῖς βλάβη. ὁ γὰρ ἱε-
 ρείας πρὸ τῆς χρεῖς γινώσκον. Χρυσ. καὶ ἡ βλάβη, βλάβη. τὸ δὲ θε-
 λάσσης, ἐν ἐφίλης. πάντες γὰρ φησι, εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐβλάστησεν.
 οἱ δὲ εἴποις. καὶ πᾶς οἱ πρὸ τῆς Μωσέως βλάστησεν; ἐγὼ σοι, ὅτι
 φησι ὁ χρεῖς μὲν, πρὸ τῆς Ἀβραάμ, ἐγὼ εἰμὶ καὶ πάλιν ἀλλὰ χρεῖς.
 ὑπερ αὐτῶν ἐγὼ ἀγαθὸν ἐμαυτὸν.

Βάρβ. πὺν ποιῶντα τὸ γένημα τῷ θεῷ καλὸν λέγεις, ἢ κακὸν καὶ οἱ
 μὲν καλόν, ὁπότε δὲ χρεῖς τοῖς ἐνδαίμεις, ὡς τὸ γένημα τῷ θεῷ σε
 χρεῖς, ὡς λέγεις. ποιῶντας. Χρυσ. σὺ μὲν λέγεις, γένημα εἶναι. ἐγὼ δὲ
 λέγω ἀνοχλῶν, ἐκ μακροθυμίας. καὶ πᾶς, ἀκχε. τῷ θεῷ εἰπὶ τ. μὴ
 κλέψης μὴ φονεύσης. μὴ φονεύσης. * ἡμεῖς ἵνα κλέψωμεν, καὶ φον-
 εύσωμεν, καὶ μοιχάσωμεν, καὶ φονεύσωμεν; Βάρβ. ἐχ. οἱ γὰρ ἡθελον
 σὺ αὐτὰ ἀπέτρεψες. Χρυσ. καλῶς ἰδὲ ζῶντες μοι, ὅτι ἐξ ἡθελον
 ἵνα κλέψωμεν, καὶ φονεύσωμεν. ἐὰν ἄρτι ἀναστὰς ἀπὸ τῶν καλῶν, ἢ
 φονεύσω, τί * αὐτὸν λέγεις, γένημα θεῷ ἢ ἀνοχλῶν, καὶ μακροθυμίας;
 Βάρβαρ. ἀνοχλῶν, καὶ μακροθυμίας. Χρυσ. ἔγωγε τῷ θεῷ δυνάμει

* Videtur in
 textu aliquid
 deesse.

* αὐτὸ

ἐπὶ τῇ

formetur; sed quia primo Dei præcepto obtemperat. Ecce enim ego, vt & prius dicebam, tam ad bonum quàm ad malum liber, vbiouq; libertate propria vsus, semen iacio, seu in propriam, seu in alienam mulierem; foetus profertur ac produci-
tur vi primi illius diuini præcepti; quia id quod sparsum est, in se virtutem seminalem continet; non autem quòd Deus quo-
tidie * formet ac operetur, quia prima die omnia fecit. Barb.

Et quomodo dicit Deus ad Hieremiam? *Priusquàm in vtero forma-*

rem te noni testor, antequam exires de vulua, sanctificauit te. Christ. Deus cuiuscunque viri vim seminalem animatam ab vtero primo-
que ortu formauit, ab Adamo & sic deinceps, & quilibet ho-
mo * prius habens in vtero suo filium, eundem quoque pro-
gignit; pari modo filius alium progenerat. Illud verò, *antequàm*

exires de vulua sanctificauit te; hunc sensum habet; quia, vt Euange-
lium testatur, *quotquot receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei*

fieri, qui non ex sanguinibus, neq; ex voluntate carnis, neque ex voluntate

virii, sed ex Deo per sanctum baptismum nati sunt. Barb. Eratne ba-

ptismus ante Christum? Nam Hieremias ante Christum vixit.

Christ. Erat vtique baptismus per mare & nubem: Omnes enim,

inquit, *in Moyse baptizati sunt.* Si dicas: Quomodo baptizati sunt,

qui ante Moysen vixerunt? respondeo tibi id quod Christus

meus de se pronunciauit: *Antequam Abraham fieret, ego sum.* Et a-

libi: *Ego pro eis sanctifico me ipsum.*

Barb. Num cum, qui voluntatem Dei facit, bonum an ma-

lum dicis? Et si quidem bonum dicis; proba & Iudæos, tan-

quam qui voluntatem Christi, Dei tui, vt ais, fecerint. Christ.

Tu quidem appellas voluntatem; Ego verò patientiam & lon-

ganimitatem nomino; Qua de causa, audi. Cum Deus dixe-

rit: *non furaberis, non fornicaberis, nō occides;* num iussit, vt furemur,

scortemur, adulteria & homicidia committamus? Barb. Ne-

quaquam, si enim voluisset, non interdixisset. Christ. Rectè

statuis Deum nolle, vt furemur & fornicemur; si igitur nunc

abeam furtoq; & fornicatione me obstringam; num factum

illud meum nominabis voluntatem Dei; an patientiam & lon-

ganimitatem? Barb. Patientiam & longanimitatem. Christ. Sic

cum Deus potuisset ab illis poenas repetere, clementer igno-

Xx 2

uit.

* Solus non for-
mat fœtū, nec
solus operatur;
sed cum causis
secundis, quia
producit in mō-
ribus sanum &
berbū; & Psal.
146. dicitur:
sed producit
hoc cum causis
secundis.

Hier. 1.

* Prius ante prius
habet, sicut
causa effectū
præexistit enim
effectū in cau-
sa virtualiter.

Ioan. 1.

1 Cor. 10.

Ioan. 3.

Ioan. 17.

Exod. 10.

* *Legō* πλείους παύσαι αὐτὰς, ζυγωώρησεν. ὅταν γὰρ * *θέλεις*, αὐτὸ μετανοήσω, ἀποδιδώσί μοι.

Βάρβ. ἢ λέγεις εἶναι τὸν χειρὸν; *Χρῖς*. λόγον θεῷ, σοφίαν θεοῦ, υἱὸν θεῷ, βραχίονα θεῷ, διώαμιν, καὶ ἄλλα μυρία. σὺ δὲ ἢ λέγεις εἶναι τὸν χειρὸν; Βάρβ. πνεῦμα, ἔλεγον θεῷ φημί τὸν χειρὸν. *Χρῖς*. ἄδικα δὲ τὸ πνεῦμα, ἔο λόγῳ ἄκλισα εἰσιν, ἡ κλίσαι; Βάρβ. κλίσαι. *Χρῖς*. ἔτις ἐκλίσεν τὸν λόγον τῷ θεῷ, καὶ τὸ πνεῦμα; ποῦ γὰρ τοῦ κλίσαι αὐτὰ τὸν θεόν, πῶς ἡ αὐτὸς ὁ θεός; ἀρχαὶ γὰρ λόγον, καὶ πνεύματῳ; ἔτις εἶπεν τὸν θεὸν ἄλογον, ἡ διχα πνεύματῳ ἀγνῆς; Βάρβ. ἀρῶ σεσιώπηται.

Ἑτέραι ἐρωτήσεις.

XXXVI.

αὐτὰ λόγια κυρίως κλίσαι εἰσιν, ἡ ἀκλισαι; τῷ πνεύμῳ δὲ ἐπεὶ ἐλάλητο, θέλων ἀποδείξαι κλίσιν εἶναι τὸν λόγον τοῦ θεῷ, ὅπερ σὺ ἔστιν, εἰ μὲν γὰρ εἶπης, κλίσαι εἰσιν, εἶπεν σοι, τὰ κτιστὰ θεοὶ ἔλεγονται. εἰ δὲ εἶπης, ἀκλίσαι, ἐρεῖ σοι, ὅτι ἰδὲ ἄδικα πάντα λόγια θεῷ ὑπαρχόντα, κλίσαι μὲν εἰσι, θεοῦ δὲ σὺ εἶσι, καὶ ἰδὲ σὺ ὁμολογεῖς, ὅτι ὁ χειρὸς ὢν λόγῳ τοῦ θεοῦ, σὺ εἶ θεός. διὸ μήτε κλίσαι εἶπης, μήτε ἀκλίσαι. ἀλλ' εἰπὲ, ἐγὼ εἶνα μόνον λόγον τῷ θεῷ ὁμολογῶ, ἐνυπύσσον, ἀκλίσιν ὄντα, τὴν δὲ πᾶσαν γραφίαν μου, καὶ λέγω λόγια, ἀλλὰ ῥήματα. Βάρβ. καὶ πῶς λέγεις ὁ περὶ φήτης, τὰ λόγια κυρίως, λόγια ἀγνά; καὶ ἐχὶ τὰ ῥήματα κυρίως λόγια ἀγνά. *Χρῖς*. ὁ περὶ φήτης τροπολογικῶς ἐλάλησε, καὶ ἔκρυπτολογικῶς. Βάρβ. καὶ τί ἐστι τροπολογία, καὶ κρυπτολογία; *Χρῖς*. κρυπτολογία μὲν ἐστὶ βεβαιὰ ἀποδείξεις πράγματῳ. τροπολογία δὲ, ἀδίδακτῳ ἀποδείξεις. Βάρβ. σὺ ἐνδεχεται περὶ φήτης εἰπὴν ἀδίδακτον ἀποδείξω. *Χρῖς*. ἐν τοῖς περὶ φήτης ἐστὶν ἐπὶ τῷ αἵψυχῳ περὶ σωποποιεῖν, καὶ σκοπῶν θεάσει αὐτὰς ὁφθαλμοῖς, καὶ ὁρμητικῶς ὑψίστης αὐτοῖς. ὡς τὸ, ἡ θάλασσα εἶδεν, καὶ ἐφυγεν. ἰδὲ ἡ θάλασσα ὁφθαλμοῖς σὺν ἔχον. καὶ γὰρ ἐστὶν ἡ ψυχῳ. ἔτι πάλιν τί σοι ἐστὶ θάλασσα, ὅτι ἐφυγεν; ἔτις ἐξῆς. ἔτις μαχαίρῳ μου φάσκει κρία. τὸ δὲ

uit. Si enim tandem non agam perfectam poenitentiam, debitam mercedem reddet.

Barb. Quem dicis esse Christum? Christ. Verbum Dei, sapientiam Dei, filium Dei, brachium Dei, virtutem, & alia innumera. Tu verò quid dicis esse Christum? Barb. Christum dico esse Spiritum & verbum Dei. Christ. Num hæc, spiritus & verbum, increata sunt an creata? Barb. Creata. Christ. Et quis creauit verbum Dei & spiritum? Et antequam hæc Deus crearet, quomodo se habebat Deus? Num spiritu & verbo carebat? Et quis Deum verbo & spiritu carentem statuere auit? Ad hæc barbarus contigit.

Alia dissertatiuncula.

XXXVI

Iacobo Gretsero interprete.

Loquia Dei num creata sunt, an increata? Hoc autem aduersarius proponit, vt ostēdat verbum Dei esse creatum; quod dictu nefas. Si enim dixeris esse creata; mox dicet tibi; creata non nominantur Dij. Si verò dixeris, increata; statim occurret; ecce omnia hæc eloquia Dei creata sunt, Dij verò non sunt; fateris ergo, Christum, qui est Dei verbum (seu eloquium) non esse Deum. Quapropter neq; creata, neque increata dicas, sed dicito: Ego vnicum Dei verbum confiteor, in hypostasi subsistens, increatum; Totam verò Scripturam sacram non voco λόγια, sed ῥήματα. Barb. Et quomodo dicit Propheta; *Eloquia Domini, eloquia casta.* Nonne verba Domini sunt eloquia casta? Christ. Propheta tropologicè locutus est, non propriè. Barb. Et quid est tropologia, & quid propria locutio? Christ. Propria locutio est firma rei demonstratio. Tropologia autem, infirma demonstratio. Barb. Haud asserere licet Prophetam attulisse infirmam demonstrationem. Christ. Mos apud Prophetas receptus est, etiam inanimatis rebus personam tribuere; hinc videas illis oculos aspectumque assignari; vt *mare vidit, & fugit.* Mare profecto oculos non habet; Est enim inanimæ. Rursus. *Quid est tibi mare, quod fugisti?* Et quæ sequuntur.

psal. 113.

Xx 3

Et,

διὲ φαγαῦν ὅτι σίμαπέεισι τρώγοντο, καὶ πάντων. ἡ δὲ μά-
χαιρα τέμνει μὲν, ἔκαταπίνει διέ. ἀλλὰ καὶ ποταμὸς προτῶντας
χειρὶν εἰσάγεισι, καὶ βανὺς ἀλλομένους, καὶ ὄρη σκιρτῶνται. ἔτω καὶ
τὰ ῥήματα τροπολογήσεις, ἐκάλεισι λόγια, ἀπὲρ εἶσι λόγια.
ἀλλὰ ῥήματα.

XXXVII.

Ἐτέρω ἐρώτησις.

Ἀρβ. ὡς λέγε περὶ σίμα, ἀπέθανεν, ἡ ζῆ; χρεῖς. εἰς
ἀπέθανε. καὶ τὸν λέγω θαρρῶν τῇ γραφικῇ διποδεί-
ξει. ὡς γὰρ φέρε εἰπεῖν, ὁ πρῶτος αὐθροπὸς ὑπώ-
σε, καὶ τὴν πολυρῶν ἀφῆρεθῃ. ἔτω καὶ αὐτὴ τὴν ψυ-
χὴν τὴν παναγίαν τῷ θεῷ, ὡς ἐν ὑπνῷ παρήγετο.

Βάρβ. ἰδίᾳ πᾶσι πᾶσι ἐν τῇ τῷ πᾶσι τῷ σαρκοῦς με, καὶ ἡ σαρξ
πληγῆσαι μάλωπα ἀπετέλεσε, καὶ ἐν τῷ μάλωπα ἐγγύς σκώληξ.
τίς αὐτὸν ἐπλάσεν; χρεῖς. εἶπομεν, ὅτι μετὰ τὴν πρῶτὴν ἐδομα-
δια τῆς κοσμοποιίας, ἐδωμάτως ἐρίσκομεν τὸν θεὸν πλάσσειν πᾶσι.
ἀλλὰ, πάντα τὰ ἐνταῦθα ἐξαήμερον ποιήσεις, ἐξ αὐτῶν τῶν ὄντων, ἐ-
περὰ ἡρώδου ἡσυχόησεν μόνον θελήματι αὐτοῦ. μετὰ γὰρ τὴν πα-
ράστασιν κατεκρήνη ἡ γῆ ἀκάνθας, καὶ τριβόλους ἀνατίλλειν. πᾶ-
σι ἐν, καὶ ἡ σαρξ ἡμῶν * κατεκρηθῆται, φθίσει, καὶ σκώλη-
ξαι ἀνατίλλει.

* κατεκρη-
θῆται.

XXXVIII.

Ἐτέρω ἐρώτησις.

Αρ. Τίς ἐστὶ παράσι μέζων, ὁ ἀγιάζων, ἡ ὁ ἀγιάζο-
μενος; τὸν διὲ ἡρώτησι πρὸς βασιλῆα, καὶ ἔχον-
τος. χρεῖς. ἀπὲρ χομῆς σε ἐν τῷ βαλασείῳ μετὰ
δύλας σε λέγουσιν βαλόμενος ὑπὸ αὐτοῦ, τὴν λα-
γὴς μέζονα; ἐκείνον τὸν οἰκτρὸν διῆλον, καὶ ἀργυροῦντος, ἡ σω-
πῶν

Et, *gladium meum comedit carnes*. At comedere oris est manducan-
tis & bibentis. Porro gladius scindit quidem; sed non bibit.
Quin & fluuios manibus plaudentes inducunt; & colles sal-
tantes, & montes exsiliantes. * Sic & ῥήματα per tropologiam
nominauit λόγια, quæ non sunt λόγια, sed ῥήματα.

Demi. 32.

* Hæc aptè non
possunt expri-
mi Latine.

Quamuis uis
operis est di-
stinctione, quæ
adfert inter
λόγια & ῥή-
ματα. Res ali-
ter expedito
potest, ut uel
puerum notum.
XXXVII.

Alia quæstio.

Iacobo Gresero interprete.

Arb. Quam appellatis Deiparam, num mortua
est, an uiuit? Christ. Non est mortua; Et hoc as-
sero demonstratione sacrarum litterarum fre-
tus. Quemadmodum enim, exempli causa,
primus homo dormiens costa spoliatus est; sic & Deipara
quasi in somno sanctissimam animam Deo tradidit.

Barb. In carne mea vulneratus sum, Et caro saucia vibi-
cem accepit; Et in vibice vermis exstitit. Quis eum forma-
uit? Christ. Respondemus, nusquam proditum esse, Deum,
post primam illam, qua mundus conditus est, hebdomadem,
aliquid formare; quia cum omnia sex illis diebus condidif-
set, voluit ut de cætero alia ex aliis nascerentur sola voluntate
sua. Post transgressionem enim damnata est terra, ut spinas &
tribulos proferat. Tunc etiam caro nostra damnationis sen-
tentiam subiens pediculos & vermes progignit.

*Vide quæ no-
ta defferi. 35.*

Alia quæstio.

XXXVIII.

Iacobo Gresero interprete.

Ar. Quis apud te maior est? Sanctificans an san-
ctificatus? Hanc quæstionem proposuit de Ba-
ptista & Christo. Christ. Quando cum seruo tuo
in balneum te confers, ut ab illo abluaris; quem
arbitraris potiozem? Illumne miserum seruulum, & are com-
para-

πὸν τὸν καθυμνήντα ὑπὸ αὐτῶν; ὁ δὲ Σαρακλινός, ὡς παρὰ τὸν
ἀπικρέθη.

XXXIX.

Τῷ Ἀβυκαρῶ, ὡς πινὰ ἐρωτήσαν-
τα αὐτόν.

* Ita habet C.
B. sed quid hoc
vocabulu?

δοκλήν, καὶ μετὰ ληψιν ἀκαθάρτων, καὶ καθαρῶν τῶν
ἐν τῇ παλαιᾷ ἢ διόταξις * ἡνόμενον διηγόρουσι, ὡς
ἐν τῇ νείᾳ μετὰ ληψιν καθαρῶν, καὶ δοκλήν ἀκαθάρ-
των γινώσκουσιν ἐλπίδες αὐτοῖς νόμῳ παρὰ ταῖς αὐτοῖς ἐκ-
δοδάζουσιν τὴν διὰ φασίν; ἀλλ' εἰ μὲν τῷ ποιῶσι καὶ τὴν ἔν-
ομα παρὰ δόσον, ἐχρῶν αὐτοῦ πέντων μεταλαμβάνουσιν, καὶ ἀπὲ-
χοντα, ὡς ὁ νόμος ἐκέρυξε. παρὰ τῶν μὲν ἐδίδοιτο καὶ νόμοι,
ὡς ἐδίδοιτο δὲ καμῆλα, καὶ παρὰ δόλεως. εἰ δὲ μὴ τῷ νόμῳ δι-
δόντωνται, ὡς πάλιν τῶν ὑπὸ αὐτῶν ἀπαγορεύοντων ἀπὸ χον-
τα, οἷον ἵππων, καμῆλα, ἢ μὲν, ἢ ἱνὸς τῶν ἀκαθάρτων; νυνὶ δὲ,
μὴ καθόλου τῷ νόμῳ παρὰ νόμοι, μήτε εἰς τὸ παρὰ τὴν ἀπειθῶν-
τα, ὡς ἐδίδοιτο δὲ μέρους τὴν ἐκείνου ποιῶσι φύσις, καὶ
παρὰ κλησιν, λέγων δὲ τὸν νόμον, καὶ τῆς χάριτος, καὶ τῇ ἀμ-
φοτέρῃ ἀπειθείᾳ, καὶ πεισμοῦ, ὑπὸ νόμον, καὶ χάριτος, καὶ πεί-

* forte. ὡς αὐ-
ταν μὴ * ὑπὸ αὐτῶν καθυμνήνται;

τὰ, ντῆ refeta-
tur ad νόμον
ὅς χάρις.

Ἀποκρίσεις.

τῇ νείᾳ διὰ τὴν, ἐλπίδων ἐσπερομένων εἰς τὸ εἶμα,
κονοὶ τὸν αὐθροπον. ἀπὸ χοντα δὲ ὡς ἐ μεταλαμ-
βάνουσιν, ἐ κατὰ διὰ γόρουσι ἔννομα. ἀλλὰ κατὰ
τὸ διὰ τὴν τῆς τῶν ἐ μεταλαμβανόντων ἐκείνου
σωτηρίας. τινὲς δὲ διὰ τὴν κατὰ τὴν ἐγκρατείας, κατὰ τὴν
εἰκείαν ἀρίστην κονοῦν ἀπὸ χοντα καθυμνήνται, καὶ μὴ καθυμνήνται.
καὶ τῇ

paratum mancipium, an teipsum, qui ab illo mundaris? Sarcenusa ad hæc nullum responsum dedit.

Abucaræ ad cuiusdam quæstionem. XXXIX.

Iacobo Gretsero interprete.

VM lex vetus disertè explicârit, à quibus, tanquam immundis, abstinendum sit; & quibus, tanquam mundis, vescendum; quomodo in nouo Testamento cognoscitur, quæ, tâquam munda manducare liceat; & quæ, vt immunda, fugere oporteat; cum nulla exstet lex, quæ horum differentiam tradat? Quod si cum legis antiquæ norma homines in horum obseruatione se conformant, debebant sanè omnia comedere, & ab omnibus abstinere, quæ lex præscribat; exempli caussa, ouibus vesci debebant; abstinere autem à camelo & pardali. At si legi non sunt subiecti, quo pacto abstinent ab illis, quæ lex vetat, vt ab equo, camelo, mure, & id genus aliis immundis? Nunc verò cum neque legi perfectè obtemperent, neque perfectè non obtemperent; nonne planum relinquitur, eos vtriusque præscripta ex parte exequi, legis inquam & gratiæ, dumque partim non obediunt, partim obediunt, sub lege & gratia; & rursus nec sub hac, neque sub illa constitutos esse?

Responsio.

IN nouo Testamento nihil eorum, quæ in os intrant, coinquinat hominem. A comedendis autem quibusdam abstinere aliqui, non legis præcepta secuti; sed propriæ conscientiæ, eò quod hæc vel illa manducare non libeat, obsecuti. Nonnulli etiam studio & amore continentiæ, proprio arbitrato, omnino & à mundis & ab immundis sibi temperant; quanquam non ignari omnem creaturam Dei esse bo-

Yy nam;

καὶ τοὶ ἐσθλοὶ, ὅτι πᾶν κτίσμα θεῷ καλόν· καὶ ἐστὶν ἀπόβλητον
 μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον. ἀλλ' ὅμως τὴν θῆλὴν τῇ κατὰ
 φύσιν τῆς ἐγκρατείας εὐχαριστίαν, μείζονα τῆς θῆλῃ τῇ μεταλή-
 ψει βρωμάτων εὐχαριστίας θέμεθα· διὰ ταῦτα οὐκ ἐθέλεισι κοι-
 νὸν νόμον, καὶ χάριτον, * ἀλλὰ μέτρον, ἀλλὰ χάριτον μό-
 νης τὸ πᾶν ὑπάρχει, τῆς τε μετοχῆς, καὶ τῆς δόσεως τῶν μεταλαμ-
 βανομένων, καὶ τὸν εἰρημένον τρόπον.

* Ἰ. ἀνά μέ-
 ρος.

Ἄλλως· Ἀρεταί.

Οὐκ ἐν πῶς βρώμασι καί τις. ἀλλ' ἐν τῇ κακῇ καὶ τῇ καλῇ τῆς πίστεως
 διαμονῇ· ἢ διὰ περὶ βρωμάτων χρησίδας, ἐφῆται τῇ σωτηρίᾳ
 τῶν ἐσθλοτέρων, καὶ περὶ τῇ γλυκύτῃ χρησίδας. ἰσχυροὶς δὲ διὰ
 τὴν τῶν βρωμάτων, καὶ, ὡς ἔτυχε, διέδοται. ἀλλ' εἰς αἰνίγμα
 ὅπως ῥυθμίζειν αὐτῶν χρησίδας, τὴν κατὰ τὸν βίον διέξοδοι αὐτῶν
 ἀπὸ τῆς διαίτης ὠφελεμένους. οἷον, ἵνα διὰ βραχείως ὑπομνή-
 * τῆς ἐδωδῆς. σωμεν, λαγωῶν, καὶ συῶν ἀπὸ τῆς * τὴν ἐσθλῶν ἰσχυροὶς ἐνό-
 μῳ. ἵνα διὰ τῆς πάρεργης διαιτίας αὐτοῖς, ἐν οἷς ἀνδρίζε-
 σθαι εὐσεβεῖς, μηδὲν ἔχουσιν περὶ τῆς βίης, καὶ
 βελυγρῶ ἀντιπαιδείας. ὡσαύτως καὶ θῆλῃ τῶν ἄλλων ζώων, ὧν ἀ-
 πῆπεν τὴν μετέληψιν, θηριοπονεύσας τὴν ἐνυπνίου
 αὐτοῖς φυσικῶν ἰδιοτροπῶν, περὶ ταῦτάς,
 καὶ φυσικῶν ῥυθμίζειν ὁρ-
 μίμ.

nam; & nihil eorum reiiciendum, quod cum gratiarum actione sumitur. Nihilominus illam gratiarum actionem, quæ in studio continentia sita est, præstantiorem censemus illa, quæ in sumptione esculentorum consistit. Propter hæc igitur nihil quasi per partes commune est legi & gratiæ; sed omnia solius sunt gratiæ, siue quis abstineat; siue hæc vel illa ciborum genera sumat, ut dictum est. 1. Tim. 4

Aliter. Aretha.

Fides non consistit in esca; sed in destinata & deliberata fidei perseverantia. Vsus verò ciborum permittitur consuetudini manducantium, etiam prius quam Christiani fiant. At Iudæis præscripta est ciborum differentia, non fortuito, sed ut insinuaretur, quomodo vitam suam instituere ac componere deberent; ita ut ex ipsa victus ratione utilitatem perciperent; verbi gratia, (lubet enim vnum aut alterum exemplum adferre) à leporum & porcorum esu arcet Iudæos lex; ut ostendat, nihil formidinis & pavoris eis inesse, in his præstandis, in quibus fortiter agere pietas & æquitas iubet; neque eos vitam impuram, & sordium immunditiæ detestandam sectari. Similiter & in aliis animalibus, quorum esum lex prohibuit, considerare oportet naturales, quibus prædita sunt, proprietates; easque ad animæ appetitiones accommodare.

Admonitio.

Aliquoties in altero Bavarico codice dissertatiunculi Abucara subicitur hoc vel simile seu scholium, seu quo alio nomine appellare libet. Alius æquod. Quas additiunculæ reperit quoque in suo exemplari Turrianus; qui aliquot huius generis scholia Arethæ Episcopi græcè adscripsit ad oram seu marginem versionis suæ; maxime in opusculo tertio. Quæ nos omisimus, evulgatur illa aliàs cum variis veterum fragmentis, quæ ex codicibus Bavaricis exterpimus.

XL.

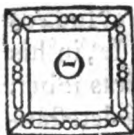
Εκ τῶ αὐτῶ Θεοδώρου Ἐπισκόπου Καρῶν πρὸς τὴν Ἀδὰμ. Φωτίε.

Ῥὴ εἰδέναι, ὅτι δέον ἐνοεῖν, καὶ λέγειν, ὡς τὸ εἶ
δὲ λαμβάνω, φύσιν θνητὴν ἴσθι, καὶ παθητὴν. Θείας
δὲ χάριτι, ἀθάνατον διεφυλάττει, καὶ ἀπαθείς. μέ-
γας αὖ αὐτῇ παρὰ τὴν φύσιν ἀπεγύμνα-
σεν. ἔτι γὰρ καὶ ὁ τῶν ἀγίων χορὸς ἀποφάνεται.

XLI.

Τί ἐστι θάνατος καὶ πῶς θανατεύεται ὁ θά- νατος. διόξαι γὰρ καὶ τὸ ἡ ἐκκλησία. καὶ ἰδὲ ἀποθνήσκομεν.

* λεγόμενη.

Ἄνατος ἔπεσσία ἐστίν, ἔπεκαδ' ἐαυτὸν ὑφίσταται. ἀλ-
λά πᾶσι καὶ ἐπὶ τὴν γένεσιν καὶ μέγεθος τῆς γή-
ινος, τὸ εἶναι * λεγόμενον. ἐπειδὴ κατὰ παλαιότητα,
καὶ διαφόρως κατηγορεῖται ὁ θάνατος, εἰς εἰδέ-
ναι, ὅτι θάνατος μὲν ἀγγέλων, ἡ τῆς ἐκκλησίας, καὶ φωτισμένης
διόξης ἐκπίπτει, ὃν καὶ περὶ τὸ ὑπὲρ ἀγγέλων, ὁ κατανα-
θάνει. διὲ διαβολῶν, καὶ δαίμονων, ἡ τῶν αἰώνων πύρρος ἀποκλή-
ρωσις ἐπὶ ἐκείνων. θάνατος ἀνθρώπων ἡ διαζύξις τῆς ψυχῆς
ἀπὸ τοῦ σώματος. θάνατος ψυχῆς, ἡ ἀπὸ θεῶν ἀλλοτριώσις. θάνα-
τος διὲ θανάτου ἡ ἀπαρχὴ τῆς ἡμῶν ἀναστάσεως, ὅς ἐστιν ὁ χριστός. μέ-
γας γὰρ αὐτῷ, ὁ θάνατος τῇ διαφθορᾷ τῶν ἀνθρώπων ὑπερβή, καὶ
ζωὴ αὐτῷ ἡ ἀνελπισία τῆς ἀναστάσεως ἐνομιζέτο, ἀπὸ τῆς διὲ
* ὑπεργίας. εὖς ἀπὸ θανέ, καὶ ἀνέστη, εἰς τὴν αἰώνιον αὐτῷ τῆς * ὑπερβίας
ἐσέβη. οὐκ ἐπὶ γὰρ διαφθορᾷ ἀνελπίστως, ἀλλ' ἐλπιζομένη ἀνα-
στάσις ὑπεργία. καὶ τὸ ἐστὶν αὐτῷ θάνατος. τὸ γὰρ θανατεύει θανα-
τεύεται τῇ ἐλπίδι τῆς ἡμῶν ἀναστάσεως. οὐκ ἐπὶ γὰρ ἰδὲ χριστιανὸν ἐλ-
πίδι τῆς ἡμῶν ἀναστάσεως ἀποθνήσκοντες, καὶ κοίμησιν τὸ πᾶν ἄγμα-
ονμα

Ex eodem Theodoro Abucara, Episcopo XL.

Carum, de Adamo. * Photij.

Iacobo Gretsero Interprete.

* Photij, quomodo Abucara? sed nam utriusque, quia Abucara ex Photio?

CIRE oportet, & sentiendum & dicendum esse corpus Adami naturâ suâ mortale & passibile fuisse; diuinâ verò gratia immortale & impassibile perstitisse, donec transgressio illud naturali dono spoliavit; & hoc omnes sancti Patres tradunt.

Quid sit mors, & quomodo mors XLI.

morti dedatur.

Iacobo Gretsero interprete.

MORS neque substantia est, neque per se subsistit, sed est passio quædam substantiæ adueniens; quæ esse dicitur, quousque mors aduenit. Cum verò mors de pluribus prædicetur, animaduertendum est, mortem Angelo nihil esse aliud, quàm casum ex cœlesti & luciflua illa beatitudinis gloria, quo primo ille Angelus corruit, factus Satan. Mors autem diabolo est fors & hæreditas æterni ignis in nouissimis. Mors homini est seiunctio animæ à corpore. Mors animæ, est abalienatio à Deo. Mors morti, primitiæ resurrectionis nostræ, qui est Christus. Nam usque ad Christum mors corruptioni hominum inseruiebat, & vita ipsi videbatur, quòd nulla resurrectionis spes suppeteret. At ex quo Christus mortuus est ac resurrexit, in contrarium recidit hoc ministerium, neque enim amplius spe destituta corruptioni, sed sperata resurrectioni seruit; & hoc ipsi mors est. Nam quod antea occidebat, id nunc spe resurrectionis nostræ occiditur. Quoties enim intuetur Christianum spe resurrectionis nostræ mori, mortemque pro somno ducere, corruit; & à validiore percutitur. Est autem resurrectio validior morte. Neci

Yy 3

igitur

νομαζόμενον, πίπῃ, καὶ βάλλεται τῷ ἰαχυροτέρῳ. ἰαχυρότερον δὲ τῆ
 θανάτου ἀνάστασις. ἡ θανάτου ἀρετὴ τῆς χριστοῦ ἀναστάσεως ὁ θάνα-
 * f. τὴν τ. καὶ * τῆ ἀπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ἀποθήκησιν * χριστιανοῖς.
 χάρειν ἀρετὴ αὐτῇ παιαύτῃ * ὑπερῶς θανάτου ὁ θάνατος μερικῶς. ὅταν
 * χριστιανοί. διὰ τὸ πᾶν ἀναστῇ ἐπὶ μένον τῇ ἀπαρχῇ, καὶ αὐτὸς κτ' τὸν ἀπόστολον μὴ
 * ὑπεργλῶς. ἔχων ὃ ὑπεργλῶς καταργεῖται ὁλοπλῶς.

XLII.

Συνῶτον διδασκαλία περὶ θεῶν ὀνομάτων, τῶν
 περὶ τῶν τριάδων, καὶ τῶν ἰδικῶν ἐκάστης τριάδος.

ἐν ὀνόματι κοινὰ διὰ τῆς ἁγίας τριάδος δὴκοντα,
 ὡς ὅτι τῆς θεϊκῆς ἕσας λεγόμενα. οἷον τὸ θεός, τὸ κύ-
 ρει, ἀγαθός, δίκαιος, σοφός, δεισιππής, βασιλεὺς,
 δεισιππής, ἡμιερὸς, πονηρὸς, ζωτήρ, ἄγιος,
 καὶ ὅσα παιαῦτα κοινῶς ὅτι τῆς θεῆας φύσεως ἡγόμενα. καὶ ὅσα ἐστ
 μιὰς διὰ ζόντως ὑποστάσεως. ἐστὶ δὲ καὶ ἰδικὰ, ἡγεῖται ὑποστατικῶς
 οἷον ὁ πατήρ, ὁ υἱός, ὁ ἅγιος πνεῦμα. τῶν ὄντων κοινῶν ὀνομάτων, τῶν
 ὅτι τῆς ἕσας λεγομένων ἐλήφθη τὸ μὲν, θεός, ὅτι τῆς πατρὸς. καὶ ἐ-
 γέρει αὐτὴν ὡς ἐξ αἵματος. διότι αὐτὸς υἱός, καὶ πνέμα. καὶ
 εἰς αὐτὴν ἀναφέρονται. τὸ δὲ κύριος, ὅτι τῆς ἡγεμονίας. τὸ δὲ
 ἅγιος πνεῦμα, ὅτι τῆς πνέματος. ὅθεν οἱ ἀπόστολοι, καὶ πᾶσα ἐκ-
 δὸν ἡ θεῆα γραφὴ, ὅτ' αὐὸ εἶπεν ὁ θεός ἕτως ἀπαλύτως, καὶ ἀποστο-
 διορίσως, καὶ ὡς ὅτι πᾶν σὺν ἁρθρῳ, καὶ χωρὶς ἰδιώματός. ὑπο-
 στατικῶς, τὸν πατέρα διηλοῖ, οἷον. Παῦλος δὲ ἐλπίσιν Χριστοῦ
 κλητὸς ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγελισμὸν θεοῦ, ἥτοι τῆς πα-
 τρὸς. καὶ πάλιν, πολυμερῶς, καὶ πολυτρόπως πάλαι ἐθεὸς λαλή-
 σαις τοῖς πατέρασιν. ἡγεῖται ὁ πατήρ. καὶ τὸ ἐξ ὁμοῦ τῆς πίστεως, εἰς
 ἕνα θεόν, ἥτοι τὸν πατέρα. καὶ εἰς ἕνα κύριον, ἥτοι τὸν υἱόν. καὶ ὁ ἀπόστο-
 λος. εἴπερ γὰρ εἰσι πολλοὶ θεοί. ἀλλ' ἡμῖν εἷς θεός, ὁ πατήρ. καὶ εἴπερ
 εἰσι κύριοι πολλοί, ἀλλ' ἡμῖν εἷς κύριος, ὁ υἱός. θεός δὲ ἐξαιρέτως
 λέγεται. ἐπεὶ δὴ ἡ ἔνωσις, ἥτοι ἀνάπληξις, καὶ ἀνακεφαλαίωσις τῆς
 τριάδος, ὁ πατήρ ἐστιν, ὡς εἶπεν ὁ θεολόγος. ἡμῖν δὲ εἷς θεός
 πατήρ

igitur data est mors per Christi resurrectionem. Et huius gratia, spe resurrectionis freti moriuntur Christiani: semper igitur hac spe mors corruptionis minister particulatim perimitur; at quando omnes resurgent, primitias Christum secuti, ipsa etiam mors perfectè euacuabitur, teste Apostolo, non habens amplius cui operam suam locet. 2 Cor. 13.

Breuis doctrina de diuinis nominibus, XLII.

tam communibus sanctissimæ Trinitatis, quàm propriis cuiusque personæ.

Iacobo Gretsero interprete.

SVNT quædam nomina sacrosanctæ Trinitati communia, & de diuina essentia seu natura dici consueta; vt Deus, Dominus, bonus, iustus, sapiens, potens, Rex, Dominus, creator, prouidus, Saluator, sanctus, & alia huius generis, quæ communiter de natura diuina enunciantur; neque vnius personæ propria sunt. Sunt verò etiam nomina propria seu hypostatica, vt Pater, Filius, Spiritus sanctus. Ex communibus nominibus, quæ de natura prædicantur, hoc quidem, *Deus*, Patri attribuitur; eique quodammodo peculiare euasit; quia est principium Filij & Spiritus sancti, & ad illum referuntur. At, *Dominus*, Filio similiter attribuitur. *sanctus Spiritus*, spiritui. Hinc Apostoli, & vniuersa propemodum scriptura; quando pronunciant vocem *Deus* præcisè & indefinitè; & vt plurimum cum articulo, & absque personali proprietate, patrem significant; Exempli gratia. *Paulus seruus Iesu Christi, vocatus Apostolus, segregatus in Euangelium* Rom. 1.
Dei, siue Patris. Iterum: *Multifariam multisq; modis loquens olim patribus Deus*, hoc est, Pater. Et symbolum fidei. *Credo in vnū Deum*, hoc est, Patrem, & *in vnum Dominum*, hoc est, Filium. Et Apostolus. *Etsi sunt, qui dicantur dī, nobis tamen vnus Deus, Pater.* Et quāuis 1. Cor. 8.
multi Domini, nobis tamen vnus est Dominus, Filius. Deus verò peculiari ratione appellatur Pater; cum ipse Trinitatis sit vnitio siue explicatio & quasi summa, vt dixit Theologus; nobis

πατήρ, ὅτι μία θεότης. καὶ πάλιν, εἰς ἐν αἵτιον τῆ ἡμῶν, ἡ πνεύματι
ἀναφερομένων, ἡ ζωηθεμένων, ἡ δὲ ζωαλιφομένων. καὶ πάλιν.
ἔνωσις ὁ πατήρ. ἐξ ἧς πρὸς ὃν ἀναφέρεται καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐπὶ ὃν ὁ υἱός, καὶ τὸ
πνεῦμα τῶ πατρὸς λέγονται. καὶ ὁ πατήρ αὐτῶν. οἷον, ὁ υἱός τῆς θεῆς. (α-
φία τῆς θεῆς. λόγος τῆς θεῆς. διώμας τῆς θεῆς. βραχίον τῆς θεῆς. διέξια
τῆς θεῆς. καὶ τὸ πνεῦμα ὡσὺτως. πνεῦμα τῆς θεῆς. διὰ τοῦτο τῆς θεῆς.
εἰς αὐτὸν ἐν τὸν πατέρα ἀναφέρονται. καὶ ὁ πατήρ εἰς αὐτά. εἰ δὲ καὶ
ἑνὸς τὸ θεὸς ὄνομα ἴπὶ τῆς ἡμῶν, καὶ τὸ κύριον ἴπὶ τῶ πατρὸς, καὶ τῶ
πνεύματι, καὶ τὸ ἄγιον, καὶ τὸ πνεῦμα ἴπὶ τῶ πατρὸς. ὡς τὸ, ἄ-
γιον ὁ θεός, διήλον ὁ πατήρ. καὶ τὸ πνεῦμα ὁ θεός. ταῦτα ὀνόματα
τῆς φύσεως ὄντα κατηγορεῖν καὶ πρὸς καὶ τῶν ὑποστάσεων. κατηγορε-
κῶς ἐν ἑκ τῆς φύσεως λέγονται καὶ υἱός ὁ θεός. καὶ ὡς ἴπὶ τὸ παλῆς.
χωρὶς ἄρθρου. εἰ μὴ πῶς περικεῖται περὶ αὐτοῦ ὁ λόγος ἐν γένει ἡ φράσις.
καὶ τίτω καὶ ἀναφορὰν γίνονται εἰς αὐτὸν, ὡς εἰς πρὸς τὸν ὡς μένον
πρὸς ὡς, τὸ ἄρθρον. ὡς ἔχει πρὸς, ἐξ ὧν ὁ χριστὸς καὶ ἡ (ἀρχὴ καὶ ὁ ὢν
ἴπὶ πάντων θεός. καὶ τῆς δὲ καὶ γινώσκων. ὅτι ὡς τῶν ὀνομάτων
τῆς ἑσίας τῆς θεῆς διηλωπὸν ἐστίν. ὡς αὐτὸ καὶ τῶν λοιπῶν πραγμά-
των. ἐὰν γὰρ εἴπωμεν λίθον, ἡ χρυσόν, ἡ βοῦν, ἡ ἄθροπον, τίτῳ ἑσίας
ἐκείνου διὰ τὸ ὄνομα τῶ διηλωπὸν. ἐὰν δὲ εἴπωμεν, θεόν, ἡ καὶ κύ-
ριον, ἡ βασιλέα, ἡ πατέρα, ἡ υἱόν, ἡ εἰσὶν ὡς τῶν ὀνομάτων ἴπὶ θεός,
ἐνέργειαν, ἡ χάριν ζημιόνομεν. θεός μὲν γὰρ ἡ ποιητής,
ἐνέργειας. βασιλεὺς δὲ, ἡ δικαιοσύνης, ἡ

alter MSS.
χρίστων.

πατήρ, * χάρις.

bū verò vnus Deus pater, quia vna diuinitas. Rursus: *Vnus Deus retine-* Naz. orat. de
bitur, si ad vnum principium referamus, non autem componamus aut com- stat. Episcopo-
miscaamus. Iterum: *Pater vnitio est, ex quo & ad quem referuntur, qui* rum.
ex ipso sunt, Filius & Spiritus sanctus: Filius namque & Spiritus di-
 cuntur Patris non Pater illorum; verbi gratia; Filius Dei, sa-
 pientia Dei, Verbum Dei. Virtus Dei, brachium Dei, dextra
 Dei. Similiter & Spiritus: Spiritus Dei, digitus Dei. Ad Patrem
 igitur referuntur; * non pater ad illos. Quod si nomen Dei e-
 tiam filio tributum reperias, & nomen Domini, patri & spiri-
 tui: item nomen sancti & Spiritus, patri; vt in illo; *sanctus Deus; vbi*
manifestum est, significari patrem, & in illo: Spiritus est Deus: no-
ueris hæc & id genus alia nomina de natura enunciari solita,
enunciari quandoque etiam de hypostasibus. Simpliciter igi-
 tur ob naturam dicitur filius, *Deus;* & plerumque sine articulo;
 nisi oratio, quæ præcessit, sit de ipso filio: Tunc enim refertur
 articulus ad filium, tanquam ad iam prius cognitam perso-
 nam; vt in illo: *Ex quibus Christus secundum carnem.* Et: *Qui est super*
omnia Deus benedictus. Neque hoc ignorare oportet; nullum no-
 men diuinam essentiam exprimere; vt fieri solet in aliarum
 rerum nominibus. Si enim nominemus lapidem, aurum, bo-
 nem, hominem, substantiam vniuscuiusque indicamus: At si
 de Deo dicamus; Deus, Dominus, Rex, Pater, Filius, aut aliud
 quippiam, actionem vel habitudinem significamus: Deus
 enim vel creator, nomina sunt actionis: Rex autem,
 Dominus vel pater; habitudinis.

* nisi quæ rela-
 tium refertur
 ad terminum,
 & principium
 ad id, quod ex
 ipso.

Finis opusculorum Theodori Abucara.

Laus Deo Virginiæ Matri.

ZZ

OBSER-

OBSERVATIO.

VCTORIBVS in præfatione ad lectorem nominatis, qui viriliter aduersus Eutyphianos decertarunt, adde Concilium Chalcedonenſe, & Epistolam S. Leonis ad sanctum Flavianum Episcopum Constantinopolitanum, quibus vel primus locus tribuendus erat; & Legationem Imper. Manuelis ad Armenios Acephalorum hæresi infectos, quæ Græcè & Latinè ante aliquot annos prodiit.

In Anastasio Sinaita folio 351. illustre habes contra Sacramentarios testimonium realis & substantialis præſentia corporis & sanguinis Christi. At solidum non est, quod ex corruptione specierum colligit Anastasius contra Gaianitas seu Aphthartodocetas, corruptionem corporis Christi; quia licet species Eucharistia corrumpantur, non tamen corrumpitur corpus Christi; sed desinit sub illis esse; & hoc non modò iam verum est; Christo ad omnimodæ incorruptionis statum euecto; sed & in vltima cœna, cùm corpus adhuc gestaret corruptibile; minimè corpus illius corruptum est; corruptis in sumptione speciebus Eucharisticis; sed desinit esse sub speciebus corruptis. Illud insuper duriusculum est; quod ait; corpus incorruptibile non manducari, cum ipsemet paulò post folio 353. fateatur corpus Christi nunc esse incorruptibile; neque neget iam quoque à fidelibus corpus Christi in Eucharistia verè & realiter manducari; licet omnino sit incorruptibile per donum gloriæ, cuius luculentum testimonium inuenies capite 13. Ex quo etiam petere licebit explicationem huius duriusculi dicti, prout primo intuitu apparet: quia loquitur Anastasius de tali incorruptibili corpore, quale fingeant Gaianitæ; quod scilicet in ipsam diuinitatem conuersum esset; & diuinitatis naturam induisset, & per

per consequens, tam latè diffunderetur, quàm diuinitas; neque quidquam cum corporibus nostris amplius haberet commune; præter nomen, quæ omnia perspicuè patent ex cap. 13. Et tale corpus planè spiritale, & vbiq; diffusum negat manducari posse; sicut nec diuinitas manducari dicitur, licet in omnibus rebus, quæ manducantur, existat. tametsi hoc loco non meminit Anastasius, nisi naturæ Angelicæ & animæ rationalis.

F I N I S.

